סוף שבוע עם הארץ

עמ' ב'1:
חשש מהתקרבות המעצמות
פולס
להמר על החבר ג.
א. שוייצר
נפגעים מסוג אחר
זאב שיף
כתב החידה של אש"ף
צבי בראל

עמ' ב'2:
מקורות מדיניים
עקיבא אלדר
מסדרונות מפלגתיים
אילן שחורי
שיחת השבוע עם יצחק לוי
איש מפלגת העבודה שעבר ל"צומת"
אורית גלילי

עמ' ב'3:
נכנס לכלא נץ, יצא יונה?
רובן פדיסטר
כי מהבדון יצאה תורה
רז כסלו
המוסד לביטוח עצמי
זאב יפה
שקף – טקסס הישראלית
מרדכי ארציאלי

עמ' ב'4:
כספי מגבית לשטחים
יואב קרני וצבי בראל
מדוע הסתבך גולץ
אריה לביא
אימת המתמטיקה
נילי מנדלר
הצטדקות נוסייהית
הולדה ליברנבה

עמ' ב'5:

עמ' ב' 6:
הדגומים מ"ניוזוויק" "דר-ציגל" "ניו-יורק טיימס"

עמ' ב' 7:
כתב זר
זהב שגב
כספה
שטרפלה, יהודה, כהן

עמ' ב' 8–9:
תרבות וספרות

עמ' ב' 13:
הטלוויזיה של השבוע
הדה בושם

מזג האוויר
בעיקר הלילה, ...
ירושלים: 24–14
תל־אביב: 27–21
חיפה: 27–21
באר־שבע: 29–19

שערי הדולר

	שער	הפרש
יציג	1.6050	+0.0390
[illegible]	1.9112	+0.0107
[illegible]	1.7009	+0.0100

שער הסל

יציג	1.7159	-0.0001

בצירוף מוסף העיתון מופיע ב־3 חלקים

בגליון זה 34 עמודים בצירוף 48 מוסף העיתון מופיע ב־3 חלקים

הארץ

2.00 ש"ח יום ו', ט' בתמוז התשמ"ח, 24 ביוני 1988 VOL.69/20951 JUNE 24 1988
כולל מע"מ בצילות 1.15 ש"ח

אנשים ודמוקרטיה במרכז

בימים אלה משלימה תנועת המרכז את תהליך הדמוקרטי של בחירת מועמדיה לכנסת הבאה. הנבחרים, אנשי ציבור, מינהל ומשק ידועים מאוחדים כולם בהשקפת עולם המאפיינת ומייחדת את תנועת המרכז. בכנסת הבאה הם יפעלו במשותף למען: שלום אמת המבוסס על פשרה. לכלכלה חופשית ומשוחררת מקשיים בירוקראטיים חופש האדם ומניעתה של הכפייה הדתית.

המרכז
שינוי • ר"צ • המרכז הליברלי
לבונטין 19 ת"א 65112 טל. 03-614737/8/9

ארה"ב קוראת לצדדים לכבד כל פסיקה של בוררי טאבה

לשכת שמיר טוענת: הבוררים לא מוסמכים לעסוק בשאלת מיקום קו הגבול ויתכן מו"מ חדש על כך • אין חדש בשיחות עם המצרים בארה"ב

מאת עקיבא אלדר
סופר המדיני של "הארץ"

אם תהיה התקדמות ממשית בשיחות הפשרה בסכסוך טאבה תשקול מצרים את פניית ישראל לבקש מהבוררים להשהות את הליך הבוררות – כך מסר נציג מצרים לשיחות טאבה, ד"ר נביל אל ערבי, ליועץ המשפטי של משרד החוץ, רובי סייבל.

סייבל, ששב אמש מארה"ב, בתום שיחותיו עם אל ערבי ועם המתווך האמריקאי, אברהם סופר, מסר כי המצרים "לא סגרו את הדלת", לפני (סוף בעמוד 2)

המשטרה בירושלים נערכת להפגנות היום ולשביתה כללית ביום שלישי

מקורות ערבים: מחסור במזון באל בוריג', הנתונה זה שבוע שלישי בעוצר בעקבות התפטרות המועצה המקומית • דובר צה"ל: המינהל האזרחי מחליט על שיטות העבודה באל בוריג'

מאת גדעון אלון, אורן רבין וסוכנות עתי"ם

במזרח ירושלים נענו עדיין אתמול באורח חלקי בלבד לקריאת מארגני ההתקוממות להביע מחאה ומחדרות על סיפוח הצד המזרחי, קריאה שנכללה בכרוז מספר 20 – "כרוז ירושלים" – שהופץ מטעם מפקדת ההתקוממות בשטחים.

בשעות הצהריים רגמו תלמידות מבית הספר בשכונת שועפט שני אוטובוסי אגד בקו 25, שעשו דרכם ליד בית האבות "זמורת הרים". כמה מנוסעיהם נפצעו ושלושה תלמידים יהודיים שישבו בו נפצעו משברי זכוכית. שתי תלמידות צעירות שחוזר במעשה נעצרו לחקירה על־ידי המשטרה.

באותה שעה ניסו תלמידות בית ספר אחר במזרח ירושלים לארגן תהלוכה ברחובה המרכזי של מזרח ירושלים – סאלח אדדין. אף הן רגמו באבנים אוטובוס אגד. לא היו נפגעים ושתי מפגינות נעצרו.

משטרת ירושלים מסרה אמש כי בכמה מקומות במזרח העיר הונפו אתמול דגלי פלסטין. צעיר ערבי ניסה ליידות אבן בפרש משטרה, אולם השוטר לא נפגע.

המשטרה וכוחות הביטחון תיגברו כוחותיהם בבירה לקראת התפילות הצפויות היום במסגדים שעל הר הבית. כן מתכוונת המשטרה לתגבר כוחותיה לקראת השבוע הבא, לאור ידיעות כי ב־28 ליוני – יום השנה להחלת הכנסת על איחוד ירושלים – נקראו תושבי מזרח העיר לפתוח בשביתה כללית להרגשת התנגדותם לשלטון הישראלי בירושלים.

עזה – מוראל החיילים נפגע

צה"ל הסיר אתמול את העוצר ממחנה הפליטים אל בוריג' למשך כמה שעות על מנת שתושבי המחנה יוכלו להצטייד במזון.

זהו השבוע השלישי, שתושבי המחנה נתונים בעוצר. העוצר הוטל, לאחר שהמועצה המקומית התפטרה והמינהל האזרחי מינה קצין בדרגת רב סרן, המתפקד כראש המועצה המקומית. יצוין עוד, כי עיתונאים (סוף בעמוד 2)

בפקודת חיילים: ערבים במחסום שביקשו לעשות צרכיהם הוכרחו לזחול

מאת ראובן פדהצור

חיילים פיצחו אבטיח על ראשו של ערבי והכריחו אחרים לזחול על ארבעתם, בעת שעמדו במחסום דרכים. החיילים איישו מחסום באחד ממבואותיה של שכם, שהוקם לאחר ניסיון להתנקש בחייו של חייל צה"ל במרכז שכם.

החיילים עצרו את כל כלי הרכב של תושבים מקומיים, שהגיעו למחסום ואסרו על נוסעיהן לצאת מהמכוניות. כך, במשך שעות, השאירו הנוסעים בתוך המכוניות. אנשים שביקשו לצאת מהמכוניות הלוהטות, בין השאר על מנת לעשות את צרכיהם, נצטוו לזחול, ועל ראשו של אחד מהם פוצח אבטיח. יש לציין כי את מעשי ההתעללות האלה ביצעו המש"קים.

חיילים אחרים, שהיו במחסום פנו אל המש"קים וביקשו להציע לנוסעי המכוניות הצמאים מים בשל החום הכבד. המש"קים אסרו על החיילים לתת מים לערבים וטענו, כי "אם הם צמאים זו בעיה של הערבים".

מועצת הליברלים בחרה את מועמדיה לכנסת: אלי קולס ובני שליטא בחוץ

9 הראשונים: תיכון, פת, גולדשטיין, ויינשטיין, ליך, יהודה פרח, יוסי גולדברג, גרופר, דורון

אתמול במלון עם היוודע התוצאות. מימין, שרה דורון. משמאל: פנים חדשות ברשימה. ראש מועצת מטולה, יוסי גולדברג. לידו רעייתו. (צילום: עוזי קרן)

מאת אילן שחורי
סופר "הארץ"
לעניינים מפלגתיים

חברי הכנסת בני שליטא ואלי קולס כשלו אמש אחר זכות בבחירות הפנימיות במועצת המפלגה הליברלית ולכן לא ייכללו במקומות ריאליים ברשימת הליכוד לכנסת הבאה. במקומם בתוך הליברלים בפנים חדשים: יוסי גולדברג, ראש מועצת מטולה, רפי פרבר, מנכ"ל משרד התיירות וד"ר יהודה פרח, שכיהן בכנסת העשירית.

בבחירות הקודמות הוקצו לליברלים 13 מקומות ריאליים ברשימת הליכוד ועתה מבקשת תנועת החירות לקצץ שניים עד שלושה מקומות מהייצוג הליברלי. שלושת הראשונים ברשימת הליברלים, השרים יצחק מודעי, משה ניסים ואברהם שריר נבחרו בכינוס מועצה נפרד עוד לפני כחודש וח"כ דן תיכון, שזכה אמש במפתיע במקום הראשון, יזכה איפוא רק רביעי ברשימה הליברלית. אם תנועת החירות אכן תפגע בייצוג הליברלי, יאלצו להיגרע מהרשימה רפי פרבר, שנבחר אמש במקום העשירי, שרה דורון שנבחרה במקום התשיעי, ופסח גרופר שנבחר במקום השמיני. (סוף בעמוד 2)

מבוי סתום בדיוני ועדת המומחים על קיצור התורים בבתי החולים

נציגי ההסתדרות לא השתתפו בדיוני הוועדה בגלל התעקשות נציג הממשלה לא לשתף נציגי העובדים והרופאים • יו"ר ארגון רופאי המדינה מזהיר מהתפטרות קולקטיבית של הרופאים

מאת עדנה ארידור
כתבת "הארץ"

הדיונים בוועדת המומחים לגיבוש הצעות לפתרון קיצור תורים לניתוחים ואבחונים הגיעו אתמול, לאחר דיון בן שבע שעות, למבוי סתום. חברי הוועדה, נציגי משרד הבריאות, האוצר, קופת חולים והיועצים הכלכליים של ראש הממשלה וממלא מקומו, דיווחו עוד אמש לשרים.

הבוקר יוחלט אם יש מקום להמשיך בדיונים. ועדת השרים שתתכנס היום תצטרך לגבש החלטות מנחות לוועדה. במהלך שלושת ימי הדיונים לא הצליחו חברי הוועדה להתגבר על פערים בעקרונות להיקף המבצע ועלותו.

חברי הוועדה הוליכו להטיל איפול על דיוניהם, מחשש של הודעת עיצומי הרופאים בתגובה על אי היכולת לגבש תוכנית מוסכמת. בכנס של רופאים מבתי החולים בצפון, שהתקיים אתמול בברכז הרפואי רמב"ם, הזהיר יו"ר ארגון רופאי המדינה, ד"ר יהושע וייסברוד, כי "שעון החול הולך ואוזל ואם ילחצו את הרופאים לא יהיה מנוס מהתפטרות קולקטיבית של הרופאים". אתמול השביתו ארגוני הרופאים את כל העולים באחר הצהרים.

קודם לכן נמסר, כי צוות השרים לפתרון המשבר במערכת הבריאות יתכנס היום בצהרים בלשכת ראש הממשלה, כדי לשמוע על התקדמות הדיונים של ועדת המומחים שהוקמה בראשות מנכ"ל האוצר. דיוני ועדה זו התמקדו ביומיים האחרונים בנושאים עקרוניים, הקשורים בתור בבית לקיצור תורים לניתוחים וטיפולים, שיבוצעו בשעות אחר הצהריים.

אתמול פרשו מהדיונים נציגי ההסתדרות, לאות מחאה על אי שיתופם בדיונים של נציגי ארגוני העובדים במערכת, לרבות הרופאים. מאמצי יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות, חיים הברפלד, ומנכ"ל קופת חולים, נחום פסה, לא הצליחו אתמול, בפגישה שקיימו עם מנכ"ל האוצר, ויקטור מדינה, לשכנעו להסכים לצירופם של נציגי הרופאים העובדים והסיעודיים והפארא רפואיים לדיוני הוועדה. מסיבה זו, כל הצעה, אם תובא היום לוועדת השרים, אינה בבחינת פיתרון למשבר, כל עוד לא הושג הסכם עם הרופאים וארגוני העובדים האחרים.

עוד בטרם הסתיימו הדיונים בשעות הלילה, הזהיר יו"ר האגף לאיגוד מקצועי, חיים הברפלד, אמר בבואו מפגישה עם מנכ"ל האוצר, כי אם ימשיך האוצר לנהל את הדיונים במסגרת הנוכחית, יוביל הדבר למבוי סתום, שלא ניתן יהיה לצאת ממנו. על פי ההתרשמות, מנסה מנכ"ל האוצר לפעול בניגוד גמור לעמדת הרופאים, מנהלי בתי החולים ומערכת הבריאות.

יצוין, כי הוועדה הוקמה, לבקשת שבציגי קופת חולים משתתפים בה. אינן מחייבות את רופאי בתי החולים של קופת חולים הכללית, באחד שהמעסיק שלהם הוא הנהלת קופת חולים ולרופאים יש הסכם חתום עימה. כדי להחיל הסכם אחיד על כל הרופאים צריכה ההצעה להיות תורמת בעקרונותיה את הסכם קופת חולים, דבר שמבחינת האוצר לא בא בחשבון.

גורם נוסף שיקשה על השגת פתרון הוא הצטרפותם של רופאי מרפאות הקהילה בקופת חולים הכללית למאבק. יו"ר ועד רופאי קופת חולים הכללית, ד"ר כדים צגנן, הודיעה אתמול לוועדת הבריאות, כי לא יעלה על הדעת לפתור בעיית אשפוז מבלי להתייחס לבעיות כ־1300 מרפאות הקהילה של קופת חולים הכללית.

בהסתדרות הרפואית הביעו אתמול דאגה מהעובדה כי ועדת המומחים ממשיכה לקיים דיונים שלא בנוכחות נציגי הרופאים. יו"ר ההסתדרות הרפואית, ד"ר רם ישי, אמר: מתקבל הרושם שהגופים הכלכליים בוועדות אינם חיים במציאות ולכן אינם מסוגלים להגיע לפתרון.

עורך את העמוד: יצחק לאור

הספה האדומה – הארץ חדשות
מתפרסים היום בעמודים
חלק א' 11
חלק ג' 1 – 12

שוק ההון

הדולר עבר מחסום ה־1.6

מאת יהודה שרוני

בנק ישראל פיחת אתמול את השקל לעומת הדולר בשיעור של כמחצית האחוז, ועקב כך, לראשונה מזה כשנה, שבר הדולר את מחסום ה־1.6 שקל. הדולר השחור הגיע עקב כך, ועלה ל־1.7 שקל. ביקושים ברשמו גם לאפיקי ההשקעה הדולריים האחרים.

הבנקים ממשיכים ליהנות מעודפי נזילות. במכרז המשראי של בנק ישראל, רכשו הבנקים 390 מיליון ש', לעומת כמות מוצעת של 450 מיליון שקל, בריבית ממוצעת של 15 אחוז.

סברה: מפסק שהתקלקל גרם להפסקת החשמל

מניתוח ראשוני עולה, כי כבל מתח עליון שנקרע לא היה גורם לתקלה אילו פעל כהלכה מפסק מיוחד במערכת ההגנה האוטומטית, שאמור היה לנתק ולחבר מיד מחדש את הזרם • הפסקות החשמל הקיפו במשך כ־3 שעות כ־80% מכלל צרכני החשמל מנתניה דרומה

מאת אלי אלעד
סופר "הארץ"

התקלה במערכת החשמל שגרמה אתמול בצהרים להפסקת חשמל נרחבות, לא היתה צריכה להתפתח לממדים כאלה של הפסקות חשמל – כך עולה מניתוח ראשוני של התפתחות התקלה.

ההערכה הראשונה היא – הדבר מחייב עדיין בדיקה יסודית – שהתקלה לא היתה צריכה להתפתח לממדים כה נרחבים, אולם כשל בפעולתו של אחד המפסקים ב"קו ההגנה הראשון" של מערכת ההגנות האוטומטית, גרם להתפתחותה לממדים של "כמעט עלטה כללית" בחלק מהאזורים המרכזיים בארץ ובכללם בת"א. יצויין, כי השלב הראשון במערכת ההגנה האוטומטית פעל כהלכה, אולם התמשכות ההפרעה גרמה לכניסתה לפעולה של מערכת הגנה הרחבה יותר שהובילה לקטיעתה של מערכת החשמל הארצית לשתי תת־מערכות.

הפסקות חשמל נרחבות ביותר, שהקיפו כ־80% מכלל צרכני החשמל, מנתניה דרומה, נגרמו אתמול במשך כשלוש שעות בעקבות תקלה שארעה באחד מקווי מוביל החשמל הארצי – בקו המתח העליון יד קרייבנה ושהתפתחותה למצב של "כמעט עלטה כללית" בצהרי היום.

רק יחידות הכוח של תחנת חיפה – הקטנה באתרי החשמל בארץ – יחד עם שתיים (מכלל ארבע) יחידות הפחם בחדרה ושתי יחידות הכוח הוותיקות והקטנות בתחנת רדינג בת"א המשיכו לעבוד, בעוד 11 יחידות כוח בתחנות אשכול באשדוד (כל שבע היחידות), רידינג (שתי היחידות הגדולות) ובחדרה (שתי יחידות) – הודממו ע"י מנגנוני ההגנה האוטומטיים.

התקלה הנרחבת מאד גרמה לשיבושים חמורים במהלך החיים הסדיר בחבלי הארץ, בעיקר מנתניה דרומה, כולל גוש דן; שובשה קשה עבודתם של מפעלי תעשיה ומלאכה, מעליות נתקעו, עבודת הרמזורים פסקה ונגרמו פקקי תנועה רבים. מחברת החשמל נאמר, כי התקלה לא נגרמה בשל פעולה עויינת.

צידי מקום התקלה, כתוצאה – נקטעה מערכת החשמל הארצית, שסיפקה באותו זמן כ־2,900 מגוואט, לשתי תת מערכות: בצפון הארץ נוצר עודף מסויים של ייצור חשמל, בעוד מנתניה דרומה לא היה אפשר להעביר את החשמל ופעולת המערכות האוטומטיות גרמה בעקבות כך להדממתן – בזו אחר זו – של שתי יחידות הפחם בחדרה (700 מגוואט), של שתי יחידות הגדולות ברידינג (422 מגוואט) ולגיפילתן של כל שבע יחידות הכוח בתחנת אשכול באשדוד (יותר מאלף מגוואט).

שתי יחידות הכוח הוותיקות בת"א המשיכו לעבוד וסיפקו 110 מגוואט לחלק מהצרכנים בגוש דן. תוך דקות אחדות הוכנסו לפעולה טורבינות הגז, שסיפקו יותר מ־400 מגוואט ובהדרגה הוחל בהחזרתן לפעולה של כל יחידות הכוח שהודממו. זאת, במקביל לחידוש הקשר החשמלי בין צפון הארץ לדרומה, דבר שהסתיים לאחר יותר משעה. מעט אחרי השעה 2.00 בצהריים החזרה אספקת החשמל לתיקנה.

תקלה דומה אירעה באותו קו ובקרבת מקום, לפני כחודשיים, אולם אז לא התפתחה לממדים כה נרחבים. מנהל אגף התפעול בחברת החשמל, שאול יפתן, אמר, בתשובה לשאלות: בעקבות התקלה לפני כחודשיים נבדק הקו ע"י צילום בשיטת "טרמוויזיה" המאפשר לגלות נקודות תורפה. בבדיקה לא נמצאה כל נקודת תורפה. אנו מבצעים בדיקות כאלה בכל המערך של קווי המתח העליון. אני שמח שהצלחנו להחזיר את עבודת המערכת לפעולה בכל המהירות, ואת בהתחשב שהיה עלינו להתמודד עם אחת מההפרעות הקשות ביותר שיכולות לקרות".

התקלה עצמה החלה בשעה 10.11 בבוקר, כאשר אחד משלושת חוטי המתח העליון בקו העובר בקרבת כביש גהה, סמוך לבית חולים החדש הנבנה בבני ברק, נקרע מסיבות לא ברורות. הקריעה גרמה לכניסתה לפעולה של מערכת ההגנה הראשונה, אולם הכשל בפעולת המפסק גרם לכניסה לפעולה של מערכת ההגנה השניה – שהיא "אזורית" ושפעולתה מקיפה...

תקלה נוספת לפנות ערב בתחנת חדרה

מאת אלי אלעד
סופר "הארץ"

אתמול לפנות ערב, ללא קשר לתקלה הגדולה, הודממה לפתע – פעם שניה באותו יום – אחת מיחידות הפחם בתחנת הכוח בחדרה, הפעם בשל תקלה באחד ממיתקני היחידה.

יצויין, כי התקלה הנוספת אירעה, כאשר היחידה חזרה לכושר הייצור המלא שלה. נראה, שסיבת התקלה קשורה לאחת המשאבות.

שר החוץ היפאני יפתח את ביקורו ב"יד ושם" ובדהיישה

מבקר ברבת עמון ויגיע ביום א'

מאת עקיבא אלדר

שר החוץ היפאני, סוסקה אונו, יקצה כמחצית מביקורו הקצר בישראל לשיחות עם פלשתינאים ולסיור בשטחים.

אונו יגיע לישראל ביום ראשון בבוקר וייצא מיד לביקור ב"יד ושם". הוא יתקבל לפגישה אצל הנשיא חיים הרצוג וימשיך לביקור במחנה הפליטים דהיישה שליד בית לחם, לאחר מכן ייפגש עם פלשתינאים במלון "אמריקן קולוני" במזרח ירושלים ויבקר בעיר העתיקה. הוא יסיים את ביקורו בפגישות עם ראש הממשלה יצחק שמיר ועם שר החוץ שמעון פרס ובערב יסעד על שולחנו ובכך יסתיים הביקור.

במאמרי מערכת מבליטים שלושת העתונים הגדולים של יפאן את הביקור בישראל. במסיבת עתונאים של משרד החוץ היפאני הודגש, כי מדיניות החוץ של יפאן הפכה יותר בינלאומית, לרבות רצון להיות מעורבים בסכסוכים אזוריים.

פקיד בכיר במשרד אמר שכניסת באיזור מגמה להגיע לשלום ויפאן תומכת בשליחות שולץ שכן מוטלת עליה החובה לתמוך ביוזמות שלום. הדובר אישר קיומה של מחלוקת עם מספר מדינות ערב סביב הביקור בישראל.

בתום ביקורו של אונו בסוריה נמסר בירושלים, כי האורח קיבל את ברכתו של הנשיא אסד למעורבותו בתהליך השלום. נשיא סוריה ביקש שיפאן תגדיל הסיוע הכלכלי לסוריה.

מדמשק לרבת עמון

רבת עמון (עלי, ע"צ). שר החוץ היפאני בא אתמול מדמשק לרבת עמון, לאחר שיחות לנשיא סוריה ואמר אסד על תוכניותיה של יפאן להרחיב את פעילותה בתחום מדיניות החוץ.

מקורות דיפלומטיים אמרו, כי סיורו של אונו בסוריה, ירדן, מצרים וישראל – הראשון מצד שר־חוץ יפאני בישראל – נועד לעיין מצפש בנסיונות יפאן, בכוח תרומה כספית, את מעורבותה בעניינים בין־לאומיים.

חופשת מלכים

השנה, תן לעצמך לצאת לחופשה לנשוי שנה. לך ולכל משפחתך הכנו שפע חוויות ארוחים ובילויים במבצע הגדול החדש "חופשת מלכים". בוא להנות מהקדירות המפנקת והאוזן כיד המלך. הרחק מההמון הסואן ובלי להירדוף ולחזיק. בכל מלון מצפה לך כרטיס אורח ומדריך בילויים אישי לכל אחד מ־7 הימים בשבוע. ובנוסף, תן מבט במבצעים ובמחירים המיוחדים והזמן לך מקום בחופשת המלכים. מספר המקומות במבצע – מוגבל.

חופשת מלכים על חשבוננו
לקנות ולבלות בסופר 1
מבצע בירה בבירה
הנחות עד 50%
שפע ארועים ובילויים
7 ימים בשבוע
הטבות מיוחדות לעצמאים ובכירים
AVIS לנסוע כמו מלך, לתופעה – ב־20% הנחה.
תכשיטים יפהפה מתנה
מחירי מבצע מיוחדים ביולי־אוגוסט 88'

★★★★★			
אינטרקונטיננטל	282551	192.—	134.—
הילטון	536151	270.—	186.—
המלך שלמה	241433	222.—	138.—
שרתון פלאזה	228133	317.40	186.—
לרום	697777	240.—	195.—
מוריה ירושלים	232232	164.—	134.—
המלך דוד	538111	268.65	221.—
★★★★			
אריאל	719222	—	91.—
[illegible]	630201	169.28	149.38
הר ציון	724222	174.—	136.—
[illegible]	663111	125.—	100.—
[illegible]	717557	105.80	88.38
[illegible]	233281	—	114.10
[illegible]	531111	—	124.—
[illegible]	528221	165.—	130.—
[illegible]	382156	134.96	99.—
[illegible]	425111	148.—	120.—
★★★			
[illegible]	234161	110.—	96.—
[illegible]	227111	108.—	78.—
מגדל ירושלים	222161	114.—	86.—
ריץ	525121	162.—	138.—
רם	535231	135.42	100.—
★★			
[illegible]	521515	87.—	69.—
[illegible]	231141	97.—	75.—
[illegible]	223471	97.—	75.—
[illegible]	413065	105.—	88.—
[illegible]	232121	110.—	82.50
[illegible]	247155	138.—	99.—
[illegible]	384111	137.—	99.—
שערי ירושלים	383101	120.—	99.—

ירושלים – להרגיש כמו מלך, בחופשה.

هكذا من الأصل

صكا بين الاوال

"ביד שמחזיקה אלה נכנסות 2000 שנות גלות, חורבן הבית והחברה שנשארה בבית ושוכבת על חוף הים"

אמר אתמול קצין חינוך ראשי לחיילין • "מוסר לחימה ירוד איננו משרת את המטרות שלנו"

מאת איתן רבין כתבר "הארץ"

קצין חינוך ראשי של צה"ל, תא"ל נחמיה דגן, שהודיע על כוונתו לפרוש מתפקידו, נפגש אתמול בבאר שבע עם חיילי חיל החינוך המשרתים באיזור, בסדיר ומילואים, ושטח לפניהם את השקפותיו בענייני השעה. בין השאר התייחס תא"ל דגן לשאלת התנהגותם של חיילי צה"ל בהקשר של התקוממות בשטחים.

"על החברה הישראלית", אמר תא"ל דגן, "יש לחץ של השואה ובנוסף לזה על האזרח הישראלי יש לחץ של 2000 שנות גלות, חורבן בית ראשון ושני וכל זה חלק מהתודעה הלאומית של כולנו.

"עכשיו אני מגיע ליהודה, שומרון ועזה. לוקחים חייל ישראלי להרץ מכל העניין הזה, אומרים לו שבמקום ללכת ולהיות על המנקים, לך תשמור בשטחים. הוא מגיע לשטחים והוא מאוד רוצה לחזור הביתה, אבל אומרים לו, שבגלל הפרות סדר הוא צריך להישאר בשבת בבסיס. חייל ישראלי כזה, בן 18, שמחזיק אלה ביד ורואה לנגד עיניו בעזה את מי שבעיניו הוא הסיבה לכל הצרות שלו, הערבי, והערבי הזה לוקח אבן וזורק לו על הפנים, בתוך היד שמחזיקה את האלה נכנסות 2000 שנות גלות, חורבן בית שני והראשון והחברה שנשארה בבית ושוכבת על חוף הים והוא החייל הצעיר הזה נישאר בעזה, זאת הסיטואציה".

"ואני כקצין חינוך ראשי חייב לדאוג לכך שהסיטואציה הזו לא תשפיע על החייל, אני חייב לדאוג לכך שהדבר הזה לא יפגע בכושר המיבצעי והמוסרי של החייל.

כתגובה לחשוב שזו המלחמה "ולמה אסור שזה יפגע? מה יקרה אם זה יפגע? ביהודה ושומרון סוג הלוחמה והפעילות של החיילים הוא שונה. להלוסין מסוג הפעילות של החיילים במלחמה, במלחמה אומרים לחייל: תפעיל מקסימום כוח, תירה כדי להרוג. ביהודה ושומרון אומרים לחייל אל תשתמש, תפעיל מינימום כוח, אם יכול להיות – אני מדבר על ההיבט המבצעי, שבתוצאה מזה החיילים נמצאים ביהודה ושומרון עוד פעם ועוד פעם – הוא לאט לאט מתחיל לתרגם בראש שלו שהמלחמה, שהוא אמור לעשות ברמת הגולן דומה למה שהוא עושה בשטחים.

"יש הרבה מאוד אנשים שאומרים: עזוב מוסר, יפי נפש. רבותי זה לא הולך, זה לא יעזור שום דבר. הצד השני הוא בני אדם, הם אויבים שלנו אבל הם בני אדם, ואני עוד לא ראיתי בחיים שלי צבא שמנצח במלחמה כאשר הוא עושה דהומאניזציה של האויב.

אנחנו במורת התיכון, הערבים במורת התיכון ואנחנו נחיה איתם עוד הרבה שנים. השלום יגיע בסופו של דבר במשא ומתן ומגעים. אם מוסר הלוחמה של צה"ל יהיה ירוד זה פשוט יתרחק, הדים ביותר יתרחקו.

"מוסר לחימה ירוד איננו משרת את המטרות שלנו בהיבט הזה.

"לכן בסיטואציה המאוד מורכבת העדינה הזו ביהודה שומרון ועזה מתפקידו של הפיקוד הבכיר של צה"ל היא להגיד למרינאים: אתם תחליטו מה שאתם רוצים, לא תפקידנו להגיד לכם מה לעשות, תפקידנו לעשות את מה שהוטל עלינו, אבל בא לדאוג לשני דברים, שלא ייפגע כושר הלחימה שלנו ושלא ייפגע מוסר הלחימה".

"אנחנו שומעים בציבור על שלושה ארבעה חריגים בחודש בקרב החיילים.

השאלה שלי היא אחרת, מה אפשר לעשות? מה האלטרנטיבה? הערבים מעוניינים, שיהיו כמה שיותר חריגים בתוך צה"ל.

משרד הביטחון יציע לממשלה הקמתה של מפק"ע – "מפקדת העורף" הצבאית

בעקבות התגברות החשש לתקיפות טילים בעורף הישראלי ולוחמה כימית אפשרית

מאת ראובן פדהצור
סופרו הצבאי של "הארץ"

בכוונתו של משרד הביטחון להציג בתקופה הקרובה לפני שרי הממשלה הצעה להקמתה של מפקדה צבאית חדשה, שתיקרא "מפקדת העורף" (מפק"ע). ההצעה תובא לממשלה על מנת שהשרים יצביעו על אישורה.

בצה"ל קיימת כבר הצעה מגובשת להקמת המפק"ע, לאחר שבחודשים האחרונים עובדו פרטיה באגף התכנון. ההחלטה להמליץ על הקמת מפקדה חדשה, מקורה בהכרה, כי המצב הנוכחי באשר לאחריות על העורף בשעת חרום אינו עונה על כל הצרכים המבצעיים, שעלולים להתעורר במלחמה. צרכים אלה החריפו לאור העובדה, כי גובר החשש לתקיפות טילים בעורף הישראלי, ותיתכן אף לוחמה כימית נגד אזרחים.

את עבודת המטה של משרד הביטחון בנושא זה מרכז סגן שר הביטחון, מיכאל דקל. לדבריו, הקמתה של המפק"ע מתחייבת משום, שבמצב הנוכחי, כל פיקוד אזורי לעורף בגזרתו ולא קיים תיאום במישור הארצי. תיאום כזה מתחייב מתוך ניתוח האיומים הפוטנציאליים על העורף במלחמה הבאה.

היום ישנו בצה"ל קצין בדרגת תת אלוף, המשמש כגוף המקצועי המייעץ בנושאי העורף. הקצין, תא"ל אהרון ודרי, מכונה קהל"ר (קצין חיל ראשי להג"א ולעורף). בכל פיקוד ישנו קצין בדרגת אלוף משנה שהוא מפקד העורף במרחב הפיקוד. לפיכך, הפעילות המקצועית מתבצעת בכל פיקוד בנפרד וחסר התיאום הארצי, אפילו בנושא העברת כלי הרכב של שירותי החירום מפיקוד פעילות אחד לאחר.

את ההתלבטויות בצה"ל בנושא ההצעה להקים את המפק"ע קשורה בדרגתו של הקצין, שיעמוד בראשה. ישנם גורמים בצה"ל, המבקשים להעניק דרגת אלוף לעומד בראש המפקדה החדשה, בשל החשיבות הרבה שלה ובשל העובדה, שמפקדה חייב לעמוד בקשר עם גורמים אזרחיים בכירים וחייבת להעניק לו את הסמכות הגלומה בדרגת האלוף, כדי שזו תאפשר לו לפעול ביעילות.

3 ישראלים ששילמו 20 אלף ד' תמורת 2 תינוקות נעצרו בברזיל לאחר העסקה

המעצר – בעוון הפרתם של חוקי האימוץ – בוצע, ככל הנראה, בעקבות הלשנה • תינוקת בת שבוע, שהישראלים שילמו עבורה, מתה בבית חולים ותינוק בן יום נמצא בדירה, בה נעצרו

ריו דה ז'נירו (ע.י.). שלושה אזרחים ישראליים נעצרו בברזיל, לאחר ששילמו 20 אלף דולר תמורת שני תינוקות ברזילאים, אשר אחד מהם נפטר בבית חולים – על כך מסר שלשום דובר משטרת ריו דה ז'נרו.

לפי הודעת המשטרה, נעצרו שלושה ישראלים: אלמוגי ישראל ושלושה אחרים... שהגברים והאשה נעצרו, לאחר שמסלקתן אלמוני מסר למשטרה, כי שלושתם קנו תינוקת, שאושפזה לאחר מכן בבית חולים בריו. התינוקת בת השבוע נפטרה בבית חולים לפני יומיים.

בני הזוג ועמיהן מחזיקים עתה במעצר באשמת הפרת חוקי האימוץ של ברזיל – עבירה שעונשה הוא מאסר.

המשטרה פשטה על דירה ברובע התיירים המפואר קופקאבאנה ביום ג', ומצאה שם את שלום אהרון רוזן, בן 42, את אשתו בת ה-38, וכן ידיד בשם מנחם עמית, בן 32. בדירה נמצא גם תינוק ברזילאי זכר, בן יומו.

השלושה הודו בפני המשטרה, כי הם שילמו 10,000 דולר תמורת כל אחד מן התינוקות. אולם הם טענו כי לא ידעו שהפרו חוק.

המשטרה אוספת מידע על אשה ברזילאית, תושבת ריו, אבנלה מאריה בורה גרינבלאט, החשודה בכך שמכרה את התינוקות לשלושת הישראלים.

האשה, הנשואה לישראלי, חשודה גם בכך שהעבירה תינוקת אחרת לישראל בשנת 1986, לאחר שקנתה את התינוקת מאמה בעיירה סמוכה. אימוץ בלתי חוקי של ילדים בר־זילאים בידי זרים, וביחוד בידי ישראלים, הפך לנושא לכותרות ראשיות בעתונות הברזילאית.

שאול צדקא, סופר "הארץ" בבריטניה, מוסר כי רוג'ר קוק, העיתונאי־התחקירן הבריטי, שחשף את הפרשה, קוק... לישראל, הולים לתבוע לדין על הוצאת דיבה את העתון "מעריב". הוא טוען, כי העתון כתב עליו שה"בי־בי־סי" פיטר אותו מעבודתו בגלל "חוסר יכולת". לדבריו יש ברווחו זה עיוות מוחלט של האמת והוא אמש לכתבנו: "יש לי מכתב מן ה"בי־בי־סי", הדוחה טענה זו מכל וכל ואני יכול לומר לך, שהם מבקשים ממני לשוב אליהם. אלמלא הייתי מצליח, הם היו מפטרים אותי לאחר 18 שנות עבודה במדינתם". קוק הוסיף, כי בעבר זכה בפרסי עתונות רבים, המהווים הוכחה נוספת ללשון הרע שהוציא לו "מעריב" ברשימתו מלונדון.

דובר המשטרה אמר כי למשטרה אין מושג מי הן אימותיהן של התינוקות והיכן הן נמצאות.

חיילים מחיל האוויר הוציאו מרשות התעשיה האווירית חרטום של אף 15

אחר הצלחת ה"מבצע" הגיעו שוב אבל הפעם גברה ערנות העובדים שמנעו הוצאת עוד חלקים

מאת ראובן פדהצור
סופרו הצבאי של "הארץ"

חיילים מחיל האוויר הצליחו להפתיע שלשום את עובדי התעשיה האווירית ובעזרת משאית הוציאו את חרטומו של "מטוס המריבה", אף 15, ממוסך התע"א שבו נמצא. נראה כי החיילים ניצלו את חוסר העירנות של העובדים, פירקו את החרטום והוציאו את חלקו הקדמי של המטוס מרשות התעשיה האווירית אל אחד מבסיסי חיל האוויר.

לאחר הצלחת "מבצע" זה הגיעו גם אתמול חיילים עם משאית להוציא חלקים נוספים של המטוס ולהעבירם לבסיס חיל האוויר. הפעם זיהו להם עובדי התעשיה האווירית ומנעו מהם את הוצאתם. בינתיים פורקו גם כנפי המטוס.

ויכוח על תקציבים

"מה שקורה בין חיל האוויר לתעשיה האווירית ממלא אותי בושה גדולה," אמר אתמול מקור בכיר במערכת הבטחון. לדבריו, לא ניתן לנהל כך את הויכוחים בנושאים כה חשובים כחלוקת משאבי תקציב הבטחון לפרוייקטים הדרושים לצה"ל. "לא ייתכן שצה"ל יחליט על פעילות חד־צדדית וישלח משאית להוציא מטוס מתע"א לפני ששר הביטחון מכריע ביכוח בין שני הצדדים".

המתח בין התע"א לחיל האוויר הגיע לשיא חדש עם הנסיון להוציא את המטוס מרשות התע"א. כמה ימים לפני התקרית נערכה פגישה בארבע עיניים בין מנכ"ל התע"א, משה קרת, לבין מפקד חיל האוויר, אלוף אביהו בן־נון, כדי להגיע להבנה על עתידו של ב־3. נראה כי הפגישה לא הסתיימה בהסכמה ואחת מתוצאותיה היא המאבק על האף־15.

גורמים צבאיים טוענים כי לא ייתכן לבזבז כספים על פרוייקט מיותר (אב טיפוס שלישי, ב־3, של הלביא), בעוד שחסרים משאבים לפרוייקטים חיוניים אחרים. לדברי אותם מקורות, המטוס אף־15 שנמצא בתע"א נועד לשמש גם כאב־הטיפוס של פרוייקט שחידוש פרוייקט שיפור מטוסי אף־15 – ופרוייקט זה מחייב הוצאות, ובהם הלביא, יש למנוע מהתקציב של 25 מיליון דולר המיועד לב־3.

הגורמים הצבאיים אומרים כי אם התע"א אינה מוכנה להשתמש בת־קציב ב־3 לצורך פרוייקט אף 15, יוצא המטוס מרשותה ויועבר לשי־פוץ בחיל האוויר. (מטוס זה היה מעורב בתקרית שבה נפגע קשה בשעת נחיתה והוחלט כי בנוסף לשיפוצו בתע"א תחל עליו גם העבודה לקראת פרוייקט שיפור מטוסי האף־15).

מקורות במערכת הביטחון אמרו כי התנהגות המנכ"ל בפרשת אב־הטיפוס השלישי (המכונה ב־3) של הלביא אינה מובנת. לטענתם, אין זה שמובן מובן לשקול את הויכוחים הרבים, במישור הלאומי, הכרוכים בפרשה, והסיעתים שהוא מעלה מצביעים על צרות אופק.

בשלב זה עדיין לא בוטלה פגישת פיוס מתוכננת בין מנהלי התע"א לצמרת חיל האוויר. הפגישה המיועדת לסוף החודש נקבעה עוד לפני שנעשה הנסיון להעביר את האף־15 מהתע"א לחיל האוויר.

בדיון שהתקיים בסוף השבוע שעבר בלשכת שר הבטחון בנושא ב־3 הוחלט כי לא יופסקו העבודות על אב־הטיפוס של הלביא, אך אם צה"ל יציג חלופות בהיקף הכספי של עבודות אלה, ניתן יהיה לדון בהפסקת פרוייקט ב־3.

זהר בלומנקרנץ סופר "הארץ" לענייני תעשיה. מוסר: חברת הבת של התעשיה האווירית – תמ"מ, תעשיות מכשירים מדוייקים, תמשיך לייצר בארץ את מערכות הביוס למטוסי האף־16 שירכוש חיל האוויר מארה"ב, במסגרת חלופות צה"ל לפרוייקט הלביא שנסגר.

המשטרה בירושלים נערכת להפגנות

(סוף מעמוד 1)

אינם מורשים להיכנס לאל בוריג' זה השבוע השלישי, שבו נוקט המינהל בסנקציות, כגון ניתוק מהשקן של החשמל, גביית מסים בשיטות לא מקובלות ומניעת הכנסתו של מזון למחנה.

ממקורות ערביים, שהצליחו להי־כנס לאל־בוריג', נמסר, כי במחנה יש מחסור חמור במזון והמקום "הוא ממש מצבת זמן".

דובר צה"ל אמר בתגובה, כי אנשי המינהל האזרחי נוקטים בפעולות שונות "על מנת להחזיר את אל בוריג' לחיים סדירים בעקבות התפתחות המועצה והסביר שהו תושבים מתלוננים על מחסור באר־כל כפי שהם מתלוננים על ניתוק החשמל". המינהל האזרחי, הוסיף דובר צה"ל, "מחליט על שיטות העבודה באל בוריג'".

בתשובה לשאלת "הארץ", אם צה"ל ערך תחקיר בנושא הריגתו של תושב רפיח שלשום בלילה, אמר הדובר צה"ל: "לא נערך שום תחקיר, בכל אופן לי לא ידוע".

יצויין כי הצעיר נקבר בינתיים ברפיח.

סופר "הארץ" שיבר עם חיילי המילואים ברצועה מסר, כי מראל החיילים נפגע מאד, בעקבות פצי־עתם הקשה של שניים מחבריהם, שלשום מבקבוק תבערה.

אתמול היו ברצועה עזה כמה הפגנות שלא התפתחו לכדי התג־גשויות אלימות. צה"ל הסיר את העוצר מכמה מחנות, אך השאיר את העוצר ברפיח, בשכונת שאבורא, ברחוב עומר אל מוכתר בעזה וכן באל בוריג'.

דובר צה"ל בעזה מסר, כי אתמול היו "כמה הפרות".

צו תפיסה לבית

מפקד כוחות צה"ל ברצועה המע־רבית הוציא אתמול "צו תפיסה לצרכים צבאיים" של בית בחלחול, בו מתגוררות מספר משפחות, בע־קבות מה שתואר כמקרים חוזרים של השלכת אבנים והפרעות בלתי פוסקות לתחבורה בכביש הראשי י־רושלים־חברון". למשפחות המתגו־ררות בבית ניתנה ארכה בת 48 שעות לפינוי המבנים.

את ההחלט ברבר צוו זה קיבל אלוף פיקוד מרכז, עמרם מצנע.

מקורות צבאיים מסרו כי למשפ־חות הוצע פתרון מגורים חליפי לשלושה חודשים – משך התקופה לגביה הוצא הצו. עוד נמסר כי המשפחות יקבלו פיצוי עבור הוצאו־תיהם כתוצאה מתפיסת הבית.

צה"ל ימשיך ויעשה שימוש בסמ־כות זו בכל פעם שהנסיבות והאיר־ועים יחייבו זאת, נמסר.

ישוחררו 89 עצורים ואסירים

האלוף מצנע הורה היום לשחרר 89 עצורים ואסירים, בעקבות פני־יתם של אישי ציבור בגדה בבקשה לסייע בחזרת החיים לסדרם. ההחלטה נתקבלה בעקבות שורת שיחות שקיים שר הביטחון עם אישים מהשטחים, בניסיון להביא לרגיעה.

במסגרת השחרורים הוענקו חני־נות ל־17 אסירים, וישוחררו 27 עצירים שעמדו לפני משפט. כמו־כן הוצר תקופת מעצרם של 45 עצירים מנהליים באופן משמעותי, ומקורות ביטחוניים מסרו כי החל־טות דומות יתקבלו גם בעתיד – במגמה לקצר תקופת מעצר, בעיקר בכפרים וערים בהם ישורר שקט.

עורך את העמוד: יצחק לאור

ראיתי שמעתי

קלוואריוס: מעושה שלום לשומר שלום

השגריר האמריקאי המיוחד, ואנס קלוואריוס, בא אתמול אל ראש הממשלה, יצחק שמיר, מלווה בשגריר תומאס פיקרינג, כדי לקבל את ברכתו לקראת סיום תפקידו. שמיר איחל לקלוואריוס הצלחה בתפקידו החדש – מנהל הכוח הרב־לאומי בסיני, שמושבו ברומא – ואמר כי הוא מייחס חשיבות רבה לתרומתו של הכוח הזה לש־מירה על השקט בדרום.

ואנס קלוואריוס: ישגיח על סיני מרומא

קלבריוס, שהיה מאדריכלי מסמך לונדון ותוכנית שולץ, אמר כי הוא מחליף את תפקיד עושה השלום בתפקידו של שומר השלום.

א. לם

לפעמים טוב להתמודד נגד רופא

תופעה בלתי שגרתית של אחוה, התגלתה אמש במהלך הבחירות הפנימיות במפלגה הליברלית. בשבע בערב בערך, לאחר שנסגרו הקלפיות, איבד לפתע חבר הכנסת דן תיכון את הכרתו. תיכון ביקר בחד־רשים האחורים בכל רחבי הארץ, כשבלילות הוא ישן בפינים שונים של המפלגה. מתוך המהומה שקמה, זינק לעברו יריבו ומי שינסה להתמו־דד מולו, ד"ר חיים פרלוק, שהוא רופא פנימי, ובמשך כעשרים דקות טיפל בו, באמצ־עות ערכת החייאה שסיפק לו המלון. הוא השיב לו את הכרתו, המשיך להשגיח עליו מבחינה רפואית עד סיום הבחירות.

* * *

מפגש מעניין היה במלון רמאדה בין סגן שר האוצר, עדי אמוראי, שבא לעודד ידידים מבין המתמודדים – את דן תי־כון ומשה נסים. מנכ"ל המלון, חזי הבהק, שטיפל באירוח המועמדים, הוא בנו של דוד הבהק – שגרירה הראשון של ישראל בבורמה ומראשי מפא"י ההיסטורית.

אילן שוחורי

עד יוצא דופן, לשדר את הכתבה שהורכבה מצילומי שני הצוותים.

לילי גלילי

יהודי עיראק בלונדון גאים בשחל

היהודים יוצאי עיראק בלונ־דון גאים במשה שחל, איש העדה, שכבה במקום הראשון בבחירות הפנימיות במפלגת העבודה. לרגל ביקורו בלונדון, הם ערכו לכבודו שלשום קבלת פנים רבת משתתפים בבית־הכנסת הגדול של יהודי עיראק בעיר. בין המברכים היה גם הרב הראשי של הקהילה, הרב כדורי בן ה־96. במסיבה הוקראה מקאמה בערבית, ובה כל הפר־סים על הקריירה הפוליטית של השר שחל.

א. לם

עוד פאפאנדריאו בפוליטיקה היוונית

גיאורגי פאפאנדריאו, בנו של אנדריאס, ראש ממשלת יוון, מונה בימים אלה לשר לענייני חינוך ודת. משימתו הראשונה תהיה להתמודד עם שביתה הנמשכת כבר חמישה שבועות בבתי־הספר התיכוניים ביוון. גיאורגי נושא את שם סבו המנוח, ראש ממשלת יוון ב־שנות השישים, שהחל את השושלת הפוליטית במשפחה. הנכד הוא סוציאליסט, בן 36, יליד ארה"ב, מחזיק בתואר השר הצעיר ביותר מבין 24 חברי הקבינט. הוא אף יפקח על ההכנות לקראת המשחקים האו־לימפיים שיתקיימו באתונה ב־1996.

אי פי

שירה עברית ברוטרדאם

ערב הפתיחה של הפסטיבל הבינלאומי לשירה ברוטרדאם שבהולנד הוקדש לשירה עב־רית. שישה משוררים, ביניהם יהודה עמיחי, הקריאו משיר־יהם, בפסטיבל המתקיים זו הפעם ה־19.

את השירים ליווה תרגומו להולנדית של מסיר הרצברג, יליד הולנד.

עסמא

אולי בכל זאת צדק אמלריק

בשנות השישים ובתחילת שנות השבעים היה הסופר הסובייטי אנדריי אמלריק, אחד השמות המפורסמים ביותר במערב, בשל התנגדותו למשטר הסובייטי. לאחר שנכלא בבית־חולים לחולי־רוח ונאסר במ־חנות בסיביר, הותר לו להגר למערב. ספרו הידוע ביותר היה – "האם תתקיים ברית־המועצות בשנת 1984?". בספר זה התנבא כי בעיית הלאומים בברית־המועצות תגרום להתקוממות נגד העם הרוסי, ותוביל לש־קיעתה של האימפריה הסובייטית.

התגנות דרכים שגרמה למותו של אמלריק, השכיחה את האיש ואת ספרו. עתה נראה שאמאל־ריק טעה רק בארבע שנים. האירועים בקאזאחסטן – המדי־נות הבאלטיות, ולאחרונה ה־מהומות בארמניה ואזרביג'אן, הידשו את האקטואליות של הסופר, שחזה מראש את הזעזועים שתגרום בעיית הלאומים.

אליהו זהבי
קופנהאגן

השיגו את שמיר מן האמריקאים

כמעט־קטסטרופה נמנעה שלשום בטלוויזיה, כאשר עם ערב שב הכתב בני ליס מסיקור לחיותו של אלי כהן, והעורכים גילו שראש הממשלה יצחק שמיר נעדר מן הכתבה. ביותר קצר העלה כי התנאים בשטח לא איפשרו לצוות לצלם את שמיר. המערכת, שהרי הסערה שהתחוללה עקב אי סיקור שמיר עם שובו מארה"ב, עדיין ניכרים בה, נתקפה בהלה. בפעולה מהירה הצליח יאיר שטרן להשיג את צילומיו של שמיר מן הלוויה מרשת אמריקאית. הסכבאים, שגילו הבנה לתשורת המצב, ודאגה לשלום חבריהם העורכים, הסכימו, כב־

בעריכת עירית רוזנבלום

הבחירות בליברלים

(סוף מעמוד 1)

הערכה שהיתה אמש במפלגה הליברלית היתה כי תנועת החירות תקצץ רק מקום אחד בייצוג הליברלי מאחר שלא תרצה לפגוע בשרה דורון, אחת הנשים הבודדות ברשימת הליכוד לכנסת.

שריד מאוכזב

הבחירות אמש הגבירו את כוחו של השר יצחק מודעי במפלגה שהצ־ליח להחדיר שלושה ממקורביו במ־קומות בכירים. השר מודעי אמר אמש כי הוא מרוצה מהרשימה, למרות שאינה מפתיעה וכי טוב שהמפלגה הליברלית תראה גם פנים חדשות. השר שריד נשמע מאוכזב. תוצאות הבחירות בליברלים הבהירו כי ההסכם החשאי שנרקם שלשום בלילה בין מודעי לשריד לא פעל.

ואלו תוצאות הבחירות, שבהן השתתפו 399 מתוך 430 חברי מועצת הליברלים: דן תיכון – 286 קולות; גדעון פת – 263 קולות; פנחס גולדשטיין – 244; אריאל ויינשטיין – 229; אוריאל לין – 229; יהודה פרח – 223; יוסי גול־דברג – 203; פסח גרופר – 200; שרה דורון – 196; רפי פרבר – 194; אלי קולס – 188; משה רום – 180; משה ליפקה – 172; ד"ר חיים פרלוק – 169; יצחק קעטבי – 149.

הבחירות נמשכו כעשר שעות והתקיימו באווירה מתוחה. מספר המתמודדים היה 50. שתי חברות שמירה אבטחו ומנעו כל ניסיון לזיוף התוצאות. שני אנשי ביטחון הצבו בתוך כל אחת מהקלפיות ובטופסי ההצבעה הוטבעו סימני מים מיוחדים שמנעו כל אפשרות זיוף.

שר האוצר, משה ניסים, אמר אמש בתום ההצבעה, כי הגיע להשג גדול מאוד בבחירות: "השגתי ניצחון גדול, לאחר שניסו לסלק מרשימת המועמדים את שלושת האישים שתמכתי בהם: גדעון פת, שרה דורון ואריאל ויינשטיין. זכינו להשג גדול ועכשיו ידעו כולם מי הכוח האמיתי במפלגה".

השר יצחק מודעי אמר אמש כי התוצאות מבודדות המפלגה מרשי־מות וכל שר השיג את שלו.

שיחת היום עם חיים קמיניץ

על הקשיים הכלכליים של מפעלי הטקסטיל

בשטחים הפסיקו לקנות טקסטיל ממפעלים בישראל

אתמול נודע שחברת הטקסטיל "גיבור סברינה" נקלעה לקשיים כלכליים. לפני כן נקלעו למשבר מפעלי "צרלנת" ו"אורדת". מה הגורמים לכך?

הסיבות העיקריות הן רפיון בשוק המקומי, הנובע בין השאר מן ההתקוממות בשטחים, ומדי־ניות הממשלה שמקפיאה את שער החליפין ללא כל הצדקה כלכלית. ענף הטקסטיל איננו הגורם היצרני היחידי שנפגע, אבל כרגיל, הוא הראשון שסובל מן הרפיון בתחום הכלכלי.

מדוע הטקסטיל נפגע ראשון?

בשיש פגיעה כלכלית, קודם כל מפסיקים לקנות דברי טקסטיל. הטקסטיל הוא הלוך לפני המחנה. מוצרי טקסטיל הולך זה מכבר להיות אינם רק כסות לימי החורף, אלא מייצרים מוס רבים לבוש אפנתיים שלבל מי שמכבד את עצמו, ארונו מלא אותם. לכן בטווח הקצר, הענף הזה נפגע ראשון ורק אחריו יבואו שאר ענפי התעשיה.

מדוע משפיעה האינתיפאדה על המשבר שלכם?

משום שבשטחים יש מיליון וחצי צרכנים של מוצרי טקסטיל, ומאז תחילת המהומות הם הפסיקו לקנות טקסטיל ממפעלים ישר־אליים. עד פרוץ ההתקוממות היה גם יצוא סמוי של מוצרי טקסטיל דרך השטחים למדינות ערב, וגם זה הופסק בגלל המצב.

יש לך טענות כלפי מדיניות הממשלה?

הממשלה והאוצר אינם מבינים את התהליכים הכלכליים. האוצר מופקר כביכול על שמירת היציבות הכלכלית והאינפלציה ולשם כך הוא מקריב את היצור ואת מאזן התשלומים. אבל את האינפלציה הוא לא ריסן. הקפאת שער החליפין מביאה לכך שהיבוא מאז זול והיצוא הופך להיות בלתי כדאי. האינפלציה אצלנו גבוהה ב־15 אחוז מאשר במדינות אירופה וארה"ב. כתוצאה מכך נחלש כושר התחרות שלנו. שכר העבודה אצלנו עלה בשלוש השנים האחרונות ב־70 אחוז במונחים דולריים, עקב עליית שכר המינימום.

מה צריך לעשות כדי להחלץ מהמשבר בענף הטקסטיל?

על שר האוצר להעמיד את שער החליפין על בסיס ריאלי ול־לוות זאת בצעדים כלכליים נוס־פים, כגון עיקור מרכיבי הפיחות והבאת ההסתדרות והמעסיקים לדיון סביב שולחן משותף. הבעיה איננה רק של הטקסטיל אלא של כל ענפי התעשיה. צריך להיות ברור שאם התעשיה תיהרס, לא יהיו מקורות תעסוקה לפועלים.

חיים קמיניץ (55) הוא יו"ר אגף הטקסטיל בהתאחדות התעשיינים ומנכ"ל משותף של "ארגמן" תעשיות

מאת גדעון אלון

אבו גזאלה: הנשק החזק ביותר הוא נשק השלום

מאת עקיבא אלדר
סופרו המדיני של "הארץ"

בשתי הופעות פומביות בקאהיר הביע שר ההגנה המצרי, פילדמרשל אבו גזאלה, דאגה מפני ריבוי הטי־לים באזור. אבו גזאלה, הנחשב ל"אקטיביסט" אמר, כי "הנשק החזק ביותר באיזור הוא נשק השלום ואין מוצא אחר".

בהרצאות לפני מועדון רוטרי ול־פני לשכת הסחר של ארה"ב–מצרים אמר שר ההגנה המצרי, כי טילי קרקע–קרקע מצויים בידי אחדות ממדינות האיזור לצידי הגנה ו"טי־לים אלה הוכיחו את נפילת התיאוריה של גבולות בטוחים. הביטחון היחיד הוא שלום, המבוסס על כוח המסוגל להגן על המדינה. הביטחון היחיד הוא שלום," אמר אבו גזאלה.

ארה"ב קוראת

(סוף מעמוד 1)

ההצעות הישראליות הנן מכתיבים להוראת מקאהיר. עתה יצטרך גם "פורום ראשי הממשלה", או הקבינט, להחליט על המשך צעדיה של ישראל.

בתשובה לשאלת סופר "הארץ", ברבר יוזמה של ארה"ב, לאפשרות שהעלתה באזהרה בלשכת ראש הממשלה, לפיה, ישראל לא תכיר בפסיקת הבוררים, אמר הדבר שגר־ירות ארה"ב בתל אביב, כי ארה"ב בטוחה, שהחלטת הבוררים בסכסוך הגבול בטאבה תעלה בקנה אחד עם המגעים שלום. בכל קוראת ארה"ב לצדדים לכבד כל פסיקה של בוררי טאבה.

נוכח ידיעות על כוונתם לפסוק לטובת מצרים בשאלת קו הגבול ולא להסתפק בקביעת מיקומה של אבן הגבול, אמר הדובר רונלד קוסמן, כי הבוררים נבחרו בקפידה על ידי שני הצדדים והם מוכרים כמומחים בינלאומיים ו"על כן אנו מביעים את אמוננו בטריבונל".

מקור בכיר במשרד החוץ אמר ל"הארץ", כי אם הבוררים יקבלו את הטענה המצרית, שהתקופה הקובעת היא 1922, לא יהיה מקום לערער על המסקנה הנובעת מכך, שקו הגבול הוא הקו המנדטורי, המופיע בכל המפות, שהגישו המצרים ושעל פיהן מצויה טאבה בצד המצרי של הגבול.

השאלה היחידה שתישאר פתוחה היא, אם הקו יוביל מאבן הגבול 91 בקו ישר אל חוף הים, או לנקודת "מארקר" (סמוך לתחנת הגבול הישראלית מצפון למלון סונסטה) שאותה הציגו המצרים רק במהלך הבוררות. בשני המקרים, כאמור, תהיה משמעות הדבר מסירת המלון וכפר הנופש לריבונות מצרית.

בלשכת ראש הממשלה טוענים כי הבוררים אינם מוסמכים כלל לעסוק בשאלת מיקומו של קו הגבול ועל כן יהיה צורך לפתוח במשא ומתן חדש עם מצרים בשאלה זו.

זכו בפיס

בהגרלת רב־פיס של מפעל הפיס מס. 25.88 שהתקיימה ביום 23.6.88 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך – 250,000.00 + 16,668.00 ש"ח זכה המספר: 353039

בסך – 15,000.00 + 1,668.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 53039

בסך – 1,500.00 + 168.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 3039

בסך – 150.00 + 18.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 039

בסך – 15.00 + 3.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 39

בסך – 3.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 9; 0; 2

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס

זכי האדיבות שידר מאמאהר
הוועדים בלי ההכרה הם אינוה החיים
גאולה קפירבר לשכונה ברומיר בהובות אדומים ונחות בגחולות רווחה
זאב רוט

לא סר מתן פניו הזוהר באהבה לחבר
זורבה שיצק בחיים ותוכן והאציל מקסמו על הסובבים אותו.
קרא לאורך קומה ברוחב נפש שנשא כאדם גא את אהבתו לבוקר ולערב, בין כוסית לשותיים והאמנת שיצאת מפיו היתה מתומצת פי־שישים.
נוף שנעדר מחבריו אך צבי האהוב יישאר על במת החיים.

אל על

	טמפ' מינימום	טמפ' מקס'		התחזיות אתמול
אמסטרדם	10	15	מ. חלקית	12	18
אתונה	18	26	מ. חלקית	20	26
בוקרשט	15	23	ס. רעמים	19	24
בריסל	10	20	מ. חלקית	17	23
וינה	10	19	גשם	15	20
ז'נבה	12	22	מ. חלקית	14	25
לונדון	13	18	מ. חלקית	14	17
ליסבון	18	23	גשם	19	27
מדריד	18	26	גשם	17	30
ניו־יורק	18	28	גשם	23	32
פאריס	10	20	מ. חלקית	16	25
פרנקפורט	10	18	גשם קל	10	31
ציריך	11	19	מ. חלקית	14	18
קהיר	19	31	מ. חלקית	32	36
קופנהאגן	12	16	מעונן	13	23
רומא	17	25	נאה	16	34
שטוקהולם	9	18	גשם	15	20

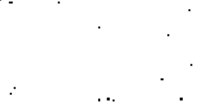

EL AL אל על

למורים וחיים קשטכר
ברכות לבביות לנשואיכם
הארץ

למוסד ממלכתי
דרושה בשכירות דירה
בת 4–5 חדרים + טלפון
(בא בחשבון 2 דירות קטנות צמודות)
באיזור חיפה (הדר, קרית אליעזר)
ללא דמי תיווך
• בהצעות נא לפנות: 03-205256

בצער וביגון אנו מודיעים על פטירתו של

ר' אברהם אבל ז"ל

קלצק – פ"ת

ההלויה התקיימה אתמול ח' בתמוז תשמ"ח בפ"ת

המשפחה המתאבלת

למשפחת אבל

משתתפים בצערכם על מות

אברהם אבל ז"ל

הארץ

עדות ראיה/אילן שחורי

מועמדים של הליברלים גייסו את ילדיהם, נכדיהם ונשותיהם למסעות התעמולה שלהם

לואיס פרנגרט, תייר בן 64 מבלגיה, העושה בביקור בן שבוע ימים בישראל, חשב אתמול לפני הצהריים, שעה שנכנס בדלת הראשית של מלון "דמה קונ־סינגטל" בתל־אביב, כי נקלע בטעות לצילומי סידרת הטלוויזיה "מצלמה נסתרת".

פרנגרט, ששב מקניות במרכז העיר, נדחף בכוח מבעד לדלת הכניסה. עשרות ידיים נשלחו לעברו ומילאו את חולצתו במדבקות שונות. נערה באה הצידה מידה לכיס חולצתו, נער שהזהר דחף לידיו אשכול ענבים, אחר הלביש עליו כובע טמבל, ואורות מצלמת טלוויזיה סינוורה את עיניו. שעה ארוכה טרח מנכ"ל המלון, חוי הכהן – בנו של הח"כ לשעבר דוד הכהן – להסביר לתייר ההמום כי מדובר בדמוקרטיה ישראלית בפעולה: הבחירות הפנימיות במפלגה הליבראלית.

אתמול השתלטו חברי המפלגה הליברלית על המלון התל־אביבי למשך כ־15 שעות, על־מנת להכריע מי מ־50 מועמדיה יצליחו לתפוס שמונה־תשעה מקומות ריאליים ברשימת הליכוד לכנסת הבאה. כ־700 ליברלים – ביניהם חברי מועצה, מתמודדים ובני משפחותיהם – מילאו את לובי המלון הגדול, אולמות הכינוס ומערכת בת ארבעים חדרים וסוויטות ב־16 קומות המלון.

20 אלף דולאר שילמה מזכירות המפלגה עבור שירותי המלון, אך סכום משולש ומרובע הוציאו המועמדים השונים במטרה לשכנע את קהל בוחרי מפלגתם ברגע האחרון. מנכ"ל משרד התיירות, המועמד רפי פרבר, שכר מכונית ספורט שהוצבה מול פתח המלון, ותלה עליה שלט תעמולה ענק. רעייתו, מנהלת מסעדה סינית בתל־אביב, חילקה לבאים מדבקות בהן הובטח כי פרבר הוא ידיד וליבראל אמיתי. ח"כ אריאל ויינשטיין הלביש את נכדו, דניאל בן שמונת החודשים, חולצה צבעונית עליה נכתב "הצביעו בעד סבא אריאל לכנסת". מועמדים רבים ניצלו את ילדיהם, נכדיהם ונשותיהם לתעמולה ומסעות שיווק כנוע מגוונים. הגדיל לעשות איש עסקים אלמוני ורב אמצעים, עמי פיינשטיין, אשר שכר שירותי 30 יפיפיות ששה, חילקו פרחים, הניפו שלטים, הצביעו כל צעד וצעד שלו במצלמת וידאו והחרישו אוזניים בתזמורת דיסקו – עד שהורה מנהל המלון להפסיק.

כינוס המועצה נקבע לשעה שתיים בצהריים, אך כבר בשעות הבוקר המוקדמות מילאו עסקנים ליברלים את אולמות המלון. שיחת היום היתה ה"דיל" הסודי בין השרים יצחק מודעי ואברהם שריר, שפורסם בשעות הבוקר ב"הארץ". על־פי עיסקה זו, אמור היה שריר להמליץ לאוהדיו לבחור באנשיו של מודעי – פנחס גולדשטיין, דן תיכון ומשה רום – ואילו המחנה הנגדי אמור היה לתמוך באנשי שריר – פסח גרופר, אלי קולס וישאל פרבר. פירסום ה"דיל" שיבש את התוכניות וגרם לכעס רב מצד מקורבי שני השרים שלא נכללו בעיסקה.

כל הנסיונות לכנס את הסיעות השונות, להמליץ במי לבחור או לתת בידי הבוחרים פתקים נושאי שמות, נכשלו. הפסקת החשמל בשעות הבוקר, החום ומספרם הרב של האנשים, יצרו מהומה רבתי במקום. השרים וראשי המחנות לא הצליחו להשתלט על אנשיהם. ההערכה בשעות אחר הצהריים היתה כי נוכח כשלון ה"דיל", עשויה להתקבל סמוך לחצות תוצאה מפתיעה ביותר מבחינת המפלגה.

בהתאם למסורת, היה גם כינוס ליברלי זה חגיגה קולינארית. אתמול ערכו חברי איגוד העובדים ארוחת צהריים מפוארת, בה הוגשו בין היתר קוקטייל, דג סול ברוטב שקדים, בשר צלוי "אסטרהזי" וקססה רמרה.

עבור מאות חברי המועצה, המתמודדים והאורחים נערכו אתמול מזנונים חופשיים של סנדוויצ'ים ועוגות קצפת, עד שרבים גיחכו בטענה כי הליבראלים – שכל השנה יודעים לאכול זה את זה – מקפידים לאכול מזון אמיתי ואיכותי ביום הבחירות.

חלק מהמתמודדים נהנו מתמיכה בלתי־צפויה במהלך היום. ח"כ פבי שליטא, שהערכות ניבאו לו פרידה מהרשימה, זכה לסיוע נכבד מצד פעילים בתנועת החרות – בראשות אהרון גרינשטיין, יושב־ראש סניף חרות בבני ברק. בטענה כי שליטא הוא פרלמנטר מקצועי עם הוכחות בשטח, חילקו אלו מיסמך תמיכה בו, עליו היו חתומים כ־20 פעילים בולטים בחרות – ביניהם ראש עיריית צפת, זאב פרל, וראש עיריית עפולה, ח"כ עובדיה עלי.

שליטא עצמו היה טרוד במשך כל שעות היום, עבר מבוחר למשנהו בנסיון לשכנע כי המספרים עליו מוקדמים מדי, וטען כי ביכולתו להיות שר מצוין כבר משלה מאחר שהוא יודע לקבל 200 החלטות טובות ביום.

לסיוע מתנועת החרות זכה אף אריה דייק, יו"ר המועצה להסדר ההימורים, כשעסקניה – כמו דוד לאוזין וניסים אבולוף – פעלו לשכנוע בוחרים למענו.

בין האורחים הפחות צפויים, נראו במקום סגן שר האוצר, עדי אמוראי – איש מפלגת העבודה שבא לעודד את ח"כ דן תיכון – ושר האוצר משה ניסים, שפעל להבטחת ניצחון אנשיו.

מפתיעה היתה האהדה לה זכה השר גדעון פת – אשר שלושת השרים הליבראלים הוציאו אותו מההסכם ולא כללוהו בבחירתם המשולשת לראשות הרשימה. אתמול זכה פת לטפיחות־שכם, לחיצות יד, נשיקות והבטחות רבות לבחור בו למרות [illegible] השרים.

הפתעה בבחירות הפנימיות בתנועת המרכז

ח"כ ארצי הודח מהרשימה לכנסת

עו"ד צבי ניר זכה במקום השלישי ● ארצי סירב לשוב ולהתמודד על המקום השישי ברשימה

מאת אילן שחורי

הפתעה נפלה אמש בבחירות הפנימיות בליברלים העצמאיים, כאשר בתנועת המרכז גבר עורך הדין צבי ניר (41), בעל חברה לשירותי [illegible] כבדים, על המשנה־למקום השלישי, וח"כ יצחק ארצי, הודח מרשימת המרכז לכנסת.

ניר הצליח לצבור 56% מכלל קולות המרכז עוד בסיבוב ההצבעה הראשון – בו התמודדו ארבעה מועמדים נוספים. בטרם הבחירות הודיעו ראשי תנועת ההתיישבות בל"ע כי יתמכו בניר כדי לרענן את ייצוג התנועה.

לאחר שנוצח, סירב ארצי להתמודד על המקום השני בל"ע – השישי ברשימת המרכז – אך הודיע כי יפעל לניצחון תנועת המרכז בבחירות, למרות הפסדו. במקום השני זכה לבסוף אליעזר גלאובר (48).

תנועת המרכז השלימה בכך את בחירת נציגיה לכנסת. במקום הראשון עומד השר אמנון רובינשטיין (שינוי), בשני עו"ד אברהם פורז (שינוי), בשלישי עו"ד צבי ניר (ל"ע), ברביעי ח"כ זידאן עטשי (שינוי), בחמישי ד"ר משה בקר (שינוי), ובשישי אליעזר גלאובר (ל"ע).

נראה כי גילם הממוצע של חברי הרשימה לכנסת יהיה הצעיר ביותר, מאחר שפרט לראשה, רובינשטיין (56), נעים גילאי יתר המועמדים בסביבות ה־40.

משלחת של הבונדסטאג הגרמני תגיע מחר לביקור בישראל

מאת סופר "הארץ"

משלחת רמת דרג מטעם הבונדסטאג, המערב גרמני תגיע מחר לישראל לביקור שיארך עד ה־1 ביולי, מסרה שגרירות מערב גרמניה בישראל.

המשלחת, בראשות סגנית הבונדסטאג אנאמרי רנגר, חברת המפלגה הסוציאל־דמוקרטית, מונה 17 חברים. רנגר משמשת אף כראש הקבוצה הפרלמנטרית גרמניה־ישראל.

המשלחת תתקבל אצל נשיא המדינה, חיים הרצוג, ותיפגש עם יושב־ראש הכנסת שלמה הלל, ראש הממשלה יצחק שמיר, ממלא מקומו ושר החוץ שמעון פרס, וכן עם שורת חברי כנסת וראשי ערים. במהלך ביקורה תניח המשלחת זר ב"יד ושם" בירושלים.

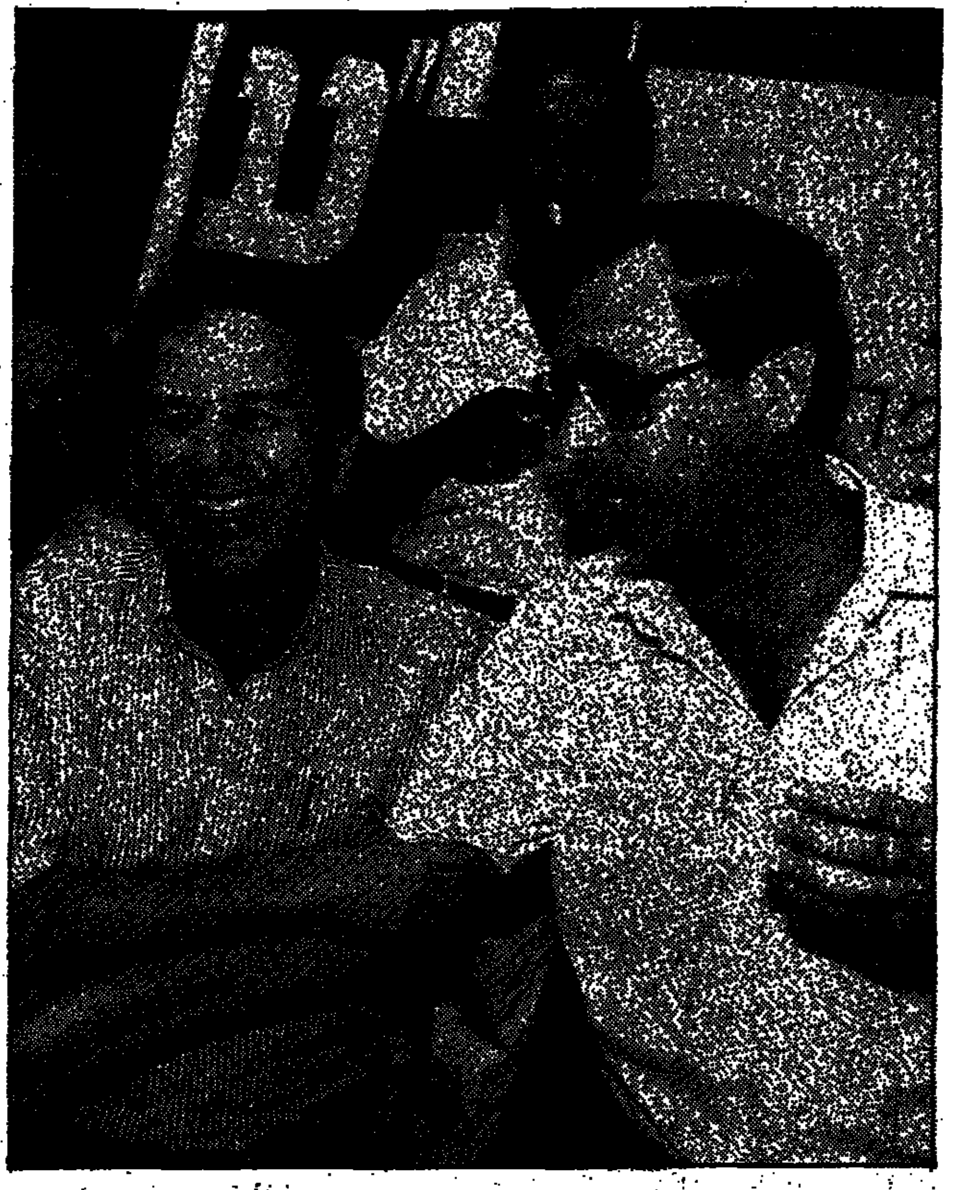

צבי ניר במחיצת אמנון רובינשטיין מיד עם היוודע אמש התוצאות בתנועת המרכז

משאל פורי"/מיוחד ל"הארץ"

קהל המהססים בקרב הבוחרים מעדיף את המערך על הליכוד

כ־20% מעוניינים בניצחון המערך לעומת 13% בניצחון הליכוד

קהל המהססים בציבור הבוחרים, אשר טרם החליטו באיזו סיעה יתמכו בבחירות הקרובות נוטה יותר לצד המערך מאשר לצד הליכוד – עולה מניתוח ממצאי משאל בחירות שערך פורי" בהזמנת "הארץ".

עורך המחקר, מנהל פורי", רפאל גיל, מסר כי בקרב ציבור המהססים – המונה כיום חמישית מקהל הבוחרים – מעוניינים 20% בניצחון המערך בבחירות, לעומת כ־13% הרוצים בניצחון הליכוד. ממצא נוסף המצביע על נטיית המהססים לעבר מדיניות המערך מראה כי מחציתם מוכנים לוויתורי שטחים תמורת הסכם שלום, לעומת 34% שאינם מוכנים לכל ויתור. ל־16% אין כל דיעה בנושא.

הממצאים מבוססים על מדגם מייצג של כ־1,200 בעלי זכות בחירה, שרואיינו בכל רחבי הארץ.

עזר וייצמן מונה ממלא מקום ראש מטה הבחירות של העבודה

עד להחלמתו של ח"כ עוזי ברעם ממחלת הגב בה לקה

מאת אילן שחורי

השר ללא תיק, עזר וייצמן, ישמש כממלא־מקום ראש מטה הבחירות במפלגת העבודה עד להחלמתו של המזכ"ל, ח"כ עוזי ברעם, ממחלת הגב בה לקה – כך החליט שלשום פורום שרי המערך, לאחר תיאום מוקדם עם ברעם.

אתמול הביע ברעם תקווה לשוב לעבודה מלאה במהלך החודש הבא.

מינוי חדש נוסף במטה הבחירות של מפלגת העבודה הוא זה של שמואל פרנקל כרכז מטה ההסברה.

פרנקל, לשעבר עובד בכיר ב"עלית" ובמפעלי הבירה, שימש במערכות הבחירות הקודמות כמנכ"ל ארגון אל"ף – אוהדים למען פרס.

ביקורת קשה על הנהגת מפלגת העבודה נמתחה אמש בכנס מחאה שערכו ראשי מחוזות במפלגה, בתגובה על כישלונם בבחירות הפנימיות.

בכנס החליטו ראשי המחוזות להקים פורום קבוע משלהם במפלגה, ולפעול לשינוי תקנונה – כך שיבטיח שילוב ראשי המחוזות ברשימה לכנסת.

בכנס נטלו חלק נציגי שמונה מחוזות: עמנואל זיסמן מירושלים, אורי עמית מרמת־גן, מנחם אריאב מהגליל, ברוך וגנר מצפון הארץ, דוד־לוי מפתח־תקווה וחבי ביסים ממחוז יהודה.

במהלך הפגישה הובע זעם רב על הנהגת המפלגה, שפעלה לדברי המשתתפים נגד שילובם ברשימה. לפי שעה החליטו, עם זאת, שלא להביא להתפרצות היחסים ולעסוק בארגון המחוזות לקראת הבחירות לכנסת.

ישראל ביקשה מבריטניה ליזום פרוייקט לניצול פצלי השמן בים המלח במשותף עם ירדן

מאת שאול צדקא

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). ישראל ביקשה מבריטניה להירתם להקמת פרוייקט משותף עם ירדן, לניצול פצלי השמן בים המלח.

את הבקשה העביר אתמול בלונדון שר האנרגיה, משה שחל, לעמיתו הבריטי, ססיל פרקינסון. שיתוף־פעולה בנושא שהתקיים בעבר בין ירדן לישראל, הופסק עם תחילת ההתקוממות בשטחים.

שני השרים שוחחו עוד על אפשרות הקמת פרוייקטים לניצול אנרגיה בעולם השלישי, בידע ישראלי ובמימון בריטי.

"השנה ה־21" במברק לרבין: "תרומת לשכלול הדיכוי האכזר של ההתקוממות הפלשתינית"

מאת לילי גלילי
סופרת "הארץ"

במכתב חריף לקראת צאתו של שר הביטחון, יצחק רבין, לארצות־הברית, מוחה תנועת השמאל "השנה ה־21" נגד מה שהיא מגדירה כתרומתו "לשכלול הדיכוי האכזרי והאלים של ההתקוממות הפלשתינית".

במכתב המחאה, אותו ביקשה משמרת פעילי התנועה למסור לרבין בשדה התעופה טרם המראתו, נאמר: "תוכל לספר לבני־שיחך על רימוני הגז המושלכים לחדרי מגורים וגורמים מוות של עוברים, תינוקות וחולים. תוכל לדווח להם על האצבעות הממהרות ללחוץ על ההדק המפילות חללים בקרב המפגינים. אך שפל המדרגה האנושית אליה ירדת לא יכבה את שאיפות החירות של הפלשתינאים".

בסיום המכתב נאמר: "אנו נפרדים ממך לשלום, מר רבין, ומקווים שזעקת מתנות אלי בוריג', ענבא, טול כרם, בית פוריק, בית דגן וכפר סאלים תוסיף להדהד באוזניך ובאוזני אנשי שיחך שם".

■ ערכה את העמוד: עדה ארשטיין

בוא לחיות במרכז העניינים בתל אביב

דירות יוקרה 2½־3 חדרים בארלוזורוב - אדם הכהן

לגור בצפון ת"א, רחוק מהפקקים קרוב קרוב לים, היכן שקורים דברים ויחד עם זאת בפינה הפרטית שלך - גבוה מעל כולם. זהו HIGH CLASS שלא כל אחד יכול להרשות לעצמו. זהו "לב הצפון".

לב הצפון, פרוייקט מגורים יוקרתי הנבנה בצפון ת"א בין הרחובות ארלוזורוב אדם הכהן, מספק את כל השרותים הנחוצים לניהול חיים ברמה גבוהה - לא יותר מ־2 דירות בקומה, טלויזיה במעגל סגור, שוער צמוד, בידוד אקוסטי מלא, מיזוג אויר (חימום־קירור). כל אלה הם רק חלק מהיתרונות הקובעים את הסטנדרד הגבוה של "לב הצפון".

לבחירתכם דירות HIGH CLASS חלומיות 2½ או 3 חדרים וכן מספר דירות HIGH CLASS 4־5 חדרים.

נציגות המכירות שלנו תשמח להפגש איתכם במקום ובמועד הנוחים לכם ולספק את המידע הנחוץ כדי לשלב אתכם במרכז העניינים ב"לב הצפון". טלפנו: 03־5463411.

H I G H C L A S S
לב הצפון
לאנשים שיכולים להרשות לעצמם

דנקנר
בניה ופתוח בע"מ

משרדי דנקנר: רח' השל"ה 5, ת"א (חוצה רח' בזל, ליד מגן דוד אדום), טל. 03־5463411

ברגע זה ממש
מישהו
חותר נגדך
האם אתה מוגן?
• חקירות מסחריות
• חקירות כלכליות
• חקירות נזיקין
• חקירות פליליות
• חקירות אישות
לשם חקירות
ת"א, אחד העם 93, 03־292871 (מורשין)

[illegible] الأصل

صكدا من الاهل

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

התייצבות נוספת

שבוע המסחר בבורסה הסתיים אתמול בבגמה של עליות שערים קלות, תוך ירידה נוספת במחזורי המסחר. עליות השערים מאתמול נבעו מרכישות של מנהלי תיקים הפועלים, באמצעות בנק הפועלים, חברות הבורסה סחר ניירות ערך והחברה המרכזית. אלה רכשו את המניות בעיקר על בסיס "מכני", בתקווה למכור אותם ברמת מחירים גבוהה יותר. המכירות הורגשו בעיקר על-ידי מנהלי קרנות הנאמנות. השבוע בבורסה החל במגמה של ירידות שערים לאורך כל ענפי ההשקעה, ולווה במה שמכונה "מיני מפולת". בהמשך, החלה התייצבות שלוותה בזחילת שערים כלפי מטה, תוך ירידה משמעותית במחזורים. מדד המניות הכללי ללא בנקים ירד בסיכום השבועי ב-4.66%. תרמו לירידות השערים, הידיעות על מספרן הגדל וההולך של פירמות שנקלעו לקשיים עסקיים, וכן "שבירתם" של מספר מנהלי תיקים שלקוחותיהם נטשו אותם. בבורסה אין רואים מגמה מהותית בשבוע הבא. עם זאת, ועדות ההשקעה של חלק מקופות הגמל הבנקאיות המתכנסות היום, עשויות לקבל החלטות להגדלת מרכיב המניות בתיק ההשקעה של הקופות. פעולה כזאת, כמו האפשרות של פתיחת תכניות חסכון חדשות, עם מרכיב של מניות, עשויה לתרום לשיפור האווירה בשוק. מחזור המסחר במניות החופשיות המשיך גם אתמול לרדת, והסתכם ב-3.7 מיליון שקל (כמחצית ממחזור המסחר במניות הבנקאיות).

ביקושים לבנקאיות

למניות הבנקים שבהסדר נרשמו אתמול בדרך כלל ביקושים גדולים יחסית, שסופקו בעליות שערים מתונות. הביקושים מוסברים בעובדה שרמת התשואה לפידיון על הבנקאיות עלתה בימים האחרונים, השקל פוחת לעומת הדולר בשיעור גבוה יחסית. מחזור המסחר במניות הבנקאיות הכפיל עצמו אתמול, והסתכם ב-7 מיליון שקל.

	תשואה שנתית דולרית ב-% פדיון אוק' 88	פדיון אוק' 89
בל"ל 0.1	15.83	6.37
הפועלים ש	15.86	6.13
אי.די.בי. רג	15.75	6.35
דיסקונט א	15.50	7.38
המזרחי ש	15.67	6.37

קונים בלבד/מוכרים בלבד

שער קונים בלבד נרשם אתמול למניות החברה המרכזית, שבה לא נערך מסחר מספר ימים, בגלל הצעת הרכש. הביקוש הגדול יחסית למניות החברה, מוסבר בעובדה שמניה זו, בהשוואה לפרמית החברה לניירות כלל אלקטרוניקה וכלל תעשיות, היא זולה יחסית. עובדה זו מצביעה על כך, שיש היגיון מסויים בתהליך ההשקעה בשוק המניות. מאידך, למניות ציבור סבירנת, נרשם מוכרים בלבד. אין ספק כי שער זה נרשם על רקע הידיעות על מצבה העסקי של החברה, ובשל העובדה שהיא מחפשת הכנסת משקיע נוסף.

שוק סלקטיבי

למרות מגמת ירידות השערים שאפיינה השבוע את הבורסה, בלטו מספר ניירות ערך שנרשמה בהם פעילות המנוגדת למגמה. אתמול היו מניות מבנה תעשיה, שעלו ב-5.8%, כתבי האופציה של אי.פי. שעלו ב-7.3%, מניות ברסן 5 שעלו ב-10%, ומניות משכן שעלתה ב-6.6%.

מניות שפירא יורדות

ניירות הערך המזוהים עם איש העסקים מניה שפירא, ירדו במהלך שבוע המסחר האחרון, ומגמה זו נמשכה גם אתמול. אם מישהו חשב כי אחרי ירידה של 22% בכתבי האופציה של רנובין יבוא ביקוש, טעה. אתמול נרשם היצע בהיקף גדול יחסית. כשהיצע זה לא נקלט בירידה של מחצית הפער, המוכר נסוג, ולא נרשם כל מחזור מסחר. מניית חמן ירדה ב-10%, ובמניות אטאס נרשם שער מוכרים בלבד.

עליות בדולריות

מגמה מעורבת, עם נטייה לעליות שערים באגרות החוב הדולריות, נרשמה אתמול בשוק אגרות החוב. מחזורי הפעילות באג"ח ובמלוות קצרי המועד, ירדו לעומת הימים האחרונים. בנק ישראל בייס אתמול 60 מיליון שקל באמצעות שתי סדרות אג"ח.

	מדד יומי	שינוי ב-%
מדד מניות כללי	95.45	+0.41
כללי ללא בנקים	76.15	+1.13
מדד משתנים	76.44	+1.41
מדד אג"ח כללי	111.15	+0.04
אג"ח צמוד מדד	111.19	-0.01
אג"ח צמוד מט"ח	111.76	+0.73

הודעות בורסה

● בלת מבריה בשלב הראשון של המכרז לאג"ח 30 מיליון שקל, במחיר של 94%.

● המפיקס מסרה כי יום האקס להלוקת 20% דיוידנד במזומן יהיה ה-3.7.88.

● מאיר עזרא מסרה כי רב פרחמו רכש מאריאל מילמן 20% מהון המניות של החברה, תמורת 10 אלף דולר.

ספר חובה לכל בעל תפקיד כלכלי

הספר הופק במתכונת מהודרת, 376 עמ'. כל עמוד מתאר דיוקן של חברה בורסאית, ערוך בצורה עניינית ונאה המבליטה את הנתונים המאפיינים את החברה, מהבחינה העסקית והבורסאית ב-5 השנים האחרונות.

ניתן לרכוש את הספר בחנויות המובחרות בכל הארץ

שערי המניות 23.6.88

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע"נ	השינוי במקורות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה					
אגוד ש	19796	20			
הספנות 0.1	1065	2215			-1718
הספנות א 0.5	607	6079			-1924
כללי לא בהסדר	14850	76	+150	+1	+94
בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה ל 88					
אידיבי רג 100.0	110550	980	+100	+0.1	+815
אידיבי ב 100.0	110450	11	+150	+0.1	+61
אידיבי בב א	666101 שב				
אגוד 0.1	82300	343			+164
דיסקונט ב	141115	28			
דיסקונט א	141210	617			+137
דיסקונט שה ב	16271		+90	+0.6	+100
המזרחי ש	43500	2075			+371
המזרחי מ	45900 בח	14	+450	+1	+85
הפועלים מבב	96000				
הפועלים ש	75875	2135			+1573
הפועלים מ	75260	47	+200	+0.5	+217
כללי א 1.0	192151	8	+951	+0.5	+83
כללי שה 7	9140	35			-35
בלל 0.1	47710	2893	+30	+0.1	+1337
בלל שה 11	17270	54	+100	+0.6	+45
מימון ישר 1.0	63420		+220	+0.3	+82
מימון ישר 5.0	32650	94	+330	+1	+92
בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה ל 89					
אידיבי רג 100.0	138070	98			-65
אידיבי ב 100.0	138100 לב				+2
אידיבי בב א	836610 לב				
אגוד 1 ש"ח	102700	5	+50		+11
דיסקונט ב	179600 לב				
דיסקונט א	173900	5	-3205	-1.8	-5
מזרחי ש	56780	132	+2		+123
מזרחי מ	56700 לב				
הפועלים ש	94032	286	+282	+0.3	+180
הפועלים מ	93561	3	+361	+0.4	+23
כללי א	238191	1	+1		+4
בל"ל מסוק	59570	297	-100	-0.2	-380
בנקים למשכנתאות					
אדנים 0.1	20000	4	-300	-1.5	-4
לאומשכן ש	7625	63	+250	+3.4	+272
לאומשכן מ	7860	71	+200	+2.6	+61
כרמל ש	250	2455	-5	-1.2	-2455
פת מסכ ש	2065 בח	241	+60	+3	+739
משכן ב ש	4037 תב	300	+250	+6.6	+660
עצמאות 0.1	13100	20			-20
מרב 1.0	6760	36			-36
טפחות מבכ ש	20240				+25
טפחות רג ש	21400				

שערי קרנות הנאמנות

שערי אגרות החוב

שערים בידבנקאיים

חוסיין הכחיש בפגישה עם תאצ'ר כוונתו להתנער מהמתרחש בשטחים

"החלטות פיסגת אלג'יר אינן מחבלות ביוזמת שולץ או בהסכם לונדון עם פרס" ● נסיך הכתר הירדני האשים את אש"ף בשטחים בגיוס ילדיהם להילחם ● אברם: שולץ יבוא שוב

מאת עקיבא אלדר
כתב המדיני של "הארץ"

בשיחה עם ראש ממשלת בריטניה, מרגרט תאצ'ר, לפני מספר ימים, אמר המלך הירדני חוסיין כי החלטות פיסגת אלג'יר אינן נועלות את הדלת בפני תהליך השלום ואינן מחבלות ביוזמת שולץ או בהסכם לונדון עם שמעון פרס.

בדיווח שהגיע לירושלים בעקבות שיחת השניים נאמר כי לדעת חוסיין מתירה הפיסגה מרחב תימרון לפעילות ירדנית עצמאית, למרות הגדרת העקרונות בסעיף הוועידה הבינלאומית, הקובעת כי אש"ף ייצג בלעדית את הפלשתינאים. עם זאת, אמר חוסיין, אין ברצונו לפעול עתה, כיוון שאינו מאמין כי יוכלו התרחשויות מהותיות לפני הבחירות בישראל ובארצות־הברית.

הידיעות בדבר כוונתו להתנער מהנעשה בשטחים והסביר כי בשלב זה הוא מבקש להתמקד ביחסים עם הפלשתינאים ממזרח לירדן. לדבריו, באות הצהרותיו אך ורק כדי לבחון את מטרותיו האמיתיות של אש"ף ולגרום ל"מחשבה שניה" בקרב הפלשתינאים בדבר יכולתם להתקיים ללא ירדן.

"עמדות אש"ף נבזיות"

בשיחה שקיים באחרונה עם איש אקדמיה בארה"ב, יצא נסיך הכתר הירדני חסן בהתקפה חריפה על אש"ף, וכינה את עמדותיו "נבזיות". חסן האשים את הפלשתינאים בשטחים בגיוס ילדיהם לניהול מאבקם נגד ישראל, במסגרת ההתקוממות.

במשרד החוץ בירושלים מתייחסים בספקנות למיסמך אש"ף שהוגש לארה"ב ומיוחס לדובר האירגון, אבו־שריף. אש"ף הפיץ את המיסמך בין העיתונאים שסיקרו את הפיסגה באלג'יר, אך איש לא חתום עליו, וכל אישיות בכירה באירגון לא התייחסה אליו עד היום.

בניתוח המסמך שנעשה במשרד החוץ, הודגש כי אש"ף לא שינה עמדתו ביחס לוועידה הבינ"ל והחלטת האו"ם 242, ואולם לראשונה מוזכרות ערבויות לישראל.

בוועידות הערביות דובר עד כה על "ערבויות לצדדים", ושמה של ישראל לא צויין מפורשות. הפעם צויין כי יש להציע תנאי ביטחון דומים לישראל ולפלשתין, וכי שום צד אינו יכול להקים מדינתו על חורבות האחרת.

אש"ף: קשר ישיר לוואשינגטון

וואשינגטון (ע"צ). אש"ף אינו רוצה עוד לקיים מגעים עם ארה"ב באמצעות מתווכים, והודיע כי וואשינגטון תפנה אליו מעתה במישרין – הבהיר ואלד אל חסאן, יועץ בכיר למנהיג האירגון, יאסר עראפאת.

בראיון טלפוני שפורסם אתמול ב"וואשינגטון טיימס", אמר אל חסאן כי וואשינגטון טרם הגיבה על מאמר שפורסם לא מכבר בידי בסאם אבו שריף, דובר של עראפאת, שטען כי אש"ף יהיה מוכן לפתוח במשא־ומתן ישיר עם ישראל במסגרת ועידה בינלאומית.

לדברי אל חסאן, "חלף הזמן של המגעים הבלתי ישירים".

שלמה שמיר, סופר "הארץ" בניו־יורק, מוסר: מזכיר המדינה האמריקאי, ג'ורג' שולץ, מתכנן ביקור נוסף במזרח התיכון והוא איתן ברצונו להמשיך בפעולותיו לקדם את יוזמת השלום שלו – מסר אמש יו"ר ועידת הנשיאים היהודיים, מוריס אברם, לאחר שנפגש שלשום עם שולץ בלשכתו בסטייט־דיפרטמנט.

במסיבת עיתונאים בניו־יורק, ציין אברם כי מזכיר המדינה הבהיר שאין הוא רואה את ישראל כגורם מעכב בתהליך השלום וכי יש לדעתו "עיכובים רבים אחרים". שולץ הביע תמיכה בכך שכל הסכם צריך להיות הדרגתי, כדי לתת לישראלים הזדמנות להשתכנע בכנות רצונם של הערבים. עם זאת, העיד שולץ, חוששים הערבים מפתרונות זמניים העלולים להפוך סופיים.

שולץ שב והבהיר את התנגדותו לשיתוף אש"ף בתהליך השלום.

עוד דיווח שר החוץ האמריקאי לאברם על דיוני פיסגת מוסקווה, ואמר כי יש לו יסוד להיות אופטימי בשאלת הגירת היהודים.

הפגנת "יש גבול" מול משרד הביטחון בתל־אביב אתמול — צילום: עודי קרן

הפגנת "אמונות למען ישראל" בכיכר דיזנגוף במחאה על רצח אלי כהן במושב שקף והתלמיד הישיבה בבן מאקר. (צילום: עודי קרן)

הרב שך מתנגד למועמדות שרון לראשות ירושלים

התנאי למועמדותו – התייצבות כל המפלגות הדתיות לצידו

מאת סופר "הארץ" בירושלים

מנהיג הזרם הליטאי בציבור החרדי, הרב שך, מתנגד לאפשרות שהשר אריאל שרון יהיה מועמד מוסכם על המפלגות הדתיות בירושלים לראשות עיריית הבירה.

בפגישה שהתקיימה לאחרונה בנושא, הגדיר הרב שך אפשרות זו כ"מעשה של התגרות בגויים".

האפשרות שהשר שרון יתמודד מטעם הליכוד מול טדי קולק על ראשות עיריית ירושלים עלתה לראשונה לפני מספר חודשים, ולא נפסלה בידי שרון – שדאג להצהיר לסניף החרות בעיר, נרשם כתושב הרובע ותיישב בעיר העתיקה. לפני מספר חודשים אף ביקש שרון חוות־דעת משפטית ממוסדות החרות לגבי אפשרות כהונתו בשני תפקידים במקביל – ראש עיר ושר בממשלה.

אחד התנאים שהוצבו למימוש אפשרות מועמדותו של שרון מטעם הליכוד לראשות עיריית ירושלים היה התייצבות כל המפלגות הדתיות בבירה לצידו. התנגדות הרב שך ממעיטה סיכויו למימוש מועמדותו.

בפגישה בביתו, הביע הרב שך הסכמה עקרונית להקמת חזית משותפת לכלל המפלגות הדתיות בבחירות לעיריית ירושלים.

חברות למוצרי ביטחון מתקשות לממן השתתפותן בירידי נשק במזרח הרחוק

צפויה השתתפות קטנה מהרגיל בתצוגות הנשק בדצמבר בתאילנד ובמארס '89 בסינגפור

מאת אבי בנאור
סופר "הארץ"

חברות ישראליות העוסקות בייצור וייצוא מוצרי ביטחון מתקשות לממן השתתפותן בירידים ובתצוגות נשק העומדות להתקיים בחודשים הקרובים בסינגפור ובתאילנד – דיווח אתמול פנחס שמיר, נציג חברה מסינגפור המתמחה באירגון תערוכות נשק, לשעבר איש משרד החוץ.

שמיר, נציג חברת "קונפרנס אקסבישן מנג'מנט סרוויסס", ואהוד ליאו שן סן, מנהלה הכללי של החברה הסינגפורית, כינסו אתמול מסיבת עיתונאים בתל־אביב, במטרה לעניין חברות ישראליות להשתתף בירידי נשק שהם מארגנים בדצמבר בבנקוק שבתאילנד ובמארס '89 בסינגפור.

שמיר הסביר כי תעשיית הנשק הישראלי טרם התאוששה ממשבר הפסקת פרוייקט ה"לביא" ובשום כך צפויה השתתפות קטנה מהרגיל. הוא אמר כי עם זאת, יתכן שבתערוכות המתוכננות יטלו חלק חברות כגון "תדיראן", "סל־אופ", "ציקלון", "אלתא" ואחרות.

שן סן הסביר דיווחי כי זה מבהלים בעצם ימים אלה מסאראבקן עם נציגי היחידה לייצוא ביטחוני של משרד הביטחון, אך בשלב מוקדם לקבוע האם ישתתף נציגו הרשמי של הייצוא הביטחוני הישראלי ישתתף באירועים שבאירגונם.

בכוונת השניים להזמין את שרי הביטחון וראשי צבאות מדינות רבות לבוא על הסכנים ולהתארח בבנגקוק בתקופת התערוכה. לדבריהם, יגיעו לתערוכה – בה יטלו חלק מאות חברות – נציגי מערכות הביטחון של מרבית מדינות המערב ושל מדינות נוספות מהמזרח, דוגמת יפן, הודו ואף סין.

תיאלנד, הנהנית בשנים האחרונות מגידול בתוצרת הלאומי בשיעור 5%-6% לשנה, מוציאה מידי שנה כ־1.64 מיליארד דולר על תקציב הביטחון שלה. השנה, בשל המתיחות בינה לבין לאוס, נראה כי יגדל תקציב זה מעבר למיליארד דולר.

לדברי מארגני התערוכה, יתבצעו 80% מהרכישות הצפויות בירידי מבערכת הביטחון התאילנדית. תקציב הביטחון של סינגפור קטן יותר, לדבריהם, ומסתכם ב־1.31 מיליארד דולר, אך מדינה זו ידועה כ"שער לסין" והם מצפים להשתתפות נציגי מערכת הביטחון של סין באירוע.

סין מארגנת תערוכת נשק בשלה, שתתקיים בנובמבר השנה בפקין.

סכסוך פרץ בין בוקארשט לבודאפשט

הונגריה האשימה את רומניה במכירת מים כבדים לישראל

שנרכשו מנורווגיה ב־1986

מאת שאול צדקא
סופר "הארץ" בבריטניה
וסוכנויות הידיעות

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). סיכסוך פרץ בין רומניה להונגריה סביב מכירה אפשרית של מים כבדים במשקל 12 חצי טון לישראל.

העיתונות ההונגרית הרשמית פירסמה כי המים – אותם מכרה נורווגיה לרומניה ב־'86 – עשו דרכם לישראל. רומניה הגיבה בחריפות, וטענה כי ההונגרים פגעו ביחסיהם עם המדינה האחות הקומוניסטית. שלטונות בודאפשט סבורים כי בוקארשט מנצלת את הפרשה במטרה לנקום על ביקורת, שהושמעה בדבר הדרך בה מתייחסים שלטונות רומניה בטרנסילווניה למיעוט ההונגרי שם.

הפרשה החלה בשנת 1959, לאחר שנורווגיה מכרה לישראל 20 טון מים כבדים, למטרות שלום. לאחר פירסום גילוייו של מרדכי ואנונו, ביקשה נורווגיה לבדוק את השימוש שנעשה במים בדימונה. ישראל טענה כי נורווגיה תוכל לבחון רק חלק מן המים – כ־12 טון – במקום אחר, שכן בחלק הנותר נעשה כבר שימוש.

מקורות דיפלומטיים בלונדון מוסרים כי פרופסור גארי מולהולין מאוניברסיטת ויסקונסין טען כי ישראל השתמשה בכל המים שרכשה מנורווגיה והסכימה להציג בפני שלטונות אוסלו מים כבדים שרכשה מרומניה.

כאשר נודעו דברי הפרופסור, זימנה ממשלת נורווגיה את הציר הרומני, יון צ'וזבאלסקו, ותבעה ממנו הסבר באשר לגורל מים, אולם לא זכתה לכל היענות. מאידך קיבלו הנורווגים רמזים מפקידים רומנים כי ארצם השתמשה במים לצורך בניית תחנת כוח גרעינית.

מקורות גורסים, עם זאת, כי מומחה קנדי העובד במחקר אטומי ברומניה אמר כי תחנה כזו תהיה מוכנה רק ב־1992, ולשם כך יזדקקו הרומנים לכמות גדולה הרבה של מים כבדים.

בעקבות האירועים, שוקלת נורווגיה הטלת איסור כולל על ייצוא מים – מסרו אתמול מקורות ממשלתיים.

נורווגיה, בעבר מגדולות יצרני המים הכבדים, מייצאת כיום כמויות קטנות בלבד של המים. "התרומית הבינלאומית של נורווגיה נפגעה בגלל כל הבעיות שהתעוררו", אמר מקור ממשלתי.

מים כבדים – תמיסת דויטריום – עשויים להוות תומר־מפתח בייצור נשק אטומי. החומר משמש אף לבניית כורים גרעיניים ולמחקר מדעי.

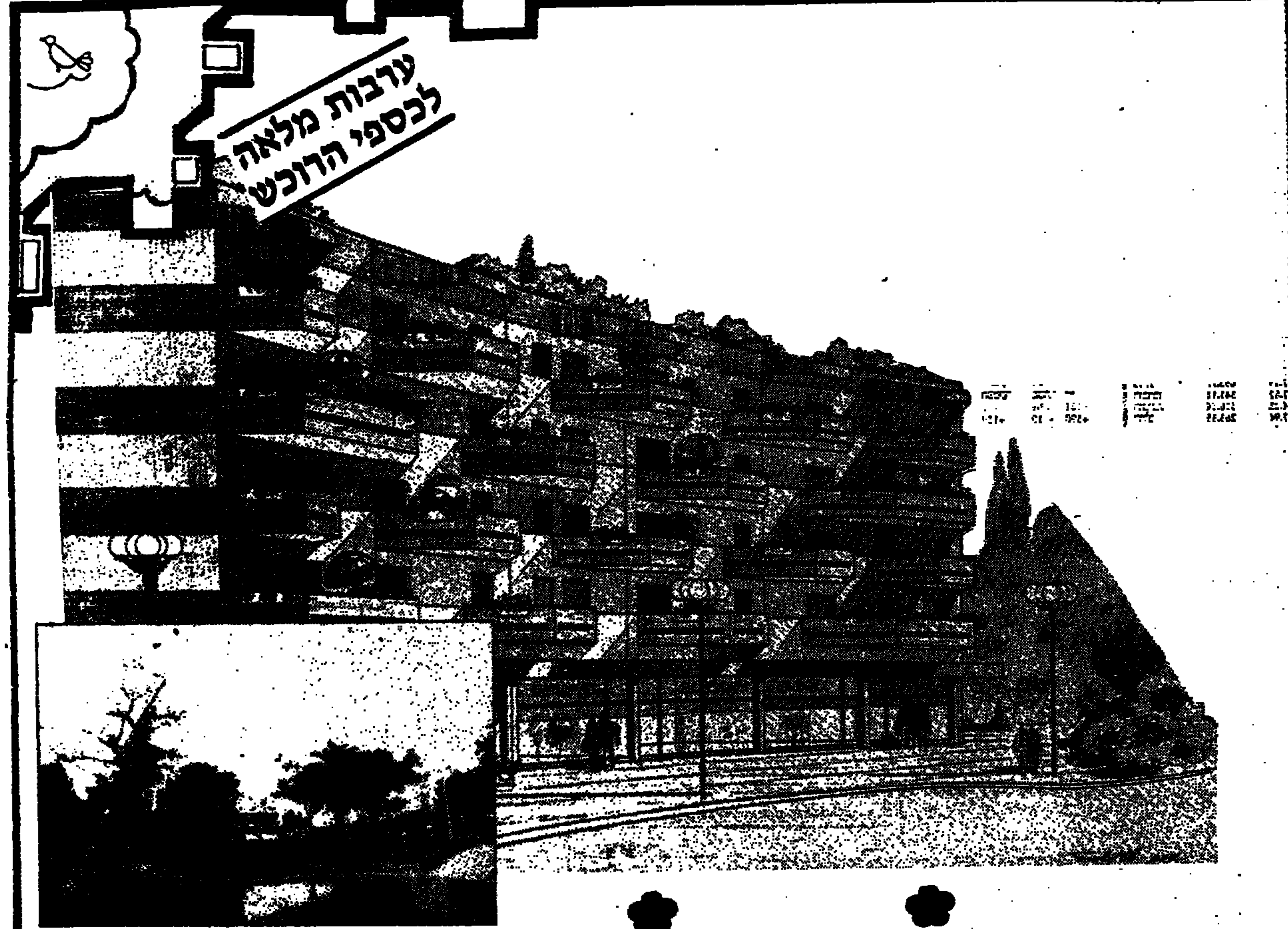

נאות דבורת מציעה
ברמת־השרון בשד' ביאליק (ככר העצמאות)
דירות בנות 3, 3½, 4 ו־5 חדרים
ודירות + חדר על הגג + הגג
לפי מיטב מסורת הבניה של שמואל אולפינר

בכל דירה
דלת כניסה פלדלת
מטבח אמריקאי משופר
ריצוף קרמי באמבטיה ובשרותים
ריצוף שיש (רזינה)
כלים סניטריים צבעוניים

בבנין
בניה באיטונג
חזית מצופה בפסיפס
אולם כניסה (לובי) מפואר מצופה שיש
תכנון סביבתי מפואר
נוף ירוק הנשקף מכל סלון

במערב ראשון לציון, רחוב הורביץ 35, דירות 5 חדרים במפרט טכני גבוה כניסה תוך 10 חודשים

קנית דירה אצל שמואל אולפינר - רכשת בטחון, אמינות ונכס בעל מוניטין

משרדי ההנהלה ומכירות: ראשון לציון, רח' ז'בוטינסקי 33
משרד מכירות: רמת השרון רח' אוסישקין 61

נאות דברת

נוסעי ה"פלומה" עם הגיעם לארץ: לא היתה כל פאניקה

רוב הנוסעים לא ידעו על גילוייה של מכונית עמוסה בשק שיועד לשטחים באניה בה הפליגו

מאת נורית כנאא
סוכנות "הארץ" לענייני ספנות

ניקוס קוראטאניס (39), רב החובל של האניה "פלומה" – עליה נתגלתה מכונית "מרצדס" עמוסת נשק שיועד לשטחים – סיפר אתמול עם הגעת האניה לנמל חיפה כי קצין הביטחון היווני אמר לו שיש לעכב את ההפלגה היוצאת לארץ, משום שיש לחזור ולבדוק מכונית חשודה.

רב החובל אמר כי הודיע לנוסעים שהל עיכוב קל במועד היציאה מנמל פיראוס, וכך הוצאה מכונית הנשק מבטן האניה בטרם ההפלגה.

משה מנו, בעל החברה המפעילה את האניה, מסר כי עם המכונית ניסה להיכנס לבטן האניה נוסע, כשעה לפני מועד הפלגתה. כרטיס הפלגה עם המכונית נרכש בגרמניה.

הנוסעים שירדו אתמול מן ה"פאלומה" ידעו אך בקושי על שאירע בנמל פיראוס. חלק מן הישראלים ידעו מה קרה. "לא היתה פאניקה, רק דאגנו לקרובי משפחתנו בארץ, אם יוודע להם דבר מציאת המכונית", אמרה אחת הנוסעות.

לדברי מנו, אין קשר בין המקרה לבין סירובם להתכיר למגורשי אש"ף את האניה האחות, "סילבר פלומה". "אפשר היה לומר זאת במידה שהיו עוד אניות בדרכן לישראל באותה שעה", אמר מנו. לדבריו, היתה ה"פלומה" האניה היחידה שעמדה לצאת לארץ.

מנו טוען כי אין צורך, בשלב זה, להגביר את אמצעי השמירה על האניות. ניסיון הנפל להעברת מכונית הנפץ הוא, לדבריו, הוכחה ליעילות סידורי הביטחון. לדבריו, מאז פירסום הידיעה בדבר סיכול נסיון העברת המכונית לאניה, נרשמה עליה בשיעור 30% בהזמנות להפלגותיה.

רב החובל נתמנה לתפקידו לאחרונה, לאחר שהפליג בתפקיד קצין שני על האניה משך שנה וחצי. לדבריו, ימשיך להפליג גם בעתיד, מאחר שהוא מרגיש ביטחון בעבודתו.

האב: בני הף מפשע

"אלהים ישמור על הכל", כתב מחמד ספריני (62), אביהו של עומר ספריני, שנידון לשלוש שנות מאסר עקב הגורת ה"מרצדס" ובה הנשק ל"פלומה".

ספריני כתב את הדברים לנכדתו יסמין בת ה־17, אשר שיגרה מברק אל הסב – בו הביעה דאגה מיציאתו לארץ של אביה, ממנו לא שמעה.

ספריני, פקיד בוועד האמנים המוסלמי במסגד איסתקלל בחיפה, אמר כי הוא מאמין שבנו ישוחרר מן הכלא לאחר שתוכח חפותו. לדבריו, היגר בנו לגרמניה על־מנת ללמוד צילום ומעולם לא עסק בפוליטיקה. למראה תמונת עיתון בו נראה בנו בוכה בשמעו את גזר הדין, אמר ספריני שבכיו בא עקב הצורך לשלם עבור מעשה שלא עשה.

"קיבלתי את הידיעה בצורה קשה מאד, כשהלכתי לאכול פלפל באריניסנס", סיפר האב. "כולם מכירים את בני שם. הספר אמר לי: שמענו את שם בנך ברדיו, שנתפס עם נשק".

ספריני הוסיף, כי בנו נהג לרכוש מכוניות בנות שנתיים־שלוש ולשפצן לשם מכירתן. הוא סיפר שכאשר ביקר בנו עם מכוניתו בארץ בפעמים קודמות, נבדקה המכונית באופן יסודי במשטרה. "לפני שנתיים ביקר אצלי בארץ, עם מכונית מרצדס משנת 1985. יותר לא ראיתי אותו", אמר האב.

ערכה את העמוד: עדה ארשפוז

שמיר קיבל בעקיפין דיווח על התרשמותו הטובה של שר החוץ הרוסי מפגישתו עמו

מאת עקיבא אלדר

אחד מראשי הארגונים היהודיים בארצות־הברית מסר אתמול לראש הממשלה, יצחק שמיר, כי שגריר ברית־המועצות בוואשינגטון, יורי דובינין, העביר אליו את התרשמותו הטובה של שר החוץ הסובייטי, אדוארד שווארדנדזה, משיחתו עם שמיר.

לדברי מקור בלשכת שמיר, אמר דובינין כי לפגישה יהיו השלכות חיוביות על מגעים בין דיפלומטים סובייטיים למנהיגים יהודיים בארה"ב. דובינין הוסיף, כי עצם הפגישה היא תוצאה של החלטה מדינית חשובה בברית־המועצות. לדבריו, אמנם באו לביטוי בפגישה חילוקי הדיעות בין ברית־המועצות לישראל, אך היא התנהלה באווירה טובה.

שלושה מקורות אחרים דיווחו לירושלים כי שווארדנדזה גילה אכזבה נוכח עמדותיו הקשוחות של שמיר בפגישה עימו – בעיקר בנושא הוועידה הבינ"ל – באומרו כי באלץ לשמוע מפי שמיר הרצאה על חשיבות המשא־ומתן הישיר.

מלון ★★★ פרנק נהריה
39.– ש"ח
+ מע"מ
(לאדם בחדר זוגי)
לינה וארוחת בוקר עד ה־30 ביוני 1988
להזמנות: טל. 04/920278 עד השעה 22.00
כשר

מכذا من الأصل

مكنا من الاحل

התמוטטות של גושי עפר בטורקיה קברה תחתיה 100 בני אדם לפחות

2 מסעדות הומות אדם כוסו במפולת ● הסיבה: גשמים שניתכו באזור ● רק 3 גופות חולצו

אנקרה (ע"ר). 100 אנשים לפחות ניספו אתמול, לאחר שחצי מיליון טון אדמה וסלעים הרסו חלק מן הכפר טורקי קאתאם בקירבת הים השחור.

המפולת אירעה לאחר שגשמים כבדים ניתכו באזור ובעקבותיהם התמוטטו גושי קרקע גדולים לעבר הכפר, הרסו מספר בתים ופגעו בכמה בתי קפה שהיו הומים מאדם – מסר אידגון הסהר האדום.

לדברי סוכנות הידיעות הטורקית, גרמה מפולת הקרקע למותם של 100 בני־אדם לפחות. מושל הכפר מסר, עם זאת, כי פעולות ההצלה נמשכות ויתכן כי מספר הקורבנות גבוה הרבה יותר מן המספרים שהותרו עתה לפרסום. הוא העריך כי מספרם של ההרוגים יגיע ל־300. למרות אומדן ההרוגים הגבוה נמצאו עד עתה רק שלוש גופות בלבד.

המפולת אירעה בשני שלבים

אסון הטבע ארע בשני שלבים. בתחילה נסחף גוש קרקע גדול לעבר הכפר וכיסה כביש סמוך. כתוצאה מכך נתקעו כלי רכב רבים בכפר. אחר כך החלו גושי עפר גדולים להתדרדר לעבר הכפר והם פגעו בכמה מכלי הרכב ובמספר בתים, מסעדות, ובית ספר.

"ראיתי את ההר זז לעברי", אמר זקי אילהן, אחד מ־18 ניצולים פצועים שחולצו מבין חורבות הכפר.

בסרט טלוויזיה שצולם במקום נראה תל בגובה למעלה מעשרה מטר, המכסה את רובו של הכביש הראשי בכפר, בקרבת הנמל טראבזון.

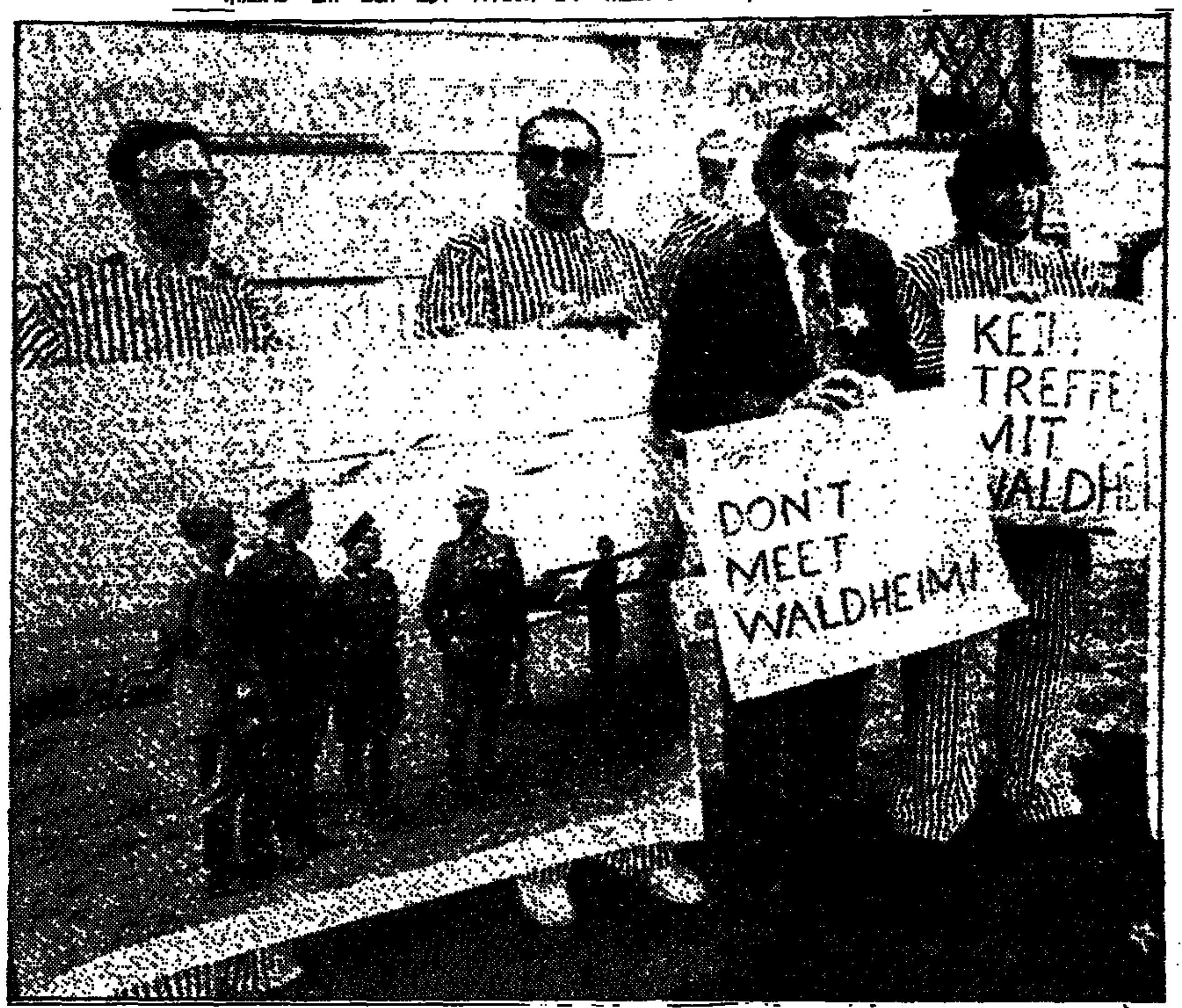

קבוצה של מפגינים לבושים במדים של מחנות הריכוז הפגינו אתמול בווינה מול לשכתו של נשיא אוסטריה קורט ולדהיים והציגו את תמונתו מתקופת שירותו כקצין בצבא הנאצי. (תצלום אי־פי)

על רקע הפגנה דלילה מול לישכתו אירח קורט ולדהיים את האפיפיור

יוחנן פאולוס קורא "לא לשכוח את העבר" ● יהודי ניו יורק הגיבו במתינות

וינה (עסט"א, ע"ר). נשיא אוסטריה קורט ולדהיים קיבל אתמול בלשכתו את האפיפיור יוחנן פאולוס השני בעת ביקור בן חמשה ימים שעורך האפיפיור באוסטריה.

יהודים לבושים במדי מחנות הריכוז הפגינו בווינה, שעות ספורות לפני תחילת הפגישה. אולם עדי ראייה מציינים כי מספר המשתתפים בהפגנה נגד קיום הפגישה, שנערכה מול לשכתו של ולדהיים, היה מועט יחסי.

עוד לפני בואו של האפיפיור, הושמעו באוסטריה ומחוצה לה מחאות על עצם קיום הפגישה.

בהגיעו לנמל התעופה של וינה, קרא האפיפיור לאוסטרים "לא לשכוח את העבר", ומקורות בוותיקן אמרו, כי בעת ביקורו יוכיר יוחנן פאולוס את חלקה של אוסטריה במלחמת העולם השניה.

ה"בורגתיאטר" יציג את "ממלא המקום"

12 יהודים שהפגינו, לבושים במדי מחנות הריכוז הנאציים, הוקיעו את קשריו של האפיפיור עם הנשיא, אשר לדעת היסטוריונים סייע במישרין או בעקיפין לביצוע פשעי־מלחמה נאציים, בעת ששירת בצבא הוורמכט.

האפיפיור הוא ראש המדינה השני בלבד, אחרי חוסיין מלך ירדן, המבקר את ולדהיים בווינה מאז נבחר כנשיא לפני שנתיים.

אחד המפגינים מול לשכת הנשיא, האמריקאי איל שנצר אמר: "ולדהיים הוא אדם שהטעה את הקהילה הבינלאומית במשך 40 השנים האחרונות".

המפגינים משתייכים לקבוצת "קואליציה של אנשים שאיכפת להם" בראשותו של הרב אברהם וייס. קבוצה זו כבר הפגינה בווינה בעת השבעתו של ולדהיים וכן ברומא בעת ביקורו של ולדהיים בוואתיקן בשנה שעברה.

ביום בו יבקר האפיפיור במחנה הריכוז מאוטהאוזן, יציג התיאטרון המפורסם ביותר באוסטריה, "בורגתיאטר", את המחזה "ממלא המקום" המותח ביקורת על כך שהוותיקן לא השמיע את דברו במלחמה נגד השמדת היהודים בידי הנאצים.

פוליטיקאים שמרנים ניסו ללא הצלחה למנוע את הצגת המחזה ב"בורגתיאטר", המוממן על ידי שלטונות אוסטריה.

"המועדון הרפובליקאי", אירגון של אנשי־רוח אוסטרים ליברלים, הודיע כי הוא מתכוון למחות נגד הפגישה.

בירושלים התלהבו

בירושלים מסר מנהל הקונגרס היהודי העולמי בישראל, אבי בקר, כי הוועידה באוזני נציגי הוואתיקן על פגישה זו, השניה בין הנשיא והאפיפיור.

בקר אמר "אנו רואים בכך ניסיון של האפיפיור לעשות את כל אשר לאל ידו כדי להעניק לגיטימיות לוולדהיים, בשעה שרוב גדול של מדינות העולם מוחים אותו".

יהודי ניו יורק הגיבו במתינות

שלמה שמיר, סופר "הארץ" בניו יורק, מוסיף כי מנהיגים יהודים בניו יורק הגיבו באורח מתון על הפגישה בין האפיפיור לבין נשיא אוסטריה קורט ולדהיים. צויין כי יש להבדיל בין הפגישה שהתקיימה אמש, במהלך ביקור רשמי של האפיפיור באוסטריה, לבין הראיון שהעניק האפיפיור לוולדהיים בלשכתו בוותיקן.

אך תגובתו של מארק טננבוים מראשי הוועד היהודי האמריקאי ויו"ר המועצה היהודית ליחסים בין־דתיים, הוגדרה על ידי גורמים יהודים כמתונה מדי. טננבוים, הידוע בקשריו ההדוקים עם אנשי כמורה קתולים בכירים, אמר כי "אין להיתפס להיסטריה קיצונית" בגלל הפגישה בין האפיפיור לוולדהיים.

ערך את העמוד: רוני ברנשטיין

בריה"מ גומלת לקנדים וגרשה 2 דיפלומטים

הקנדים גרשו בתגובה עוד שני סובייטים

אטאווה (ע"ר). קנדה הודיעה אתמול כי היא מגרשת את הנספח הצבאי הסובייטי באטאווה והבריזה על המוכיר לשעבר בשגרירות כאישיות בלתי רצויה, במסגרת משבר־דיפלומטי מתמיד ההולך בין שתי המדינות.

שר החוץ ג'ו קלארק הודיע כי ממשלתו מגיבה על גירושם הבלתי מוצדק של שני דיפלומטים קנדים מבריה"מ שלשום. קנדה גם הקטינה בשלושה את מספר הנציגים הסובייטים הראשאים לפעול בקנדה.

בריה"מ נקטה את צעדה לאחר שקנדה גירשה 17 דיפלומטים, אותם האשימה בריגול תעשייתי וצבאי.

ביוון מגייסים לשרות לאומי כדי למנוע שביתה

אתונה (ע"ר). ממשלת יוון גייסה אתמול כ־540 פקחי־טיסה לשירות לאומי, כדי למנוע מהם להצטרף לעובדי ציבור אחרים, העומדים לפתוח היום בשביתה של 24 שעות.

משרד התחבורה מסר כי פקחי הטיסה גוייסו לשירות אזרחי, כדי להגן על הבטחון והכלכלה של המדינה.

דובר של רשות נמלי התעופה אמר כי יותר מ־900 טיסות פנים ובינלאומיות, כ־30 שורות התעופה של יוון היו מתבטלות או מתעכבות, לו היתה מתקיימת שביתתם של פקחי התעופה.

הפקידים ו־200,000 עובדי ציבור אחרים מנהלים מערכה להעלאת שכרם.

בית משפט יווני הורה אתמול ל־40,000 מורי תיכון השובתים זה חמישה שבועות לשוב לעבודתם. הוא פסק כי שביתתם בלתי חוקית.

איגוד המורים הודיע כי השביתה, על רקע דרישה להעלאת שכר תימשך למרות החלטת בית המשפט.

איראן מגייסת מוסלמיים בריטים לפיגועים במכה

כווית (ע"מ). העתון הכוויתי "אלסיאסה" מציין כי המודיעין האיראני האנשי משמר המהפכה פועלים בלונדון לגיוס בריטים מוסלמים מפקיסטן, בנגלהדש, הודו ואפגניסטן לפעולות חבלה במהלך העליה לרגל במכה.

מקורות במחנניים מסרו ל"אלסיאסה" כי המגוייסים צריכים להבריח נשק וחומרי נפץ לסעודיה ולארגן הפגנות אנטי סעודיות לאחר שיסתננו לשם במסווה של עולי רגל והדרכונים בריטיים.

מנגנוני מודיעין של כמה מדינות איסלאמיות עוקבים אחר הפעילות האיראנית בלונדון מזה זמן מה. נודע להם כי עולי הרגל אמורים להבריח גם כרוזים הקוראים לבינאום המקומות הקדושים במכה ומדינה ומכריזים על חומייני כמנהיג האומה הערבית כולה.

הכנות אלה נעשות במסגרת מבצע הוולטות של ועידות איסלאמיות שאירגנה איראן בעקבות העליה לרגל בשנה ששעברה.

ארכיאולוג גרמני פיענח את כתב בני שבט המאיה

מורכב מסדרת תמונות ובהם דמויות ודגמים מופשטים

בון (ע"ר). סודות הכתב של בני שבט המאיה, שחיו באמריקה המרכזית, פוענחו לאחר שמשך דורות כשלו ארכיאולוגים להתגבר על הקשיים בנושא – מסר שלשום העיתון המערב־גרמני "שטרן".

לדברי "שטרן", מערכת הכתב פוענחה בידי הארכיאולוג המערב־גרמני וולפגנג גוקל. ה"מסמכים" שפוענחו נחרתו באבן־גיר רכה באמצעות כליאבן, ונראים כסדרת תמונות מרובעות המתארות דמויות אדם, חיות, ציפורים וכן דגמים מופשטים.

העיתון מציין כי ניתן להבין עתה את שהתרחש בתקופת שלטון בני המאיה, מאחר שהמסמכים מתארים מאבקי־כוח, סכנות מן הטבע, המלכות, מלחמות ואסונות טבע. כל אלה מציגים חברה מתוחכמת מאד, בעלת רבים הבדלים שונים.

מן המחקרים שעשה גוקל, מציין העיתון, ניתן ללמוד על טקס פיזור עצמי שערכו בני המאיה בפוען הקריבו קורבנותיהם כל צום והימנעות מיחסי־מין משך כמה ימים. כדי לקבל את תחנת החדש לריצוי האלים, דקרו עצמם הגברים והנשים דקירות בלשון.

רוב החומר הכתוב שהותירו בני מאיה עוסק בחיי שליטים שונים. שובו לתארים כגון "אלוהי ההמך" ו"המתוק בכוח האמיתי". בסמכים נמצא רישום מדויק של ימי הולדת השליטים ותאריכי עלייתם לשלטון.

משך עשרות שנים סברו ארכיאולוגים כי המסמכים אינם אלא איגרות סודיות שהוחלפו בין כוהני דת, וכי האדם לא יצליח לרדת לפשרם לעולם.

תרופה שהופקה מויטמין איי עשויה להפחית סרטן העור

יעילה בעת רק לחולים בעלי פגם גנטי

בוסטון (ע"ר). תרופה המופקת מ"ויטמין איי" מפחיתה ככל הנראה את הסכנה לחלות בסרטן העור. למסקנה זו הגיע צוות של חוקרים אמריקאים.

העיתון "ניו אינגלנד ג'ורנל אוף מדיסין" מוסר בגליונו האחרון, כי ניסויים עם "איזוטרטינואין" נעשו על חמישה אנשים, שסבלו מ"קסרודרמה פיגמנטוזום", פגם גנטי נדיר ביותר, הגורם בני אדם לגידולים סרטניים בעורם.

לדעת החוקרים יש להניח שהכמוסות החדשות תתגלינה כיעילות גם אצל חולי סרטן העור, שאינם סובלים מהפגם הגנטי.

ועידת השלום בנושא אנגולה נפתחת בקהיר באווירת מתח

הרקע: תזוזות של צבא אנגולה לעבר הגבול עם נאמיביה ● 4 המשתתפות: דרום אפריקה, קובה, אנגולה וארה"ב

קאהיר (ע"ר, ע"צ). הצעת דרום אפריקה להוציא את הצבא הקובאני מאנגולה תעמוד בראש סדר היום של ועידת השלום בנושא אנגולה הנפתחת היום בקהיר בהשתתפות 4 מדינות.

בוועידה שתימשך יומיים ישתתפו נציגים מאנגולה, דרום אפריקה, קובה וארה"ב. הדיונים מהווים המשך לשיחות קודמות שהתנהלו בלונדון בחודש שעבר בנסיון לשים קץ לסיכסוך באנגולה המשך זה 13 שנים ולהביא לעצמאותה של נאמיביה, הנשלטת כיום ע"י דרום אפריקה.

שר החוץ של דרום אפריקה פיק בותה אמר לכתבים עם הגיעו לקאהיר אתמול כי ממשלתו הכינה הצעות לנסיגת 50 אלף החיילים הקובאנים השוהים באנגולה.

"ההצעות הוגשו לצדדים המעורבים בסכסוך לפני מספר ימים והם יהוו נקודת הזינוק לשיחות שיתחילו כאן", אמר שר החוץ של דרום אפריקה.

בשבועיים האחרונים קידמו הקובאנים וצבא אנגולה את כוחו־תיהם לעבר גבול נאמיביה וצעד זה מעיב כעת על האווירה בשיחות. דרום אפריקה חזרה והזהירה כי ריכוז כוחות זה עשוי לטרפד את שיחות השלום.

"זהו עניין חמור מאד מבחינתה של דרום אפריקה", אמר בותה, שהדגיש כי העניין יועלה על ידו ללא ספק בשיחות.

בותה הגיע לקאהיר מלווה בשר ההגנה הדרום אפריקאי מאגנוס מאלאן ועם הרמטכ"ל יאני גלדנהויס.

רוקאר נתמנה לראש ממשלה; יציג את חבריה בתוך שבוע

נבחר יו"ר חדש לאספה הלאומית – לוראן פאביוס

מאת יואב טוקר, סופר "הארץ" בצרפת

פאריס (מיוחד ל"הארץ"). הנשיא מיטראן שב ומינה אמש את מישל רוקאר לכהונת ראש הממשלה והורה לו להרכיב ממשלה חדשה במרוצת חמשת הימים הקרובים.

ההערכה היא, כי ממשלתו החדשה של רוקאר, שתכלול שרים חדשים ושינויי־תיפקוד אישיים, תתייצב באמצע השבוע הבא בפני האספה הלאומית החדשה.

מעריכים כי בשל העדר רוב מוחלט למפלגת השלטון הסוציאליסטית באספה, נראה שרוקאר יימנע לבקש את אמונו של הפרלמנט. הוא יסתפק בשלב ראשון בהצגת תכניות פעולתו ואם לא תכשל הממשלה בהצבעת אי אמון, תוכלנה לנסות ולתפקד "באורח סביר".

האספה הלאומית התכנסה אתמול למושב הפתיחה שלה ובחרה יו"ר חדש, את הסוציאליסט לוראן פאביוס, ששימש משך כשנתיים כראש ממשלתו של הנשיא מיטראן. פאביוס, בן 41, ממוצא יהודי, זכה בהצבעה על כהונת יו"ר האספה בקולותיהם של כל הצירים הסוציאליסטים וכל הצירים הקומוניסטיים. הוא הביס בהתמודדות את מועמד הימין־מרכז, היו"ר היוצא של הבית האחר מן "האבות ההסטוריים" של התנועה הגוליסטית, ז'אק שאבן־דלמאס.

פראוודה: בריה"מ שיגרה כוחות צבא לארזרבייג'אן

מוסקווה (ע"ר, ע"צ). בריה"מ שיגרה כוחות צבא לאיזור שבדרום המדינה השוחי. בתסיסה אתנית, הר־משבר מחריף מיום ליום, מסר אתמול עתון המפלגה הקומוניסטית "פראוודה".

העתון ציין כי "כוחות שוגרו למספר ערים ויישובים, כולל חבל נאגורנו קאראבאך".

העתון מציין כי המצב מחריף במדינה, במקום שהשקט יושב על כנו. "נראה כי המצב אינו יכול להיות גרוע יותר, וכי האוכלוסיה הארמנית שרויה תחת היסטריה המונית, והתושבים יוצאים יומיום לאסיפות ולהפגנות", מסר העתון.

דוברת של המפלגה הקומוניסטית בסטפאנאקרט, בירת חבל נאגורנו קאראבאך, מסרה טלפונית כי חיילים רבים מסיירים ברחובות.

מועצת החבל קראה לסובייט העליון במוסקווה לשקול את העברת האיזור מאזרבייג'אן לארמניה ופנתה השבוע לעובדים בעיר הבירה להפסיק את גל השביתות, כדרך הטובה ביותר להוכיח שהם ראויים להגדרה עצמית פוליטית.

הטלוויזיה הסובייטית הקרינה שלשום במפתיע תמונות מכנס הפרלמנט המקומי של נאגורנו קאראבאך, בהן נראו חברי הפרלמנט מצביעים בעד החזרת האיזור לארמניה.

7 ועידות דמוקרטיות בארה"ב מצדדות בהגדרה לפלשתינאים

מאת יואב קרני

ניו־יורק (מיוחד ל"הארץ"). העיתון "ניו־יורק טיימס" דיווח אתמול כי ועידות של המפלגה הדמוקרטית בשבע מדינות בארצות־הברית קיבלו החלטות בזכות הגדרה עצמית לפלשתינים.

ההחלטות – יוזמת תומכי המועמד הדמוקרטי ג'סי ג'קסון – עוררו אי־נוחות בקרב עסקני המפלגה.

הוועידות המדינתיות מהוות שלב האחרון בטרם כינוס ועידתה הארצית של המפלגה בחודש הבא, במהלכה יבחר המועמד לנשיאות וייקבע מצע הבחירות לשנת 1988.

אברהם פוקסמן, מנהלה הארצי של הליגה נגד השמצה מטעם בני־ברית בניו־יורק, הציע אתמול שלא להפריז בחשיבות התפתחות זו, אם כי יש, לדבריו, ללמוד ממנה "לקח מאלף". בראיון אמר פוקסמן כי הוא משוכנע שנסיון לאמץ החלטה התומכת במדינה פלשתינית בוועידת החודש הבא לא יעלה יפה.

אחת המדינות בהן אימצו הדמוקרטים החלטה פרו־פלשתינית היא אילינוי. נציג הליגה נגד השמצה באילינוי, מייקל קוצין, אמר אתמול כי ביום שבת שעבר הממינו אנשי ג'קסון "מארב" בוועידת המפלגה. לדבריו, "מנהיגי המפלגה הדמוקרטית באילינוי שוחחו עם אנשי ג'קסון, ולא צייש שרבר כזה יקרה".

פוקסמן: הערבים משכללים שיטותיהם

עיתון בעיר סט. לואיס, במדינת מיזורי, ייחס שלשום לאחד מיועציו הבכירים של ג'קסון את ההכרזה כי אנשיו פועלים "בכל מקום" בארה"ב להעברת החלטות דומות. על־פי הידיעה, אמר את הדברים פראנק ווסקינס, מטיף פרוטסטאנטי שחור, מנהלו הפוליטי של מסע הבחירות של ג'קסון.

ה"ניו־יורק טיימס" צופה כי תפקיד בולט במאמצי ג'קסון ממלא ג'יימס זוגבי, אחד השתדלנים הערבים־אמריקאים היעילים ביותר.

חדש חדש חדש חדש

גלילונית

שקית אשפה ריחנית

אפשר לנשום לרווחה

אפשר לנשום לרווחה עם "גלילונית", שקית האשפה הריחנית. עוד מוצר איכות של "אקסטרא־פלסטיק"

"גלילונית" – גם חזקה, גם ריחנית. בקיצור, אשפה מבית טוב. "גלילונית" ריחנית בשקית הכתומה (50X70)

חדש

בקש את גלילונית

שקית האשפה הריחנית

עוד מוצר איכות של אקסטרא פלאסטיק

נתלו 3 בדרא"פ

פרטוריה (ע"צ). שלושה גברים שנידונו למוות באשמת רצח הוצאו להורג בתליה שלשום עם עלות השחר, נאמר בהודעה של משרד המשפטים הדרום אפריקאי.

ההודעה מציינת שנדחתה הצאתם להורג של ארבעה אנשים אחרים, שעמדו לתלותם ביום ג' השבוע.

עד כה הוצאו להורג בדרום אפריקה במהלך שנת 1988 74 אנשים.

אל על מטענים לכל השערים

שערי מטבע חוץ

23.6.88

המטבע	השינוי	בנקנוטים לאומי קניה	בנקנוטים לאומי מכירה	בנקנוטים הפועלים קניה	בנקנוטים הפועלים מכירה	בנקנוטים דיסקונט קניה	בנקנוטים דיסקונט מכירה	העברות והמחאות לאומי קניה	העברות והמחאות לאומי מכירה	העברות והמחאות הפועלים קניה	העברות והמחאות הפועלים מכירה	העברות והמחאות דיסקונט קניה	העברות והמחאות דיסקונט מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב	+0.009	1.56	1.65	1.57	1.64	1.56	1.63	1.5970	1.6170	1.6010	1.6210	1.5970	1.6171	1.6080
1 מארק גרמני	−0.009	0.87	0.91	0.88	0.92	0.87	0.92	0.8917	0.9028	0.8954	0.9066	0.8918	0.9030	0.8980
1 לי"ש	−0.011	2.73	2.85	2.76	2.89	2.75	2.88	2.8035	2.8586	2.8050	2.8400	2.7980	2.8332	2.8265
1 פרנק צרפתי	−0.005	0.25	0.27	0.25	0.27	0.26	0.27	0.2648	0.2682	0.2655	0.2688	0.2648	0.2681	0.2664
100 ינים יפאניים	−0.001	1.21	1.27	1.22	1.28	1.21	1.28	1.2409	1.2564	1.2442	1.2597	1.2392	1.2548	1.2465
1 גולדן הולנדי	−0.008	0.77	0.81	0.78	0.82	0.77	0.81	0.7922	0.8021	0.7951	0.8051	0.7920	0.8020	0.7976
1 פרנק שוויצרי	−0.006	1.06	1.10	1.06	1.11	1.06	1.11	1.0801	1.0937	1.0818	1.0953	1.0783	1.0919	1.0859
1 כתר שוודי	−0.001	0.25	0.26	0.25	0.27	0.25	0.27	0.2586	0.2619	0.2595	0.2625	0.2586	0.2618	0.2602
1 כתר נורבגי	−0.002	0.24	0.25	0.24	0.25	0.24	0.26	0.2469	0.2500	0.2477	0.2508	0.2471	0.2502	0.2489
1 כתר דני	−0.003	0.23	0.24	0.23	0.24	0.23	0.24	0.2345	0.2374	0.2350	0.2380	0.2349	0.2375	0.2361
1 מארק פיני	−0.005	0.37	0.38	0.37	0.39	0.37	0.39	0.3769	0.3816	0.3775	0.3822	0.3768	0.3815	0.3797
1 דולר קנדי	+0.008	1.29	1.35	1.30	1.37	1.30	1.36	1.3226	1.3391	1.3267	1.3432	1.3218	1.3384	1.3322
1 דולר אוסטרלי	+0.009	1.22	1.34	1.27	1.36	1.27	1.36	1.3127	1.3292	1.3150	1.3314	1.3095	1.3260	1.3206
1 ראנד דרא"פ	+0.001	0.45	0.54	0.42	0.83	0.44	0.61	0.6928	0.7015	0.6944	0.7030	0.6934	0.7023	0.6972
10 פרנקים בלגיים	−0.004	0.42	0.43	0.41	0.44	0.41	0.44	0.4245	0.4298	0.4277	0.4331	0.4266	0.4320	0.4291
10 שילינגים אוסטריים	−0.013	1.24	1.30	1.25	1.31	1.25	1.31	1.2686	1.2845	1.2726	1.2885	1.2705	1.2864	1.2763
1000 לירטות איטלקיות	−0.012	1.17	1.24	1.18	1.26	1.19	1.27	1.2046	1.2196	1.2083	1.2233	1.2050	1.2201	1.2115
1 "אקי" (ECU)	−0.027	—	—	—	—	—	—	1.8557	1.8790	1.8605	1.8835	—	—	1.8682
1 דינר ירדני	+0.024	4.21	4.47	4.43	4.71	4.46	4.76	—	—	—	—	—	—	4.5094
10 לירות לבנוניות	—	—	—	0.09	0.10	0.03	0.04	—	—	—	—	—	—	0.0429
1 לירה מצרית	+0.004	0.71	0.75	0.61	0.65	0.66	0.72	—	—	—	—	—	—	0.7075

אל על מטענים – החברה היחידה בישראל המפעילה קו ישיר ל־31 יעדים ברחבי העולם

ELAL אל על

50 יועצים וספקים נחקרו בקשר לפרשת המעילה החדשה בפנטגון

גורמים בפנטגון ויצרני נשק נחשדים במכירה וקניית מידע סודי ● כ־100 חוזים בשווי של עשרות מיליארד דולרים מעורבים בפרשה

וואשינגטון (ע"ר). קרוב ל־50 יועצים וספקים של ציוד הגנה נחקרים עתה בקשר לשערוריית המעילה במשרד ההגנה האמריקאי בהיקף של מיליארדי דולרים, מסר אתמול ציר קונגרס בכיר.

ציר הקונגרס לס אספין, המשמש כיו"ר ועדת השירותים המזויינים, גילה לראשונה את מספרם הרב של היועצים החשודים במכירת מידע פנימי באורח בלתי חוקי לספקים של ציוד הגנה.

"החקירה נרחבת ביותר", אמר אספין בראיון בטלוויזיה האמריקאית.

"מעורבים בה קרוב ל־50 ספקים שונים, אנשים בפנטגון מהם נרכש מידע וכן מספר חברות שגם להן הם נמכר מידע", אמר אספין.

אספין היה בין צירי הקונגרס שקיבלו תידע על החקירה שלשום מן התובע האמריקאי הנרי הארסון. לאחר התידרוך של הארסון אמר ציר הקונגרס ג'ון דינגל כי 75 עד 100 חוזים בשווי של עשרות מיליארד דולרים מעורבים בחקירה.

צירי הקונגרס הוסיפו כי נמסר להם שהוצאו צווי הבאה לעדות נגד 275 אנשים החשודים במעורבות בפרשה ו־42 צווי חיפוש.

קודם לכן נודע כי בחקירה התעודדו חשדות נגד 20 פקידי הפנטגון, נגד 15 מגדולי הספקים של ציוד הגנה וכן נגד מספר יועצים פרטיים.

נוסע לחו"ל ? תן למספרים לדבר !

אלדן eldan השכרת־רכב RENT-A-CAR

אנגליה

החל מ־£6.27 ליום

על בסיס שבועי, לא כולל דמי שירות, מיסים וביטוח.

גם בגרמניה, שוויץ וצרפת מחירי אלדן־הטובים ביותר.

גם כשאתה נוסע לחו"ל סקור אותנו קודם. אלדן eldan

רח' הירקון 122 ת"א, טל. 03-203366 ובשאר סניפי אלדן ברחבי הארץ.

לכל מי שהיה ב"תופעת החיים" In/Out ב־20.6 ורוצה להיות In

אנא כתבו אלי במהירות

Johnny בן חיים

בר כוכבא 40 ת"א 63427

טל 204949

Touriscope

קורסים לגרפולוגיה למתחילים למתקדמים ולמשתלמים

אוקטובר 1988 - חיפה, תל־אביב

המעוניינים יפנו בכתב־יד לוועדת הקבלה

(החלה ההרשמה) מכון לגרפולוגיה מעשית

בהנהלת חנה קורן

*בוגרי הקורס יקבלו תעודות

*הקורס מוכר כהשתלמות ע"י משרד החינוך

· ניתוח אופי וכישורים · יעוץ לקבלת עובדים · הכוונה מקצועית

ת"ד 7234, חיפה 31071, רח' דישראלי 61, טל. 04-255564

חוקרים מרפא"ל קידמו פיתוח התקן עזר ללב

יסייע בתקופת ההתאוששות מהתקף־לב

מאת יהה גל

לאחר מחקר שנמשך כשנתיים הצליחה קבוצת חוקרים מרפא"ל (הרשות לפיתוח אמצעי לחימה) בשיתוף עם רופאים בכירים מ"הדסה", להגיע להישג רציני בפיתוח התקן עזר ללב.

במאמר בבטאון עובדי המחקר של רפא"ל מדווח ד"ר שמואל בהם כי התקן חדשני שפותח במסגרת המחקר יסייע לחולים, לאחר התקף־לב קשה, לעבור את תקופת ההתאוששות הקריטית ולהחלים מהר יותר לאחר ניתוח לב.

המערכת שפותחה, מסוגלת לקרוא את דרישות הגוף מן הלב, למדוד ולעבד, במערכת מיקרו מחשב, את ביצועי הלב, למדוד ולעבד את ההפרש שבין הדרישה לביצוע ולפקד על המערכת ההנדסית להשלים את ההפרש בין השניים ע"י יניקת עודפי דם מתוך הלב והזרמתו לעורקי הגוף. כל זאת בכל פעימת לב, תוך כדי מהלך הפעימה ובזמן אמיתי.

מערכת זו נוסתה בהצלחה על חיות במכון לחקר הלב בהדסה, ועומדת לפני הפעלה להצלת חיי חולים אנושיים, שאינם יכולים להינתק מציוד העזר של חדר הניתוח בגמר ניתוח לב, ונידונים למות על שולחן הניתוחים.

ד"ר בהם הביע תקוותו שמערכת הבקרה החדשנית המתוחכמת תשמש בסיס לפיתוחים של "לב מלאכותי" הנעשים היום במקומות שונים בעולם.

מתה הילדה שנפגעה קשה במעבר חציה בפתח־תקווה

רוכב הקטנוע שדרס ופגע – טרם אותר

מאת סופרת "הארץ" בפתח־תקווה

הילדה מיכל זונשטיין בת השש וחצי, שנפגעה בתאונת פגע־וברח ביום ש' בפתח־תקווה, נפטרה אתמול בבוקר מפצעיה.

זונשטיין ז"ל, תלמידת בית הספר "יבנה" בפתח־תקווה, נפגעה בעת שחצתה כביש במעבר חציה, לאחר ש"משמרות הזהב" עצרו את התנועה. רוכב טילון הגיח מבין כלי הרכב שעצרו, פצע אנושות את הילדה ונמלט מהמקום. הפוגע טרם נתפס והמשטרה ביקשה את עזרת הציבור באיתורו.

זונשטיין ז"ל אושפזה ביחידה לטיפול נמרץ במחלקה הנוירוכירורגית בבית החולים בילינסון, כשהיא פצועה אנושות בראשה. אתמול בבוקר נפטרה מפצעיה לאחר הנצרים הובאה למנוחות.

במהלך הלוויתה נשמעו טרוניות קשות מצד הורים ומורים לגבי הסכנה הרבה הנשקפת להולכי־רגל במעברי החציה ברחוב הנשיאים בעיר – שם נפגעה הילדה. רחוב ראשי זה מקשר בין העיר לכבישים בין־עירוניים אחרים.

בחינה בפיסיקה בטכניון נגנבה ונמכרה לנבחנים

מאת יהה גל

סופר "הארץ" בחיפה

בחינת סימסטר בפיסיקה בטכניון, נגנבה ונמכרה לסטודנטים הנבחנים לפני מועד הבחינה – מגלה עיתון הסטודנטים בטכניון "אפסילון".

בעיתון צויין כי בחינת מועד ב' בפיסיקה שנערכה לאחר תום סימסטר החורף נמכרה לכל הנבחנים המעוניינים.

החשד התעורר בעקבות ציונים גבוהים במיוחד שהשיגה קבוצת סטודנטים שנכשלה בצורה חמורה בבחינת מועד א' באותו מקצוע.

"אפסילון" טוען כי טופס הבחינה בשיעורו של פרופסור מרק ליבין, נגנב מחדר השיכפול בבניין הפקולטה לפיסיקה ונמכר לסטודנטים על ידי גורם שטרם זוהה, בסכום של עשרות דולרים העותק.

עוד טוען עיתון הסטודנטים כי "לא מדובר במקרה בודד, אלא ב'מנהג' של גניבות בחינות ומכירתן בשוק מאורגן בטכניון".

סופר "הארץ" מוסיף כי בימים אלה התפרסמו תוצאות הבחינה של המחזור הראשון של בית הספר הריאלי, כולם הגיעו לתוצאות הבחינה בכתה י"ג בבית הספר הריאלי, כולם הצליחו בבחינות סוף השנה בבית־הספר, שנוספה באוניברסיטה.

חייל שנשלח לגנוב – לדין; המפקד ששלחו – לא הואשם

מאת איתן רבין

סופר "הארץ"

בבית הדין הצבאי של פיקוד הדרום, הוגש כתב אישום נגד חייל בדרגת רב"ט, אשר גנב בהוראת מפקדו מכשירי קשר מכלי רכב צבאיים.

בכתב האישום נאמר כי הנאשם המשרת ביחידה, נשלח על ידי מפקדו, קצין בדרגת סג"מ, לפרק את מכשירי הקשר שהיו על כלי הרכב הצבאיים במשמר ביחידה ולהעבירם לו.

החייל ציית לפקודה וביצע את המעשים.

כמו כן נאשם החייל כי הוציא במרמה מחיילי יחידתו ביגוד וסיגריות מבלי לשלם להם.

יצויין כי נגד הקצין ששלח את החייל, לא הוגש כתב אישום.

רוכב "אם 16" נתפס אצל חשוד בפריצות, תושב חדמש בשומרון

זוהר בלומנקרנץ

סופר "הארץ" לענייני תשתית

תושב היישוב חרמש שבשומרון, נעצר אתמול על ידי משטרת גמל בן גוריון, כחשוד בביצוע מעשי פריצה וגניבת רכב באזור המרכז. בעת מעצרו נמצאו ברשותו רובה מסוג "אם 16" ותוג תחמושת.

החשוד הועבר להמשך חקירה משטרת מרחב הירקון ויובא בכל הנראה היום לבית המשפט, לשם הארכת מעצרו.

המשטרה עלתה על עקבותיו באקראי, לאחר ששוטרת סיור מתחנת המשטרה בנמל התעופה בן גוריון, הבחינה שלושה במכונית מסוג "פיאט" החונה במקום השמור לנכים. משלא זיהתה השוטרת תגובה המאפשר לחנות במקום זה, העבירה את מספר הרכב לבדיקה במסוף המשטרתי.

התברר כי הרכב הנמנה בתנה"ג נגנב לפני כחודש ימים ממרחב משטרת הירקון בתל־אביב. במקביל הבחינו השוטרים מבעד לחלון המכונית ברובה מסוג "אם 16" ותוג מחסניות שהיו מונחים במכונית. למקום הוזעק הבלש משטרה אשר קבע כי המכונית אינה ממולכדת.

במכונית נמצאו גם פנקס המחאות, מכשיר טלא פון והמסמכים נוספים. המשטרה הגיעה מאוחר ליד המכונית ולכדה את תושב הישוב בשומרון, אשר שב בכל הנראה מליווי מישהו לחו"ל.

בחקירה עלה כי הנשק הגיע לידיו של החשוד מאחר והוא מתגורר בשומרון, עוד התברר כי פנקס ההמחאות שייך למפעל באיזור פתח תקווה.

המשטרה בודקת החשד, לפיו החשוד היה מעורב במקרי פריצה וגניבת כלי רכב נוספים.

חשוד בנסיון לרצח ארוסתו – כתגובה על סירובה להנשא לו

מאת צרית בהנא

בזמן תושב הכפר ערב עראבה (24) נעצר אתמול על ידי שוטרי תחנת משטרת הגליל, כחשוד בנסיון לרצוח את ארוסתו בת ה־18 מאיבם. הארוסה הנה מאושפזת בבית החולים בנהריה.

שלשום בערב דקר החשוד לעבר ארוסתו, תוך כדי שיחה איתה באקדח שהוחזק על ידו ללא רשיון. כשאימה ניסתה להחלץ לעזרתה ולגונן עליה ירה החשוד גם בה.

המשטרה חושדת שהנסיון לרצח היה תגובה להודעת הצעירה שהחליטה לא להינשא לחשוד. מיד לאחר המקרה נמלט החשוד, אך מספר שעות לאחר מכן הסגיר את עצמו למשטרה.

גידף מורה והכיתה הושבתה

(ש). כיתה בית ספר בישוב עלמה שבצפון הושבתה, לאחר שמורה בכיתה ב' הותקפה על ידי אחד ההורים שטען על כי המורה שלחה את בנו הורה לביתו, כדי להביא מחברת ששכח.

ההורה התוקף התפרץ לכיתה ולעיני התלמידים גידף את המורה וקרא לעברה מילות גנאי. הוא סולק מבית הספר על ידי המנהל וכמה מהמורים והתעשה נגד תלונה במשטרה.

לפי שקה מסרבת המורה לחזור וללמד בכיתה, עד שאותו הורה יתנצל בפני כל התלמידים על המעשה הבלתי חינוכי.

מאמץ להצלת פגים תאומים מלבנון

(ש). שני פגים תאומים הובאו אתמול במסוק של צה"ל לביה"ח בצפת, לאחר שנולדו בביה"ח מרג' עיון שבלבנון ומצבם הלך והידרדר.

צה"ל אישר את העברתם במסוק ליחידה לטיפול נמרץ בילוד בביה"ח בצפת, שם נמשכים המאמצים להצלת חייהם.

מועמד העבודה לראשות ת"א – תוך חודש

מאת חיים הנדוורקר

סופר "הארץ" בתל אביב

מזכיר מחוז תל אביב של מפלגת העבודה ח"כ אליהו שפייזר, הודיע כי מפלגת העבודה תבחר את מועמדה לראשות עיריית תל אביב עד סוף חודש יולי.

נודע כי עד לרגע זה אין למפלגת העבודה כל מועמד חיצוני לתפקיד.

ראש הממשלה שמיר סוקר משמר כבוד של המשטרה, אתמול, בטקס סיום קורס קצינים בבית הספר לשוטרים.

חזרו ממסיבה של הבן וניספו בכביש דימונה באר שבע

בהתנגשות החזיתית נהרגו 3 – בהם אב ובנו – ונפצעו 4

מאת איתן רבין

אליהו עבארי, תושב אילת בן 45 נשוי ואב לשניים ובן יגאל סריקר בן 18 מדימונה ואביו גרשום סריקר בן 45, נספו אתמול בשעה 1 לפנות בוקר, בהתנגשות חזיתית בין שני כלי רכב בכביש באר שבע דימונה, ליד צומת ערוער. ההתנגשות ארעה בין פיאט אונו לסובארו. בסובארו נהג יגאל סריקר ובפיאט שבאה מכיוון אילת, אליהו עבארי. בתאונה ניפצעו 3 מבני משפחת סריקר: שרה בת 14, רז בן 5, ומרים בת 36. כן נפצע נוסע נוסף, משה בן סאלקר בן 21 מדימונה.

למקום התאונה הוזעקו כוחות גדולים של מישטרה, אמבולנסים ומגן דוד. שתי המכוניות נמעכו וצוותי החילוץ עמלו קרוב לשעה בחילוץ הגופות והפצועים. הפצועים הועברו לבית החולים סורוקה בבאר שבע ואושפזו.

דובר מרחב הנגב מסר כי הסיבה לתאונה היתה כנראה אי שמירה על נסיעה בימין הכביש בשני כלי הרכב.

בני משפחת סריקר חזרו מבאר־שבע, שם חגגו עם יגאל שסיים את ליימודיו בפנימיה הצבאית של חיל האוויר בבאר שבע. יגאל, שנהג ברכב, קיבל את רשיון הנהיגה כלו לפני כחודשיים.

באילת מסר יורם ולה, חברו הטוב של עבארי, כי המנוח היה תושב אילת כבר 20 שנה, מורה ואחר כך פקיד באגד־תחבורה, אב לשניים ובנו.

ביקורת על המדיניות הרשמית כלפי ההשכלה הגבוהה:

"מדיניות הממשלה עלולה לפגוע בגיוס הכספים לאוניברסיטאות"

(ע). ביקורת על מדיניות הכספים של הממשלה כלפי האוניברסיטאות, הושמעה בדיוני נעילת המושב החמישי של חבר הנאמנים של האוניברסיטה העברית בירושלים.

בדיון הועלה החשש כי מדיניות הממשלה עלולה לפגוע במאמץ גיוס הכספים למען האוניברסיטאות. חבר הנאמנים הביע צער על כי הממשלה טרם הסכימה לפתיחת מו"מ עם האוניברסיטה העברית בעניין הגרעונות המצטברים של האוניברסיטה. המשתתפים יצאו בקריאה לממשלה להקים ועדה משותפת של האוניברסיטה והממשלה כדי לטפל בעניין.

הזלסה נוספת שהתקבלה בדיון היא גיוס כ־100 מיליון דולר, בזך משך השנים הקרובות, למען האוניברסיטה העברית וזאת בנוסף לפעילות השוטפת של גיוס הכספים ברחבי העולם.

במושב הנעילה של חבר הנאמנים נבחר פרופסור אמנון פזי להמשך כהונתו כנשיא האוניברסיטה העברית למשך שנה נוספת. כמו כן נבחר הארווי קריגר לתפקיד יו"ר חבר הנאמנים של האוניברסיטה, לתקופת כהונה נוספת.

בישיבת הנעילה נבחרו מחדש לתקופת כהונה נוספת גם נגיד האוניברסיטה העברית פרופסור א. הרמן וסגני הנשיא ברנרד צדיק, אלכס קינן ויואש ועידה.

ליל גלילי סופרת "הארץ" בירושלים, מוסרת: חבר הנאמנים של האוניברסיטה העברית, שסיים אמש את דיוני המושב ה־50 החליט לפתוח במבצע לגיוס 100 מליון דולר לתקציב השוטף של האוניברסיטה ב־5 השנים הבאות – נוסף לפעילות השוטפת של גיוס כספים ברחבי העולם.

מתריף הסכסוך בין הנהלת מגן דוד אדום למשרד האוצר:

עוקלו מכוניות של מפקדי חרום במד"א; תיתכן סגירת השירותים

שהנהלת מד"א ממהרת לפגוע בנו־ חומים רגישים כמו צמצום אספקת מנות דם ואי תשלום משכורות.

מאת עוזה ארידור

הסכסוך בין הנהלת מגן דוד אדום לאוצר החריף ותיתכן סגירת השירותים בסוף החודש. אתמול בבוקר הגיעו פקידי ההוצאה לפועל במשרדי מרכז מגן דוד אדום בתל־אביב, ועיקלו שבע מכוניות של בעלי תפקידים, ביניהם מפקדים לשעת חרום.

העיקול נערך על פי בקשת של־טונות מס הכנסה, שלהם חייב התאגיד 7.5 מליון שקלים. העיקול של היום הוא בנוסף לעיקול על 4.5 מיליון שקל, כספי תקבולים של מד"א ממכירת שירותים. עיקולים אלו גרמו קשיי נזילות חמורים שלא יאפשרו לשלם שכר לעובדים בתחילת החודש.

שרת הבריאות, שושנה ארבלי אלמוזלינו פנתה אתמול לראש הממשלה להתערב כדי להביא להפסקת את עיקולי המכוניות, להחזרת רכב החירום הפיקודי למגן דוד אדום. במקביל פנתה השרה למזכיר הממשלה לכנס ברחיפות את צוות השרים לטפל במשבר מערכת הבריאות, כדי לדון במשבר שפוקד את מגן דוד אדום. ארבלי אלמוזלינו אמרה: "לא ייתכן שהאוצר יפגע בכוננות שרותי חרום, לפני [illegible] בכוננות האוצר ייבצע במשבר שפקד את התאגיד".

המכוניות שעוקלו – תרומת ידידי מד"א

דובר מגן דוד אדום, משה דיין, אמר אתמול כי שבע המכוניות שעוקלו הן תרומה של ידידי מגן דוד אדום בבריטניה, מיותר לציין את הנזק שיגרם למד"א אם האוצר מעקל תרומות של אגודות הידידים.

האוצר – אמר – דורש ממגן דוד אדום למכור נכסים. האוצר לא עיקל את הנכסים שהוא מבליץ למכור מאחר וגם באוצר יודעים כי נכסים אלו אינם בעלי ערך.

דובר משרד האוצר, יצחק פיינברג, מסר בתגובה כי שלטונות מס הכנסה עקלו שש מכוניות פרטיות שנמסרות למנהלים, מתוך 30 כלי רכב פרטיים צמודים שבבעלות מד"א. הוא האשים את הנהלת מגן דוד אדום שאינה מעבירה לשלטונות המס ניכויים משכר עובדים.

דובר האוצר הביע תמיה על כך

שמן שנמרח על רצפת העירייה השבית העבודה

(ש). פית מעורב בשמן שנמרח על הקירות וריצפת משרדי עיריית חדרה, גרם להשבתת העבודה בעירייה החל מאתמול ועד ליום א' הקרוב. 150 עובדי העירייה הוצאו לחופשה מכיוון שלא ניתן היה ללכת בביטחה על ריצפת משרדי העירייה המרוחה בשמן.

המשטרה מייחסת את מריחת הפית, שעשוי מחומר גלם מבחר מייצרים צמיגים, לקבוצת פועלי "אליאנס", שביקשה לבצע חבלה במשרדי העירייה במחאה על סגירת המפעל.

מעשי חבלה דומים בוצעו בעת ובעונה אחת גם במשרדי מועצת פועלי פרדס־חנה, אור־עקיבא ובני־ימינה.

מפקד משטרת חדרה סגן ניצב עמיקם הרפז, מסר כי המשטרה האוה בחומרה רבה את המעשה, אך נתקלת בקשיים רבים לאיתור מבצעי החבלה, בשל הסוד שיתוף פעולה מצד עובדי העירייה שראו את הפועלים שביצעו את המעשה, אך חוששים להעיד במשטרה.

דובר עיריית חדרה מסר כי העירייה רואה בחומרה את התנהגותם של קומץ עובדי מפעל "אליאנס". ראש העירייה יחיאל בהנא מסר שמאז החלת המאבק, תמכה העירייה במאבק הפועלים כדי להביא לסיום המשבר. אך חשוב שהעובדים יבינו כי ידיה לירוך.

במשך כל הלילה עסקו אנשי חברת השמירה ועובדי נקיון בקירוץ הקירות והרצפות, אולם אתמול הסתבר שעבודת הניקיון תימשך גם היום.

ועד עובדי "אליאנס" גינה את המעשה. חברי הועד מסרו, כי אינם יודעים מי ביצע את המעשה.

עי"ד את הכתובה: חיים בל

תשקיף

כוכב תקשורת נחטף

בשלוש השנים האחרונות היא תופסת מקום של כבוד על שולחנות רבים במשרדים קטנים ובינוניים. בין מערכות התקשורת הרב־קווית הממוחשבת, היא נחשבת לכוכב נחטף. GMX־616. למה בדיוק? — פשטות הפעלה ● קונצרן "כלל" שם עין על הפוטנציאל השיווקי הטמון במערכת זו ואימץ את "גמא תקשורת", מפתחת ה־GMX. עם הגב של "כלל" צוברת "גמא תקשורת" תנופת פיתוח אדירה ● היום היא בשלבי פיתוח סופיים של אופציות נוספות למערכת הקיימת: המחשב האישי יוכל להתחבר לרב־קווית הזו, ליצור מהפכה בכל משרד, ולהזניק אותו לדור המשרד הממוחשב. קבלו אותה

יעקב הלפרין, מנכ"ל "גמא תקשורת": "קומפקטית ופשוטה להפעלה"

תמי בן־יגל / תרמית

עולם העסקים הישראלי קלט בשלוש השנים האחרונות את חשיבותה של מערכת התקשורת הרב־קווית הממוחשבת. היום היא כבר תופסת מקום של כבוד על שולחנות רבים, בעיקר במשרדים קטנים ובינוניים. אחת מהן, ה־GMX 616, בובת יקרותיה היהודים, הפכה לכוכב נחטף. קונצרן "כלל" נכנס לתמונה, ואת אומרת ל"גמא תקשורת", מפתחת המערכת, ונתן ל־GMX גב חזק לדרוך קדימה — לעבר הצלחות שיווקיות ופיתוח. היום, משלימה מחלקת המו"פ ב"גמא תקשורת" פיתוח אופציות חדשניות ל־GMX: המחשב האישי שבכל משרד יוכל להתחבר למערכת הרב־קווית הזו ולהעניק לה את תכונות הדור הבא של מערכת התקשורת.

בשלוש השנים האחרונות היתה הפריצה השיווקית של ה־GMX 616, חברת תקיים במושגים של מוצרים מקבילים בתחום זה. עד היום נמכרו כ־20 אלף יחידות! מה הסוד שלה? בשתי מילים: פשטות הפעלה. מנכ"ל "גמא תקשורת", יעקב הלפרין: "לקחנו את מכלול התכונות החשובות ביותר במערכות תקשורת גדולות ויישמנו אותן במערכת קומפקטית ופשוטה להפעלה, כך שכל אחד יוכל לתפעל ולהשתמש במערכת ללא קושי".

מי שגילה את הפוטנציאל האדיר הגלום במערכת התקשורת הרב־קווית הזו, עוד בשלביה הראשונים, היה, כאמור, קונצרן "כלל". קונצרן "עוקשה", אשר שמו מתקשר רק עם חברות מצליחות. לאחר שנבדק הפוטנציאל הטמון במערכת, החליטה הנהלת הקונצרן לאמץ אותה ואת חברת "גמא תקשורת" שפיתחה אותה. מאז צברה החברה תנופת שיווק ופיתוח, והתוצאה: היום היא בשלבי פיתוח סופיים של אופציות בלעדיות נוספות למערכת הקיימת, אופציות המבוססות על ניצול פוטנציאל המחשב האישי. מדובר במילה האחרונה בתחום התקשורת. צעד חשוב אל תחום "המשרד הממוחשב".

■ ■ ■

פיתוח זה הזניק את ה־GMX גם אל השוק הבינלאומי. בימים אלה מתנהל משא ומתן מתקדם עם מספר חברות בארה"ב, אנגליה, פורטוגל, דרום־אפריקה. המערכות נמצאות באישורי דואר מקומיים והיקף העיסקאות המתוכנן בחו"ל לשנה הקרובה, עולה על 6 מיליון דולר.

נכון, לא מדובר כאן בהמצאת הגלגל. בשוק כבר פעלו מערכות קומפקטיות, שרוכזו לתוכן תכונות מיוחדות. חלקן היו מתאמות על עסקים בינוניים וגדולים בלבד, וחלקן גם לעסקים קטנים. החסרון הבולט: סירבול תיפעולי. היה צורך במערכת קומפקטית שתתאים למשרדים קטנים ובינוניים ותכיל בתוכה רק את אותן תכונות המנוצלות במשרד ויחד עם זאת, תהיה פשוטה להפעלה, "ידידותית" לכל משתמש.

בפיתוחה של המערכת השקיעו ידע ומשאבים רבים, תוך התבססות על עקרונות טכנולוגיים מתוחכמים וחדשניים המהווים פריצת דרך בטכנולוגיה התקשורתית. התוצאה: מערכת תקשורת רב־קווית קומפקטית, המתאימה לעסקים קטנים ובינוניים, בעלת קיבולת של 6 קווי חוץ, 16 שלוחות פנים ומסגרת תכונות סטנדרטיות המקיפות את מקסימום התיפקודים הנחוצים. תשובה אידיאלית למנהל, למזכירה ולעובדים.

■ ■ ■

מה היא עוד עושה, מערכת ה־GMX 616? בין יתר תכונותיה הסטנדרטיות גם: גישה ישירה לקווי חוץ, סדרות מלאה על קווי חוץ ופנים, חייגן אוטומטי — "נחרניק", 10 זכרונות, בכל שלוחה, ועידה פנימית וחיצונית, התייעצות והעברת שיחות בין השלוחות, 4 ערוצי קשר פנים, ערוץ כריזה אישית וכללית, כרטיס מתאם למוזיקה במצב החזק (HOLD), "החזק" רגיל ופרטי, פריצה לשלוחה תפוסה, פריקה אוטומטית של הקודים, חיוג מקצר ממאגר של עד 50 זכרונות, עקוב אחרי, חנייה על שלוחה תפוסה, ועוד תכונות נוספות שאפשר להוסיף למערכת בהתאם לצרכים הספציפיים של כל בית־עסק.

גם מיקי בקיבוץ מחובר ל־GMX־616. כרשת חנויות "פינט 9" בבעלותו, כמו במשרד הראשי, מותקנות מערכות אלה. "לאחר בדיקת שוק", אומר מיקי, "מצאתי שזו המערכת המתאימה לי ביותר. היא יעילה, קומפקטית, עונה על הצרכים ומופעלת בקלות. גם השרות של 'גמא תקשורת' ברמה מעולה והכי חשוב — מיידי".

היום, כאמור, עושה ה־GMX־616 את הצעד הבא שלה, אל עבר המשרד הממוחשב. תפיסה זו אומרת אינטגרציה ותקשורת בין כל המכשירים במשרד המודרני. במערכת ה־GMX, "החיבור" נוגע לשתי הפונקציות החשובות ביותר במשרד: הטלפון והמחשב. הפיתוח האחרון לבית GMX, המושלם בימים אלה, כבר מוצג ללקוחות מתעניינים רבים, ביניהם מחזיקי ה־GMX־616 הבסיסית, אליה יוכלו לצרף, מודולרית, את האופציות הנוספות שפותחו.

■ ■ ■

מה נותן החיבור הזה? יעקב הלפרין: "למחשב האישי כח חישוב חזרון עצום — הרבה מעל מה שצריך. זאת אומרת שנותר זמן מחשב פנוי. מצד שני הטלפון הוא מכשיר עם כח תקשורת ומנוצל מאד ולכן זה טבעי ש'נתפור' אותם יחד ונקבל תכונות שינצלו טוב יותר את שני המכשירים וייעלו את המשרד".

מה נותנות האופציות החדשות? חיבור למחשב הנמצא במשרד, יכול לבצע, למשל, ניהול שוטף של סדר היום במשרד. זה מתחיל ברישום הפגישות שבוצעו במשך היום במשרד. תוך אפשרות להעלות על המסך את פירוט כל שיחות הטלפון שנעשו מכל שלוחה — ובעיקר את עלותן. לברוק אם בוצעו שיחות לחו"ל, או שיחות שלא לצרכי עבודה, כמה זמן נמשכה כל שיחה ומספר הטלפון אליו חייגו העובדים. הסכום משמעותי לכל מעביד, שחשבונות הטלפון מגיעים אליו "מנופחים". עוד תכונה חדשה: אפשרות מיון ושליפה מהירים של מספרי טלפון, ללא ניירת. לחיצת כפתור, עליפני קוד, על המקש, מבקשת מהמערכת לחייג מספר שנמצא במאגר. החיוג מתבצע אוטומטית. ניתן להגדיר סדרי עדיפויות, מי ראשון, מי אחרון. כשתפוס בבספר אחד, המערכת עוברת אוטומטית לבספרים שאחריו, החוזרת באחור יותר לקודמים.

■ ■ ■

המערכת הממוחשבת תנהל גם יומן פגישות, תזכורות והודעות. על המסך ניתן יהיה לראות מי צילצל היום, עם מי נפגשים מחר. אנשי עסקים, שיש אצלם תנועה רבה של לקוחות בפרקי זמן קצרים, יוכלו ליהנות משירותיה של המערכת שתחובר למחשב. עליהי לחיצת כפתור, יהיו במעקב מתמיד אחר הפגישות של מודיהיום. למעשה, מסוגלת המערכת לנהל 10 יומנים, בו זמנית. כל אחד במשרד, יוכל להעלות על המסך את היומן האישי שלו ולנהל מעקב אחר הפגישות, גם ברמה יומית וגם חודשית.

■ ■ ■

היא גם תמלא את תפקיד "המזכירה האלקטרונית", באופן אישי, לכל אחת מ־16 שלוחות. אין אף אחד במשרד? "המזכירה" תקליט הודעה בשלוחה האישית (!) של כל אחד מאנשי המשרד ותאפשר לו בלבד לשמוע את ההודעה. איך יודעים שהושארה הודעה במכשיר? סימן מיוחד מופיע על צג המחשב ובשלוחה האישית. ואלה הן רק דוגמאות. הפיתוח האחרון של "גמא תקשורת" כולל פיתוחים נוספים — ובהחלט אטרקטיביים בבחיר.

■ ■ ■

אלפי מערכות GMX־616 כבר מותקנות במשרדים רבים — בעלי מקצועות חופשיים, רופאים, עורכי־דין, משרדי־פרסום, בתי־דפוס, בתי־חולים, בנקים, מערכות עיתונים ועוד, שלמדו להכיר את המערכת וחוסכוניותה. המיבנה המעוצב יפה, נקי, הפך להיות פופולארי, על שולחנות רבים.

מי שכבר משתמש בשירותיה של ה־GMX 616 יוכל להתרשם כיצד פועלת המערכת הממוחשבת ולהבין, כבר עכשיו, את האופציות הנוספות למערכת הקיימת גם תוספת העלויות לאופציות נוחות במיוחד. כי שעדיין לא רכש את המערכת הבסיסית, יוכל לרכוש אותה תוך אפשרות להשלים תמיד, מודולרית, את התוספות לחידושים האחרונים. עוד צעד אחד קדימה לתקשורת בעידן המחשב. בהנהלת קונצרן "כלל" אוהבים את ההבלחה הזה.

הדגמות היום ניתן לראות במשרדי השיווק של "גמא תקשורת" 03־9227928, 03־9227989.

שעות נוספות של מחקר ופיתוח

מאז הקמה "גמא תקשורת", עובדים שם שעות נוספות רבות. צוות של מהנדסים, אנשי תוכנה ושכבאים, עוסקים בפיתוח מתמיד של מוצרים חדשים. הדרישה הרבה בשוק למערכת התקשורת הרב־קווית, GMX 616, ומענקי הפיתוח והמכובדים שהחברה מקבלת מהמדען הראשי, מאפשרים לצוות הזה ב"גמא תקשורת" להתמסר לפיתוח נסו.

הפיתוח הנוכחי: מערכת VOICE-MAIL, מאגר הודעות קולי על בנק המחשב, אינטגרלי ל־GMX.

במקביל, עובד צוות המו"פ על פיתוח מוצרים נוספים, כשתהליך הייצור עובר לאוטומציה בשיטת "SMD" (SURFACE MOUNT DEUICE), טכנולוגיה בה השמת הרכיבים בתהליך הייצור נעשית באצבעות רובוט, בקצב השמה עצום, שמאפשר להגדיל את קצב הייצור על־מנת לעמוד בדרישות השוק.

"כלל" ראשון בתקשורת

"כלל", קונצרן ענק, מתקשר רק עם חברות בצלחות. לפני כשלוש שנים קלט את אחת ההפתעות הגדולות בתחום התקשורת, מערכת התקשורת הרב־קווית הממוחשבת, "GMX 616", פרי פיתוח של חברת "גמא תקשורת".

הפוטנציאל האדיר הטמון במערכת הגיע להנהלה הראשית של קונצרן "כלל". זו החליטה לאמץ את מערכת ה־GMX 616 ואת החברה שעל פיתוח המערכת. מאז צברה החברה תנופת שיווק אדירה.

עם הגב שמקבלת "גמא תקשורת" מ"אבא כלל", בהשקעתם באופן מתמיד מיכלולים נוספים למערכת. נבון להיות בשותה המחשב המתחבר לטלפון. פיתוח שהופך את ה־GMX, ללא ספק, למוצר המוביל ביותר בעולם התקשורת הישראלי. עם קבלות.

מ.

صكزامن الأصل

صكنا من الاهل

שעות פתיחה:
א', ב', ג', ה': 17.00-10.00
יום ד': 19.00-10.00
יום ו' – שבת: סגור

על שם נחום גולדמן

ביקור בארכיון התצלומים – צפיה בסרטים
לכתובת סיורים מודרכים גם לפתוח בתאום אל-היה, בין השעות 13.00-10.00 בלבד
תכונת קבע וחוסמפירה – 2500 שנות חיים יהודים ברחבי העולם מתוצגת תוך שימוש באמצעי הטכניקה המתקדמים ביותר.

תערוכות:

1. באתא ישראל – סיפורם של יהודי אתיופיה – בברכה ותערוכות עם ליווי שרה כהן.
2. "שאלה ייסי וולנר" – ברונובירלאן 1987. הצלמים ואת נרשון – בשלם עם ג'ושוע פרייר.
3. וגתוה מקורות – דגם בית הכנסת הגדול ברחוב סלמוניקה פורשה – בשלם עם סוסקוד – רופת.

אירועים:

1. בין הים לנחמה – ד"ר אלי ברזל משוחח עם פרופ' יעקב לינבנין סודותיו של ארבעה מנהגים
יום ראשון, 26 ביוני 1988, בשעה 19.00
מחיר כרטיס לסדרה: 40 ש"ח; לחברי אגודת הידידים: 35 ש"ח
2. הקרנת הסרט "צבעוני והקסים"
הסרט קולנועי מהון ומקוד בעיקר בקולנוע האורי האמריקאי...
יום שני, 27 ביוני 1988, בשעה 20.00
יום שלישי, 28 ביוני 1988, בשעה 20.00
כרטיסים: 7 ש"ח; לחברי אגודת הידידים: 5 ש"ח
3. מפגש בבימוי אושר, ערב עיון ...
"Living Symbols in Jewish Art and Tradition"
יום רביעי, 29 ביוני 1988, בשעה 20.00

סדנאות, מוסיקה תזמורות ואירועים בבית התפוצות... 03-5450466

פעילות קיץ בנושא "תמונות יומם בעלמות קמואים"
...
לפרטים והרשמה: אוניברסיטת ת"א, טל' 03-423380

בית התפוצות נמצא בקמפוס אוניברסיטת ת"א (שער 2), רח' קלאוזנר, רמת אביב, טל' 03-425161. אוטובוסים: 6, 13, 24, 25, 27, 45, 49, 74, 79, 86, 274, 572, 604

בתי קולנוע

תל-אביב

אורלי – זאב צעיר שישי 10.00, מוצ"ש 8.00, 10.00
אסתר – צבע הכסף שישי 10.00, מוצ"ש 7.20, 9.50
בית לסין – מונטי פייתון טעם החיים שישי 11.30, 14.30, מוצ"ש 11.15
בן יהודה – לילה מסחרר שישי 10.00, 12.00, מוצ"ש 8, 10, 12
גורדון – מקום ליד הים 7.45, 9.45
גת – ביטל ג'וס שישי 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.30, 9.45, 12.00
דקל – משדרים חדשות שישי 10.00, מוצ"ש 7.10, 9.45
דיזנגוף 1 – קפה בגדד שישי 11.00, 13.30, שישי בערב 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.30, 9.50
דיזנגוף 2 – תשוקות באפריקה שישי 11.00, 13.30, שישי בערב 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.30, 9.50
דיזנגוף 3 – מאגון שישי 11.00, 13.30, שישי 12.15 בלילה, מוצ"ש 9.50 ז'אן דה פלורט שישי 10.00, מוצ"ש 7.30
בית ציוני אמריקה – בחור טוב שישי 2.30 גברת מס הכנסה שישי 12.00 חצות, מוצ"ש 7.30, 9.45, הנוכל האוהבת והמאהבת מוצ"ש 11.45
דרייב-אין – מוכת ירח שישי 10.00, מוצ"ש 8.00 9.45 סקס שישי 12.15, מוצ"ש 12.00
הוד – קיץ 1987 שישי 10.00, 12.00, מוצ"ש 8.00–10.00
רב חן:
חן 1 – שלושה גברים ותינוקת שישי 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.40, 9.55, חברי הדרקון אליוש שבת 11.00 בבוקר
חן 2 – נעורים בהשאלה שישי 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.30, 9.50 מהדובים באהבה שבת 11.00 בבוקר
חן 3 – הקיסר האחרון שישי 10.00, מוצ"ש 6.40, 9.40, יום במלכוד השבת 11.00 בבוקר
חן 4 – מחפשים את אודרי שישי 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.30, 9.55 במבי שבת 11.00 בבוקר
חן 5 – פעמיים אשתי שישי 9.50, 12.15, מוצ"ש 7.30, 9.55, מיקי כלב הצרא שבת 11.00 בבוקר
לימור – סימפוניית הפשע שישי 10.00, 12.00, מוצ"ש 7.30, 9.30 שכרון חושים מוצ"ש 12.00 חצות
לב 1 – אהבנו כל כך שישי 9.45, 12.15, מוצ"ש 7.25, 9.50
לב 2 – החבר של החברה שלי שישי 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.50, 10.00
לב 3 – המבצר הנסתר שישי 10.00, מוצ"ש 9.45, מזה אדומה + אחותו של הגרי + מודה אני שישי 12.15, מוצ"ש 7.45
לב 4 – חופשה בכפר שישי 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.40, 9.50
מוזיאון ת"א – עיניים שחורות 7.00, 9.30
מקסים – היזור גורלי 7.30, 9.40
סינן – סיפור בזיג זג שישי 10.00, 12.00 מוצ"ש 7.30, 9.40, זרים שבת 15.00, ג'שוע אתמול והיום שבת 17.00, חג שמח מר לורנס מוצ"ש 12.00
סינמטק ישראלי – ההפשטות 8.00, כפר קטן שלי 9.30
טיילת 1 – שם המשחק שישי 10.00, 12.00, מוצ"ש 8–10, שבת 2.00 בצהרים
טיילת 2 – פאוקסטי שישי 10.00, 12.00, מוצ"ש 8.00, 10.00, שבת 2.00 בצהרים
פאר – הולה אהבה שישי 10.00, מוצ"ש 7.30, 9.30
פריז – ליידי איב שישי 12.00 בצהרים, שישי 10.00 בערב, מוצ"ש 7.15, 9.30, בטי בלו שישי 2.30, 1900 חלק א'-ב' שישי 4.30, נערי הכרך שבת 11.00, בגידה שבת 13.00, במות השטן שבת 15.00, הדיבע שבת 17.00, מוצ"ש 11.30
צפון – תשוקות באפריקה שישי 10.00, מוצ"ש 7.30, 9.50
שחף – זרוק אותה מהרכבת שישי 10.00, 12.00, מוצ"ש 8.00, 10.00

תכלת – שנת התבגרות שלי מוצ"ש 7.30, 9.45
תל אביב – מציצים בחוף שישי 10–12.00, מוצ"ש 8–10
מקום ז"א – בייבי אריזונה שישי 10.00, 12.00, מוצ"ש 10.00
תמה ז"א – סיפור בזיג זג שישי 10.00, 12.00, מוצ"ש 7.30, 9.40
בחור בי שבת 15.00, הענק האחרון בגריס 17.00, בקצב השטן מוצ"ש 12.00

ירושלים

אדיסון – לילה מסחרר 9.30
אוריגל – שלושה גברים ותינוקת 9.30
אמפיריה (אוגן לשעבר) – בשם הים 9.30
אורנע – ביטל ג'וס 11.30, 9.30
בית אגרון – מגדל הדבורים שישי 2.30, חיזור גורלי שישי 4.30 מוצ"ש 9.45, ילדה יפה מוצ"ש 5.30, המשפחה מוצ"ש 7.30, המציץ מוצ"ש 12.00
כפיר – אהבנו כל כך 9.30
מיטשל – שם המשחק 9.30
סינמטיק 1 – ויתנייל ואני שישי 2.00, שמעתי את בנות הים שרות מוצ"ש 8.00, ללא מוצא מוצ"ש 10.00
סינמטיק 2 – השיבה של שביקויר סיקוקס מוצ"ש 8.00, סודג'נט פפו מוצ"ש 10.00
עדן – מציצים בחוף 9.30
סמדר – מלאכים בשמי ברלין שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.30
רון – משדרים חדשות 9.15
תיאטרון ירושלים – מודיס שישי 2.00, מוצ"ש 9.30

רמת-גן

אואזיס – שלושה גברים ותינוקת שישי 10.00, מוצ"ש 7.30, 9.45
אורדע – זיווג משמים שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
הדר – תינוקת בירושה שישי 10.00, מוצ"ש 7.30, 9.30
לולי – שם המשחק שישי 10.00, מוצ"ש 7.30, 9.30
שביט – יופיו של ההוא 7.15, 9.30
רב גן 1 – ביטל ג'ולס שישי 9.50, 12.15, מוצ"ש 7.30, 9.50, דובוני אכפת לי שבת 11.00 בבוקר
רב גן 2 – פעמיים אשתי שישי 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.25, 9.50 חוזת הקסמים שבת 11.00 בבוקר
רב גן 3 – זר שומר עלי שישי 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.30, 9.50 עם הכלב לצמרת שבת 11.00 בבוקר
רב גן 4 – חשוד שישי 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.25, 9.55, אלדין ומנורת הקסמים שבת 11.00 בבוקר

חולון

מגדל – שלושה גברים ותינוקת שישי 10:00, מוצ"ש 7.30, 9.30
רינה – מאגון שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.30
סבוי – הקיסר האחרון 9.45, מוצ"ש 9.00
ארמון – מקום ליד הים שישי 10.00, מוצ"ש 7.30, 9.30

כפר-סבא

חן – שאלה של שפיות 7.30, 9.30
עמל – מוכת ירח 7.30, 9.45

בת-ים

ארמון – מקום ליד הים 7.15, 9.30
עצמאות – תקועים בדרך שישי 10.00, מוצ"ש 7.30, 9.30

חיפה והסביבה

אורה – סיפור בזיג זג שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
אורלי – חופשה בכפר 7.00, 9.15
סינמטק דיינר שישי 2.00, צוללת צהובה מוצ"ש 7.00, מלאכים בשמי ברלין מוצ"ש 9.30
רב אור 1 – שלושה גברים ותינוקת שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.15
רב אור 2 – משדרים חדשות שישי 10.00, מוצ"ש 6.45, 9.15
רב אור 3 – היזור גורלי שישי 10:00, מוצ"ש 6.45, 9.15
רב גת 1 – נעורים בהשאלה שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.15

קומדיה של פרסי אדלונס

קפה בגדד סיפור על ידידות

פרס ראשון פסטיבל ריו 1987 ● פרס "ארנסט לובר" פסטיבל ברלין 1987
"פרס ה'בוק' של השנה" סאן פרנסיסקו כרוניקל
"קסום זהו קפה בגדד" לוס אנג'לס טיימס
"קומדיה מתגלחת על רגשות אנושיות" וראייטי

בכורה ארצית | בתי קולנוע דיזנגוף – ת"א
יום שישי 11–13.30–22–00.15 ● מוצ"ש 7.30, 9.50
ימי חול 11.00, 13.00, 17.00, 19.30, 21.50

רב גת 2 – עיניים שחורות שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.15
חן – ההמנון המכבי שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.15
שביט – מקום ליד הים ששי 10.00, מוצ"ש 7.30, 9.30
פאר – ביטל ג'וס שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.15
עצמון 1 – כלא המתאבדים שישי 10.15, מוצ"ש 7.15, 9.30
עצמון 2 – מוכת ירח שישי 10.15, מוצ"ש 7.15, 9.30
עצמון 3 – תשוקות באפריקה שישי 10.15, מוצ"ש 7.15, 9.30
רון – קיץ 1987 7.00, 9.15
קרן אור המחודש – מקום ליד הים 7.30, 9.30, שכרון חושים מוצ"ש 11.30 בלילה

הקריות (חיפה)

אורות – תינוקת בירושה 7.15, 9.30
בית העם – נשואה לשניים שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
היובל – פסיכיאטר ליום אחד שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
ניצן – מאגון 7.15, 9.30

סביון – הקיסר האחרון 9.00
ספיר – משדרים חדשות שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
מוצת – ז'אן דה פלורט 7.30, 9.30

הרצליה

דוד – מקום ליד הים 7.30, 9.30
דן אכדיה – בעקבות החרב הקסומה שישי 3.30, חנה סנש מוצ"ש 8.30
מלון דניאל – להתראות ילדים 7.15, 9.30
תפארת – וול סטריט 7.15, 9.30

חדרה

חדרה – שלושה גברים ותינוקת 7.15, 9.30
חוף – מקום ליד הים 7.00, 9.15

נתניה

סטודיו – שאלה של שפיות מוצ"ש 7.15, 9.30, בית הזונות 12.00 חצות
שרון – מקום ליד הים 7.00, 9.15
דוד – בית הזונות 7.00, 9.15
אסתר – תינוקת בירושה 7.15, 9.30

ראשל"צ

חן 1 – תקועים בדרך 7.30, 9.30
חן 2 – עדות במבחן 7.30, 9.40

נס-ציונה

מוצת – צדק הבלדה 7.00, 9.15

רחובות

בית העם – הקיסר האחרון 8.30
הדר – זר שומר עלי 7.45, 9.45
חן – אימפריית השמש 7.30, 10.00

פתח-תקוה

היכל 1 – תקועים בדרך שישי 10.00, מוצ"ש 7.30, 9.30
היכל 2 – שם המשחק שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
היכל 3 – חשוד שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30

עפולה

ממתרון – נשואה לשניים 9.00

באר-שבע

היכל התרבות – ביטל ג'וס שישי 10.00, בית החיות ששי 2.00, הרפתקאות חד הקרן שבת 11.00 בבוקר, בית החיות שבת 13.00
חן – מוכת ירח שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30

רמת השרון

כוכב – הרגילים בחיזור שישי 9.30, מוצ"ש 7.10, אימפריית השמש ששי 11.45, הקוסם מארץ עוץ 11.00, מונטי פייתון – טעם החיים שבת 15.15, אימפריית השמש מוצ"ש 9.35, מונטי פייתון – טעם החיים מוצ"ש 11.45

קרית אונו

מרכז קהילתי – סיפור בזיג זג ששי 10.00, ילדי המים שבת 11.00 בבוקר

נהריה

הוד – מקום ליד הים 7.00, 9.15
היכל התרבות – הקיסר האחרון 6.30, 9.15

עכו

אודיטוריום – מוכת ירח 7.30, 9.30
גני הפסטיבל – ביטל ג'וס שישי 10.00, 12.00, מוצ"ש 9.30

פותח אופקים חדשים

התיאטרון העירוני חיפה
השבוע בתיאטרון

נידוני אלטונה
הפקה אורחת של תיאטרון בית ליסין
עם: יוסי ידין, מיכל בת-אדם ואחרים
בתיאטרון חיפה: מוצ"ש 25.6 ב-20.30 לסדרה 28

עיר חופשית
"הפקה שהיא בעיני מהמעטות שראו כאן בשנים האחרונות" (דניאלה שמי)
באודי סאליב: מוצ"ש 25.6 ב-20.30 לסדרה 19,
יום א' 26.6 ב-20.30 לסדרה 20, יום ב' 28.6 ב-20.30 לסדרה 11,
יום ה' 30.6 ב-20.30 לסדרה 08

זהירות זכרונות
הצגת יחיד של שמעון ישראלי
במועדון: מוצ"ש 25.6 ב-21.00 לסדרה 03,
יום ד' 29.6 ב-21.00 לסדרה 26, יום ה' 30.6 ב-21.00 לסדרה 17

אחד משלנו
הפקה אורחת של תיאטרון בית ליסין
בתיאטרון חיפה: יום א' 26.6 ב-20.30 לסדרה ה"ב

יהודי בחצר הדוכס
"מזמן לא נראתה בארץ הצגה שבה שלטה יד טיטנית כה בוטחת וכה תרבותית" (מיכאל הנדלזלץ "הארץ")
בתיאטרון חיפה: יום ב' 27.6 ב-20.30 לסדרה 25

אילוף הסוררת
הפקה אורחת של תיאטרון באר-שבע.
בתיאטרון חיפה: יום ג' 28.6 ב-20.30 לסדרה 06,
יום ד' 29.6 ב-16.30 לסדרה 18 וב-20.30 לסדרה 15,
יום ה' 30.6 ב-20.30 לסדרה א"ב

טליה שפירא - אחת הלם
במועדון: יום ג' 28.6 ב-21.00

נותרו כרטיסים למכירה בקופות התיאטרון
טל. קופת התיאטרון 670929 מ-9.00-13.00, 15.00-20.30
ובקופת ואדי סאליב טל. 668370 מ-16.00-20.30

התיאטרון **תק** הקאמרי

ההצגה של הקיץ

אשה

מאת: גלעד עברון

אב ובתו שנותרו בודדים
במושב נטוש מתפרנסים
על פיצויי בצורת.
היחסים הנוקשים
השוררים בינהם
משתנים עם בואם של
שני זרים שתפקידם
להציב במקום תנור
להגברת הגשם.

בימוי:
דמי דנון
תפאורה ותלבושות:
אדריאן ווקס
מוסיקה:
אורי וידיסלבסקי
תאורה:
ג'קי לי
משתתפים:
יוסף כרמון, יוסי קאנץ,
יגאל נאור, בשמת אלוני.

ההצגה תועלה ב"צוותא"
תאריכים:
יום א' 3.7 - שעה 20:30.
יום ב' 4.7 - שעה 20:30.
יום ג' 5.7 - שעה 16:30, 20:30.
יום ד' 6.7 - שעה 20:30.
מוצ"ש 9.7 - שעה 21:00.
יום א' 10.7 - שעה 20:30.
יום ב' 11.7 - שעה 20:30.
יום ה' 28.7 - שעה 20:30.

הולכים לתיאטרון טוב. הקאמרי.

שירה • מאיר • טוב עמי • שקולניק

מוכיה תיאטרון • בידור • מוסיקה

סיפור היים
עפולה "מוצת" הערב 24.6 ב-10
ר"פ "רבקה קראוון" 25.6 ב-9
רחובות "ויקס" 27.6 ב-9
עכו "חוף ארגמן" 1.7 ב-10
רמה"ש "צוותא" 8.7 ב-10 וב-12
סדרי הפקות 222995, התיכון מרום

הוסה היי חדש
יואל בשן ■ עוזי חיטמן ■ יונתן מילר ■ עירית ענבי ■ ...
ר"פ "בניני האומה" 30.6 ב-5
מרגלית עליון "ה. התרבות" 6.7 ב-5
יבנה "מגרש המים" 12.7 ב-6
חולון "מרכז הפיס לספורט" יום ג' 19.7 ב-6.00
רחובות "היכל" 21.7 ב-7.30
בת-ים "נוטרי" 25.7 ב-6
נס-ציונה "ה. הספורט" 27.7 ב-6
ת"א "שוק" 30.7 ב-11.30
כרטיסי "לאך" 247373 והמשרדים
אש.ל 03-445111

חניות קיץ
3 מחקצאת
מחר שבת 25.6
...

נורית גלרון משה...
עין-הוד "מסמל" 24.6 ב-10.30
כרטיסי גיבור 384777, בנא הרון 444725, קסטל 248787
בקופה טל' 04-842016
קנסת-איר 287057

מיקי גבריאלוב
ת"א "בית-ליסין" המרתף ... 24.6 ב-11.00
סל הקופה 236653
רמות מנשה 25.6 ב-9.30
... 27.6 ב-9.30
אש.ל הפקות 03-445111

משה אפרתי קול ודממה
ב'לה מוליה...
תל-אביב "נחמני" היום יום ו' 24.6 ב-4.00
מחר מוצ"ש 25.6 ב-9.00
סל הקופה 294688
ירושלים "תיאטרון שרובר" יום ב' 27.6 ב-9.00
כפר-מנחם "בית-העבודה" יום ג' 16.8 ב-9.00
סמה יוסף 5461815

בית ליסין

דני רובס – פנים חשופות
מחר מוצ"ש 25.6 ב-21.00

רבקה רז – ברומנסה ספרדיות ושירי לדינו
מחר מוצ"ש 25.6 מתרש מעלות ב-21.00

אחד משלנו
א' 26.6 התיאטרון חיפה ב-20.30, ב' 27.6 קולנוע אשדוד ב-21.00

מרתף הבאס – להקת השלשה של ... ב-22.00

...

מונטי פייתון – "טעם החיים"
כל ערב ב-14.30, ב-23.15, ב-23.30

אריק לביא – כל החלומות
הערב 24.6 ב-21.00, מחר מוצ"ש 25.6 ב-20.30

מיקי גבריאלוב – הערב 24.6 ב-23.00

סימפוניית הצעצועים – לילדים
מחר שבת 25.6 ב-11.30

הקוף של אבא – גלה אלמגור
מחר מוצ"ש 25.6 בית ... ב-22.00 הנחה ה-350
לא יותרו כניסות מאוחרות.

נידוני אלטונה
מחר מוצ"ש 25.6 התיאטרון חיפה ב-20.30, א' 26.6
ב' 27.6 בית ליסין ב-20.30

מי מפחד מוירג'יניה וולף – הצגות ראשונות.
...

רח' ויצמן 34, ת"א טל. 216653

◆ ישראכרט

תיאטרוני ישראל

מחר מוצ"ש 25.6
תיאטרון הבימה:
שאלה שבתה: 21.00
הדיבוק: 21.00
המלבוש – בבינתרון: 21.00
התיאטרון הקאמרי:
עלובי החיים: 21.00 –
אבא קוראג' – בתיאטרון ירושלים 21.00
הערב יום ו' 24.6
מה זאת אהבה ב-22.00

"בזר שטיחים" אשר
רח' דיזנגוף 184 ת"א
המרכז לשטיחים פרסיים וסיניים
למכירה: שטיחים פרסיים וסיניים
בוכרה ● בלוצ'יסטן ● קווקז ● קשמיר
קילים ● אפגן ● שטיחים טורקיים וסוזנים
שטיחים עתיקים ושבטיים!
הרבה שטיחים במחירי הזדמנות!!

ת"א דיזנגוף 184, 190 טל' 243598, 03-234580

בואו לבלות בחוץ ולהרגיש בבית

Brasil ברזיל
קפה מסעדה
פנקיים עשירים

הצעות לאוהבי הפינוק
■ ארוחות קלות ומפנקות
■ עוגות תוצרת עצמית
■ ארועים סגורים בהזמנה מיוחדת
■ מעדנים מפנקים לקחת הביתה

פתוח כל יום בין השעות 24.00-8.00 ובשבת החל מ-17.00
ברזיל-קפה מסעדה. רח' ברזיל 27/ברודצקי 43 רמת אביב. טל. 427965

רינת rinat
המקהלה הלאומית רינת
מקיימת מבחני כניסה
לזמרים חדשים
הכישורים הדרושים: ידיעת סולפג', פיתוח קול, השכלה מוסיקלית.
לטלפן 5460277, בין השעות 9.00–14.00 או לפנות אישית לתמר, רחוב דיזנגוף 227, תל-אביב

מוזיאון תל אביב לאמנות

הרשם כמוקי של מוזיאון תל אביב

תערוכות חדשות

משה גרשוני
י"ג תחריטים לשירי חיים נחמן ביאליק בהוצאת "סדנת ההדפס ירושלים". בתערוכה מוצגים האלבום וכן תחריטים, רישומי הכנה ועבודות על נייר הקשורים לאלבום חדש זה.

מאקס קלינגר (1857-1920) הדפסים
סדרות הדפסי קלינגר היו מקור השפעה חשוב ליצירותיהם של מונק, קולביץ והסוריאליסטים. התערוכה נערכת בשיתוף עם מכון גתה

תערוכה נמשכת

צבע טרי
הדור הצעיר באמנות ישראל
תערוכה: ציור קבוצתית של מיטב אמני ישראל הצעירים. התערוכה מתקיימת בחסות המועצה הציבורית לתרבות ואמנות ובשיתוף מוזיאון ישראל, ירושלים.
שיח גלריה בתערוכה: יום ב' 27.6 בשעה 19.00

קיץ במוזיאון

סדנאות מרוכזות לילדים, נוער ומבוגרים. ציור, רישום, הדפס ווידאו.
8 מפגשים ביולי ובאוגוסט, דפדפת מידע במח' החינוך במוזיאון טל. 257361 או בביתן הלנה רובינשטיין, טל. 297750

השתלמות קיץ

"מי מפחד מאמנות מודרנית?"
מיום א' 3.7 עד יום ה' 7.7 בשעות 10.00-13.00. מיועד לגננות ומורות בבתי ספר יסודי. הרשמה במחלקת החינוך בימים א'-ה' בשעות 10.00-15.00

לילדים ולנוער

"האור בקצה המכחול"
איך רואים ומרגישים אור בתמונות. מרכז שאלה לפעילות אמנותית. המרכז פועל בשעות הפתיחה של המוזיאון
"כמו הדפס". הרפתקה לילדי הגן בגילאי 5-6, בליווי הורה. ביום ג' 28.6 בשעות 15.30-17.00
כרטיסים בקופת המוזיאון מספר המקומות מוגבל

אירוע מיוחד

קטעים
על אמנות היום-יום.
מאת ובביצוע: מיכה דני, נועה רב, רותי הנר. ההצגה תתקיים ביום ד' 29.6 בשעה 21.30

ג'אז

הג'אז כצורה אמנותית
סידרה בת ארבע תוכניות עורך ומגיש רוני כרמינס (בשפה האנגלית). סידרת הרצאות מודגמות, בליווי הקלטות נדירות, קטעי וידאו וסרטי קולנוע. ימי ב': 4.7, 11.7, 18.7, 25.7 בשעה 20.30

קולנוע

בקבוצה:
עיניים שחורות
מוצ"ש בשעות 19.00 ו-21.30 ימים א'-ה' בשעות 16.30, 19.00, 21.30

מוסיקה

מוסיקאמרה
...
ורה ויזמן, ... עמנואל קרסובסקי, ...
... 28.6 בשעה 20.30

שעות הביקור במוזיאון
בימים א'-ה' 10.00-14.00, 20.00-22.00 (ללא הבכורה)
יום ו' 10.00-14.00, שבת 10.00-14.00, 19.00-22.00
מוזיאון תל אביב, שדרות שאול המלך 27. טל. 03-261297
ביתן הלנה רובינשטיין סגור להערוכות לרגל שיפוצים

הרעבסקי בריליו לייב

משרד החינוך והתרבות | משרד החוץ
עיריית ירושלים | מרכז תרבות העמים לנוער
הועד האמריקאי-ישראלי להנצחת מרטין לותר קינג

תערוכת
"יד ביד למען הצדק"
על מרטין לותר קינג

תיפתח במעמד
מר יצחק נבון
סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות

במוצאי-שבת, י' בתמוז תשמ"ח 25.6.88
בשעה 21.00
במרכז תרבות העמים לנוער, רחוב עמק רפאים 12 א', בירושלים.

– הציבור מוזמן –

מגבשים חבילת סיור מישראל לחוף השנהב — דרך מצרים

מאת זהבי בלומנקרנץ
כתבי "הארץ" לענייני תיירות

חבילת סיור ראשונה מסוגה כישראל לחוף השנהב דרך מצרים, מתגבשת באמצעות גורמים בשלושת המדינות.

הרעיון החל להתגלגל כאשר שלטונות חוף השנהב, באמצעות איש העסקים בישראל ש"ד יונתן והדפים, הביעו נכונותם להביא לפיתוח אפיק כלכלי נוסף בין שתי המדינות בתחום ענף התיירות.

לפיכך נוצר קשר עם חברת התיירות הישראלית "בלמר טורס", אשר בשיתוף עם סניף חברת התיירות "תומס קוק" במצרים וגורמים כלכליים בחוף השנהב, החלו בגיבוש חבילת סיור חדשה למדינה האפריקאית.

המדובר בחבילת נופש בת שבוע עד עשרה ימים, בבית מלון ברמה של ארבעה כוכבים בעיר הבירה אביג'ן במחיר של 850 דולר, כולל טיסה הלוך ושוב. על פי התוכנית, יוכלו נוסעים מישראל להגיע לקהיר באמצעות הטיסות הישירות של חברת "אל על" או בדרך היבשה, משם, באמצעות חברת התעופה המקומית "מיסראייר" ימשו דרך לנוס לחוף השנהב.

ביקשו להניח לתינוק למות — הרופאים ניתחו והצליחו

(ע). תינוק נטוש בן חמישה חודשים, שסבל ממום לב נותח, בהצלחה בבית החולים "שיבא" בתל השומר. הניתוח בוצע למרות התנגדות ההורים והמלצת בית המשפט.

בבית החולים נמסר כי התינוק מתפתח כהלכה והרופאים משוכנעים כי הוא יהיה ילד בריא.

המקרה הנדיר מעורר התעניינות רבה בקרב רופאים, משפטנים ועובדי רווחה, המלווים את מהלך חייו הדרמטיים של התינוק.

הוא נולד בחודש פברואר עם מומים בליבו והוריו תושבי מרכז הארץ נטשו אותו. לימים, כאשר התפתח בזכות אהבה וחיבה שהרעיפו עליו הרופאים והאחיות, הוחלט לנתחו. ההורים התנגדו וסרבו לחתום על טופס הסכמה לניתוח. לטענתם, זוהי זכותם ואולי חובתם שלא להאריך את סבלו של התינוק ולהניח לו למות.

בית החולים פנה לפקידת סעד שהיפנתה את הבקשה לנתחו לבית המשפט המחוזי בתל אביב.

בבית המשפט טענה פקידת הסעד כי הפעוט מתחזק והרופאים לא אמרו נואש באשר לסיכויי החלמתו.

בפסק הדין כתב השופט חיים פורת: "לא מדובר כאן בניתוח של אדם נוטה למות שימיו ספורים. לא להורים ולא לבית המשפט יש סמכות לקצר את חייו של אדם שאפשר לקיימו בחיים. הוא לא חי כצמח, הוא מתפתח וגדל".

כאמור נותח הפעוט ומצבו הוגדר על ידי הרופאים "מצויין".

רבבת עובדים שיתקו שירותי עיריית ת"א עקב אסיפות

מאת חיים הנדוורקר
כתב "הארץ" בתל אביב

עבודתם של כעשרת אלפים עובדי עיריית תל אביב הופסקה אתמול משעות הבוקר עד לשעות הצהריים, לצורך קיום אסיפות הסברה.

היחידות העירוניות השבותו וכללו מרכז בקרת הרמזורים, עובדי בתי החולים, עובדי המינהלה בבתי הספר, פקחי העירייה, עובדי התברואה, העובדים הסוציאליים ועוד.

אסיפות ההסברה קיימו כמחאה על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב לבטל את הסכמי השכר שחתמה העירייה עם הסקטורים השונים של העובדים ושחרגו מהסכמי השכר במשק.

ראש עיריית ירושלים טדי קולק מניח אבן פינה לבנין העירייה החדש. במקום הנחת אבן הפינה השתתף גם נשיא המדינה חיים הרצוג (שני משמאל). (צילום: רחמים ישראלי).

גופת ינון לוי זוהתה בשוודיה — ארונו יובא באמצע השבוע הבא

(ע). משטרת שוודיה השלימה אתמול בבוקר את זיהוי גופת הצעיר שנרצח בשוודיה. הגופה שנתגלתה ביום שישי שעבר, היא גופתו של ינון לוי מקריית בנימין.

במשך ימים רבים התקשו חוקרי המשטרה השוודית לזהות את הגופה מאחר ונשחתה השחתה ללא הכר, על ידי הרוצחים. על גופת הנרצח נמצא דרכון של ינון לוי (24) מישראל. לשם השלמת הזיהוי, נשלחו מישראל שלושה תרשימים של טביעות האצבעות של ינון לוי כפי שנמסרו על ידי השלישות הצבאית הראשית.

התרשים הראשון נשלח בפאקסמי־ליה ואיכותו נתקבלה באיכות גרועה לפיכך נשלחו כאמור שני תרשימים נוספים עוד בשבוע שעבר, האחד על ידי משטרת ישראל והשני על ידי משרד החוץ הישראלי. אך הימים נקפו ומלאכת השוואת טביעות האצבעות לא נסתיימה, הדבר גרם לפגיעה חמורה ביותר במצבם הנ־פשי של בני משפחת לוי, בעיקר של הורי הצעיר.

"אנחנו מתמוטטים ונופלים כבר מהרגליים", אמרו בני משפחתו של המנוח הממתינים מזה כשבועיים להביא את גופת בנם יקירם לקבורה באחוזת קבר משפחתית בכפר חסידים."

ארונו של ינון לוי אמור להגיע לישראל רק באמצע השבוע הבא. את הטיפול בהטסת הארון נטלה על עצמה הקהילה היהודית בשוודיה.

עתירה לבג"ץ נגד החלטה לפרק דוכני עיתונים ממדרכות ת"א

(ע). איגוד העיתונים היומיים בישראל ו־18 מוכרי עיתונים בתל אביב, עתרו אתמול לבג"ץ נגד עיר־יית תל אביב, בעקבות החלטת העירייה לפרק 20 דוכני עיתונים מעל מדרכות העיר.

העותרים מבקשים מבג"צ להוציא צו על תנאי שיורה לעירייה לנמק מדוע לא תחזיר את הדוכנים שפורקו למקומם.

באמצעות עורך דין אבנר מנ־וביץ, טוענים העותרים כי מכירת עיתונים היא שירות חשוב לציבור ואין לגרום לכך שיופסק. בנוסף, נאמר בעתירה, בעבר קיבלו הדו־כנים אישור פעולה מידי העירייה והמשטרה.

מכירת עיתונים נמשכת כבר עשרות שנים על מדרכות העיר תל אביב — מציינים מוכרי העיתונים ואיגוד העיתונים היומיים. לפני 20 שנה החלה משטרת ישראל, בשיתוף פעולה עם העירייה, להגיש דו"חות נגד בעלי דוכנים, בטענה שהם מהווים מיפגע אסתטי על המדרכות.

בזמנו הושג הסדר

במגעים שנערכו אז, הושג הסדר בין המשטרה והעירייה לבין המועצה לישראל יפה ואיגוד העיתונים היו־מיים על הקמת דוכני קבע. בעקבות זאת, החל מ־1973, הוקמו 48 דוכנים במרכז העיר. מאז גבתה העירייה דמי שכירות מכל בעלי הדוכנים, אך השנה החליטה שלא לחדש את ההסכם איתם.

איגוד העיתונים טוען שהסדר מכירת העיתונים באמצעות הדוכנים נועד להבטיח את נושא מכירת העי־תונים בתל אביב, כפי שהוקמו דוכני פיס, טלפונים ציבוריים ותחנות אוטובוס.

עו"ד מנוסביץ אומר שהעירייה פעלה באופן חד צדדי ושרירותי כשהחליטה להפסיק את ההסדר ולפרק את הדוכנים. זאת, משום שלא הציעה לבעלי הדוכנים פתרון חילופי.

בעתירה נאמר עוד כי מוכרי העי־תונים ואיגוד העיתונים היומיים הציעו לעירייה להגיע להסדר חדש לגבי שיפור עיצוב חזותם החיצונית של הדוכנים ושינוי מיקום לגבי כמה מהם, אולם העירייה השיבה בשלילה ופעלה מיידית לסילוק הדוכנים.

מוכרי העיתונים קובלים בעתירה כי הם מופלים לרעה לעומת בעלי תחנות מניות, דוכני מפעל הפיס ושאר ביתנים הניצבים באין מפריע על המדרכות. לטענתם האפליה לרעה נעשתה גם בשל מעמדם הכלכלי החברתי הנמוך.

העתירה הועברה לעיונו של שופט תורן וטרם התקבלה החלטה לגביה.

מחדל בסניף של המזרחי בצפון הביא להדחת המנהל

מאת יהודה שרוני
כתב "הארץ" לענייני כלכלה

מחדל ניהולי באחד מסניפי בנק המזרחי בצפון הארץ, שנתגלה בביקורת שגרתית שערכה מחלקת הביקורת של הבנק, הביא להדחת מנהל הסניף מתפקידו.

ממצאי הביקורת מורים כי מנהל הסניף העניק ללקוחותיו אשראי בקנה־מידה נרחב, ללא בטוחות מספקים. חובות הלקוחות לבנק הגיעו להיקף של מספר מיליוני שקלים.

נראה כי מנהל הסניף, שאך נכנס לתפקידו, ניסה להוכיח את ניהולו הטוב באמצעות הרחבת מסגרת האשראי ללא בקרה מספקת.

מקרים דוגמת אלה, בהיקף מצו־מצם יותר, אירעו אף בסניפים אחרים של הבנק. התופעה מצביעה על המצב הקשה יחסית אליו נקלעו חברות בעלות היקף עיסקי קטן.

מנכ"ל בנק המזרחי, מיכאל צביגרי, אישר בתגובה את דבר העברת מנהל הסניף מתפקידו. לדבריו, רצה זה להראות רווחים מהירים. צביגרי טען כי דברים מעין אלה מתרחשים וכי יש להתייחס אליהם בפרופורציה המתאימה. הוא סירב להתייחס להיקף הפרשה, בט־ענה כי מדובר בעניין פנימי של הבנק.

חברת הבניה צוותא תרכוש את קרקעות גבעת בית הכרם

תקים שכונה יוקרתית בת 440 דירות

מאת אריה לביא

חברת הבניה "צוותא" עומדת לחתום בקרוב על הסכם לרכישת 70 דונ־מים בגבעת בית הכרם בירושלים, לצורך בניית שכונת מגורים יוקר־תית בת 440 יחידות. לפני מלחמת ששת הימים תכננו להקים על קרקע זו את שדה התעופה של ירושלים. הקרקע היא בבעלות עשרות משפ־חות ירושלמיות שאותן מייצג עורך הדין שרגא בירן.

צוותא, נמצאת בבעלות שלש חברות בניה: א.צ. ברטוביץ מתל אביב הח־ברות של אבי אהרונסון ושמשון פריצקר מחיפה. בזמנו הוקמה בידי שש חברות אך שלשה מהקבלנים פרשו מהשותפות באחוזה לאחר שנקלעו לקשיים. צוותא בנתה עד לזמן האחרון באלפי מנשה. לאחר ששלושת הקבלנים פרשו ממנה, חי־דשה את פעילותה.

העיסקה ממומנת באמצעות בנק הפועלים שיתן ערבויות לרוכשי הדירות. שווי הפרויקט, שבנייתו יתחילו בעוד כמה חודשים ויושלם תוך חמש שנים עשרות מליוני דולר. הועדה המחוזית לתכנון והבניה כבר אישרה את הפרויקט.

מעריכים שמחירי הדירות בשכונה זו, ינועו בין 280 ל־400 אלף דולר לאחת.

עורך את המדור: חיים פל

בהיפר קו־אופ שלי
במוצ"ש
קונים
ב-2.10.88* משלמים

*על כל קניה מעל 100 ש"ח לבעלי כרטיסי אשראי ישראכרט וויזה
לבעלי כרטיס קו-אופ זהב התשלום ב- 2.10.88 או ב- 9.10.88

לא כולל חנויות אלקטרוליין
לאלקטרוליין תכניות אשראי מיוחדות ונפרדות

בכל ימות השבוע אשראי ל- 2.9.88

סופר קו-אופ
היפר קו-אופ
של רשת הדיבוע הכחול, קו־אופ רעננה, קו־אופ הרצליה ורמת־השרון

עיריית כרמיאל
ישראל 40 ISRAEL
מטה חגיגות הארבעים

פסטיבל מחול כרמיאל
27-29.6.1988

מנהל אמנותי: יונתן כרמון

מזמין את אוהבי וחובבי המחול
לרקוד לצפות ולהנות
בחגיגת המחול הגדולה

אם תחמיצו לא תסלחו לעצמכם

- הרקדות מהבוקר ועד לשעות הקטנות של הלילה.
- מופעי מחול אמנותי של מיטב להקות המחול בארץ.
- מופע פתיחה מרהיב באמפיתיאטרון החדש בכרמיאל, בבימויו של יונתן כרמון בליווי תזמורת צ.ה.ל. בניצוחו של יצחק גרציאני ובהשתתפות מאות רקדנים וזמרים. יום ב' 27.6.88 שעה 21:00.
- הופעה מיוחדת של להקת המחול המודרני — לונדון בניהולו האמנותי של רוברט כהן. יום ג' 28.6.88 שעה 21:00.
- "דליה 88" — מרתון של מחול ישראלי באמפיתיאטרון בהשתתפות:

להקות "הורה ירושלים"
להקת הטכניון אבא חושי
להקת צופי רמת-גן
להקת אשקלון
להקת רחובות
להקת באר-שבע
להקת אנחנו כאן
להקת הסטודנטים ירושלים
להקת כרמל מנשה
להקת מתנ"ס טבעון
להקת אוניברסיטת ת"א
להקת "עמל" חדרה
להקת כפר מנחם
להקת אילת
להקת כרמיאל
להקת גבעתיים
להקת פרדס חנה
להקת ראשון לציון
להקת פתח-תקוה
להקת עיריית ת"א

• פינות הווי • מדורות • ערבי שירה — לתוך הלילה • מחנה רוקדים מכל רחבי העולם
הנחה במכירה מוקדמת — כרטיסים במחירים עממיים!!!
משרד גרבר, מרכז הכרמל, חיפה, טל: 384222, 04-384777. וביתר משרדי הכרטיסים בארץ
הנחות לקבוצות מאורגנות, טל: 04-388011.

אברהם הירשזון
יו"ר מסע החיים וחידון הגבורה
שלמה להט
ראש העיר תל־אביב־יפו

מסע החיים — תערוכת צילומים
200 תצלומים נבחרים

שצולמו ע"י משתתפי מסע החיים פולין אפריל 1988

פתיחה חגיגית:
יום ב' י"ב תמוז תשמ"ח 27.6.88, בשעה 4.00 אחה"צ
אולם הכניסה בנין עיריית תל־אביב, ככר מלכי ישראל

התערוכה תהיה פתוחה לקהל עד 8.7.88

המועצה הלאומית למניעת תאונות

לעצור את הקטל בדרכים

כל אחד מאתנו יכול לתרום להקטנת הקטל בדרכים.
הצטרף למועדון "הנהג הזהיר" של "המועצה הלאומית למניעת תאונות".
קח חלק פעיל כמתנדב בתחומי ההדרכה, ההסברה, והסיוע לאכיפת חוקי התנועה.

"המועצה הלאומית למניעת תאונות"
רח' פיכמן 9 רמת־אביב, ת"א. 61171
טלפון: 03-415152

בסיוע קרן ת"א לספרות ולאומנות
בשיתוף עיריית ת"א – בית יד לבנים

האופרה הישראלית החדשה

שיקוי האהבה

"שיקוי אהבה משכר"

מאת: גאטנו דוניצטי
ליברית: פליצה רומני
הפקת סטודיו בלווי פסנתר

במאי: צ'רלס המילטון
מנצחת ופסנתרנית: סוזנה למברסקיה
תפאורה ותלבושות: פנחס משה

משתתפים: אילת אמיתי, גבי שדה, כריסטופר בול, אדי צ'מה, אלה לרסקי ומקהלה.

השירה באיטלקית
עם תרגום מוקרן לעברית

מועדי ההצגות: היכל התרבות, עפולה: 23.6, 25.6
חיפה, בית גולד: 27.6, 29.6
ירושלים, הנרי קראון: 2.7
ת"א, יד לבנים פנקס 63: 7.7, 9.7, 11.7, 14.7, 17.7.

פרטים במשרדי האופרה: שד' חן המלך 1 טל. 03-262256

שידה • מאיר • שוב־עמי • שקולניק

נופש פעיל במלון גני חמת טבריה.

פינוק באמצע השבוע
בימי א' עד ה' בשהייה של 3 לילות,
חצי פנסיון, תהנו חינם מ:
3 כרטיסי כניסה לבריכות חמי טבריה
כרטיס אחד לשיט בכנרת
כרטיס כניסה לחוות היענים
וכל זאת ב-269 ש"ח בלבד.

פינוק בסוף השבוע
בחופשת סופשבוע בין הימים ה'-א',
3 לילות, חצי פנסיון, תהנו חינם מ:
2 כרטיסי כניסה לבריכות חמי טבריה
כרטיס אחד לשיט בכנרת
כרטיס כניסה לחוות היענים
וכל זאת ב- 286 ש"ח.

המלון החדיש הטובל בגנים וחורשות, נמצא במקום היפה ביותר בארץ אל מול שפת ים הכנרת. הנוף הקסום מרגש, והשקט שבמקום מעניק שלווה ורגיעה; ולמי שבוחר בפעילויות – אין סוף אפשרויות. שחיה ורחצה בחוף הפרטי של המלון, שייט ב/צרת, רכיבה על סוסים בחווה הסמוכה למלון, מגרשי טניס ופינג פונג, מועדון לילה מפואר המציע מופעי בידור שונים, פיאנו בר ומסעדות מעולות. כמו כן יש מגוון פעילות לילדים ולמבוגרים.

בתוקף עד 14.7.88. המחירים כוללים דמי שרות ומע"מ כפוף לשער היציג של הדולר.

מלון גני חמת בע"מ
להזמנות טל: 06-792890

صكنا من الاجل

ספורט

הצלקת לא תגליד

יומן אירופי

מאת יהואל ארזי

מינכן, (מיוחד ל"ספורט הא־רץ"). לחזור לאיצטדיון האו־לימפי במינכן פירושו לשוב אל הימים הקודרים של ספטמבר 1972, שהותירו צלקת עמוקה אשר לעולם לא תגליד – למרות שחלפו מאז כמעט 16 שנה.

נזדמן לי לחזור פעמים רבות אל הזירה הזו, העקובה מדם ספורטאים ישראלים שנפלו בידי מרצחים שפלים. הייתי כאן באליפות העולם בכדורגל של 1974, לאחר מכן גם בגמר גביע אירופה לאלופות, במישחקי לי־גה גרמנית וגם בתחרות אתלטיקה חשובה. תמיד, בכל פעם מחדש, החזים וצפים בזכר־וני – כאילו היה זה אך אתמול – אירועי אותו לילה בלתי נשכח בתום אולימפי לדיראון עולם.

כל ביקור נוסף במינכן, הייתי כאן פעמים רבות, מחדש את החוויה הטראומטית. אני יודע היטב, כי החיים נמשכים והם חזקים מכל. אבל לכל ברתמותה זכרונות ורגישויות, שאין לו שליטה מוחלטת עליהם. ומשום כך זה עדיין כואב, וצובט את הלב – בכל פעם שאני מעיף מבט, מבעד לחלון מרכז העי־תונות באיצטדיון, לעבר הבתים הגבוהים של הכפר האולימפי הנשקפים ממרחק כמה מאות מטרים בלבד.

מאז באני אתמול בצהריים למינכן אני עדיין תוכך בדעתי, אם אלך להתייחד פעם נוספת ליד הבית ברחוב קונולי 31 בכפר האולימפי עם זכר י"א קורבנות הספורט הישראלי.

הייתי שם פעמים כה רבות, מאז ה־6 בספטמבר 1972, שבי־קור נוסף לא יעלה ולא יפחית מתרות הקודש שאני רוחש למקום.

מינכן שופעת אתרי תיירות ומושכת רבבות מבקרים. בעיני, היה ונשאר הבית ברחוב קונולי 31, החשוב שבהם.

הלואי ולא היה, וחבל שאי אפשר להחזיר לאחור את גלגלי ההיסטוריה.

ג'ון מקנרו כבר בחוץ

האוסטרלי וואלי מאסור ניצח את האלוף לשעבר בסיבוב השני

וימבלדון

מאת סרג'יו ליברינסקי

וימבלדון (מיוחד ל"ספורט הארץ"). הקאמבק של ג'ון מקנרו לאליפות וימבלדון הסתיימה אתמול כבר בסיבוב השני בקול ענות חלושה כאשר הפסיד לאוסטרלי וואלי מאסור בשלוש מערכות 7–5, 7–6, 6–3. המשחק היה שקול והמכפך וה־משך שעתיים ו־26 דקות.

מקנרו, שלאחרונה שיחק בווי־מבלדון לפני שלוש שנים, הצהיר השכם והערב כי הוא מתכונן לחזור לצמרת הטניס העולמי וכי גם התנהגותו הפרועה היא כבר עניין של העבר. אולם אתמול היה זה אותו ג'ון מקנרו הישן והמשתולל.

מקנרו, שדורג שמיני בטורניר והפסיד לאוסטרלי המדורג רק במ־קום ה־64 בעולם, התווכח כמעט ללא הרף עם השופטים. לאחר המשחק הוא היה רגוע ולא חיפש תירוצים להפסד. "מאסור היה טוב ממני ולכן ניצח" אמר. מקנרו היה פינאליסט בווימבלדון במשך חמש שנים רצופות, 80–84, וזכה שלוש פעמים בתואר, בשנים 81, 83 ו־84. ב־1985 הפסיד ברבע הגמר לקווין קארן ומאז לא הגיע למגרשי הדשא המפורסמים – עד השנה.

לפני מקנרו הודחו מהמשך האלי־פות שני מדורגים נוספים, שהצטרפו אל עמוס מנסדורף הישראלי, שהיה מדורג 15, שפרש שלשום לאחר שחש בכאבים בבטנו במהלך המשחק מול האיטלקי נארגיסו. אלו הם אנדרס יאריד השוודי (מדורג 11) והספרדי אמיליו סאנצ'ז (13).

יאריד נוצח בידי היהודי־האמריקאי ג'ים גראב 6–3, 6–3, 6–7, 6–3, 6–0 וסאנצ'ז בידי פטר קודרה מצ'כיה 6–7, 6–3, 6–3, 6–0, 6–1.

ג'ימי קונורס, שבעוד חודשיים יח־גוג את יום הולדתו ה־36 והוא המבוגר מבין 128 הטניסאים כאן הוכיח כי טרם נס ליחו, ובעידוד הקהל הרב שמילא את המגרש המדורג ניצח את אלוף העולם לנוער, האוסטרלי בן ה־18 ג'ייסון סטולטנברג 7–6, 6–3, 6–3, 6–3. האוסטרלי היה בן שנתיים, כשג'י־מבו הופיע לראשונה בווימבלדון ב־1972.

גם המדורג שלישי, השוודי סטפאן אדברג עלה לסיבוב השלישי, כשניצח את האמריקאי ריצ'י רנאנברג 6–3, 7–6, 7–5, 6–2. המדורג תשיעי, הצ'כי מילוסלאב מצ'יר, הכניע את הסובייטי אלכסנדר וולקוב 6–2, 6–4, 6–4. הגרמני אריק יילן, שניצח בסיבוב הראשון את גלעד בלום ניצח את בן ארצו טורה מיינקה 6–1, 6–1, 6–4. נצחון מפתיע השיג ההו־לנדי מנו אוסטינג על אלוף ניו זי־לנד, קלי אוורנדן 6–4, 7–6, 6–4, 3–6, 6–1.

המשחק הארוך ביותר עד כה – יותר מחמש שעות – היה אתמול בין שני האמריקאים דריק רוסטאניו ומרטי דייוויס כשבסיום 70 המשחקים ניצח רוסטאניו 6–2, 6–3, 7–6, 4–6, 16–14! בסיבוב הבא יפגוש רוסטאניו את ג'ימי קונורס.

המדורג שני, מאטס וילאנדר משוודיה גבר על הקנדי ממוצא יפאני גלן מיצ'יבאטה 6–2, 7–6, 6–4. ריקרדו אקוניה מצ'ילה הצליח להפך פיגור 0–2 במערכות ולנצח את דייויד פייט מארה"ב 3–6, 5–7, 7–6, 7–6, 6–4.

בטורניר הנשים אין בינתיים בעיות לאלופה מרטינה נברטילובה, המדורגת שניה. אתמול היא הכניעה את האמריקאית אלי האקאמי 6–2, 6–1. פאם שרייבר מארה"ב המדורגת שלישית ניצחה את הסובייטית נטלה פארחומנקו 6–3, 6–4. כריס אוורט בת ה־33 מארה"ב המדורגת רביעית, נתקלה ביריבה קשה, הגרמניה כריסטינה זינגר, אך התגברה עליה בסיום 6–4, 6–3, 6–3.

המדורגת חמישית, גבריאלה סאבאטיני מארגנטינה ניצחה את רוקה ונזאוקבה הצ'כית 6–4, 6–3.

לאון מרסר סופית במכבי ת"א

עו"ד אורי סלונים מונה לבורר במחיר העברתו ● מרסר ינחת מוחרתיים עם מסוק להפנינג שעורך מכבי ואוהדיו

כדורסל

מאת סופר "ספורט הארץ"

לאון מרסר, שחקן הציר שחום העור, הוא סופית כדורסלן מכבי ת"א. עובדה זו נקבעה אתמול כאשר בית משפט מינה את עו"ד אורי סלונים להיות בורר שיקבע יו"ם פרס סכבי אחד: כמה ישלם מכבי ת"א להפועל ת"א בעד כרטיסו של הכדורסלן.

עו"ד סלונים, אחד מהמשפטנים הבולטים בתחום הכלכלי־פלילי, כבר קבע מועד ראשון לדיון בתחילת השבוע הבא. אך בינתיים נודע כי מרסר ישתתף מוחרתיים בערב באירוע הגדול שעורכים אלופי הכדורסל מכבי לאוהדיהם, על משאות מסורת "הקומקום" בכ־פרוסק בתל־אביב.

במכבי מצפים להשתתפות אלפי אוהדים בהפנינג שיהיה על מי־רשאות "הקומקום". כדורסלני המוע־דון, כמו גם לאון מרסר, יונחתו במקום במסוק שיביאם לשם משדה דב הסמוך.

● נבחרת הכדורסל ממשיכה בהכנותיה לטורניר הקדם אולימפי שיחל בשבוע הבא בהולנד. לאי־מונים חזרו תומר שטיינהאואר ואיציק כהן. תומר וכהן נרפאו ממחלתם. לעומת זאת לא התאמן לאון מרסר אשר אתמול בבוקר היה עסוק בבית המשפט שם הוגשה התביעה לשיחרורו מהפועל תל אביב ואחר הצהרים הוא לא חש בטוב.

נבחרת יוון, היריבה הראשונה של ישראל בטורניר הקדם אולימפי, תגיע להולנד, כמו נבחרת ישראל, יממה אחת בלבד לפני המשחק ביניהן ביום חמישי הקרוב.

הפועל תל אביב: אולי ביום ראשון

מאת אילן סיט
סופר "ספורט הארץ"

בהפועל תל אביב, כדורסל, מקווים שביום ראשון יסוכם בהחוב המשא ומתן עם המלונאי משה כוב־ליל, המעוניין ליטול על עצמו את ניהול הקבוצה. מועצת פועלי תל אביב וכובליל כבר הגיעו להסכמה בנקודות שנות והמשא ומתן עבר לשלבים מתקדמים.

על פי ההסכם יטול כובליל את הקבוצה באופן עצמאי ומועצת הפועלים תשתתף בסכום של 350 אלף שקל. כמו כן הבטיח מרכז הפועל לא מכבר העברת סכום של כ־180 אלף דולר לקבוצה.

למרות ההבנה בין כובליל למו־עצת הפועלים, אין מברכים עדיין על המוגמר. הסיבה: כובליל מקיים משא ומתן עם גורם פרטי נוסף, שיעזור לו כספית, לשאת בעול הקבוצה. אותו גורם פרטי לא יעסוק בניהול. עד יום ראשון יקיים כובליל מגעים עם כדורסלני הקבוצה, אשר לחלק מהם כבר הוצעו הצעות מקבוצות אחרות. השחקנים השהו את תשובותיהם מאחר והם ממתינים להתפתחויות בהפועל תל אביב.

כדורגל

פומפידו עובר לספרד

סוויליה (ע"ד). נרי פומפידו, שוער אלופת העולם נבחרת ארגנטינה, נרכש על ידי הקבוצה הספרדית בטיס סוויליה, ששילמה עבורו 300 אלף דולר למועדונו ריבר־פלייט מבואנוס איירס.

לפני 11 חודשים נקטעה אצבעו של פומפידו בן ה־31 באחד האי־מונים, אך הרופאים בבואנוס איירס הצליחו להציל אותה בניתוח מסובך. בטיס ניצלה בסיום העונה האחרונה מנשירה לליגה השניה, לאחר שהצ־ליחה במשחקי המבחן להקדים את ירידתה בנקודה.

יציע כבוד בטבריה

הנהלת הפועל טבריה, העולה החדשה לליגה הלאומית, מתכוננת להקים יציע כבוד שיכלול כ־250 מושבים. היציע יהיה מקורה וכל מושב לכל העונה יימכר בסכום של כאלף דולר.

הרצל לוי

מחר, 16.30, הגמר האירופי בשידור ישיר בטלוויזיה מהאיצטדיון האולימפי במינכן

הולנד – ברית־המועצות, הגמר הטוטאלי

מי שמעוניין בכדורגל הטוב ביותר, לא יכול היה לקוות לגמר אחר ● הולנד וברית־המועצות, שתי הנבחרות שעשו את כל הדרך והעפילו לגמר אליפות אירופה לאומות, הוכיחו בשבועיים האחרונים כי הן אכן הטובות ביבשת ● הולנד מבריקה־יותר אך בריה"מ מאורגנת יותר

אירופה '88

מאת יהואל ארזי
שליח "הארץ" למערב גרמניה

מינכן (מיוחד ל"ספורט הארץ"). בניגוד לאימרה המקובלת, שכל ההתחלות קשות, יהיה כנראה דווקא הסיום קשה מכל – באליפות הכדורגל האירופית לשנת 1988, המגיעה מחר (16.30 לפי שעון ישראל) לשיאה באיצטדיון האו־לימפי של מינכן. מי שרצה לקבל בגמר את גרמניה נגד איטליה, יקבל את הולנד נגד ברית־המועצות – זיווג שכמעט איש לא היה מעלה על דעתו עד לפני ימים אחדים, ואשר הוכיח פעם נוספת כי תחזיות ומציאות בכדורגל אינם עולים תמיד בקנה אחד.

שעות אחדות אחרי נצחונם המפתיע על איטליה, 0–2, שלשום בחצי הגמר בשטוטגרט, הודו אתמול "חוגים רוסיים מהימנים" כי פחות מכל מתאים להם לפגוש את הולנד בעימות המכריע – ודווקא משום שכבר נוצחו על ידיה 0–1 בשלב הראשון של האליפות. אילמלא נצ־חון זה, יתכן שהרוסים היו יכולים להפתיע את ההולנדים במערך בלתי צפוי, כפי שעשו בכמה משחקים אחרים בהם שינו סגנון, למרות שה־משמעת הטקטית הסובייטית ברמם אינה מאפשרת להם לסטות הרבה מהמקובל, אפילו במשימות מיוח־דות. כך או כך, בעוד הולנד תופיע מחר בגמר האירופי הראשון שלה ותשאף לכתר ראשון, לרוסים יהיה זה גמר רביעי. הם ניצחו בפעם הר־אשונה ב־1960 בפאריס (1–2 על יו־גוסלוויה אחרי הארכה) והפסידו ב־1964 לספרד וב־1972 לגרמניה.

הסובייטים יגיעו רק היום בצהרים למינכן ויעשו את הלילה במלון דמארה. לפני המפגש עם איטליה הבטיחו ראשי המשלחת דמי כיס בסך כ־30 דולר לכל שחקן, כדי שיוכלו לערוך קניות אם ינצחו. התמריץ והמענק יהיו מעט גדולים יותר, מן הסתם, אבל לא הכסף הוא שידרבן את הרוסים אלא הכבוד הלאומי. הם היו ונשארו הנבחרת האחרונה בצמרת האירופית, ששח־קניה נהנים מ"תגמול של אבירות", ואין פלא שהם פועלים בקנאה למקצוענות השופעת של העולם המערבי.

הפיקו את הלקחים

ההולנדים הגיעו למינכן כבר ביום רביעי בערב וערכו אתמול אימון – בחלקו הראשון פתוח לנציגי התקשורת. אצלם יש פחות סודות, ושורות כמעט פתיחות חביבה, שקנתה לה מעריצים רבים, ביניהם אפילו גרמנים רבים, ש"בע־טו" על הולנד על שהדיחה אותם בחצי הגמר. כל אלה ידידו בוודאי מחר לנבחרת הזאת. באורח רשמי נמסר, כי העירה המארגנת העבירה להתאחדות ההולנדית 3,250 כרטי־סים בלבד לגמר, אבל יש לי הרגשה כי מספר ההולנדים ביציעים מחר יהיה גדול פי כמה בקרב 72,300 הצופים באיצטדיון, שעבר באחרונה שיפוצים בהשקעה של מיליון דולר ומספר המקומות בו הופחת בשל כך ב־4,000.

שתי הנבחרות הפיקו את לקחי המפגש הקודם, ואנשי מקצוע תוהים היכן – ובמה – יבלטו עיקר השינויים, אם בכלל. ההולנדים יודעים היטב שאסור להם להניח לרו־סים לתמרן, ליזום, להגיח מאחור בקצב המהיר האופייני להם ולנצל שניות של שאננות בהגנת היריב, כמו זו שאיפשרה לאיגור בלאנוב להגיש לואסילי ראטס את הכדור לכיבוש שער הניצחון ב־12 ביוני בקלן. הרוסים יודעים לא פחות שלא תמיד אפשר יהיה לסמוך על השוער המצוין רינאט דאסאייב, בעל המיקום והתיזמון הנדירים, שמנע בכמה עצירות מרהיבות מי־מוש יתרון הולנדי שממש התבקש, לאור יחסי הכוחות בשורה.

שובו של בלאנוב המהיר לאגף הימני של ההתקפה (אחרי שנעדר נגד איטליה מפאת פציעה) יגביר את הסכנה שתרחף על העורף ההו־לנדי, החושש שוב בעיקר מאולג פרוטאסוב, שחקן החוד המסוכן שנוטרל במפגש הראשון על ידי פראנק רייקארד, אבל ודאי יחפש דרך לחמוק משומרו ההולנדי המו־כשר. בגלל עונשו של הבלם הקדמי המצוין אולג קוזנייצוב (שספג מול איטליה את הכרטיס הצהוב השני במחרות), ישחק אנטולי דמיאננקו בתפקיד זה ווולדימיר בסונוב יתצב כמגן ימני. אבל מבחינתם של הסובייטים תלוי הרבה מאוד ביכולת ההופעה של הבלם האחורי ואגיז חי־דיאתולין ובשני שחקני המפתח במרכז השדה, אלכסנדר זווארוב ואלכסיי מיכאליצ'נקו הנייד. סרגיי גוצאייב הצטיין נגד האיטלקים באגף השמאלי של ההתקפה, אבל נראה כי לא יפתח.

הדימיון ההולנדי מפותח יותר

בריה"מ ניצחה את הולנד 0–1, אבל המאמן הוותיק ואלרי לובאנוב־סקי מודע לעדיפות הטכנית של היריב, הנהנה ממגוון גדול של רעיונות, מדמיון עשיר וביצועים קלאסיים של מהלכי כדורגל בדרגה הגבוהה ביותר. גם אם אין כיום להו־לנדים כוכב מסוגו של יוהאן קרויף, בולט אצלם איזון בריא: לצידו של פראנק רייקארד השקט והיעיל, פועל ה"מנוע הסוער" רונלד קומאן, המפעיל בכל הזדמנות את אחיו ארווין, ואת ארנולד מיוחן הותיק (בן 38), יאן ווטרס ורוד חוליט, שעודנו חייב "הסברים" מדוע נבחר לכדורגלן השנה של אירופה, הגם שאיש אינו חולק על כישוריו, תכונותיו האתלטיות, ויכולת הנגיחה והפריצה שלו, תוך הובלת כדור אמנותית. המוציא לפועל אמור להיות מרקו ון־באסטן, המועמד לזכיה בכתר מלך השערים של האליפות (עד כה הבקיע 4, היחיד המסוגל לסכנו הוא פרוטאסוב שלזכותו 2).

הן הולנד והן ברית המועצות חוו עליות וירידות, עם חוסר יציבות, בדרכן לגמר. שתיהן ניצחו את אנגליה 1–3, בריה"מ סיימה בתיקו 1–1 מאכזב עם אייר, והולנד ניצחה נבחרת זו בקושי רב 0–1 רק 8 דקות לסיום, וכמעט לא עלתה לחצי הגמר. בשלב זה היו שתיהן מעורבות במהפך הגדול, ששיבש כליל את הדעה הכללית של רוב הפרשנים ואת התחזיות המקצועיות המקובלות, כאילו הגמר של 1988 "נתפר" במיוחד למידותיה של גרמניה ואיטליה. התברר שאין זה כך, וכי אפשר גם אחרת. הולנד הממה את גרמניה 1–2 בדקה ה־89, וברית המועצות "עשתה בית ספר" לאיטליה (0–2) כשהן חושפות בקר־בות תרופה רבות ומנצלות חוליות רופפות. העובדה שהולנד הנאשמה מפתיעה מתסכלת של המונדיא־ל ומצאה דרך לפיצוח ההגנה הגרמנית הנוקשה צריכה להדאיג את הרוסים, משום שון־באסטן וחוליט עשויים לנצל ביותר יעילות הזדמנויות כמו אלה שהיו לוויאלי ולג'אניני.

המאמנים מבינים הפתעות

נכון שבכדורגל אסור להקיש ממשחק למשחק, אבל מותר לעשות השוואות תיאורטיות – ואלה מובי־לות למסקנה כי הרוסים שאבו עי־דוד מעצם עלייתם לגמר ויהיו פחות פאסיביים מאשר בפעם הקודמת – אבל גם הולנד מסוגלת לשחק בצורה שונה, ולאלתר פתרונות "דצ־הניים" בשתים שלוש שניות, שב־כוחן להוציא משיווי משקל גם את ההגנה המאורגנת והטקטית ביותר.

בפעם הקודמת גילו הרוסים לבשי־נוחיות מלכים בכיכר ההתמודדות עם הולנד, וספק אם יחזרו על כך. אבל מנגד, תהיה זו טעות מרה מצדם לצפות כי ההולנדים יאפשרו להם "חיים קלים" במרכז המגרש, כמו האיטלקים הנוטים לבהלה, שויתרו בזה למעשה מראש על סי־כוי ממשי לנצחון.

משחקי כדורגל רבים מתפתחים לא פעם בניגוד לכל מה שעולה על הדעת, וגמר אירופי – על אחת כמה וכמה. יש יותר מסיבה אחת להניח, כי שני שועלים ערמומיים כמו ואלרי לובאנובסקי וריינוס מיכלס מכינים בכל זאת משהו לא צפוי, כדי להפתיע את אירופה ואת העולם כולו. זו בהחלט הזדמנות נדירה גם למאמנים לזכות בחלק מן התהילה, וסביר להניח כי איש מהם לא ירצה להצטרף בשבת אחד הצהרים לחבו־רה המאוכזבת של פרנץ בקנבאואר, אזליו ויצ'יני, בובי רובסון, מיגל מוניוז או סף פיונטק.

ההרכבים המשוערים:

הולנד: ון־ברויקלן; ון־טיגלן, רייקארד, ר. קומאן, ון אארלה; וורס, א. קומאן, מיוחן, חוליט; ון־באסטן.

בריה"מ: דאסאייב; בסונוב, חידיאתולין, דמיאננקו, מיכאליצ'נקו, ראטס, ליטובצ'נקו, אלייניקוב, זווארוב; בלאנוב, פרוטאסוב.

את המשחק ינהל השופט הצרפתי מישל וטרו, בעזרת קוונז דהאר ביוזז ורמי הארל.

שני הכוכבים הגדולים של נבחרת הולנד, רוד חוליט ומרקו ון באסטן, כפי שצולמו אתמול בעת האימון שקיימה "נבחרת האוראנג'" במינכן לקראת משחק הגמר מחר מול ברית המוע־צות. ון־באסטן כבר הבקיע ארבעה שערים באליפות. חוליט, הקפטן ההולנדי, מקווה לכבוש בשבת ולהניף את הגביע. (צילום רויד אי־פי)

הרוסים צוהלים. ברגע זה נשמעה שריקת הסיום למשחק חצי הגמר נגד איטליה ועל השוער הקפטן רינאט דאסאייב (בגבו למצלמה) מזנקים (מימין) הקשר סרגיי אלייניקוב (מוסתר), הבלם אולג קוזנייצוב והליברו ואגיז חידיאתולין. קוזנייצוב, שספג במשחק כרטיס צהוב שני לא ישחק מחר בגמר. דאסאייב לעומתו מקווה להיות האיש שיניף בתום משחק הגמר את גביע אירופה. (צילום רויד אי־פי)

חוליט: הפעם נהיה מוכנים יותר

פרוטאסוב: בעוד ארבע שנים אני רוצה לשחק באיטליה

מינכן (שירות "ספורט הארץ"). "אינני יודע באיזו טקטיקה אנקוט" אמר ריינוס מיכלס, המאמן ההולנדי לכתבים אחרי אימון נבחרתו אתמול במינכן. "אינני יודע מה יעשו הרוסים. הם תמיד משנים את צורת המשחק בהתאם ליריבים".

החלוץ ההולנדי המפורסם רוד חוליט אמר: "הרוסים הציגו שני פרצופים. היטבנו לשחק במפגש הקודם ביניהנו אך הם תקפו פעמיים והבקיעו. הפעם נהיה מוכנים יותר".

מיכלס הסכים כי משחק הגמר בשבת עשוי להיות סיפור שונה לגמרי. "אז, כשהפסדנו 1–0 זה היה משחק הפתיחה שלנו בטור־ניר ולא היה לנו זמן רב כדי להתכונן. לכן סמכתי על השח־קנים שהעלו אותנו מהמוקדמות לשלב הגמר. מאז הכנסתי שי־נויים מסויימים", אמר. ההבדל העיקרי בין ההרכב שפתח ב־12 ביוני בקלן מול בריה"מ לזה ששיחק בהמשך האליפות היה שילובו של החלוץ מרקו ון באסטן, שישב על הספסל במש־חק הראשון. ג'וני בוסמאן היה זה שפתח אז בהרכב הראשון אולם מאז הפך ון־באסטן לכוכב האלי־פות כשהבקיע ארבעה שערים בשלושת המשחקים האחרונים.

כוכב נבחרת בריה"מ, החלוץ בן ה־24 אולג פרוטאסוב, ש־הבקיע את השער השני לזכות נבחרתו בניצחון 0–2 על איטליה בחצי הגמר אמר בשטוטגרט כי הוא מעוניין לשחק במערב איר־ופה כאשר הדבר יתאפשר לו. זה יקרה כאשר ימלאו לו 28 שנה בעוד ארבע שנים, ואז מעדיף פרוטאסוב את איטליה, "אולי בנאפולי, מילאן או יובנטוס". כשנשאל לגבי משחק הגמר מול הולנד אמר כי הפעם יידע איך להתמודד עם שומר ראשו, פרנק רייקארד, שהצליח לבלמו ב־משחק הראשון.

הצרפתי פייגלין אלוף העולם בגלשנים

שיט

מאת אברהם ציבין
סופר "ספורט הארץ" בהולנד

הצרפתי הרב פייגלין זכה אתמול באליפות העולם בגלשני מפרש במשקל קל כבר בתום השיוט השישי, וזאת למרות שנשאר עדיין שיוט נוסף היום. פייגלין ניצח ב־4 מתוך 6 שיוטים. השיוט נערך אתמול במזג אויר סוער, מה שלא הפריע לצרפתי שאשתקד היה אלוף אירופה.

במקום השני מדורג עתה ההולנדי מרסל רינקסמה שאתמול הגיע שלישי. במקום השלישי מדורג הצרפתי מישל ויגסין (אתמול היה שני).

הישראלים איכזבו. ערן עובד מדורג במקום ה־32, המקום בו סיים גם אתמול ונראה כי הוא לא יעמוד במינימום ולא יצא לאולימפיאדת סיאול. אחריו מדורג עמיר עזרד במ־קום ה־34. אתמול סיים במקום ה־27. מזג האויר הסוער גרם לכך שרק 46 מתוך 60 הגולשים במשקל קל שהחלו את התחרות, גם סיימו אותה.

במשקל כבד מוביל האיטלקי לוקה דה פדריני שאתמול סיים שני. אחריו נמצא האיטלקי פקו חדיזי שאתמול ניצח, ושלישי הוא הצרפתי קלוד מוזלק קלוד שאתמול הגיע שלישי. בין הנשים ממשיכה להוביל הצרפתיה ואלרי קאפר. היא ניצחה עד היום בשלושה מתוך ששה השיו־טים. אחריה מדורגת אנה פרנואס שאתמול הגיעה שניה. שלישית היא השוויצרית פסקאל ג'ינר שאתמול לא הצליחה לסיים את השיוט.

כדאי לציין ש־9 מתוך ה־12 בין הנשים לא סיימו אתמול את התחרות בגלל מזג האויר. הישר־אלית תמי ישראלי היתה בין ה־9 שלא סיימו. היא נפלה מהגלשן והוצאה מהמים על ידי ספינה של חיל הים שחילצה גם את הגלשן שניסחף במים הסוערים.

● אגב, אתמול בתכנית הטלוויזיה של לבנון החופשית שודרה כתבה על אליפות העולם בגלשנים פע־מיים – פעם בשפה הערבית ופעם בשפה האנגלית.

אוהדי הלייקרס חגגו ברחובות לוס אנג'לס

אן.בי.איי.

לוס אנג'לס (איי־פי). עשרות אלפי אוהדים, רובם לבושים בסגול, קידמו אתמול את שחקני לוס אנג'לס לייקרס, האלופים החדשים־ישנים של ליגת הנ.ב.א. לאורך מסלול בן קילומטר וחצי בשדרות ברודוויי שבעיר התחתית של לוס אנג'לס.

הצבע הסגול שלט אתמול שליטה מוחלטת באל. איי. לא רק הבגדים היו סגולים כי אם גם אלפי הב־לונים, הכרזות והדגלים שהביאו עימם האוהדים החוגגים.

השחקנים הנרגשים ועימם המאמן פאט ריילי עמדו על גגו של כלי רכב שנע לאיטו במורד הרחוב. משני צידי הרחוב נעמדו האלפים כשהם מריעים לאליליהם. השיירה העליזה הגיעה בסופו של המסלול אל בניין העירייה.

העיר לוס אנג'לס כולה חגגה אתמול את הניצחון הגדול של הלייקרס על דטרויט פיסטונס במשחק השביעי המכריע בסידרת הפליי־אוף, 105–108. מעל הקומה העליונה של בניין העיתון "לוס אנג'לס הראלד אקזמינר" התנוסס שלט מואר ענק שכלל רק מילה אחת, בסגול כמובן – "צ'אמפס" (אלופים).

"זהו הזמן לחגוג" אמר מאג'יק ג'ונסון, בן 29, שניצב על גבי אחד הרכבים שהוקצו לאורך המסלול וצילם את התהלוכה במצלמת הוידאו שלו. "זה נפלא. זוהי הפעם הראשונה מזה 19 שנה שקבוצה זוכה באליפות פעמיים ברציפות. לכן זו חייבת להיות תהלוכה הגדולה מכולם".

כשהגיעו האלופים אל מרפסת בניין העירייה היו שם ראש העיר טום בראדלי והשדרן הידוע צ'יק הרן. הם כמובן בירכו את השחקנים והמאמן.

היה זה שיאו של שבוע של חגי־גות שבמהלכו ניצחו הלייקרס את הפיסטונס פעמיים בפורום, כדי לזכות באליפות. במהלך המישחק השביעי התנועה באוטוסטראדות העמוסות בדרך כלל של דרום קלי־פורניה היתה דלילה ביותר.

אירופה '88

צרות חדשות לבריאן רובסון

מנצ'סטר (רויטר). הצרות, כידוע, באות בצרורות. בריאן רובסון, קפטן נבחרת הכדורגל של אנגליה ושל קבוצת מנצ'סטר יונייטד. רובסון, 31, שחזר בתחילת השבוע עם הנבחרת מגרמניה לאחר הכישלון באליפות אירופה בכדורגל, הואשם אתמול בשני סעיפים של נהיגה תוך כדי שיכרות. רובסון, שנהג לבדו במכ־ונית יגואר כחולה נעצר בסביבות מנצ'סטר על ידי ניידת משטרה ועבר במקום בדיקת־נשימה.

דוברת המשטרה מסרה כי רובסון הואשם בנהיגה בהיותו בלתי־כשיר לכך מחמת שיכרות, וכמו כן הואשם בכך שסירב למסור דגימת שתן לב־דיקה מעבדתית. רובסון צפוי להתייצב עד ל־1 באוגוסט בפני בית המשפט במנצ'סטר.

● בהיעדרו של יהואל ארזי נערך "ספורט הארץ" בידי יהושע שגיא.

הזמנה להציע הצעות לרכישת זכות במקרקעין

חמ"ן חרושת נייר בע"מ מזמינה בזה הצעות בנין מקרקעין אשר פרטיו מפורטים להלן:

הכתובת	גוש	חלקה	שטח
רוזאניס 13, תלפיות, ת"א	6627	443	2,171 מ"ר
	6626	45	926 מ"ר

על הנכס בנוי בנין על פי תוכניות שניתן לעיין בהן במשרדי חמ"ן בע"מ, איזור התעשיה ביבנה.
הנכס מושכר בשכירות חופשית לחברת אלדון בע"מ.
את חוזה המכר המוצע על נספחיו ניתן לקבל במשרדי חמ"ן בע"מ, תמורת תשלום בסך 100 ש"ח.
על המציע למלא את הצעתו מבחינת הסכום שאותו הוא מציע עבור הנכס, לחתום על החוזה ולהמציאו לחברה בצירוף ערבות בסך של 5% מן הסכום המוצע.
הערבות תהיה צמודה למדד ותהיה למשך של 60 יום. החברה איננה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.
החברה תהיה חופשית לנהל מו"מ עם המציעים, או עם כל מי שתמצא לנכון הכל כפי שתמצא לנכון.
את החוזים החתומים והערבות הבנקאיות יש להמציא למשרדי חמ"ן בע"מ עד ולא יאוחר מיום 10.7.88.

חמ"ן חרושת מוצרי נייר בע"מ
24.6.1988

המחלקה הטכנית

החל מיום חמישי 23.6.88
מספר הטלפון של המחלקה הטכנית
5433666
מספר הפקסמיליה: 03-267127
מספר הטלקס: 361579 KRNET IL.ID.TDK
אנו מודים לחברת "בזק", לחברת "תדיראן" וליועץ התקשורת "חוט ואלחוט" ולצוות עובדיו

במלאת שלושים לפטירת אמנו וסבתנו היקרה
מאשה שטוקר פאיוק ז"ל
(גרייבר)
נעלה לקברה לגילוי המצבה ונתייחד עם זכרה ביום שלישי י"ג בתמוז תשמ"ח 28.6.88 בשעה 16.00 בבית העלמין בחולון
נפגשים ליד השער הראשי בשעה 15.45

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו
גרשון כהן ז"ל
נעלה לקברו להתייחד עם זכרו ביום ג' 28.6.88 שעה 16.00 בבית העלמין כפר סמיר בחיפה
נפגש על יד השער הראשי
המשפחה

במלאת אחד־עשר חודשים לפטירת ראש משפחתנו יקירנו
הרמן חיים אלרן ז"ל
יערך טקס אזכרה וגילוי מצבה ביום רביעי, י"ח תמוז תשמ"ח (29.6.88) בשעה 5.30 אחה"צ, בבית העלמין קרית־שאול
נפגשים ליד השער.
לסדורי תחבורה, נא לפנות טל. (03)653606
המשפחה

דחפון
שרות הודעות טלפוני דחוף
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

קואופרטיב דן
אבל על מות העובד
פנחס יונגמן ז"ל
ומשתתף בצער המשפחה

הנהלת איתנית ועובדיה
משתתפים בצערה של
ליאורה פדרמן
על מות אביה
פנחל חיים ז"ל

למר י. גנוסר
יו"ר מועצת המנהלים של הבנק
משתתפים בצערך על מות אחותך היקרה
לאה פריד ז"ל
בנק עובדי ישראלי בע"מ
ההנהלה וחברי מועצת המנהלים

משתתפים באבלה של שכנתנו
אלפרדה איזנמן והמשפחה
במות בעלה
גדליהו ז"ל
כל דיירי הבית ברחוב הגניה 11
ירושלים

זקוק דחוף למודעה?
מודפון
לשירותך 24 שעות ביממה
03-383838
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

הלוח הארצי הארץ חדשות

לחברת שיווק רהיטים ארצית
דרוש/ה
מוכר/ת
עם נסיון, לעבודה בחיפה
נא לפנות בכתב לת.ד. 14132
ת"א, מיקוד 61141

לפרוייקט גדול בדרום
דרושים
★ בוקרים
★ רתכים
★ מפעילי שופל
★ מפעילי גריידר
★ נהגים למערבל בטון
★ פועלים
לאחר שירות צבאי
לפנות לטלפונים: 057-31643, 057-75180

לעיתון חדשות
דרושים/ות
גרפיקאים מעצבים וביצועיסטים
נא לפנות לדורית,
טל: 03-5120515,
בימים א'-ה' בין השעות
09.00–14.00

לחברת שיווק ארצית לסניף ירושלים
דרושה:
מזכירת שיווק
למשרה מלאה
★ ניהול וריכוז תחומי שיווק ארציים
★ ניהול תיקי יבוא
★ מזכירות שוטפת למנהל החברה
הדרישות:
★ 12 שנות לימוד, לאחר שירות צבאי
★ יחסי אנוש מעולים
★ יכולת התמודדות במצבי לחץ
נא לפנות בכתב עד בצירוף קורות חיים לת.ד. 9197
ירושלים ... לציון ... ההתמחויות ...

למרכז נופש מרגוע לעובדי אשקלון
דרושים
1. **פקידת קבלה**
למשרה מלאה.
כישורים נדרשים:
★ נסיון בעבודה עם קהל וכספים
★ רקע בהנהלת חשבונות
★ שליטה בשפה העברית
★ הופעה נאה
2. **טבח מקצועי עם נסיון**
בדבר פרטים נא לפנות
לרח' הטיסים אשקלון
או בטל: 051-36434-5

סיעוד
שרותי אחיות פרטיות וחובשים בע"מ
לסיעוד חיפה
דרושים
★ אחים/יות מוסמכים/ות
★ חובשים/ות בכירים/ות
★ מטפלים/ות
לעבודה קבועה וזמנית
★ פקידה
לעבודה קבועה
טלפונים: 04-386590 04-381111

למפעלינו באשדוד
דרושים
★ עובדי ייצור
רציניים בשכר גבוה.
★ מעבדת תמלילים
עברית-אנגלית
★ מזכירה
כולל הדפסה במעבד תמלילים
נא לפנות לטל: 08-468383

דרוש/ה
ספרן/ית
לספריית ביה"ס תיכון, המשולבת עם ספריה ציבורית. הספריה לקראת הכנסת מחשב.
הדרישות: השכלה ספרנית ונסיון בעבודה חינוכית.
לפרטים: ת.ד. 3633 ירושלים
מיקוד 96228 עבור ספרן/ית.
טלפון: 02-534098, 02-523117/8

מכון דור
מיון
אבחון
פסיכולוגי

עבור לקוחנו
רשת עיתונות ארצית
דרוש/ה
איש/אשת מכירות
התפקיד כולל:
קידום פרויקטים פרסומיים ניהול מו"מ עם גורמי כ"א בכירים
הדרישות:
עד גיל 30
כושר מכירה ויכולת להשתלב בצוות צעיר
למתאימים מובטח שכר בסיסי + עמלות
לפנות מכון דור רוטשילד 4 ת"א,
טלפונים: 03-203652, 03-203656

לבנק למשכנתאות בירושלים
דרוש
פקיד קבלת קהל
עדיפות לבעלי השכלה אקדמאית
ונסיון בתחום המשכנתאות
המעוניינים יפנו בכתב 2255 ירושלים

אראל בקרה בע"מ
למפעלינו ביבנה
דרושים
1. **מזכירה אנגלית עברית** עם נסיון
★ הדפסה אנגלית עברית הכרחית
★ רצוי נסיון בעיבוד תמלילים וטלקס
2. **חוט – לוחות חשמל** עם נסיון
בדבר פרטים נא לפנות לטלפון: 08-433025,
08-433036 או לת.ד. 172 יבנה 70600

לעיתון הארץ סניף חיפה
דרושות
סטודנטיות ובוגרות תיכון
להחתמת מנויים בדוכני מכירה.
שעות עבודה גמישות 3-4 פעמים
בשבוע. משכורת + עמלות גבוהות
לפנות 04-661166

לתעשיה הצבאית אזור חיפה
דרושים
נהגים מקצועיים
בעלי רשיונות נהיגה לאוטובוס
וגורר נתמך (סמיטריילר)
בעלי נסיון בעבודה של 3 שנים
המתאימים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים
וצילום הרשיונות המתאימים לת.ד. 437
חיפה 31003 לציין מס' ת. זהות

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

למשרד אדריכלים
דרושים:
1. אדריכל/ית
2. הנדסאי/ת
3. שרטט/ת
עם נסיון
לפנות לאלי כהן
10 א' אשקלון
051-34250

לעיתון גדול ורציני באזור הדרום
דרושים
רוכשי מודעות
דרישות התפקיד:
1. 12 שנות לימוד
2. כושר ניהול משא ומתן עם לקוחות
3. ידיעת השפה העברית על בוריה
4. יחסי אנוש טובים
5. הופעה נאה
6. רכב חובה
נסיון קודם בתחום הפרסום לא הכרחי
מועמדים יפנו לקביעת ראיון מיום א'
בטל: 08-561144 לשרית

מתנ"ס קטמון ח'–ט'
פרוייקט רווחה ושיקום שכונות
דרושים
לשעות הבוקר:
★ גננת לפעוטון
★ מטפלת לפעוטון
לשעות הצהריים 12-16
★ גננת לצהרון
★ מטפלת לצהרון
★ סטודנטים לעבודה בצהרון
★ רכזת תוכנית אתגר,
בעלת תואר אקדמאי, 2/3 משרה
★ מזכירה
עם ידע בהפעלת מחשב ונסיון של שלוש שנים. לפחות 2/3 משרה
פרטים בטלפון: 02-410550, 02-412285
בין השעות 09-13

למשרד עו"ד בירושלים
דרוש
עורך דין שכיר
במשרה מלאה
בתחום האזרחי/מסחרי
טלפון: 02-690572/3

ECI
INFRARED RADIOMETRY
ELECTRO OPTICAL SYSTEMS
TESTING AND MEASUREMENTS
אנו חברה צעירה עתירת ידע המפתחת ומייצרת מערכות מדידה אלקטרואופטיות באינפרא-אדום
דרוש/ה
מהנדס מכונות
תאור התפקיד:
★ ניהול ותכנון פרוייקטים
★ אינטגרציה מערכתית
הכישורים:
★ נסיון של שנתיים לפחות במכנואופטיות ותכנון מכני עדין
★ רצוי ידע באופטיקה ותכנון לפי סטנדרטים צבאיים
נא לפנות בכתב בלבד לדרור בפרוט קורות חיים
נסיון מוכח רלוונטי ושניים ממליצים
5 ימי עבודה, הסעות, ארוחות במפעל.
ת.ד. 147 אזה"ת מגדל העמק 10551

למוסד ממלכתי באזור תל אביב
דרושות
כתבניות
א. יכולת הדפסה עיוורת באחת או יותר מהשפות להלן: **עברית, אנגלית, ערבית.**
ב. לאחר שרות צבאי או לאומי.
ג. בריאות תקינה.
ד. לעבודה קבועה או ע"פ שעות.
ה. תנאי העסקה טובים.
ליצירת קשר עמנו, נא טלפנו למספר 03-256214 או כתבו לת.ד. 33789
בצירוף קורות חיים, פרטים אישיים: מס' ת.ז, מ.א, ארץ לידה, שנת לידה, שנת עליה, כתובת ומס' טלפון.
רק מועמדות מתאימות ייענו.
– סודיות מובטחת –

קיבוץ גלגל
מחפש
רופא
למגורים בקיבוץ
לפרטים: 02-941244, 02,941539
או אצל ד"ר ציון טל, בי"ח שערי צדק,
טלפון 02-555111 ביפר 015

הילטון תל-אביב
דרושים/ות
★ גהצן/ית-מיקצועי/ת
למכבסת המלון – עדיפות תינתן לבעלי נסיון מוכח של שנתיים לפחות.
★ חדרניות-
למשמרת בוקר למשרה מלאה.
פניות למחלקת המשנגון, בשעות 14.00-15.30 או
טלפונית 03-640292-3

מועצה מקומית גבעת זאב
דרושים/ות
גננות/מורות
לעבודה ביום לימודים ארוך
בגני מועדון לשנה"ל תשמ"ט
שעות העבודה: 12.00-16.00
בימים א'-ה'
היקף המשרה: 2/3
בדבר פרטים נא לפנות לרנטאלה
טלפון: 02-361184

לחברה מסחרית
בתחום הפתוח והפרסום
באיזור הדרום
ד ר ו ש
איש מכירות, צעיר ונמרץ
אשר דבר בתחום מכירות יתרון
דרישות התפקיד:
1. כושר ניהול מו"מ עם לקוחות.
2. ידיעת השפה העברית על בוריה.
3. יחסי אנוש טובים.
4. הופעה נאה.
5. רכב חובה.
נסיון קודם בתחום הפרסום לא הכרחי.
מועמדים יפנו לקביעת ראיון החל
מיום א' לטל' 03-384256 למיכל.

עיריית כפ"ס
רח' ויצמן 135 כפ"ס, ת.ד. 25, 052-90911, מיקוד 44100
מכרז פומבי למשרה פנויה של פקח במח' לאיכות הסביבה
הכישורים הדרושים:
בעל 12 שנות לימוד לפחות, לאחר שירות צבאי, שליטה בשפה העברית, בעל רכב.
הדרגה: לפי כישורי המועמד
היקף המשרה: 100%
על המועמדים לפנות בכתב למזכיר העיר בעיריית כפ"ס
תוך ציון קורות חיים עד לתאריך 10.7.88
יצחק ולד ראש העירייה

רשות שדות התעופה בישראל
רשות שדות התעופה בישראל לעבודה בטחונית בנמלי התעופה
אילת וירושלים
דרושים
יוצאי יחידות קרביות
בתנאים הבאים:
★ לוחמים בוגרי קורס פיקודי יוצאי יחידות שדה, לאחר שרות צבאי מלא;
★ 12 שנות לימוד;
★ עד גיל 27;
★ פרופיל 82 ומעלה (למרכיבי משקפיים – חובה עדשות מגע רכות);
★ תחילת העבודה מותנית במעבר קורס בשכר. אשר ייפתח בחודש אוגוסט 88;
תנאי שכר טובים למתאימים
ועדת קבלה לקורס תתקיים בנמל התעופה בן-גוריון, מחלקת עובדים. בניין הטרמינל, קומה ג' חדר 312 בתאריכים:
26.6.88 28.6.88 בימים א, ג, בין השעות 10:00-13:00
על הפונים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים תעודת שחרור פנקס שבוי ושתי תמונות.
* מועמדים אשר ימצאו מתאימים בועדת הקבלה, יידרשו לעמוד במבחן התאמה לתפקיד אשר יערך בשלב מאוחר יותר.

דחפון
שרות חדשות
מרלשני של דחף
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

לחברת בניה בת"א
דרוש
הנדסאי בניין
בעל נסיון של שנתיים
לפחות בביצוע וניהול
חשבונות.
טלפון: 03-227553

דרוש
קצין בטחון
לאזור כפר-סבא
עד גיל 35
למשרה חלקית
17.00-23.00
טלפון 03-220420

נציבות שירות המדינה
מודיעה על
פרסום מכרזים פומביים כדלקמן

מכרז פומבי מס' 179

למשרה של ממונה על ביקורת פנימית ביחידה לביקורת פנימית, משרד התקשורת, ירושלים
הדרגה: 8-10 של דירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח
דרישות המשרה: השכלה אקדמית (תואר ראשון) רצויה השכלה בתחום מדעי החברה או משפטים או ראיית חשבון
נסיון של שמונה שנים

מכרזים חוזרים:

577 – 577א' **למשרות מתכנן/ת איזורי/ת** (לא העלו מועמדים) במשרד הפנים, אזור יהודה ושומרון, בית אל
הדרגה: 5-7 של דירוג המהנדסים או 5-7 של דירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח.
דרישות המשרה: השכלה אקדמית בהנדסה או באדריכלות (רישום בפנקס המהנדסים והאדריכלים) או השכלה אקדמית (תואר ראשון) בגיאוגרפיה, או תכנון איזורי או תכנון עיר. ידיעת חוקי התכנון והבניה. נסיון של שנתיים בתחום זה
הערה:
1. המשרה כרוכה בנסיעות. על העובד להיות בעל רישיון נהיגה.
2. המשרה היא בלתי צמיתה. עובד הבא מחוץ לשירות המדינה יועסק על פי חוזה מיוחד. ובד הבא מתוך השירות יועסק במינוי בפועל.

פרטים נוספים, תיאור התפקידים אפשר לקבל בלשכה המחוזית של נציבות שירות המדינה, קריה, רח' קפלן 3 ירושלים ת.ד. 91007-776 טלפון 02-639241

בקשות יש להגיש על גבי טופס מדף 2118
(אותו אפשר להשיג בכל סניפי הדואר)
בצרוף מסמכים ללשכה הנ"ל עד ליום
ט"ו בתמוז התשמ"ח 30.6.1988

SF
סנפרוסט בע"מ
מזון איכות מוקפא
דרוש/ה
מנהל/ת מח' רישום מכירות
הכישורים הדרושים:
★ ידע בהנהלת חשבונות
★ יכולת לנהל צוות עובדים
★ נסיון ניהולי של 3 שנים
★ השכלה תיכונית לפחות
★ עדיפות לתושבי אשדוד והסביבה
נא לשלוח קורות חיים ל"סנפרוסט"
אגף כח אדם, ת.ד. 2223 אשדוד 77121
– סודיות מובטחת –

החברה
להגנת הטבע
מזכירה
משרה מלאה, הדפסה.
נסיון קודם בעבודה
02-713536/7 כרמלה
08-14

דרושה
גננת מוסמכת
בעלת גישה ציונית
למסורת ללא כפיה
051-35379 051-32573

פוספטים בנגב בע"מ
דרוש
מהנדס מכרה
מקום העבודה:
מכרה ערד – מישור רותם
דרישות התפקיד:
1. מהנדס אזרחי בעל ניסיון של שנתיים לפחות בעבודות עפר. או מהנדס מכרות בעל נסיון של שנתיים לפחות במכרות פתוחים.
2. יכולת לעבודת צוות.
3. שליטה טובה בשפה העברית.
4. רישיון נהיגה – יתרון.
לפנות טלפונית: משה קציר
טלפון 057-59631-4
לפניות בכתב: מרכז גיוס ת.ד. 435
דימונה 86100

לחברת "אוריס קוסמטיקס"
דרושות
דיילות יופי
לאזור ירושלים
דרישות:
★ מעל גיל 25
★ הופעה נאה
★ נסיון קודם
לפנות ביום א' בלבד בשעות 8.00-15.00
לטלפון 03-238490

לצה"ל דרושים
★ **כלכלנים**
בדרגות סגן־רס"ן לקבע
★ המעוניינים יפנו לטלפונים 03-692253,
03-267527

★ **אקדמאים**
בוגרי כלכלה / מנהל עסקים / חשבונאות / הנדסת תו"נ
עד גיל 30 לשרות קבע בתחום פיקוח וניהול תקציבים. עדיפות תנתן לקצינים
★ לתאם פגישה טל' 03-267527

לבי"ס קדם צבאי בירושלים דרושים
מורים למקצועות:
אנגלית, לשון, ספרות, תתביר ומתמטיקה למגמות מסמ"ד ובגרות אקסטרנית
★ מועמדים מתאימים יפנו לטל:
02-691504, 02-419257 – בערב

נגדי תחזוקה
לאיזור המרכז והדרום
התנונים הנדרשים:
– השכלה 10 שנות לימוד
– פרופיל רפואי 65 ומעלה
– עד גיל 30
– בצע שרות צבאי מלא ותקין
– נכונות למעבר הכשרה בעת הצורך
בדבר פרטים יש לפנות ל:
איזור המרכז ורים – רס"נ שרונה 02-305253
איזור הדרום – סרן עירית 057-692209

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

לעיתון צומת השרון
(ברעננה)
דרוש
צלם אופסט
בעל נסיון
לקביעת ראיון להתקשר טל':
052-911110 (תמי)

לעיתון צומת השרון
(ברעננה)
דרוש
שליח עם קטנוע
לקביעת ראיון
להתקשר טל:
052-911110 (לתמי)

למפעלנו באשדוד וקרית-מלאכי
מזכירת מחלקה
אנגלית ברמה טובה והדפסה דו־לשונית
מעבדת תמלילים
עברית-אנגלית (וורדפרפקט)
מנהל בימ"ל
לעיבוד שבבי מומחה ל... למפעל בקרית מלאכי
מנהל חשבונות
סוג 2-3 נסיון בהנהח"ש ממוחשבת למפעל בקרית-מלאכי
טל' 08-471182 בערב: 08-435905

למפעל יצוא ברזל בניין
דרוש
מכונאי ראשי
★ נסיון 3–5 שנים במפעל תעשייתי
★ רקע אקדמאי מתאים
★ רצוי ידע בחשמל ובריתוך
★ נסיון בארגון מחלקת אחזקה במפעל
★ ידיעת השפה האנגלית
תנאים טובים למועמד המתאים. נא לפנות בכתב לרח' העשייה ת.ד. 6825 אשדוד או טלפונית 08-561001 לחנה או גדי

هكذا من الأصل

חדשות כלכלה

נסיגה במו"מ במיגזור הציבורי; הבנה על שבוע מקוצר – ביצרני

היום – מו"מ מפורט על 5 ימים עם 45 שעות עבודה

מאת יהודית וינקלר

נסיגה חלה במשא ומתן בין ההסתדרות לאוצר על הסכם שכר במיגזור הציבורי־ממשלתי, בעקבות הודעת הממונה על השכר על כוונות להעלות ריאלית את השכר רק בשנה הראשונה של ההסכם ב־3% – לעומת הודעתו בפגישה קודמת על כוונות להעלות את השכר בשיעור דומה בכל אחת משתי שנות ההסכם.

בהסתדרות אמרו אתמול, בתום כשלוש שעות דיונים עם הממונה על השכר, שיש לשים קץ לימי העיון העקרים והביעו תקוה שהאוצר יעלה בפגישה הבאה הצעה ממשית שאם לא כן, לא ניתן יהיה להימנע מהשביתה הכללית במשק ב־3 ביולי.

לעומת הנסיגה בדיוני ההסתדרות עם האוצר, עלה בידי מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר ונשיא לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים דב לאוטמן להגיע אתמול להסכם עקרוני לקצר את שבוע העבודה במיגזור היצרני ל־5 ימים ולהפחית את מיכסת השעות מ־47 ל־45. המשא ומתן המפורט על כך ייפתח היום. היצרנים מתנים את ההסכם בהפסקת הליכי החקיקה בכנסת ובכך שהמעבר יעשה בהדרגה באותם מקומות עבודה בהם טרם הנהגו שבוע עבודה קצר שכן בהסתדרות מעריכים כי כמחצית מהמפעלים הנהיגו זה מכבר שבוע מקוצר בלי שהדבר נקבע בהסכם ארצי.

"קיצור שבוע העבודה לא יפגע בתפוקה ובפריון"

מזכ"ל ההסתדרות הודיע שקיצור שבוע העבודה לא יפגע בתפוקה ובפריון הייצור. שני הצדדים מסכימים שיש לכלול את קיצור שבוע העבודה בהסכם העבודה הכללי למגזר היצרני לשנה הקרובה שייחתם בין לשכת התיאום להסתדרות.

(עו). מזכ"ל ההסתדרות, שדיבר אמש בערב בטקס חלוקת פרס "יקיר חברת העובדים" בבנין ההסתדרות בתערוכת שנת ה־40 בתל אביב, ציין את השגת ההסכם העקרוני על קיצור שבוע העבודה. עם זאת, תקף את הממשלה על "מדיניות השיתוק הכלכלי". לדבריו המשק נמצא במצב של אי־צמיחה, וההסתדרות לא תוכל להשלים עם התמשכות מצב זה.

מזכיר חברת העובדים רבי רוזוליו מתח ביקורת על המדיניות הממשלתית בתחום התעשייה והמיגזור היצרני.

ריבית על הלוואה מוניטרית: 15%

מאת סופר "הארץ"

שיעור הריבית שנקבע אתמול, בשיטת המכרז, על ההלוואה המוניטרית השבועית שמעמיד בנק ישראל לבנקים, היה 15% לשנה. עלותה הממוצעת של ההלוואה הינה שווה ערך לשיעור ריבית של כ־14% לשנה, בגיוס פיקדונות מהציבור במסגרת חשבונות פקלים (לשבוע), שעליהם חלה חובת נזילות.

מול היצע של 450 מיליון ש"ח מצד בנק ישראל, הסתכם הביקוש של הבנקים ב־391 מיליון ש"ח. במשך החודש האחרון נעה הריבית על ההלוואה המוניטרית בין 15% ל־15.6%; זאת, לעומת שער ריבית של 16.9% שנקבעה בסוף חודש מאי. נתונים אלה מורים על יציבות ברמת הנזילות של הבנקים.

מס הכנסה שוקל לחייב עובדים במס על פוליסות ביטוח מוזלות

עובדי תדיראן שנהנים מביטוח זול עלולים להידרש לשלם על כך מס

מאת אריה לביא

שלטונות מס הכנסה שוקלים לחייב עובדים בתשלום מס על פוליסות ביטוח רכב פרטי, המסובסדות על ידי המעביד.

הנושא עלה באחרונה, בעקבות פרסומים על תעריפים מוזלים עד כדי 50% של ביטוח הרכב הפרטי ל־6,000 עובדי תדיראן ולקבוצות עובדים גדולות אחרות. בפרסומים נאמר, שחברות הביטוח, "כלל" ו"שרונדשל", עם סוכן הביטוח, אלונן לוונטהל, טענו שהם מקפידים על התעריפים שאישר המפקח על הביטוח (במקרה של עובדי תדיראן) וההוזלות הגדולות התאפשרו על ידי סיבסוד הפוליסות של העובדים בידי מעבידם.

לפי פקודת מס הכנסה, כל הטבה או מתנה של המעביד לעובדיו, חייבת בתשלום מס והיא מחושבת כתוספת למשכורת העובד. לפי מבנה העסקה בתדיראן, הוצעו הפוליסות לעובדים על ידי אגף משאבי אנוש של החברה ולא על ידי חברות הביטוח, ועובד שביטח את רכבו לפי הצעה זו, מנכים את מחיר הפוליסה המוזלת ממשכורתו.

גילום או פתיחת שומות

בדיונים שנערכו הועלתה השאלה, שבמקרה של החלטה לחייב את העובדים במס, מצריכה לפתוח את שומות העובדים שקיבלו הטבות אלה, שנים מספר לאחור. קיימת גם אפשרות שהחברה המעסיקה תגלם את הטבות ביטוח הרכב לעובדיה, והדבר זה יחייב אותה בתשלומי מס נוספים של מיליוני שקלים לכל שנת מס.

פוליסת ביטוח מקיפה למכונית סובארו 1600 די־אל. אוטומטית, למשל, שתעריפה הרגיל יותר מ־2000 ש"ח, מחושבת ב"תדיראן" ב־990 שקל בערך. המס על הטבה זאת מגיע עד ל־48% (474 ש"ח) לעובדים בדרגות שהמס השולי שלהם מגיע לרמה זו.

ביום ראשון ייפתחו לשכות משרד הפנים

• לאחר שהעובדים הפסיקו את עיצומיהם העיכובים מנעו מסמכים חיוניים מהציבור

מאת סופר "הארץ" בירושלים

עובדי משרד הפנים הפסיקו אתמול את עיצומיהם והם חוזרים היום לעבודה תקינה.

הפסקת העיצומים התאפשרה בעקבות הסכם שהושג בין מנכ"ל משרד הפנים אריה דרעי ונציגות שירות המדינה.

על פי ההסכם, יקבלו העובדים תוספות של 2 דרגות בדרגות הגמ־בות, ואילו העובדים בדרגות הביניים יועלו בדרגה אחת.

ביום ראשון ייפתחו כרגיל לשכות משרד הפנים, שהיו סגורות מאז החלו העיצומים וגרמו סבל רב לציבור בין היתר, בעיכוב הנפקתם של מסמכים אישיים כמו דרכונים, תעודות פטירה ועוד.

בנייה מלבני סיליקט תזכה לעידוד עיריית תל אביב

מאת חיים הנדוורקר

עיריית תל אביב תעודד בניית בניינים בעיר מלבני סיליקט, שבהם הרבו לבנות בארץ בתחילת המאה.

אדריכל העירייה משה ורשבסקי אמר ביום עיון שהתקיים השבוע בבית המהנדסים, בנושא חומרי גמר והשפעתם על חזות העיר, כי לבנים אלו משתמרות שנים רבות, אפשר להגיע עימן לאיכויות ארכיטקטוניות גבוהות והצבע לבן. בשעתו הפסיקו לייצר את הלבנים הללו בארץ בגלל מחסור בכוח אדם מיומן בתחום זה ואולם היום חוזרים לייצרם.

ונוס –

שרותי ליווי ואירוח בתנופה!

נערות צעירות ונאות ברמה גבוהה דוברות שפות ואינטליגנטיות לאנשי עסקים ותיירים, בביתו/או במלון לארוחות עיסקיות, סופי שבוע, וליווי לחו"ל.

טלפונים: 03־815830־1־2־3־4־6־7

בתום שיחה עם יו"ר דירקטוריון הבורסה

ברוקרים ובנקאים זומנו לוועדת הכספים בעניין "הלאמת הבורסה"

מאת יהודה שרוני

נציגי חברות הברוקרים והבנקים, יוזמנו ביום א' לוועדת הכספים, להשמיע את טיעוניהם נגד התנהלות רוב של נציגי ציבור וממשלה בדירקטוריון הבורסה, או כלשונם, "הלאמת הבורסה". סיכום על כך הושג בפגישה שקיימו אתמול עם חיים ששל, יו"ר דירקטוריון הבורסה, שבה גם השתתפו מנכ"ל הבורסה יוסי ביצני והמשנה למנכ"ל בתי שילה.

בפגישה קבלו הבנקאים והברוקרים, כי מתן רוב לנציגי הממשלה והציבור בדירקטוריון במסגרת תיקון מס' 8 לחוק ניירות ערך, מנוגד למה שמקובל בבורסות בעולם, שבהן החברים הם בעלי השליטה. עוד קבלו חברי הבורסה, נגד סעיפים מהותיים בתיקון לחוק, שעלולים לפגוע בהם שלא לצורך.

ועדת הכספים של הכנסת קיימה אתמול דיון נוסף בעניין התיקון המוצע, בהשתתפות נציגי האוצר, משרד המשפטים, הרשות לניירות ערך והבורסה. כן השתתף נציג לשכת עורכי הדין, שגם להם השגות בעניין התיקון לחוק. למעשה נכח אתמול בדיון רק חבר אחד של ועדת הכספים. כל השאר נעדרו מהדיון.

בין הנעדרים היה גם האחראי על נושא שוק ההון בוועדת הכספים דן תיכון, שהיה עסוק עם חבר אחר בוועדה, אריאל ויינשטיין, בבחירות הפנימיות במפלגה הליברלית.

סמואל רותברג – "נאמן ירושלים"

(עו.) תואר "נאמן ירושלים" הוענק אתמול למר סמואל רותברג, ממנהיגי יהדות ארה"ב וממייסדי ארגון הבונדס ומפעלים אחרים.

ספקות לגבי קיומה של חברת ההשקעות לנדקו רובינשטיין

הפער בין נכסיה לחובותיה לבנקים: 10 מיליון דולר

מאת יהודה שרוני

סימני שאלה לגבי המשך קיומה של חברת לנדקו רובינשטיין התעוררו עם פרישתו שלשום של יו"ר דירקטוריון החברה אהרון רובינשטיין, שהיה גם בעל המניות העיקרי בה. מאז פרישתו נותרה לנדקו ללא מנכ"ל וללא יו"ר דירקטוריון, ונראה כי תפקידים אלו גם לא יאויישו.

ההחלטות בחברה מתקבלות בעת האחרונה על ידי צוות מצומצם של דירקטורים, המכונה "הוועדה המבצעת". כנציג בנק לאומי מכהן עו"ד ירום אלרואי, שבעבר שימש ככונס נכסים עבור חברות שבנק לאומי היה בעל החוב שלהן. אלרואי מפקח על תהליך מימוש נכסי לנדקו במטרה להעביר את תמורתן לבנק לאומי.

חובות ב־20 מיליון דולר

היקף חובותיה של לנדקו רובינשטיין לבנק לאומי דיסקונט והמזרחי, נאמד ב־20 מיליון דולר, זאת לאחר שכבר מומשו נכסים בהיקף של 9 מיליון דולר. הנכס העיקרי שנותר בידי לנדקו היא חברת "עסיס אחוזות", המשועבדת לבנק לאומי ושערכה נאמד ב־10 מיליון דולר.

ההערכה הינה שעם סיום תהליך מימוש הנכסים, תישאר לנדקו חייבת לבנקים סכום נוסף של 10 מיליון דולר. הנהלת החברה פנתה לבנקים על מנת למחוק חוב של 5 מיליון דולר, ואיימה כי אם לא תתבצע המחיקה יתפטר כל דירקטוריון החברה. הבנקים החליטו לפי שעה שלא למחוק את החוב.

אהרון רובינשטיין, היו"ר הפורש של החברה הכחיש פעם נוספת את ההערכה כי פרישתו היא על רקע ביטולו על ידי "הוועדה המבצעת" וחילוקי דעות שהיו לו עם הבנקים. לדבריו פרישתו נובעת מסיבות בריאותיות בלבד.

רובינשטיין הסביר כי במצב העניינים הנוכחי, קיימים ספקות ועתידה העיסקי של לנדקו אינו ברור.

יו"ר המועצה למוצרי פרי הדר בתגובה לידיעה ב"הארץ":

יכולנו לקלוט את עודפי ההדרים בתעשייה המקומית ולמנוע הפסד

יו"ר מועצת ההדרים: רק אחוז אחד מהפרי התקוע באירופה – רקוב

מאת אבי גנאור

"יצוא מוצרי פרי ההדר הישראלי המשווק במחירי הפסד באירופה יכלה להימנע אילו הפרי היה נמכר לעיבוד תעשייתי בישראל". כך אמר יו"ר המועצה למוצרי פרי הדר עמיהו צור, בתגובה לידיעה שפורסמה שלשום ב"הארץ", על אלפי הטונות של פרי ההדר התקועים באירופה.

לדברי צור התעשייה היתה מוכנה לשלם עבור הפרי עד ל־160 דולר לטונה, בעונה המתאימה.

יו"ר המועצה לשיווק פרי הדר ראובן איילנר, הכחיש את הידיעות בדבר הנזק שנגרם לפרי ואמר: "זה לא נכון שמשלוחי פרי ההדר מישראל נרקבים באירופה. מדובר בסדר גודל של חצי אחוז עד אחוז אחד בלבד מכלל המשלוחים וזה נורמלי וסביר", טוען איילנר.

יחד עם זאת הודה יו"ר המועצה לשיווק פרי הדר שלמעלה מ־20,000 טון של ולנסיה ואשכוליות־עיין מונחים בבתי הקירור באירופה, בגלל קשיי שיווק. איילנר מסביר את הקשיים בהצפת השוק המערב־אירופי בתפוזי ולנסיה ממרוקו ומפלורידה וכן בהשלכות פרשת ההרעלות באיטליה. יחד עם זאת הסביר איילנר שהפרי הישראלי מצוי בקירור ותחת השגחה.

2 סמנכ"לים חדשים בקופ"ח: חנוך מילוא וניצה באומן

מאת עדנה אריהר
סופרת "הארץ"

קופת חולים הכללית הודיעה אתמול על מינוי שני סמנכ"לים חדשים. תא"ל (מיל.) חנוך מילוא, מונה לסמנכ"ל וראש חטיבת כוח אדם ארגון ומינהל בקופה. הוא בן 48 ובעבר כיהן כסגן ראש אכ"א וראש מחלקת תכנון כוח אדם באכ"א.

ניצה באומן

חנוך מילוא

ניצה באומן, מנהלת שרותי עזר בריאותיים במרכז "ספיר" בכפר סבא, מונתה לסמנכ"לית וראש חטיבת שרותי עזר בריאותיים המונה בתוכה 8500 אחיות, פיזיותרפיסטים ועובדים סוציאליים.

באומן (48) אחות במקצועה, בעלת תואר שני בחינוך, היתה בעבר מפקחת ארצית על חינוך אחיות במשרד הבריאות ומ־1986 היא מנהלת את שרותי העזר הבריאותיים במרכז "ספיר".

מינוי שני הסמנכ"לים המצטרפים למינוי שפורסם בתחילת השבוע, על מינוי מנהל המרכז הרפואי "בילינסון" פרופסור יאיר שפירא לתפקיד סמנכ"ל ואחראי לאגף הרפואי, הם חלק מתוכנית הרה־ארגון שמועצת המנהלים של קופת חולים הכללית תצטרך לאשר ביום א' הקרוב.

במסגרת תוכנית זו מבקשים מנכ"ל הקופה נחום פסה ויושב ראש מועצת המנהלים שלה צ'רלי מסדרויל להנהיג ביזור סמכויות ניהוליות בקופה, כדי לייעל את העבודה.

ראש אגף כוח אדם היוצא של קופת חולים משה לברן, ימונה למנהל אחד ממחוזות הקופה. המנהלת היוצאת של אגף שרותי עזר בריאותיים ד"ר לאה צבנג, תמלא תפקיד אקדמי בכיר בקופת חולים.

שתי אניות של "ינור" מוצעות למכירה בשל חוב של 3 מליון ד'

מאת נורית בתנא

שתיים משלוש אניות חברת "ינור", בבעלות משפחת ינור, הוצעו אתמול למכירה על ידי כונס נכסים שמונה להן, עו"ד גדעון גורדון, עקב חוב משכנתא ימית של שלושה מליון דולר.

שתי האניות, "יעל", ו"לי שרון" עוגנות בארץ. השלישית, "לינור" עוכבה בנמל מרסיי בצרפת עקב חוב של מאות אלפי דולרים לחברת הדלק "ג'ונס אויל".

ערך שלושת האניות, שהן משנות ייצור 1963־65, כשליש מן החובות של החברה.

עשרות ימאים וקצינים ישראליים שעבדו באניות נותרו ללא שכר. איגודי הימאים והקצינים מנסים להבטיח באמצעים משפטיים את זכויות העובדים.

חברת "ינור" הפעילה את שלושת האניות בהובלת מכוניות מאיטליה ומצרפת לישראל ופירות לחו"ל. החברה פעלה מחוץ לקונפרנס הימי של חברות ישראליות, במחירי הובלה נמוכים יחסית.

בין הסיבות להפיכת המצב הרובץ על שלוש האניות בחודשים האחרונים, שביתת ימאים במרסיי ששיתקה את העבודה שם במשך שלושה שבועות, שביתה נוספת בנמל סוחה, עיצומים באשדוד, וקשיים ביצוא פרי מרצועת עזה.

עורך את העמוד: חיים מל

לראשונה במרכז הארץ למכירה חופשית

מגרשים לקוטג'ים

בשיטת "בנה ביתך"

ב"עיר הווילות" ראשון־לציון

הצטרף למאות המגשימים את חלומם בעיר הווילות.

נוכח הדרישה למגרשים מצד הציבור, החליטה הנהלת חברת רובינשטיין לשחרר למכירה מספר נוסף של מגרשים, בשטח של 250 מ"ר ויותר, המיועדים לבניית קוטג' חלומותיך בשיטת בנה ביתך.

אדמה פרטית (טאבו) א־פיתוח־ובנבאי מלא

תוצאות תחרות האדריכלים יועמדו לרשותך.

מספר המגרשים — מצומצם.

הקדם את הקנייה ותוכל לבחור במגרש הרצוי לך.

המחיר מ־ 45,000 דולר בתוספת מע"מ

במשכנתא 50%

רובינשטיין

חברת הבנייה הפרטית הוותיקה והגדולה בישראל

פרטים מלאים במשרדי החברה:
תל־אביב,
רח' מקוה־ישראל 8, טל' 03־622621
בימי א', ב', ד', ה': 08.00 עד 19.00
בימי ג', ו': 08.00 עד 13.00

להשכרה

אולם 60 מ'

+ כח + טלפון

אבולעפיה 15 ת"א

טלפון 03־258106

האזינו היום

בשעה 14.00 ל"קול השלום" לתוכנית "לפני שבת"

בה יראיין איתן דנציג את:

ד"ר חיים קופמן — ליכוד

פיני גרוב — מועמד ועד 1

ברשימות מפ"ם לכנסת ה־12

גלילה רון־פדר — על הסרט "אל עצמי"

ירון ליבנשטיין — סודות ההגנה העצמית והקראטה

שרות חקירות כללי ש.ח.כ.

מקבוצת השמירה

31 שנות נסיון והצלחה

בארץ ובעולם לשרותך!

מידע כלכלי ומסחרי

חקירת הונאות

חקירת מעילות

שרות פוליגרף

בית־הוד

רשות ניירות ערך

רחוב לינקולן 24, ירושלים

המען לדבר דואר: ת.ד. 7450 ירושלים 91073

אגרה שנתית לשנת 1988

חברה עליה חלה חובת דיווח לרשות ניירות ערך חייבת לשלם לרשות עד יום ו', 1.7.1988, את האגרה השנתית לשנת 1988.

שיעור האגרה מתעדכן בהתאם למדד המחירים לצרכן המתפרסם ביוני ועומד היום על סך 7,134 ש"ח. מנהל קרן להשקעות נאמנות חייב באגרה בסך 5,359 ש"ח בשל כל קרן בניהולו.

הרשות שלחה בימים אלה שובר תשלום לכל החייבים באגרה ובאמצעותו ניתן לשלמה בכל הבנקים עד 1.7.88.

תאגיד שלא קיבל את שובר התשלום יכול לקבלו במשרדי הרשות בירושלים בכתובת הנ"ל או במשרד בתל־אביב ברח' מונטיפיורי 35, וזאת בשעות 13:00 – 09:00.

אי קבלת השובר אינו פוטר מחובת התשלום, אפשר גם לשלם בשיק ע"ש הרשות, תוך ציון שם התאגיד עבורו משולמת האגרה.

את השיק יש להביא או לשלוח למשרד הרשות בירושלים.

על איחור בתשלום יתווספו קנס פיגורים והפרשי הצמדה, התאריך הקובע לענין זה הוא מועד קבלת השיק במשרד הרשות בירושלים.

שיתוף פעולה בין METRA איטליה וקליל ישראל

הסכם לחילופי ידע נחתם בין חברת METRA קונצרן אלומיניום מן הגדולים באירופה, לבין חברת קליל.

חברת METRA עוסקת בפיתוח ובייצור של מוצרי אלומיניום חדשים לענף הבניה.

שיתוף הפעולה בין שתי החברות יתרום רבות לקידום העידן החדש בענף האלומיניום בישראל.

ההתפתחות הדינמית בענף האלומיניום בעולם תועבר לשירות הציבור בישראל.

קליל — הנציגים הבלעדיים של METRA בישראל.

קליל פרופילי אלומיניום

קליל תעשיות בע"מ ■ ת.ד. 210 קרית מוצקין 26114 ■ טל: 711161, 700424, 710957 (04) ■ פקס: 711160 (04)

"נֹגַה" = אמינות, שלמות ויוקרה.

"נוגה" קבעה סטנדרטים בבנייה שהפכו אותה למובילה בתרבות הדיור ואיכות החיים.

בוא לראות את מבחר הדירות, הקוטג'ים והפנטהאוזים באתרים שלנו.

תמצא שם מרכזי קניה, בריכות שחיה והרבה ירק.

מרום נוה (רמת־גן): 10 דקות נסיעה, ללא פקקי תנועה, ממרכזי הבילוי, העסקים והקניות של תל־אביב.

דירות פאר בנות 5,4,3 חדרים ופנטהאוזים מפוארים ברובע המגורים היוקרתי בלב רמת־גן. משרד מכירות ודירה לדוגמא באתר: טל. 03־777137.

נוה אמירים (הרצליה): פנטהאוז יפהפה על גבול רמת־השרון.

נוה אביבים (רמת־אביב): דירות פאר בנות 6 חדרים ברח' אופנהיימר, בשכונת היוקרה של ת"א.

נֹגַה חברת בנין בע"מ

חברת בת של החברה לנכסים ובנין בע"מ

משרד ראשי: רח' ארלוזורוב 53 ת"א טל. 03־241166/7 ימים א', ב', ג', ה', 09:00־13:00, 16:00־18:00, ביום ד' 09:00־13:00. משרד מכירות ת"א ־ רח' דיזנגוף 173.

מרכז זלמן שזר לתולדות ישראל

הכנס השנתי

השנים עשר להיסטוריה

רעיון הבחירה בישראל ובעמים

הנושא ייבחן החל מתקופת המקרא ועד ימינו אלה.

ההרצאות תינתנה על־ידי מיטב החוקרים באוניברסיטאות ישראל.

הכנס יתקיים בירושלים בימים שני־חמישי

י"ט — כ"ב בתמוז (4־7.7.88) במכון ון־ליר בירושלים.

תוכנית מפורטת והרשמה במרכז זלמן שזר

רשב"א 22, ת.ד. 4179, ירושלים 91041

טלפון 669464, 637171

הלוח הארצי הארץ חדשות

הארץ

לא מכרת
לא שילמת
רק לוח העיר
קבלת מודעות
20.00–8.00 מ־
03־383322

חדשות העיר כלהעיר צומת השרון כאן דרום הלוח הבטוח

כלהעיר ירושלים

דירות למכירה

קבלנים מציעים

וילות ובתים

פנטהאוזים

4 חדרים ויותר

קוטג'ים

3–3.5 חדרים

2–2.5 חדרים

1–1.5 חדרים

דירות בשכ"ח

דירות בדמ"פ

ביקוש דירות

מכוניות

דירות מרוהטות

אודי

אוטוביאנקי

אופל

סימרואן

סיאט

אוסטין

אלפא

אמריקאיות

ב.מ.וו.

דייהטסו

דלתא

וולבו

מלבום

לנציה

מרצדס

מיני־מינור

סובארו

סוזוקי

פולקסוואגן

רנו

פורד

מנועים

מסחריות

פיז'ו

פיאט

משאיות

מורה נהיגה

הצעות עבודה

הבלון השמח

הלוח הארצי הארץ חדשות

המשך ירושלים

Wanted
Graphic Designer
Experience Necessary
02-240963

למלל מערכות מחשבים
דרוש
נציג מכירות בכיר בירושלים
הכרת שוק המחשבים הירושלמי,
השכלה אקדמאית
או הנדסאי מחשבים
נסיון במכירות של מיקרו
וסופר מיקרו מחשבים
הכרת רשתות מקומיות - רצוי
גיל - עד 35
טל. 02-247164

ORS שרותי כח אדם

לאו.אר.אס. ירושלים
אבן ישראל 5
245561 242159 242152

מזכירה תרוצה לניהול משרד במרכז העיר, ראש פתוח בהדפסה
מעבדת תמלילים וורדמיל, וורדסטאר ולוטוס, לחצי משרה, ממושכת
כתבנית עברית אנגלית קלדנית למשרה מלאה בתעשיה
מעבדת תמלילים איינשטיין אנגלית ברמת שפת אם
מעבדות תמלילים, כתבניות על תוכנות תמליל א – ב איינשטיין וורדסטאר
מנהל מחסנים ממוחשבים רצוי רקע בכימיה, שליטה באנגלית
טכנאי כימיה/לבורנט שליטה באנגלית למשרה מלאה
טכנאי/טכנולוג לכלי שיבוב למשרה מעניינת בתעשיה
טכנאי מכונות ידע בהידראוליקה פנאומטיקה, ניסיון חובה
טכנאי מכונות מנוסה לעבודה כמנהל משמרת
חשמלאי ראשי תעשייתי רשיון על 200 אמפר
מפעילי מכונות בעלי רקע טכני למשמרת בוקר
כרסם קונבנציונלי/סי.אן.סי. לעבודה במשמרות
מבקר טיב בתחום המתכת קריאת שירטוט, עבודה במשמרות
מסגרים/רתכים לעבודת ייצור במפעל
מכונאי רכב מוסמך/פחחים/צבעי רכב
מכונאי רכב מנוסים
נהגים מעל 15 טון, מנוסים, למשרה מלאה
מלגזן למפעל תעשייתי בעל רישיון
עובדי/ות ייצור לעבודה במשמרות בתעשיה
תוספות שעות גמישות, הסעות, עדיפות לתושבי מעלה אדומים
מרפא בעיסוק לבית אבות בבית שמש
מכונאי מסגר רתך לעבודות אחזקה באיזור בית שמש
קודחים מפעילי עגלת קידוח לעבודה במחצבה
שרטט/ת + הנדסאי/טכנאי בנין לתיכנון קונסטרוקציות
למעוניינים באיזור בית שמש יכולים לפנות לסניפנו ברחוב עמק הזיתים 125
טל' 913706

המובים עובדים קבוע ORS

לעבודה מיידית בחבר

לסניפנו בירושלים דרושים:
למחלקה המשרדית
◆ **כתבנית טובה + סוג 2 בהנה"ח** - פני לחבר בהקדם - משרה קבועה בשכר גבוה. !!!
◆ **מעבדת תמלילים א+ב** - למשרה ממושכת אחה"צ 15:00-21:00 לעבודה עם הרבה אתגר ולחץ – נסיון קודם הכרחי.
◆ **מעבדת תמלילים מנוסה** - האם בדקת כמה מוכנים לשלם לך ב"חבר" לשעת עבודה? פני אלינו בהקדם!!
למחלקה המכנית
◆ **מהנדס תחזוקה** - נסיון בהידראוליקה + פנאומטיקה + ואקום - הכרחי. רצוי ידע בקרור – מיזוג אויר.
◆ **מנהל מחסן ראשי** - נסיון בממוחשב. ניהול מו"מ עם ספקים, קבלת סחורה, אחראי על צוות עובדים. רצוי ידע באנגלית.
◆ **בעל מקצוע בקרור אמוניאק** - הפעלת מערכת קרור עמוק, נסיון בתעשיה הכרחי. תנאים טובים — מיידי
◆ **חשמלאי ראשי** - ידע במערכות פיקוד ובקרה, נסיון הכרחי - תנאים טובים.

חברה לשרותי כח אדם **חבר**
ירושלים, בן יהודה 34
טל. 02-234265-6-7
ת"א 03-5101430, חיפה 04-667267, ראשל"צ 03-9666139
לעבוד בחבר - להרגיש בבית

מחסנים

◆ **מחסני סנצ'ריי לאיחסון רכב, תכולה פרטית ועסקים. 243555**

אביב

או.אר.אס.

יעוץ

עסקים

הלוואות

מבני תעשייה

מגרשים

אולמות

משרדים

חבר

שמרות ומטפלות

עבודת פרך

צילום

סיעוד

מובים

שיפוצים

ביקוש עבודה

מנפאואר

תנויות

בריאות

רפוי והדרכה

קייט ונופש

וידיאו

שידוכים

כלי נגינה

פסנתרים

קונים

רהיטים

ציוד משרדי

מתעבים

בעלי חיים

בתי אבות

טלויזיות

מקררים

כאן דרום — אזור הדרום

פיאט

דירות למכירה

מציעים למכירה

וילות ובתים

4 חדרים ויותר

3 — 3.5 חדרים

נהגים

שמרות ומטפלות

שמירה ואבטחה

ביקוש עבודה

עסקים

מגרשים

חקלאות

מכירות ושירותים

שירותים

ריפוי והדרכה

פיז'ו

רנו

מסחריות

משאיות

טרקטורים

אופנועים

הצעות עבודה

שכ"ח

ביקוש דירות

מכוניות

סובארו

סוסיתא

סיטרואן

פולקסוואגן

פורד

מכרזים

מרכז קהילתי
מתנ"ס מעלה אדומים
מודיע על
מכרז להפעלת הקפיטריה בבריכת השחיה
את הצעות המכרז ניתן לרכוש החל מיום ראשון 26.6.88 תמורת 20 ש"ח במשרדי המתנ"ס.
הצעות יש להגיש עד יום ו', 1.7.88 בשעה 11.00 במשרדי המתנ"ס.
המתנ"ס אינו מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

המוסד לביטוח לאומי
המשרד הראשי
טל': 02-559211
***מכרז מס' 1011/88 —**
למכירת נכס בירושלים
1. המוסד לביטוח לאומי מבקש לקבל הצעות למכירת דירת מגורים של 2 חדרים, מטבח ושירותים ברח' אמציה 5 ירושלים.
2. מחיר מינימום להצעה 58,880.- ש"ח (חמישים ושמונה אלף שמונה מאות שמונים ש"ח).
3. טופסי מכרז אפשר לקבל במוסד לביטוח לאומי ובנכסים, חדר 514, שד' ויצמן 13, ירושלים.
4. לקבלת פרטים על המכרז יש לפנות אל הגב' סימה כהן, טלפון 02-569433, 02-559824.
5. המועד האחרון להגשת הצעות הוא 30 ביוני 88 בשעה 14.30.
6. אין המוסד לביטוח לאומי מתחייב לקבל את ההצעה הגדולה ביותר או הצעה כלשהי.

המועצה המקומית מבשרת ציון
דואר מעוז ציון
מכרז מס' 8/88
שיפוצים במוסדות חינוך וציבור
מבוקשות בזה הצעות מחיר לביצוע שיפוצים במוסדות החינוך והציבור במבשרת ציון.
על המציע להיות קבלן מורשה הרשום בפנקס הקבלנים בענף סס' 131 ו/או בענף סס' 100, לנהל ספרי חשבונות עפ"י פקודת מס הכנסה וחוק מס ערך מוסף.
על הקבלן לצרף האישורים המתאימים לכך.
על המציע לצרף ערבות בנקאית בגובה 5% מערך ההצעה לתקופה של 30 יום, לפקודת המועצה המקומית.
ערבות זו תחולט לטובת המועצה בכל מקרה בו המציע יסרב להתקשר עם המועצה – תוך זכיתו במכרז מכל סיבה שהיא.
תקופת ביצוע העבודות — 1.5 חודשים מיום מתן צו התחלת עבודה.
המועצה המקומית רשאית להקטין או להגדיל את היקף העבודה ב-40% מהיקפה לפני התחלת הביצוע ובמהלכו, וזאת עפ"י הוראתו של מהנדס המועצה ואישורו בכתב. בכפוף לאמור לעיל – רשאית המועצה להקטין או להגדיל היקף של סעיף בודד ללא הגבלה.
תנאי התשלום יהיו עפ"י ההסכם המצורף למכרז.
תיק מכרז ניתן לקבל במשרד מהנדס המועצה תמורת 100 ש"ח אשר לא יוחזרו.
על הקבלן לברר עם מהנדס המועצה מועד שיקבע לסיור קבלנים.
את ההצעות בצירוף הערבות הבנקאית כנדרש במכרז יש להגיש במסירה אישית בלבד ולהכניס במעטפה סגורה לתיבת המכרזים בחדרו של מזכיר המועצה לא יאוחר מיום שלישי ה' בתמוז תשמ"ח 5.7.1988 עד שעה 12.00 בצהריים.
הצעות שתגענה לאחר מועד זה לא תילקחנה בחשבון
אין המועצה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה אחרת.
יהושע כהנא
יו"ר הועדה המכרזים
טלפונים: 02-342991-3

בית-חולים "אלישע" חיפה
דרושים
פקידי/ות
מעקב וגבייה
ברמת סוג 2 בהנה"ח:
* אחד/ת – למשרה מלאה (8.00-16.00)
* אחד/ת – לחצי משרה (8.00-12.00)
העבודה במערכת ממוחשבת הכוללת לא רק הנהלת חשבונות
פניות בכתב יד בלבד לת.ד. 6518, חיפה (31064)
סודיות מובטחת

לחברה קבלנית
דרוש/ה
עורך/ת דין
למשרה מלאה
טל' 02-245552 (בועז)

העיר צומת השרון גוש דן והשרון תל אביב

לא מכרת לא שילמת

רק בלוח העיר

קבלת מודעות

מ־8.00–20.00

03-383322

דירות למכירה

[illegible]

דירות נופש

[illegible]

וילות ובתים

[illegible]

3–3.5 חדרים

[illegible]

2–2.5 חדרים

[illegible]

1–1.5 חדרים

[illegible]

4 חדרים ויותר

[illegible]

קבלנים מציעים

[illegible]

בתי כפר ומשקים

[illegible]

פנטהאוז דירות גג

[illegible]

קונים זהב מהציבור
ויהלומים גדולים
ZAMLER
טל: 03-235924

טניס 20+
מועדון הטניס הישראלי לגילאי 20 ומעלה
בהנהלת דליה אליאב
אצלנו תמיד יש עם מי לשחק
• סדנאות לימוד לכל הרמות • הדרכה קבוצתית
• דרוג מהשב לפי רמת משחק – דרוג ראשוני חינם
03-232938

ישראהאוז
רח' אחוזה 77, רעננה
052-441088, 052-456049

ברעננה 5 + גג – חדר, נוף משגע, סביבה שקטה לכניסה באוגוסט $152,000

ברעננה בנסתאון עמק 5 + גג + חדר 270 מ"ר $182,000 לכניסה מיידית

ברעננה במאורות קוטג' חדש, 6 חדרים + מרתף בא־יר מקסים $197,000 מיידי

ברעננה 5 ק"ב + מעלית נוף מקסים, מרכזית, $127,000 בלבד

ברעננה 4 חדרים משקעת ומפוארת, ק"ב חזית רק $105,000

קידמה

מידע על אלפי דירות למכירה באזור המרכז (ללא עמלות תיווך)

תמורת 39 ש"ח בלבד (בכרטיס אשראי בטלפון) תקבל רשימה ממוחשבת של דירות המתאימות בדיוק לך.

פרסום דירתך בחינם עד למכירתה

פרסום דירתך תמורת 20 ש"ח (חד פעמי) עד למכירתה

"קידמה" כנאגרי מידע
בן יהודה 192 ת"א
03-5449973/4

מ.פ. השקעות ושווק נדל"ן
דוב הוז 15 ב' ת"א
טל. 232849

• להשכרה סיבבה תעשייה 550 מ"ר + 3 קווי טלפון. א.ת. חולון, אפשרות כולל ציוד לנגריה
• היכל התרבות – 3 חדרי ק"א ע"ע לכניסה מיידית
• הבימה – דירת 2 חד' ק"א ע"ע בבנין חדש
• באזור מוסד 1,030 מ"ר ל־4 קוטג'ים
• דירות 3, 4 חדרים ודירות גג חדשות בבניה בבבליים וצפון ת"א

גוש דן

איזור השרון

לא עוד שיפוץ!
CORIAN® europal®
משטחים מעולים + ארונות מטבח ואמבט
אלכסנדר ינאי 9 פתח תקוה
03-9340713-03-9340598

בפתח־תקווה על יד בילו בבניה 4, ד"ר + גג "דירות גואטה"
03-918271

על יד הבימה בפרוייקט יוקרתי קוטג' 4 + גג מיידי "דירות גואטה"
03-907737

טוביה לשם
סלוניקי 7 ת"א
03-481387

ברמת השרון – למכירה וילה מפוארת, מגרש 500 מ"ר, 4 חדרי שינה, מיידי. $400,000

ברמת השרון – קוטג' משקע + יחידת מגורים נפרדת, מגרש 400 מ"ר. $450,000

בהרצליה הצעירה – קוטג' 5 חדרים, 220 מ"ר בנוי, מושקע, מיידי – $200,000

בהרצליה – בנוה אמירים – דירת 5 חדרים, 148 מ"ר, ק"ב, מעלית, חניה, מושקעת, מיידי.

בתל־אביב – בגרוזנברג – להשכרה/למכירה, 3 חדרים, ק"ב + טלפון, מיידי.

בתל־אביב – ב"ל – להשכרה 5 חדרים, ק/א, מרוהטת, מעלית, חניה, טלפון, מיידי.

• בשרון להשכרה 3 חדרים מרוהטים + טלפון + חניה, מיידי $700

בנין בבניה
מקום מרכזי ושקט
ברח' מניה שוחט־חולון
4 1/2 חדרים, 8 דירות בלבד.
למכירה מסירה קבלנים.
רוטשילד 30 בת־ים
03-585297 03-868365

נקים על מגרשך
מבצע:
★ וילה 4 חדרים $42,000
★ יחידת נופש 2 חדרים $23,000
דומקריט בע"מ
03-477968, 03-5449708

תל־אביב

טוביה לשם
סלוניקי 7 ת"א
03-481387

בסביון – להשכרה וילות 4–5 חדרי שינה, ריקות/מרוהטות.

בסביון – בני יהודה – בנר קוטג' ודפסים למכירה וילות, פינוי מיידי.

בקרית אונו, במרכז – למכירה וילה, מגרש 400 מ"ר, 2 חניות, מיידי.

בקרית אונו – במרכז – למכירה – מגרש ל־2 יחידות מגורים.

ברמת גן, בתל גנים – למכירה וילה, מגרש 250 מ"ר + טלפון, מיידי.

בבני ברק – להשכרה, מבנה תעשייה, 1800 מ"ר + כח + טלפונים, מיידי.

ברמת החייל – משרדים למכירה / השכרה, 700 מ"ר, תקרה אקוסטית, חלוקה פנימית, טלפונים, מיידי.

חושב דירה? ביקורת לקונים
לפני קניה, בעת בצוע ובתום שנת האחריות
"בדק בית"
סוקולוב 41 רמת השרון
03-485174, 03-498652

My Stutz ג'ינס
לבעלי חנויות הלבשה
★ רכז את קניותיך בסטוץ' שלי וחסוך לך זמן וטירחה ★ ממיטב היצרנים בארץ לנוער, לגבר ולאישה ★ יחס חם, שרות אדיב ומהיר.
צלצל 03-810123 ונשלח אליך סוכן ללא כל התחייבות
★ המכירה גם לבודדים.
רח' הקישון 50 ת"א (קומה ב)

אוסקר
מסעדה ★ פאב
יום א' – מוסיקת רקע וג'ז
יום ב' – יוסי דרום
יום ג' – רוברטו
יום ד' – יוסי דרום
יום ה' – שלומי אסף
יום ו' – יוסי יופה
יום שבת – משה חתואל

הודעה לציבור על הגבלה זמנית בתנועה

רחוב בנידן, תל־אביב

רחוב בנידן בתל־אביב ייסגר לתנועה משני הכיוונים, מתחת לגשר בנידן מיום ו', 24.6.88 בשעה 12:00 ועד למחרת, 25.6.88 בשעה 19:00

וזאת, כדי לאפשר העברת מטען חורג שמשקלו 167 טון מעל גשרי הירקון.

איתכם הסליחה.

משטרת ישראל • תב' נתיבי איילון

חברת החשמל לישראל בע"מ

הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

חולון ובת־ים

4 חדרים ויותר

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

ראשל"צ

4 חדרים ויותר

3—3.5 חדרים

1—1.5 חדרים

נתניה

4 חדרים ויותר

דירות בשכ"ח

4 חדרים ויותר

3—3.5 חדרים

1—1.5 חדרים

דירות מרוהטות

חדרים מרוהטים

שותף/שותפה

ביקוש דירות

דירות בדמ"ב

● לתל אביב 3 חדרים + חניה + מעלית + טלפון + דוד"ש 03-234327 192724238

● ביתי פרטי בהרצליה פיתוח 5 + בריכה גדולה לשנה מיולי 052-576869 194308237

● בהרצליה 5 + גג, טלפון מעלית אפשרות לרכישה 052-916514 00150624א

מכוניות

אאודי

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

אינוצנטי

אלפא רומאו

סיטרואן

סוזוקי

סוסיתא

סיאט

סימקה קרייזלר

פולקסוואגן

פורד

רכב ישראלי בע"מ

מפעל לשיפוץ מנועים + גירים + הרכבה במקום (בהנחות גדולות)

בהחזקה מנועים משופצים לפורד + פיז + סובארו + אופל + אחרות

גירים + מנועים משופצים לכל המכוניות + הרכבה במקום (באחריות)

מלאי סנדרים פיז סורנטים + 1980-1982 80-84 באחריות

מפעל לשיפוץ סנדרים פיז + סורנטים + פרטיות באחריות (+ אוברול)

מיני מינור

מרצדס

לא מכירה לא שילמת

לקבלת מודעות

כותרת העיר

ודרושים

03-625015

5365759

עד חצות ובאשראי

נ.ס.או.

סובארו

מלבוס

ווקסהול

טריומף

לנציה

מוריס

דייהטסו

דלתה

וולוו

ג'יפים

ב.מ.וו.

אמריקאיות

חבר

המשרות הטובות

של חבר

בעמוד הבא

הבוסה הארצי — הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

משאיות

אוטובוסים

טנדרים

מוניות

טרקטורים

קרוואנים

אופנועים

חלפי רכב

סנעים מיבוא
חיבות הילוכים
(גירים) לכל סוגי הרכב
יחידה תלקים
נתניה — רח' הרכב 6
053-23217

עתיקות

הצעות עבודה

מסחריות

פיאט

רנו

מאגרי רכב ממוחשבים

מוצים קונים ומוכרים רכב באמצעות המחשב.
קונה! מידע ממוחשב על מאות כלי רכב — אחד מהם בודאי מתאים לך.
מוכר! פרסם ומכור מיד את רכבך באמצעות המחשב. תחסוך הסכון בזמן כסף וטרחה.
מידע מעודכן, מדויק ומפורט ביותר.
הפרסום אינו מוגבל בזמן ובמספר המילים.

חבר
המשתלם הטובה של חבר בשנה הבאה.

המשך ת"א וגוש דן והשרון

ל"א.ו.ת.
דרושים
★ מסגר/רתך
★ פועלים
לעבודה באזור גוש דן
★ מחסנאים
נסיון בחלקי חילוף לרכב
בהרצליה

לעבודה מיידית בחבר
לסניפנו בראשל"צ דרושים:
למחלקה המשרדית
◆ מזכירה בכירה + עבר תמלילים, שליטה מלאה באנגלית.
◆ כתבנית גרמנית שפת אם - להדפסה בבית.
למחלקה המכנית
◆ פועלי/ות ייצור ומפעילי מכונות לעבודות מגוונות בראשל"צ והסביבה.
◆ מחסנאי פקיד מכני + נסיון בחלקי חילוף.
◆ מכנאי/הנדסאי מכונות - מחויב - ידע באנגלית.
◆ פחח רכב, צבע רכב - לעבודה קבועה.
◆ עובד מזוג אויר לרכב.
◆ חשמלאי רכב - מוסמך + נסיון.
◆ חשמלאי מוסמך - במשמרות למפעל תעשייתי.
◆ איש מכירות בתחום האלקטרוניקה + נסיון בניהול ייצור - תנאים מצויינים.
◆ אפסנאית מכנית + נסיון צבאי בראשל"צ.

חברה לשרותי כח אדם
ראשל"צ, רח' הרצל 73
טל. 03-9666208, 9666139
ת"א, 03-5101420
חיפה, 04-667267, 663960
ירושלים, 02-234266-8-7
שעות הקבלה - 08:00-16:00

לעבוד בחבר - להרגיש בבית

מוכרים/ות קופאים/יות

מחסנאים

נערים

נהגים

מזכירות

דרושה
מזכירה בכירה
בעלת יכולת ניהול משרד.
שפת אם אנגלית והדפסה חובה
03-661178

ספרים/יות

ל"א.ו.ת.
דרושים
★ מזכירה אנגלית עברית
★ מעבדות תמלילים
★ קלדניות
★ כתבניות י.ב.מ
לעבודה באזור גוש דן

עובדי מתכת

עובדי ייצור

שרטטים וגרפיקאים

★ לחברת בלוס אנג'לס
דרושים
אנשי מכירות ונהגים
אנגלית בסיסית, לסיון לא הכרחי, לשלוח קורות חיים בצירוף 10 $ לכיסוי הוצאות משלוח ועיבוד.
Q.P. 6210
WILSHIRE BLV.
SUITE 301 L.A.
CA. 90048 U.S.A.

רפואת שיניים

מורות וגננות

עובדי מטבח

פועלים/ות

עובדי סער

פקידים/ות קלדניות

שומרות ומטפלות

גהזוזים

דוגמניות צילום

הנהלת חשבונות

חרטים/מסגרים

חשמל / אלקטרוניקה

מכונאים / הנדסאים

מהנדסים / אדריכלים

עובדי מוסך

אחיות

גזירה ותפירה

דפוס

בעל עסק!!!
בניית תקציבים
בחברה אמינה
תן לנו לעזור לך
לנצל ולא להתנוון:
מ.ג.ל. בע"מ
03-5465590 03-5463784

שמירה ואבטחה

ביקוש עבודה

עסקים

נכסים
אינטרנשיונל
בע"מ מציעים:
● חנות להשכרה בבן יהודה בכסף מפתח למשרד נסיעות
● חנות גדולה ומפוארת בבן יהודה בדמ"פ
● משרדים 60/160 בבנין מפואר בבן יהודה בשכות
● להשכרה בבן יהודה 2 חדרים גדולים למשרד 450
● להשכרה באלנבי פנטהאוז 2 חדרים וגג גדול 500

בן יהודה 36 ת"א
03-294661 2
03-288418

בתי מלאכה

מחסנים

אולמות

משרדים

חנויות

סוכנים/ות

מקדמי מכירות

שליחים/ות

هكذا في الأصل

הכלבו הארצי הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

בריאות

טלויזיות

מכונות כתיבה

אמנות/עתיקות

אסטרולוגיה

טלפונים ומכשירי קשר

גרפולוגיה

מכונות כביסה

תנורי אפיה

מכונות תפירה

מדיחי כלים

סירות וגלשנים

חיות בית

אבדה

הכרזות

קורסים וחוגים

אורח מחו"ל

חותם? יסקה? בא לך להתפנק?

וי.אי.פי. הנדה מס' 1 ללווי ואירוח ברמה בינלאומית בת"א, ירושלים, חיפה ואילת.

טל. 03-289121

דרושות נערות ליווי

שידכים

למטרות שואין בלבד: הכרויות בינלאומיות לידידים

מסלול חדיו, המשלב מפגשי של קבוצות איכותיות של פנויים ופנויות ע נפש שוה לכל

כ.ס.ת.ד. 3673 חיפה

האגודה לזכויות האזרח בישראל סניף חיפה מחפשת

מזכיר/ה

* בעלי השכלה אקדמאית, ידע בהדפסה
* רצוי נסיון קודם בהפעלת מתנדבים

נא לפנות בכתב עד ה-1.7.88

לפי הכתובת: שדרות הנשיא 56 ב חיפה

המועצה המקומית חבור הגלילית

מדינת ישראל

חוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965

מרחב תכנון מקומי הגל המזרחי הודעה 9232 שנוי תבנית מפורטת

קמרים קלעני

יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה – צפון

לחברה ארצית העוסקת בתחום שיווקי ייחודי דרושים/ות

יועצים למטרות מכירה

הכשרה מקצועית תינתן במקום

למצליחים מובטחות משרה, קידום ושכר גבוה

טל: 03-233169 לטילבי בן שרף

למרפאה בק. מוצקין דרוש

רופא שיניים

טל' 04-754723

בערב 04-711484

למפעל מתכת במפרץ חיפה דרושים

1. הנדסאי/טכנאי ייצור או מכונות

* 2 שנות נסיון

2. מסגר אחזקה

* בוגר בי"ס מקצועי
* 2 שנות נסיון

נא לפנות טלפונית 04-727304

למפעל במפרץ חיפה דרושים

1. מכונאי דיזל/בנזין

נסיון של 5 שנים

2. חשמלאי תעשייה

טל: 5-6 04-729874 למירון

לחברה ארצית העוסקת בתחום שיווקי יחודי דרושים ות

יועצים למטרות מכירה

לאחר שירות צבאי

הכשרה מקצועית תינתן במקום

למצליחים מובטחת משרה קידום ושכר גבוה

דחשה

מזכירה

למושבבית שערים

טל בעבודה 04-83225 בערב 04-837150

04-83318

דרושה

עוזרת לגננת

עבור מושב בית שערים

טל' 04-833169 משעה 19.00

לכפר הרי"ף דרושים

1. מדריך נוער

עם נסיון והשכלה מתאימה למשרה מלאה

2. מציל

לחודשים יולי-אוגוסט

08-585181 08-582480 08-582535

לחברה באזור רעננה דרושות

★ מזכירה לשעות הבוקר 8.00-14.00

★ מזכירה לשעות הערב 12.00-17.00

ידע בהדפסה עברית, אנגלית - נסיון בעבודה עם מעבד תמלילים ומחשבים קטנים.

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 443 רעננה

מזכירה

לחברה קבלנית עם נסיון בעבודות משרד, הנהלת חשבונות מלאה במעבד תמלילים

עבודה ואנגלית

טלפון 04-5.0750 בשעות העבודה

ללרגו הראל דרוש/ה

מדריך/ת וורדמיל

למשרה מלאה

טלפון: 02-224818 02-247041

לחברה מסחרית בחיפה דרושה

פקידה

עם ידע בהפעלת מחשב I.B.M 36 לניהול ועבודות משרד

לפנות מיום א' לששי

טל: 671364-5

לחברת גביה ושרותי הוצל"פ דרוש

בחור רציני

* לאחר שירות צבאי ביחידה קרבית
* בעל רקיון נהיגה
* לכשורה מלאה

טלפון: 04-641626 04-663980

למשרד מהנדסים דרושים

מהנדסי בניין

לעבודות תיאום ופיקוח באיזור ירושלים

02-351252

למוסד בעי"ח יבואנים וסוכנות ראשית מיצובישי מוטורס, יפן דרושה

פקידה

* עם ידע בהדפסה

נא לפנות בכתב לת.ד. 243 חיפה 31002

למוסך בחיפה דרושים:

1. חשמלאי רכב.
2. פקידה לחצי משרה

תנאים טובים למתאימים

04-537248

בשעות 12.00 – 15.00

בשעות הערב 04-710401

למוסד חינוכי דרושה

אחות

לעבודה מעניינת

לפנות ת.ד. 4868 חיפה

למשרה מס' 935

לחברה קבלנית דרושים

שרברבים מעולים

באיזור חיפה

טלפון 04-510750 בשעות העבודה

וידאו

מחשב

ציפוי אמבטיות

שיעור

רוצים לקנות

מזגני אויר

צילום יוצר

* קורסים לצילום למתחילים ולמתקדמים
* קורס לצילומי אולפן (סטודיו)

דהיטים

מאזניים ומאזני נוער

מקרר

כלי נגינה

ספרים

מערכת סטריאו

קופות רושמות

מוצרי חשמל

אותיות דביקות

צילום

שיפוצים

פיילים

נקיון ופוליש

ריפוי והרזיה

קוסמטיקאית

נינון

בריאות

מטבח וקיים

מרכז הפסנתרים

מבצע לחודשי הקיץ החל מ-1500 ש"ח פסנתרים משומשים וחדשים

הלוואות

יועץ השקעות הלוואות לשכירים ולעצמאים עד 60 חודש טל. 03-887702

"אביאל" השקעות נורדאו 26 03-913293

מכירות ושירותים

בתי אבות

מציעים למכירה

תקלאות

מבני תעשיה

מגרשים

הלוח הבטוח
חיפה והצפון

דירות למכירה

1—1.5 חיפה

2—2.5 חיפה

3—3.5 חיפה

4—4.5 חיפה

5 ויותר חיפה

וילות ובתים חיפה

שכ"ח חיפה

ביקוש בשכ"ח חיפה

דס"פ חיפה

הזדמנות טובה חיפה

קבלנים חיפה

בניה קוקטיבית

דירות קריות

1—1.5 קריות

2—2.5 קריות

3—3.5 קריות

4—4.5 קריות

5 ויותר קריות

קבלנים קריות

3—3.5 גליל

4—4.5 גליל

5 ויותר גליל

שכ"ח גליל

דירות נצרת עלית ועמקים

3—3.5 נ"ע ועמקים

4—4.5 נ"ע ועמקים

וילות ובתים נ"ע ועמקים

וילות ובתים קריות

ביקוש דירות קריות

שכ"ח קריות

מכוניות

אופנועים

אאודי

אוטוביאנקי

ג'יפים

אוסטין

אופל

אלפא רומיאו

אמריקאיות

ב.מ.וו

דייהטסו

דלתא

הונדה

וולוו

וקסהול

טלבוט

מגדרים

לנציה

מיני מיינור

מסחריות

מרצדס

סאאב

עסקים

משאיות

אולמות

מבני תעשיה

מגרשים

חנויות ועסקים

מחסנים

משרדים

לעבודה מיידית בחבר

לסניפנו בחיפה דרושים:
לעבודה מיידית בתנאים מעולים!!

- הנדסאי מכונות/ייצור - בעל רקע טכני לעבודה אחראית מאזורי עכו והקריות.
- חרט קונבנציונלי - קורא שרטוט. מאזור חיפה, עכו והקריות.
- מסגר רתך מנוסה - קריאת שרטוט, מאזור עכו והקריות.
- ברסם CNC / קונבנציונלי מנוסה - בתנאים מצויינים.
- הנדסאי אלקטרוניקה - מנוסה, רצוי ידע באבטחת איכות לעבודה קבועה.

חברה לשרותי כח אדם

חבר

חיפה, רח' שמריהו לוין 5
טל. 04-667267, 663966

ירושלים, 02-234265-6-7
ת"א, טל 03-5101420
ראשל"צ, טל 03-9666208, 9666139
שעות הקבלה: 08:00-16:00

לעבוד בחבר - להרגיש בבית

مكانك من الأمل

הכוח הארצי — הארץ חדשות

למפעל תעשייתי בחיפה
דרוש
מכונאי/מסגר
לאחזקת מכונות תעשייתיות
* בוגר בי"ס מקצועי
* תנאים טובים למתאים
לפנות לת.ד. 45595 חיפה עבור 200

"דן" הנדסה מכנית בע"מ
למפעל מתכת במפרץ חיפה
דרושים
● **מנהל עבודה**
ידע הכרחי בשרטוט וחריטה
דרוש נסיון קודם בניהול
● **מהנדס/הנדסאי מכונות**
לניהול משרד טכני (ותמחיר)
דרוש נסיון של 5 שנים לפחות
טלפון 04-725025, 04-278565
סודיות מובטחת

טוב לי ומצליח לי..
"בפרוייקט 100"
לרשת מוסדותינו דרושים
אנשים טובים
1. מורים
בכל מקצועות הבגרות.
נסיון ותעודת הוראה הכרחיים
2. עוזרים למנהלת פדגוגית
השכלה אקדמאית, נסיון בעבודה עם נוער (3 שנים),
יחסי אנוש טובים
(עדיפות למשוחרר משרות קבע).
בית ספר תיכון פרוייקט 100 חיפה
שד' הנשיא 77 טל. 381490, 387359
ובית ספר תיכון פרוייקט 100 ק.מוצקין
הרב קוק 23 טל. 702067

רשת מכללות בתיספר
תיכוניים טכנולוגיים ומקיפים
בתיספר להנדסאים ותעשייתיים.
עמל
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
דרושים/דרושות

חיפה
* מורה לחשמל רכב
* מורה לריתוך־מסגרות
* מדריך חינוכי־חברתי
* מזכירה
פרטים - סדנה לימודית מש"א
טל. 04-534570

קרית־חיים
* מורה/מדריך למכונאות רכב
* מדריך מעשי למגמת קירור ומיזוג (לבוקר ואחה"צ)
* מזכירה/פקידה לשעות אחה"צ
פרטים - במכללה להשכלה והכשרת מבוגרים ונוער טל. 04-721003, 04-740068

לחברות הקוסמטיקה היוקרתיות
סטנדל יארדלי
דרושה בנהריה
יועצת יופי
עבודה מפוצלת בין השעות 19.00 — 15.30, 13.30 — 08.30
תנאים טובים למתאימה
נא לפנות טלפונית ביום א' החל משעה 09.00
לטלפון 04—573291 ולבקש את יפה

לחברת הסרטים
טק ניוז (מדיה) בע"מ
מפיקת שידורי וסרטי הוידאו בפסטיבל ישראל־ירושלים 88,
דרושה
מקדמת מכירות
על בסיס אחוזים.
נא לפנות בכתב יד בלבד אל:
הב' סקציה, שד' מוריה 20 חיפה
סודיות מובטחת

גל וייספלר (1978) בע"מ
למפעלינו באזור התעשיה תפן
דרושים/ות

למח' אבטחת איכות
* הנדסאים, טכנאים, לבורנטים
עדיפות לבוגרי קורס מבקרי איכות
גיל 30 ומעלה — עבודה במשמרות

למח' הייצור
* מנהלי עבודה וראשי צוותות
בעלי רקע טכני
בוגרי קורס מנהלי עבודה
גיל 25-40
נסיון בתעשיה — העבודה במשמרות
* מפעילים למכונות שקע, דפוס, הצמדה וחיתוך
רקע טכני
גיל 25-40
יתקבלו גם מועמדים רציניים ללא רקע בתחומים הנ"ל — העבודה במשמרות
* טכנאים לעבודה כמפעילי מכונות שקע דפוס הצמדה
רקע טכני
גיל 25-40
יתקבלו גם מועמדים רציניים ללא רקע בתחומים הנ"ל — העבודה במשמרות
* מלגזנים
בעלי רשיון מטעם משרד העבודה והמוסד לבטיחות וגהות — העבודה במשמרות

למח' אחזקה ראשי צוות
בעלי נסיון רב באחזקת מכונות עדיפות
לבעלי נסיון וידע באחזקת מערכות הידראוליות פנאומטיות מיזוג אוויר וחימום
רצוי רקע קודם בתעשיית הפלסטיק. העבודה במשמרות.
מגורים באזור חיפה, עכו, נהריה, מעלות וכרמיאל חובה.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 13 מגדל תפן
מיקוד 24959 או למנהלת כ"א בטלפון 04-978686

עיריית קרית־מוצקין
המחלקה לחינוך ותרבות
מדור הספורט
דרושים:
מאמנים במקצועות: כדורסל, כדור עף וטניס.
הדרישות:
בוגרי קורס מאמנים או מדריכים לפחות
נא לפנות לעופרה או פרומה לטל' 04-706435 04-709709

מפעל תעשייתי גדול באיזור חיפה מתכונן לארגן את המחסנים שברשותו (תשתית, קיטלוג נוהלים ותיפעול) למטרה זו דרושים:
2 מחסנאים
בעלי הכישורים הבאים:
* נסיון קודם במחסנים מאורגנים המסתייעים בניהול ע"י מחשב
* בוגרי קורס בתיפעול מחסן
* גיל עד־30
מגורים באיזור חיפה או הקריות
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב תוך ציון קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 4868 חיפה למשרה מס' 940
סודיות מובטחת

לעבודה מעניינת במפעל הנמצא באזור הכרמל
דרוש
מהנדס או הנדסאי כימיה
אחרי שרות צבאי
בעל נסיון של 10 שנים לפחות
בתחום הפירוטכניקה וחומרי נפץ בצה"ל
נא לפנות בכתב לת.ד. 1111 חיפה 31010

דרושה
פקידת ייבוא
* המשרה מלאה
* ידיעת השפה האנגלית על בוריה הכרחית (ברמה של שפת אם)
* ידיעה בהפעלת טלקס
מקום העבודה במפעל גדול ומתקדם באזור חיפה
נא לפנות בכתב יד בפירוט קורות חיים לת.ד. 4364 חיפה (מיקוד 31043), עבור "פקידה".
סודיות מובטחת

ליוניקאר תעשיות
מפעל מוצרי טכסטיל לרכב
מגדל העמק טל: 065-47430/3
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
עצמאי/ת למשרה חלקית סוג 3
הכישורים הדרושים:
ידע ונסיון בהפעלת מחשב חשבשבת,
אחראי/ת לנושאים:
לקוחות, ספקים, התאמות בנקים, רו"ח מכרת ומלאי.
תנאים טובים למתאימים

לחברת שיווק
דרוש/ה
סוכן/ת מכירות
באזור ירושלים והסביבה
* רכב חובה
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 514 פ"ת, "עבור סוכן"

למפעל בענף המזון דרוש
מנהל מכירות לאזור הצפון
* השכלה אקדמאית כלכלה/מינהל עסקים - התמחות בשיווק
* יכולת ניהול עובדים ויכולת ארגונית
* ניסיון ניהולי מוכח
* נכונות לעבודה רבת אתגרים ומאומצת
* גיל 30-40
* מגורים באזור חיפה והקריות
המעונינים מתבקשים לפנות בכתב יד ובצירוף קורות חיים לת.ד. 1416 חיפה
סודיות תישמר בקפידה

גרשון שפיץ בע"מ
לסוכנות סול קוסמטיק בצפון
דרושים/ות
סוכנים/ות מנוסים
לעבודה קבועה ומכניסה
לאזורים הבאים:
● נהריה ומזרח ● חיפה
● קריות, עכו נהריה ● צפת, קריית שמונה
● טבריה, עפולה, נצרת
רכב חובה, עדיפות לבעלי/ות נסיון
להתקשר מיום א'
04-536945 04-538452

רהיטי תפן
דרושים:
1. **מרכיבים**
ניסיון בהרכבת מטבחים בעל רכב מתאים
2. **אנשי מכירות**
התפקיד כולל:
● קידום פרוייקטים
● מציאת שווקים נוספים
● ניהול משא ומתן עם לקוחות
דרישות התפקיד:
● נסיון בעיצוב מטבחים
● כושר הבעה ויכולת להשתלב בצוות צעיר
● בעל רכב
למתאימים מובטח שכר בסיסי + עמלות
לפנות בטלפון:
04-977597, 977846
בשעות העבודה

לחברה מסחרית בחיפה
דרוש
מחסנאי
* משוחרר צה"ל
* בעל רשיון נהיגה
* לבעל רקע טכני + נסיון – יתרון.
* לעבודה מיידית
04-640996 לפנות לרחל

לאולם אירועים יוקרתי בחיפה
דרושים:
● פקידה
● מלצרים מקצועיים
● עובדי ניקיון
● שוטפי כלים
פרטים: 04-386856
לבקש את תמר או דן

שרותי פרסומת
בשידור בע"מ
דרוש
עוזר טכנאי לאולפני הקלטה
נא לטלפן 03-447273 גברת סילבי

צ'קפ
החברה הישראלית לערבות וכיסוי צ'קים
לסניפנו בחיפה
דרושים
1. **עו"ד** עצמאי או שכיר
למתן ייעוץ וטיפול שוטף.
2. **מנהל חברה**
ניסיון בהפעלת מערך מכירות רחב. הכרת המערכת הבנקאית. הכרה ותיפעול מחשב.
לפרטים בטל. 678194 מר רחן

ברסל-קאר
תעשיות מזוג־אויר
טלפון: 703214-703217
דרושים
1. טכנאי מיזוג אויר
2. חשמלאי ראשי או מוסמך
3. עוזרים עם נסיון
תנאים טובים למועמדים ולמתאימים

טרומאסבסט
חברה להרכבת מבנים טרומיים בע"מ
למפעלנו בעכו
דרושה
מנהלת חשבונות
למחלקת הנהלת חשבונות
* סוג 3/2
* נסיון של שנתיים לפחות
המשרה מלאה, 5 ימי עבודה
לפרטים: 04-911615 מיום א' למלכה

חוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965
הועדה המקומית לתכנון ולבניה "יבנה"
מודעה בהתאם לסעיף 149
הריני מודיעים בזאת כי הוגשה לועדה המקומית לתכנון ולבניה "יבנה" בקשה ליתן אשור הקלה להוספת בניה + בניה מרביים 41.55% במקום 40% המותרים בגוש 4906 מגרש 1115.
כל מי שיש לו התנגדות להוצאת ההיתר / האשור הנ"ל בנדון זה רשאי להגיש לועדה המקומית לתכנון ולבניה "יבנה" שדרות דואני – יבנה את התנגדותו המנומקת ולציין כתובתו המדויקת.
ההתנגדויות תתקבלנה במשך 14 יום מתאריך פרסום מודעה זו ותובאנה לדיון בפני הועדה הנ"ל.
בכבוד רב, יהודה ברוס – ראש העיר
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה "יבנה"

אשכול
נותרו מספר מקומות
בקורס לביטוח אלמנטרי
יפתח ב־10.7.1988
אשכול חברה לביטוח בע"מ
טל. 04-672879 673618

מלונות החוף השקט
THE QUIET BEACH HOTELS
לרגל פתיחת האגף החדש דרושים/ות
● חדרניות
● מגישות בחדר אוכל (אין צורך בנסיון קודם)
● עובד/ת מכבסה אחה"צ
● שוטפי כלים
המעוניינים/ות מתבקשים/ות לפנות אל מחלקת כ"א 06-720632, 06-790125
סודיות מובטחת

קליל תעשיות בע"מ
דרוש:
פקיד למשרד מכירות
הכישורים הדרושים:
* נסיון באדמיניסטרציה מסחרית במשרד מכירות
* נסיון בטיפול ובקידום קשרים עם לקוחות
* נסיון בהפעלת מחשב
* עדיפות לבעלי נסיון [illegible]
בצירוף קורות חיים ונסיון [illegible]
נא לפנות בכתב לגב' דורית ישראלי
ת.ד. 210 קריית מוצקין (26114)
סודיות מובטחת

Maquette Gan
למפעלנו בעכו
דרושה
תדמן/ית
למשרה מלאה
* נסיון 5 שנים לפחות
* תנאים טובים למתאימים/ות
* סודיות מלאה מובטחת
לפרטים 5-04-919321

לשבועון פרסומי
דרוש
מנהל
כישורים:
* נסיון רב בשיווק
* יכולת ניהול צוות עובדים
* כושר ניהול מו"מ
* מוטיבציה גבוהה
02-226347

מודעה באחריות
רק ב"לוח העיר"
קבלת מודעות מ 8.00-20.00
03-383322

עוזרת למינהל
למשרד יחסי ציבור
חמישה ימים בשבוע.
(11.00—19.00)
הכרחי: נסיון קודם, גיל 24—45
טלפון: 02-631994

מישלב
בפיקוח משרד החינוך והתרבות
דרוש/ה
מורה
לכיתות י"א י"ב נוער בוקר
במקצוע:
✔ תנ"ך
בעלי כשורים מתאימים להוראה יפנו למזכירות בית הספר בין השעות 09.00-11.00
טל. 04-520797

לתוכנית נעל"ה
נערות ללימודי הנדסה
דרושות/ים:
סטודנטיות/ים
הלומדים מדעים מדוייקים והנדסה
בעלות/י השגים גבוהים
עדיפות לסטודנטים באיזור הקריות
לפרטים לפנות לטל' 04—234148
בין השעות 11.00 – 13.30
מלכה או הניה

למפעל תעשייתי
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות מנוסה
נסיון 3 שנים ידע בעבודת מחשב
נסיון בנה"ח רב מטבעית
לת.ד. 68 חיפה מיקוד 31000

STARPLAST
סטרפלאסט תעשיות (1967) בע"מ
דרושים
● **מבלטן** עם נסיון בהתקנה וניקוי מבלטים מפלסטיק.
● **כרסם** ידע בתבניות פלסטיק – יתרון
לפנות בכתב לת.ד. 91 מגדל העמק

לחברת יבוא בענף המזון
דרוש
מנהל שיווק ארצי
דרישות התפקיד:
* השכלה לפחות 12 שנות לימוד
* בעל רכב (הכרחי)
* שעות עבודה לא מקובלות
לפנות בכתב יד לת.ד. 4353 חיפה עבור מספר 2242 (מיקוד 31040)

למפעל מתכת במפרץ דרוש
רתך
ארגון, נירוסטה ואלומיניום
04-727771, 04-726835

למשרד מהנדסים בכרמל
מזכיר/ה
נמרץ/ת ליום עבודה מלא
* מארץ דוברת אנגלית
* הדפסה אנגלית יתרון
נא לפנות בכתב יד תוך ציון קורות חיים לת.ד. 6115 חיפה

המועצה האזורית בקעת בית שאן
דרוש/ה
מהנדס מים, קרקע או כימיה לניהול מעבדה
כישורים:
* תואר ראשון במוסד אקדמי מוכר
* התמחות ונסיון בנושא קרקע
* רשיון נהיגה
מועמדים יפנו לראובן בן משה טל. 06-539876-5

לאולפנו לבגרות דרושים
מורים
להכנת כיתות לבחינות בגרות בשעות הערב במקצועות הבאים:
מתמטיקה, אנגלית, לשון, הסטוריה, גאוגרפיה ותנ"ך.
רק מורים בעלי נסיון בהכנת כתות לבגרות ותעודת הוראה מתבקשים להתקשר
חיפה 04-641040 באר־שבע 057-71690
תנאים טובים למתאימים

בית החולים ביקור חולים – ירושלים
דרוש/ה
מזכירה מעולה
דו לשונית למנהל הרפואי
לפנות בכתב: ת.ד. 492 ירושלים
לשכת המנהל הרפואי

לשיווק וחלוקת מוצרי מאפה
במרחב ירושלים והסביבה
דרושים
משווקים עצמאיים
בעלי רכב מסחרי על בסיס עמלות
02-782660, 942153

דפוס אופסט גדול בירושלים
דרוש
אחראי מחלקת דפוס
בדבר פרטים: ת"ד 557 ירושלים
מיקוד 91004 עבור "דפוס"

למוסד ציבורי
דרושה
מזכירה כתבנית
ל־3/4 משרה
הכישורים הדרושים:
השכלה על־תיכונית, כושר ניסוח,
קיום קשר עם קהל, הדפסה
נא לפנות טלפונית: 02-663161 להלה או למירי

יעד
טל' 520022
ללקוחותנו בירושלים דרושים:
מנהל כספים וחשב
למוסד ציבורי גדול
טלפון 02-520022 (שיבא)
רחוב המייסדים 22, בית־הכרם, ירושלים

חפציבה
חברה לבנין עבודות ופיתוח בע"מ
דרוש/ה
אדריכל/ית לתכנון
עם 3 שנות נסיון לפחות
שרטט/ת אדריכלות
עם נסיון
הנדסאי/ית קונסטרוקציה או שרטט/ת קונסטרוקציה מנוסה
המעוניינים יפנו לטל' 02-533177 למנהל כח אדם לקביעת ראיון

לחברה מסחרית גדולה
דרושה
פקידה
* על המועמדת להיות נכונה לעבודה בעומס רב ובשעות לא מקובלות
* רצוי נסיון בתחום הפרסום והתקשורת
* נסיון בעבודה עם מחשב – יתרון חשוב
נא לפנות למיכל בטלפון 03-383322 מיום א'

לעירונים –
פולירז – בית"ר לפלסטיק במעוז חיים
מקים חבורת צעירים
לעבודה בקוי יצור
החבורה תחיה בקיבוץ מעוז חיים בתנאים מיוחדים
פגישת הכרות וועדת קבלה – בתל־אביב במשרדי פולירז. ביום ג' 28.6.88 בשעות 15.00-17.30 ברח' הנציב 16 קומת קרקע (ע"י שדרות יהודית)
(קליטה בקיבוץ אפשרית, בנות זוג מוזמנות)

המכללה למינהל
אזור ירושלים
דרושה
מזכירה
לעבודה בין השעות 16.00—20.00
הכישורים הדרושים:
– השכלה תיכונית / אקדמאית
– נסיון בעבודה עם קהל
– נסיון בעבודה משרדית
– ידיעת השפה האנגלית
– ידע בהדפסה במעבד תמלילים–רצוי
לפרטים נא לפנות אישית, בצרוף קורות חיים בכתב ותעודות, [illegible]
המכללה למינהל, [illegible] 10 ירושלים,
טלפון: 02-666580, 666380

עיריית רעננה
דרוש/ה
ספרן/ספרנית
בוגר/ת לימודי ספרנות.
בעל/ת נסיון
שיעור המשרה 0.5
בדבר פרטים נא לפנות למנהלת הספרייה
טל. 052-446856
ב. וולפוביץ, ראש העיר

לאורט מבוגרים
דרוש
מורה לעיצוב גרפי
פרטים
ברח' דורות ראשונים 8 (סמטה מהמדרחוב)
קומה ב' טלפונים 223033, 221979

שילב
השמה וייעוץ
עברנו למשרדנו החדש
בן־יהודה 19
טל. 02-242312

Eldan
אלדן ציוד אלקטרוני בע"מ
דרוש
מקדם/ת מכירות
לציוד רפואי
דרוש נסיון קודם בעבודה עם ציוד רפואי ומכירות בשוק הציוד הרפואי
* מגורים באיזור המרכז
* ידיעת השפה האנגלית – חובה
* רכב צמוד והשתלמות בחו"ל
* 5 ימי עבודה
נא לכתוב בצירוף קורות חיים והמלצות לת"ד 1270 ירושלים 91012
סודיות מובטחת

יותר טוב מנפאואר

לסניף חיפה, טל' 04-530051
העצמאות 104, א'-ה' 08.00-14.00

למחלקה הטכנית
דרושים/ות
עובדים/ות מנוסים/ות במקצועות הבאים:
- ★ **חרטות** מחרטה קונבנציונאלית לעבודה ממושכת ונוחה במפעל עתיר ידע בכרמיאל.
- ★ **כרסום** C.N.C עם נסיון או נסיון מועט לעבודה ממושכת באזור מפרץ חיפה, כרמיאל ומעלות שכר גבוה מובטח.
- ★ **מסגרות/ריתוך** עם ובלי נסיון לעבודה מגוונת וממושכת. שכר גבוה מובטח.

למחלקה המשרדית
- ★ **מזכירות** עברית אנגלית ידע בעבוד תמלילים על אחת התוכנות הבאות: אינשטיין, וורדמיל, וורדסטאר א — ב. עבודה מיידית ומגוונת. בתנאי שכר טובים, במגדל העמק. נא לפנות לברורה.
- ★ **קלדנות** על מחשבי I.B.M-36, דיגיטל, אלביט ידע בתוכנה חשבשבת ומלאי לעבודות מיידיות מגורים מחיפה, קריות, כרמיאל ועפולה תנאים טובים. נא לפנות ליהודית.
- ★ **נהול חשבונות** סוג — 3, נסיון, עצמאות בעבודה, ידע בהנה"ח ממוחשבת, רשיון נהיגה. לעבודה מיידית במשרה מלאה. מגורים חיפה, קריות או כרמיאל. נא לפנות ליהודית

כדאי לפנות בהקדם... זה משתלם!

מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
המשרות במודעה זו מוצעות לנשים ולגברים.

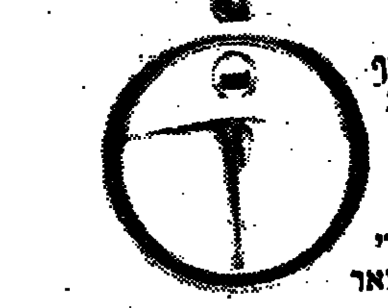

מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

דרושים

STARPLAST
סטרפלאסט תעשיות בע"מ. (1967)

- ● **מהנדס אחראי**
לניהול מחלקת בקורת טיב פרמיות תורמות, רקע בתעשית הפלסטיק יתרון
תנאים טובים למועמד המתאים
- ● **אחראי אחזקה:**
אחריות על תחזוקה ציוד הזרקה ונפוח פלסטיק, בעל יוזמה וידע בפנאומטיקה והדראוליקה. ידע בענף הפלסטיקה יתרון
- ● **מנהל עבודה**
אחריות על 12 עובדים
הכנת חומר גלם ליצור ועבודות פיזיות שונות
רצוי דובר ערבית

לפנות בכתב יד ת.ד. 91 מגדל העמק

מועצה מקומית כבול
טלפון 04-946396
מכרז מס' 3/88

המועצה המקומית כבול מזמינה הצעות מקבלנים רשומים לפי חוק רישום קבלנים לסלילת כבישים פנימיים בכבול.

מסמכי המכרז ניתן לקבל במשרדי המועצה המקומית תמורת תשלום של -.300 ש"ח שלא יוחזרו. סיור קבלנים יתקיים ביום 21.6.88 בשעה 10.00. היציאה ממשרדי המועצה המקומית. יש להגיש את ההצעות בצרוף ערבות בנקאית לתקופה של 90 יום מיום הגשת הצעה בשעור של 5% מערך ההצעה. את ההצעות יש להגיש עד ליום 30/6/88 שעה 12.00. המועצה המקומית אינה חייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה אחרת.

ג'מאל מוחה
יו"ר הועדה הקרואה לניהול ענייני המועצה המקומית במגר כבול

לחברה מסחרית בתחום הפירסום
דרוש/ה
בחור/ה עם פלפל
מאזור השרון
- ★ העבודה בתחום הפירסום והמכירות
- ★ ההכשרה תכלול הדרכה צמודה כולל קורס פירסום ויחסי ציבור

ראיונות יתקיימו במשרדנו
י.ל. פרץ 6 ת"א
ביום א' 26.6.88 בקומה ג'
נא לפנות לברק 03-383322

לפעוטון קהילתי גילה
דרושים/ות
1. **רכז/ת לתכנית האתגר**
בעל/ת נסיון בעבודה עם צוות ועם הורים.
2. **גננת לגן-מועדון**
3. **גננת/מטפלת מוסמכת לגן-ביית, תושבת גילה.**
לפרטים: 02-763176, 761656

מזכירה מעולה
להדפסה אירגון וניהול של משרדנו (ה"ח)
הכרחי: נסיון קודם.
גיל מ-24 ומעלה

תנאים טובים למתאימה
טלפון: 02-880263

לפסטיבל ישראל ירושלים
דרושה
מזכירה לפסטיבל
(משרה מלאה)

שליטה מלאה בעברית ובאנגלית
(כולל ניסוח והדפסה)
רצויה שפה נוספת (צרפתית)
נסיון קודם הכרחי

לפנות בכתב בצרוף קורות חיים
לפסטיבל ישראל ירושלים
ת"ד 4072 ירושלים 91040
טל' 02-663198

בירושלים דרושה
מזכירה אישית
לתקופת יולי-נובמבר 88' לארגון אירוע מיוחד
דרישות המשרה:
★ שפת אם עברית ★ שליטה טובה באנגלית
★ הדפסה בשתי שפות
לפנות בכתב לת"ד 1315 ירושלים עבור מזכירה

לביה"ס לנהיגה
דרושים
רז ירושלים
- מורי נהיגה — שכירים
- מורי נהיגה — עצמאיים
- מורי נהיגה — כשותפים

!!!כשכיר תרוויח יותר! הכנס ותווכח
רח' מעלות דפנה 28 טל' 822444, 813334

ORS שרותי כח אדם

סניף חיפה
מחלקת בכירים:

- ★ **מהנדס/ת כימיה/מזון** כשנתיים נסיון, מחשב P.C. מגורים נצרת, מגדל העמק, עפולה, קריות.
- ★ **מהנדס/ת תעשיה וניהול** שנתיים נסיון, מחשוב, מעקב ביצוע, הכנת לוח זמנים. מגורים נצרת, מגדל העמק, עפולה, קריות. במשרה קבועה.
- ★ **מהנדס מכונות/אלקטרוניקה** בעל נסיון בתחום אבטחת איכות – משרה קבועה.
- ★ **מנהל מחסנים** בעל נסיון בנהול מחסן, חומרי גלם, ארגון ונהול מלאי בצורה ממוחשבת. נסיון בהפעלת צוות עובדים, שליטה מלאה בשפה האנגלית. עדיפות לתושבי קריות, עכו, נהריה – משרה קבועה.
- ★ **מנהל/ת מכירות** מנוסה לתחום הרפואה, בעל רקע פרה-רפואי, רשיון נהיגה – משרה קבועה.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות עם קורות חיים, תעודות והמלצות למשרדינו רח' הרב הרצוג 2 טלפונים: 04-671937 04-678361/2 או בכתב יד לת.ד. 5346

הטובים עובדים קבוע ORS

דרוש
מציל ים
לעבודת בוקר בחודש יולי
שכר הולם למתאימים
נא לפנות למח' ספורט חדר 1152 עירית ת"א-יפו טל. 43285-1 לצבי קראוס
★ ★ ★
להנהגת צופי ת"א-יפו
דרוש קב"ט
למחנות הקיץ (לחודש יולי)
נתונים: א: קצין יוצא יחידה קרבית
ב: בוגר תנועת הצופים
המעוניינים יפנו לטל 303387, 301552 (רובי) או בטל 438260 (דושי)
★ ★ ★
מנהל
לבית ספר תיכון עירוני ד'
בית ספר על יסודי עיוני שש שנתי
תנאים הולמים למועמד מתאים
נא לפנות לאגף החינוך העל-יסודי המחלקה הפדגוגית, בנין העיריה חדר 227 טלפון 438719, 438042
★ ★ ★
לאגף לשרותי רווחה
דרושים
1. מדריך ראש צוות
ללשכת עבד הירקון בוגר קורס מדריכים ראשי צוותים.
לקבלת פרטים נא לפנות להנהלת הלשכה טלפון: 490849
2. בית ספר מפתן "אילון"
דרוש/ה
לשנת הלימודים תשמ"ט
מורה לכלכלת בית/טבחות במשרה מלאה
פרטים נוספים ניתן לקבל במזכירות המפתן טל 379540

לחברה קבלנית בירושלים
דרוש:
1. מנהל עבודה
מנוסה
2. הנדסאי בניין
02-669035
07.00-15.00

לחברה פרטית בענף הבניה
דרוש
כלכלן
ניסיון בענף הבניה וניסיון מוכח במחשבים אישיים.
קורות חיים – נא לשלוח לת.ד. 126 גבעתיים מיקוד 53101 עבור "כלכלן"
סודיות מובטחת

דרוש/ה
מורה מוסמך/ת לאומנות התיאטרון
לפרוייקט ניסוי בכיתות יסוד (בערב לדיתו) טלפון: 03-340805

דרוש/ה
פקיד/ת מכירות
בענף הרכב
למשרה מלאה
02-244336

איתם איתור מועמדים

לאגודה וולונטרית בת"א
דרושה
מזכירה קורספונדנטית
אנגלית/עברית (רצוי שפת אם אנגלית) לניהול התכתבות עצמאית ברמה גבוהה (כולל הדפסה), קיום קשר עם תורמים; יכולת יצירת יחסי אנוש טובים והזדהות עם התפקיד
פקידה עצמאית
אחראית ומסורה לעבודות משרד מגוונות, כולל הדפסה
נא להתקשר לבר חוה והדרק בימים א'-ה' בשעות 18.00-14.00 טל. 052-576676
רח' סוקולוב 58 הרצליה טל. 052-576676, 46380
הכתובת למזכירות בכירות

לחברת אלקטרוניקה בת"א
דרושים:
1. מהנדס/ הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה.
לעבודות פיתוח וייצור של מעגלים אנאלוגיים וספרתיים לצב"ד ברמה צבאית. (נסיון נדרש 3-2 שנים לפחות בתחום דומה).
2. פקידה/מזכירה
למשרה מלאה. עבודה על מעבד תמלילים עברית/אנגלית.
לפנות טלפונית: 03-380092
לבקש את אבי

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
דרוש/ה:
ספרן/ית
הכישורים הדרושים:
בוגר/ת בי"ס לספרנות. ידיעת השפות עברית ואנגלית. אפשרות לעבוד בשעות גמישות.
הערה: המשרה הינה בהיקף 50%.
מספר המשרה: מה/138
מפעיל/ת מחשב
הכישורים הדרושים:
השכלה תיכונית מלאה. ידיעת השפה העברית. שליטה בשפה האנגלית לפחות ברמה של קריאת חומר טכני. רצוי מאד נסיון קודם בהפעלת מחשבי י.ב.מ. גדולים.
הערה: המשרה הינה במשמרות, כולל ערב ולילה. המועמד/ת יעבור הדרכה במשך 3 חודשים תוך כדי עבודתו/ה.
מספר המשרה: מה/153
מועמדים/ות מתאימים/ות העונים/ות יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם, שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 3.7.88, אל: אגף כח-אדם, קרית הטכניון, חיפה 32000.

קריירה
שרותי כח אדם בע"מ
לקריירה ירושלים דרושים/ות
- מנהל/ת עבודה לניהול מחלקת צבע, נסיון בכימיה, צבע דפוס או פלסטיקה. רצוי הנדסאי/ת / מהנדס/ת כימיה.
- מנהל/ת מחלקה למחלקת אריזה, בעל/ת רקע טכני. רצוי הנדסאי/ת מהנדס/ת תעשיה וניהול.
- הנדסאי/ת ייצור בעל/ת נסיון במדידת זמנים ושיפור שיטות.
- מנהל/ת עבודה נסיון במכונות לעיבוד עץ + ידע בקריאת שרטוט.
- מבנאים/ות מטוסים רצוי נסיון אזרחי.
- מבקר/ת טיב - ידע בקריאת שרטוט.
- עובד/ת בעל/ת רשיון ג' מעל 15 טון.
- כרסמים/ות קונבנציונלי ו/או CNC מנוסים/ות.
- עובדי/ות ייצור
- מכשירן/ית נסיון בביצוע עבודות מדויקות.
- מלגזן/ית לעבודת משמרות.
- פקיד/ה בוגר/ת תיכון, יוצא/ת צבא, רקע במחשב או קלדנות - יתרון.
- מזכיר/ה עברית - אנגלית מנוסה, ידע בעיבוד תמלילים.

ירושלים, מרכז כלל, מיפלס E, חדר 348 (הכניסה מרח' כי"ח שער 5) 02-245001
עושים קריירה

דלתא DELTA
למפעלנו בכרמיאל
דרושים/ות
אלקטרונאי
- יוצא צבא
- בעל נסיון של 3 שנים בעבודות אחזקה בתעשיה.
- ידע בחשמל – יתרון

חשמלאי תעשיה לעבודות אחזקה
- בעל ניסיון במפעל תעשייתי כ-4 שנים
- בעל רשיון החשמלאי עוזר (לפחות)
- העבודה במשמרות

חרט כרסם
- לעבודות אחזקה
- עם ניסיון בעבודות אחזקה כללית
- ניסיון של 4 שנים בעבודה דומה
- העבודה במשמרות

מכונאי אחזקה
- לעבודות אחזקה במערכות מים דודי קיטור ומשאבות
- ניסיון של 4 שנים בעבודה דומה
- העבודה במשמרות

** מגורים בכרמיאל וסביבתה הקרובה חובה **
– תינתן עזרה בדיור –
לקביעת ראיונות לפנות לטל' 04-987511 לאריה מירדן

הכבאים הישראלי
החברה לפעולה בעיתה
סניף ירושלים
דרוש/ה
חתם/ת
הדרישות:
אקדמאי — רצוי; נסיון בביטוח רצוי אך לא הכרחי; ידע ו/או נסיון בהפעלת אנשים; כושר הבעה בכתב ובע"פ; שליטה בשפה האנגלית בכתב ובע"פ — רצויה; יכולת ליצירת יחסי אנוש תקינים
העבודה 5 ימים בשבוע
בדבר פרטים נא לפנות לנעמי החל מיום א' טל' 3-2-02-227131

לחברת שילוח בינלאומי ארצית
דרוש/ה
עובד/ת לניהול סניף חיפה
המועמד חייב להיות תושב חיפה.
כישורים נדרשים: נסיון של 5 שנים לפחות בשילוח בינלאומי. ידע בשיווק. כושר לניהול מו"מ. ידע באנגלית (קריאה וכתוב)
המעוניינים נא לפנות בכתב יד לת.ד 1531 חיפה מיקוד 31014 עבור שילוח בינלאומי

מלון לחם ירושלים
דרושים
1. **קפאים מנוסים**
2. **מזכירה עברית אנגלית**
נא לפנות למח' כח אדם
02-697242 ; 02-697202

לעיתון הארץ
דרושות
סטודנטיות ובוגרות תיכון
להתחמת מנויים בדוכני מכירה
שעות עבודה גמישות 3-4 פעמים בשבוע, משכורת + עמלות גבוהות
לפנות 03-5121339

ORS שרותי כח אדם

סניף חיפה
למחלקה הטכנית
- ★ **מסגר בכיר** קורא שרטוט רצוי נסיון ביצור, מיכלים והפעלת צוות במסגרות כבדה. משרה קבועה שכר בהתאם לכישורים.
- ★ **מפעילי C.N.C** ידע בתכנות למשרה קבועה משמרות שכר גבוה למתאימים.
- ★ **עובדי יצור** בוגרי בתי ספר מקצועיים רקע טכני לתקופה ממושכת במפעל עתיר ידע. רצוי מאיזור כרמיאל, קריות.
- ★ **חשמלאי מוסמך/אלקטרונאי** נסיון בתעשייה מאיזור עפולה, מגדל העמק, נצרת, קריות. משרה קבועה.
- ★ **עוזר טבח** לעבודה קבועה מאיזור קריות ועכו.
- ★ **מסגר/עוזר** מסגר בעל נסיון בכיפוף פחים לתקופה ממושכת.
- ★ **מרכיבות/מחווטות** בעלות נסיון. שכר גבוה למתאימות.

למחלקה המשרדית:
- ★ **מנהל/מנהלת חשבונות** סוג 3 מנוסה, אנגלית ברמה טובה. מחשב. משרה קבועה.
- ★ **מזכירה בכירה** טלקס, הדפסה עברית אנגלית.
- ★ **מעבדת תמלילים** עברית אנגלית וורדמיל מעולה ל-1/2 משרה קבועה.
- ★ **קלדנית עברית אנגלית ספרות.** בעלת רקע בהנה"ח. משרה מלאה קבועה.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות עם תעודות והמלצות.
סניף חיפה: רח' הרב הרצוג 2 טל': 04-644897, 663703, 664002
סניף קריות, ק. ביאליק מרכז צבר ת' 29 טל': 04-709076/7

הטובים עובדים קבוע ORS

טופ בשופר-סל

לסניף חורב במרכז אחוזה, חיפה לקומת הלבשה וכלי-בית
דרוש
סגן מנהל קומה
- נסיון מעשי בענף ההלבשה ו או כלי-בית
- אוריינטציה שיווקית
- כושר הנעת צוות עובדים
- יחסי אנוש משופרים

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב-יד בלבד למחלקת כח-אדם שופר-סל בע"מ ת.ד. 84 פתח-תקוה 49100.
נא לציין משרה מבוקשת.

שופר-סל

טלרד
תעשיות טלקומוניקציה ואלקטרוניקה בע"מ
דרושים/ות
לטלרד מעלות
מהנדס/ת אלקטרוניקה
בעל/ת יכולת ניהול פרויקטים באופן עצמאי, נסיון של שנתיים לפחות בתחומים הבאים:
1. פיתוח וייצור שנאי שמע ושנאי דפקים כולל הקמת מערכי-בדיקה.
2. פיתוח וייצור ספקי כח ליניארים וממותגים כולל הקמת מערכי בדיקה.

מהנדסים העונים לדרישות אלו ורואים עצמם מתאימים להתמודד עם אתגרי תכנון ויצור במפעל מתפתח יפנו בכתב למנהל כח-אדם טלרד מעלות ת.ד. 155 אזור תעשיה מעלות 24952.
— סודיות מובטחת —
טלרד — קו אל העתיד.

נשיונל סמיקונדקטור
National Semiconductor

המרכז הטכנולוגי למיקרואלקטרוניקה שבמגדל העמק ממשיך בקליטת עובדים מעולים.
למחלקת הנדסת מוצר דרושים:
מהנדסי אלקטרוניקה
משרה 2207
תאור התפקיד:
אחריות על מוצרי VLSI הכוללת
- השתתפות בפיתוח המוצרים וכתיבת מערכי הבדיקה
- אפיון והעברת מוצרים מתכנון לייצור
- ביצוע אנליזות ותמיכות לשיפור ביצועי המוצר ותפוקת קו הייצור

כישורים נדרשים.
- מהנדסי אלקטרוניקה בעלי ידע ונסיון במיקרואלקטרוניקה.
- סטודנטים מצטיינים המסיימים לימודיהם השנה

תדרש נסיעה לחו"ל לתקופה של שישה חודשים לצורך השתלמות.

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, תעודות וציונים אל: נשיונל סמיקונדקטור ישראל בע"מ ת.ד 619 מגדל- העמק 10556 עבור מחלקת כח אדם, לציין את מס' המשרה וטלפון להתקשרות

משאבי אנוש
גיוס והערכת מנהלים בע"מ
סניף ירושלים

לחברה ציבורית דרושים:
- ● **חשב**
אחריות על המערך הכספי של החברה: תמחיר חוזים גיזברות וכו'.
בעל נסיון ניהולי מוכח.
- ● **מנהל חשבונות ראשי**
בעל נסיון מקצועי בתחום הנהלת החשבונות ונסיון ניהולי מוכח.
- ● **מזכירה בכירה**
בעלת ניסיון בעבודה על מעבד תמלילים.
שליטה בשפה האנגלית.

המועמדים המתאימים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים מודפסים למשאבי אנוש, ז'בוטינסקי 27 ירושלים 92141
סודיות מובטחת!

אינדיגו גדלה - הזדמנויות חדשות נפתחות.

באינדיגו קיימת עתה הזדמנות יחודית להצטרף לצוותי הפיתוח של פרוייקטים חדשניים בשלבי התהוותם.

פיזיקאי בכיר
תואר שלישי בפיזיקה, לפיתוח תהליכים. שילוב של אלקטרוסטטיקה, הידרודינמיקה, פני שטח, חומרים, חום. נסיון בניהול צוות של פיזיקאים וטכנאים, בניה והפעלה של מתקני ניסוי מעבדתיים. יכולת דיווח בכתב ובע"פ באנגלית.

כימאי
למחלקת חקר חומרים. בעל תואר ראשון או שני. רצוי נסיון מקצועי בכימיה אורגנית וחומרים.

פיזיקאי
בעל תואר שני או שלישי, למחלקת חקר חומרים. לפיתוח והערכת מערכות מדידה, וטכניקות אפיון חומרים.

מהנדס אלקטרוניקה אנלוגית
בעל רקע בדיוזה לייזר מעגלי בקרה שונים. מערכות הנע וסרבו. נסיון מקצועי של 3-5 שנים.

מהנדס אלקטרוניקה ספרתית
בעל רקע במערכות ספרתיות בקצב גבוה, בטכנולוגית ECL. נסיון מקצועי של 3-5 שנים.

מהנדס מכונות
לתיכנון מערכות הנע מכניות מדויקות ומערכות אופטיות פשוטות. נסיון מקצועי של 3-5 שנים.

הנדסאי/טכנאי מכונות
לביצוע ניסויי מעבדה ובחינה, פיתוח שינויים וביצוע הרכבות.

אם כישוריך הולמים את הדרישות שפורטו לעיל והנך בעל נסיון מתאים אנא כתוב אלינו: אינדיגו, ת.ד. 150, פרק המדע, נס-ציונה 70451. סודיות מוחלטת מובטחת.

החברה - אינדיגו מפעל עתיר ידע ביזמות וינמן עוסק בפיתוח מערכות הדפסה אלקטרוניות מתקדמות משולבות בתהליכי דפוס. באינדיגו פותחה טכנולוגיה הפותחת פריצת דרך בתחום הדפוס האלקטרוני.

התוכניות לעתיד - ...

indigo

مكذا من الأصل

7 صكنا من الاهل

מדריך הארץ

יום שישי

תורנות רופאים

המוקד הרפואי בסופי שבוע מ־8 בערב עד 8 בבוקר. מוקד ד"ר 101
ירושלים 523133
תל־אביב 5793333, 5793334
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
רחובות 08-451333
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'־ה' 8.00־20.00
ביום ו' 8.00־15.00
טלפונים: 03-433380
"שקמה" – שירות רפואי לקטנים: שירות ביקורי בית של רופאים מומחים לילדים ותינוקות בשעות 19־24
טל' 03-7549111 "שקמה" קו חם 222
שח"ר – שירות רפואי לקשיש (חינם)
בימי חול בשעות 19־24, בימי שישי 14־24, בשבת 08־24 טל' 04-388541 קוד 1645
שח"ר – שירות רפואי ביתי ירושלים 24 שעות ביממה כולל רפואת שיניים
מוקד יום – 660585, 669581 02
מוקד לילה שבת וחג – 226191 מוקד מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן תל־אביב, מוקד יום – 218828, 218898
מוקד לילה – 631011 מוקד 3752 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מנוחה בית
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה תל־אביב: בר כוכבא 49 טל' 03-284649 פתוחה בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00. יום ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00. שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל' 03-285822, 294869
מרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים 24 שעות ביממה.
מרכז מידע לתרופות אנונ 24 שעות ביממה:
תל־אביב טל' 234819
ירושלים טל' 02-245554
חיפה טל' 04-660111
ירושלים ביה"ח הדסה ע"ב 16־22
שירות מוקדים לרפואה, שיקום וטיפול בבית.
מרכז רפואי הרצליה פיתוח 052-548575
1500 אדמונית 7549111
ש"ח – עזרה ראשונה בנפשית: 24 שעות:
ירושלים 669911
חיפה 04-672222/3
תל־אביב 03-5461111
ילדים ונוער 03-261113
חיפה 04-672222/3
נתניה 335316
באר־שבע 057-48111
כרמיאל (גליל מערבי) 04-988410
כפר־סבא 052-919999
מרכז רפואי בית יעקב 03-229868
מרכז מידע למשפחות
א' ו־ה' 11.00־15.00
ב' ו־ד' 16.00־18.00
רח' מסדה 13 תל־אביב.
ארגון לשירות ארגון – חברה משרדית לשירות הציבור כולל 24 שעות ביממה

טל' 03-5461727/8
ער"ן – עזרה לקשיש ונזקק לשלל לב (מרסי) 338848
ויצו – 24 שעות קו ארגון לנשים מוכות. טל' 03-5461133, 03-550506
הלוש לסלטונים במקרים – המוקד מידע לחולים מידע מוקלט 24 שעות בטלפון: 03-298101, 03-203121. ק' פתוח בכל יום כ' 19.30־23.00. ת.ד. 20633 תל־אביב
תורנות מרקחות בטלפון – השמון ת"א – 611001, 24863, 239952, 24 שעות ביממה, ירושלים 226335
חיפה 645534
האגודה למניעת ההתאבדות מכון ת"א בן יהודה 146 239207

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח – (ילדים, פנימית)
איכילוב – (כירורגיה)
ירושלים
שערי צדק – (פנימית ילדים)
ע"ל – (כירורגיה, אורטופדיה, עיניים, נשים, אא"ג)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
בריאות המלך ג'ורג' 28 283731
שור (בבלי) 27 441449
ירושלים
אל המות בית תרופא מול מחנה 859306
חיפה
הנשיא שד' הנשיא 333312
רמת גן
הרצל ארלוזורוב 81 721489
חולון
אסותא סוקולוב 4 5058197
בת ים
עצמאות בלפור 73 865583
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905271
נתניה
מקסים סלומון 2 617836
הקריות
הרגש כצנלסון 7 715136
חדרה
נבני ה. סמואל 74 336850
מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי – ייעוץ ומידע בנושא הבריות, משפחה, מיניות – אנונימי מגיעה.
תל־אביב: ימים ב' ג' ד' – 16.00־19.00
יום ו' שעות 8.30־11.00
דובנוב 9, טל' 5101511/2
חיפה: ימים א', ד' – 16.00־19.00
רח' הסעדים 14 טל' 61520

יום שבת

תורנות רופאים

המוקד הרפואי בסופי השבוע מ־8 בערב עד למחרת ב־8 בבוקר מוקד מד"א טל' 101
ירושלים 523133
תל־אביב 5793333, 5793334
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
נתניה 925333
רחובות 08-451333
בת ים 585555

מלון 088155
לוד־רמלה 08-221022
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'־ה' 8.00־20.00
בימי ו' 8.00־15.00
טלפונים: 03-433380
שח"ר – שירות רפואי ביתי 24 שעות ביממה כולל רפואת שיניים
מוקד יום 660585, 669581
מוקד לילה, שבת וחג 226191 מוקד מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ביד
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב, בר כוכבא 49 טל' 03-284649 פתוחה בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00
יום ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל' 03-285822, 294869
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים 24 שעות ביממה.
מרכז מידע לתרופות אנונ 24 שעות ביממה:
תל־אביב טל' 234819
ירושלים – 245554
חיפה – טל' 04-660111
ש"ח – עזרה ראשונה בנפשית 24 שעות:
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
ילדים ונוער 261113
חיפה 04-672222/3
נתניה 335316
באר־שבע 057-48111

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח – (ילדים)
איכילוב – (פנימית, כירורגיה)
ירושלים
ע"ל – (כירורגיה, אורטופדיה, עיניים, אא"ג)
ביקור – (נשים ילדים)

תורנות בתי־מרקחת

תל אביב
שלמה המלך: שלמה המלך 78 246441
בריאות המלך ג'ורג' 28 283731
מנב"ש – שלמה המלך, בריאות.
ירושלים
הר הזיתים הר הזיתים 287400
מנב"ש – פרמצות רוממה הנ"ג 28 523191
חיפה
הנשיא שד' הנשיא 33 333312
חולון
עין יהב עין יהב 2 884854
בת ים
מגד הכימאי רייך 20 583348
רמת גן
ריש"י ריש"י 13 7510971
נתניה
מקסים סלומון 2 617836
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905271
הקריות
הרגש כצנלסון 7 715136
חדרה
נבני ה. סמואל 74 336850

מרכזי מידע – אגד
02-304304 03-432277 04-549121

הסנה
מוגש כשירות לציבור על ידי
חברה ישראלית לביטוח בע"מ

זמן הדלקת הנרות

	כ"ש	מ"ש
ירושלים	8.51	7.10
תל אביב	8.08	7.28
חיפה	8.06	7.28

גלאגרף בע"מ
חברה לפיתוח וייצור ציוד גרפי מתקדם
דרוש
תכנת
בעל נסיון של 5 שנים
כולל עבודה עם משפחת IBM-PC
בתחומים:
C, ASM
DOS, BIOS
GRAPHICS
H/W INTERFACE
נא לפנות טלפונית לנחמה 08-595488 או לת.ד. 80 גדרה מיקוד 70750

IIS
מתמחה בתכנון, ייצור ושיווק של ציוד הקפי למערכות מחשבים גדולות.
דרוש/ה
טכנאי אלקטרוניקה/ייצור
לקידום חומר/תפ"י
★ נסיון של שנתיים לפחות במפעל תעשייתי
★ רצוי נסיון בעבודה עם מחשב
★ עברית על בוריה, אנגלית ברמה טובה
פקידה
למחלקת השרות
★ השכלה תיכונית
★ נסיון כפקידת שרות על מעבד תמלילים
ימי עבודה א'־ה' 7⁰⁰־17⁰⁰
נא לפנות בכתב לכח אדם
אי.אי.אס. ת.ד. 1640 חיפה 31015

האגודה לתכנון ולפיתוח שירותים למען הזקן בישראל
דרוש/ה
מנהל מרכז השתלמויות בנושאי זיקנה
תאור התפקיד: ניהול המרכז, ריכוז וארגון קורסים והשתלמויות בנושא זיקנה לעובדים עם זקנים
מקום העבודה: תל־השומר
דרישות המשרה: השכלה באחד מהתחומים הבאים: ★ חינוך – (עדיף השכלת מבוגרים) עבודה סוציאלית, מדעי ההתנהגות, סיעוד ★ נסיון בפיתוח ובביצוע מערכת השתלמויות מורכבת ★ יוזמה ופתיחות להתנסויות חדשות ★ ידע בנושא זיקנה וטיפול בזקנים ★ יכולת אדמיניסטרטיבית וארגונית טובה ★ נכונות לעבודה בשעות בלתי שגרתיות ונסיעות ברחבי הארץ
השכר יקבע לפי כישורי המועמד/ת. ההעסקה תהיה בחוזה מיוחד. לפנות בצירוף תולדות חיים, נסיון והמלצות לאשל ת.ד. 3489 ירושלים 91034 עד ל־10.7.88

לעיתון יומי דרושים
נציגי מכירות
הכישורים:
★ כושר ניהול משא ומתן.
★ הרבה יוזמה ומרץ.
★ הופעה נאה.
★ משכורת ותנאים הולמים למתאימים.
המתאימים יוכשרו ע"י החברה בקורס מיוחד לאומנות המכירה. בפרטים נא לפנות טל: 03-5120564

התנועה ליהדות מתקדמת בישראל
THE ISRAEL MOVEMENT FOR PROGRESSIVE JUDAISM
דרוש/ה **עובד/ת קהילתי/ת**, בחיפה
לתפקיד פיתוח קהילתי, על בסיס ערכי, 3/4 משרה
הכישורים:
★ תואר B.A. לפחות בעבודה סוציאלית קהילתית.
★ יכולת עבודה עצמאית.
★ עדיפות לבעלי נסיון של שנתיים לפחות ובעלי ידע והבנה ביהדות.
נא לפנות בצירוף קורות חיים עד 1.7.88
אל רכזת תכניות קהילתיות
התנועה ליהדות מתקדמת
רח' המלך דוד 13 ירושלים 94101

לחברת ביטוח גדולה
דרוש/ה
מסלק/ת תביעות באלמנטרי
תנאי שכר טובים מאוד
נא לפנות בצרוף קורות חיים ונסיון קודם
לת.ד. 6450 תל־אביב

לימית
חברה לשמירה אבטחה ושרותים בע"מ
דרושים
1. מאבטחים – יוצאי יחידות קרביות, בוגרי קורס פיקודי, עד גיל 30, עדיפות לבעלי נשק אישי.
2. פקידי מודיעין – דוברי אנגלית.
3. קצינים – במייל לעבודה במשמרות.
4. שומרים – למוסדות ציבור, בשעות נוחות ובמישות.
לפרטים: שמאי 15 ירושלים.
טלפון 02-233966, 02-245421
עם פנקס מילואים+שתי תמונות.

למפעל גדול בענף הרהיטים
* מנהל קו צבע
מהנדס או כימאי,
אפשרי מתחום הפלסטיקה
פיקוח על צוות של 10 עובדים
* מנהל עבודה
בקו ייצור, הכרחי ידע בקריאת שרטוט
העבודה בירושלים
נא לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 538 גבעת זאב או טל. 241979, 02-242801

ברנע־אל שרותי כח־אדם
★ **איש אחזקה** ידע בהידראוליקה ופנאומטיקה
★ **מסגר אחזקה** ידע בריתוך, פרוק והרכבת מכונות
★ **מבקר איכות** מכני
★ **מסגר דגם**
★ **מזכירה** + ידע בהדפסה ליום עבודה ארוך
★ **בוגרי קורסים ב־C.N.C**
★ **הנדסאי/טכנאי מחשבים** עם נסיון של שנתיים
★ **בחורים לאחר שרות צבאי** 12 שנות לימוד לעבודה במשמרות
★ **הנדסאי ייצור** – ידע במחשבים (הדרור, לוטוס, PC) נסיון חובה
אשקלון – הרצל 34 בית־גור
051-29896 051-25997

רשת מכללות בתי־ספר תיכוניים טכנולוגיים ומקיפים בתי־ספר לחקלאות ותעשייתיים.
עמל
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
למרכז עמל דרושים:
★ **מפקח לקירור ומיזוג אויר**
1/3 משרה (יומיים בשבוע)
★ **מפקח ומרכז נושא הרכב בבתי הספר**
משרה מלאה או חלקית
★ **מרכז נושא ידיעת הארץ**
משרה מלאה
בדבר פרטים נא לפנות, בכתב, בצרוף קורות חיים, השכלה ונסיון למרכז עמל, קהילת קייב 15, תל־אביב 69410.

לאורלייט חברה להנדסה בע"מ נס־ציונה
דרוש
מנהל למשרד הטכני
כישורים נדרשים:
★ מהנדס מכונות ★ בעל ניסיון של 5 שנים לפחות ★ שליטה מלאה באנגלית
★ כושר ניהול וארגון ★ רקע בחומרים מרוכבים ובענף הפלסטיקה יתרון
5 ימי עבודה בשבוע
תנאים טובים למתאימים
לפנות בכתב יד עם קורות חיים ונסיון למחלקת כח־אדם, ת.ד. 80 מיקוד 70450 נס־ציונה

נציבות שירות המדינה מודיעה על
פרסום מכרז פומבי מספר 180
למשרת סגן/ית בכיר/ה לממונה על השכר והסכמי עבודה
ביחידת השכר והסכמי עבודה.
ירושלים במשרד האוצר
הדרגה: 10־12 של דירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח
דרישות המשרה: השכלה אקדמית (תואר ראשון) בכלכלה או במינהל עסקים.
ניסיון של תשע שנים בעבודה דומה והתמצאות בתחומי השכר בשרות הציבור.
ידיעת השפה האנגלית.
פרטים נוספים, תיאור התפקידים אפשר לקבל בלשכה המתאימה של נציבות שירות המדינה, הקריה, רחוב קפלן 3, ירושלים ת.ד. 776 – 91007
טלפון מספר: 02-639241.
בקשות בצרוף מסמכים יש להגיש על גבי טופס מדף 2115 (אותו אפשר להשיג בכל סניפי הדואר) ללשכה הנ"ל עד ליום כ"ב בתמוז התשמ"ח (7.7.88)

לחברה בקרית מוצקין מערב אפריקה
דרוש
מנהל כללי
לחברה ולמפעל ...
הכישורים הדרושים:
★ נסיון בניהול כללי
★ שליטה מלאה בשפה האנגלית
על המעוניינים לשלוח ... עד בצירוף פרטי קורות חיים ונסיון קודם בעבודה לת.ד. 2468 ... "מנהל כללי"
– סודיות מובטחת –

איתנית
מוצרי בניה בע"מ
דרושים
*** מכונאי אחזקה**
*** חרט / מכונאי**
ניסיון בתעשיה של 4 שנים לפחות, גיל עד 40.
מגורים בסביבות הקריות ונהריה.
טלפון: 04-924141 כ"א

לחברת טופז (סניף ירושלים)
דרושים:
א. פקידה יעילה ואחראית
(רצוי קלדנית)
ב. אנשי מכירות בעלי ניסיון וכושר שכנוע
תנאים טובים למתאימים
טל' 02-243782

מכרז פומבי
בהתאם לסעיף 3 לתקנות העיריות (מכרזים לקבלת עובדים) התשל"ט־1979 מכריזה בזה עירית תל־אביב־יפו על משרה פנויה במרכז העירוני למיכון.
מכרז מס': 70/88/מח
תואר המשרה: אחראי ציוד תקשורת
דרגת המשרה: 5־8 של דירוג הטכנאים
תיאור התפקיד: **אחראי לתפעול התקין והשוטף של רשת התקשורת לעיבוד נתונים בעירייה**
דרישות המשרה
1. השכלה טכנית בתחום התפקיד ורישום בפנקס ההנדסאים והטכנאים.
2. בוגר קורס מוכר בתיכנות.
3. נסיון של 5 שנים לפחות בתיכנות ב־SICS ו/או בפיתוח יישומים בתקשורת.
4. נסיון בתפעול וניהול ציוד תקשורת למחשבי י.ב.מ. גדולים (משפחת 327X).
5. הכרת סביבת העבודה של VM, VSE, SICS, VTAM.
6. ידיעת השפה האנגלית.
בקשות למכרז בצירוף תיאור תולדות החיים והתעודות המעידות על כישורי המועמד, יש להגיש במעטפה סגורה למזכירות העיריה במכנון, על גבי שאלונים אישיים "בקשה למשרה פנויה", טופס מס' 2025 ולציין על המעטפה את מספר המכרז. טפסים להגשת בקשות אפשר להשיג במכנון באופן אישי או ע"י הדואר. טל'. 438599, 438463.
בקשות שתגענה ללא תעודות כאמור, לא תובאנה בחשבון.
התאריך האחרון להגשת הצעות הוא: כ"ב תמוז תשמ"ח 7 ביולי 1988
אלי עשת, מנכ"ל העיריה

המרכז למיכוני תיבות וספורם (לנוער ולמבוגרים) בע"מ
דרוש יזם חברתי
לתפקיד
מנהל
למתנ"ס ירוחם
דרישות התפקיד
● השכלה אקדמאית (ב.א. לפחות) ● תינתן עדיפות לבוגרי תכנית שורש ● נסיון מוכח בארגון מינהלי־כלכלי בהיקף רחב ● יועדף נסיון במינהל חינוכי ובחינוך המשלים ● נכונות לעבודה בשעות לא שיגרתיות ● מגורים במקום תנאי הכרחי.
יש לפנות בכתב בצירוף קורות חיים שמות ממליצים ופרוט הנסיון אל עמי שגב החברה למתנ"סים גבעת גונית ירושלים 91034
על הפניות בציון המקום המבוקש להגיע עד ל־30.6.88
ייענו מועמדים מתאימים בלבד.

חוזרים
השלכה הרה־המדולה בישראל
לרשת חנויות "ירים"
דרוש/ה
איש/ת מכירות
– צעירה דינמית
– בעלת נסיון במכירות
– רצוי ידע בשרטוט
העבודה במשרה מלאה, בשעות מפוצלות
לפנות: 03-255223 (שולי או דני)

מוזיאון ישראל, ירושלים
למשרד התיכנון
דרוש/ה
אדריכל/ית
כישורים:
● 5 שנות נסיון בהפקת תכניות עבודה ותכנון
● נסיון בעיצוב פנים
● נסיון בפיקוח על ביצוע
מועמדות נותן להגיש בכתב בצירוף קורות חיים פירוט נסיון וממליצים (אין לשלוח עבודות) למוזיאון ישראל - מח' כ"א, ת.ד. 1299, ירושלים 91012

לעיתון חדשות דרוש/ה
סדר/ית
לסדר צילום
★ ניסיון בסדר צילום
★ הדפסה בשיטה עיוורת
העבודה במשמרות (כולל שבתות)
נא להתקשר אל דורית, טל. 03-5120515, בימים א'־ה' בשעות 9⁰⁰־14⁰⁰

למפעל בראשל"צ
פקיד/ת מכירות נמרץ/ת
למשרה מלאה 8.00 עד 16.00
לפנות בכתב יד ופירוט קורות חיים לת.ד. 16080 ת"א

מדינת ישראל
משרד החינוך והתרבות אגף כח אדם בהוראה
הודעה מס' התשמ"ח/5 על
משרות ניהול פנויות
אגף כח אדם בהוראה מודיע על משרות ניהול פנויות של מנהלים בבתי־ספר יסודיים, בחטיבות הביניים ובבתי הספר המקיפים השש שנתיים לקראת שנת הלימודים תשמ"ט.
מן המועמדים נדרשים כישורים בתחומי ההשכלה הפדגוגית והאקדמית, הכשרה מיוחדת במינהל החינוך, מינהל כללי ותק בהוראה של חמש שנים.
התכונות פורסמו בפירוט בחוזר מנכ"ל מיוחד ד' שבט (התשמ"ח) פברואר (1988) נוהל מינוי מנהלים במוסדות חינוך רשמיים. המעוניינים להציג מועמדותם ימלאו טופס בקשה למשרת ניהול שאפשר לקבלו בכל לשכה מחוזית של משרד החינוך והתרבות. הטופס ימולא בשני העתקים: האחד ישלח אל מנהל המחוז וגם נמצאת המשרה הפנויה, ואחר אל המפקח על בית הספר שבו מועסק המועמד.
היום האחרון לקבלת בקשות בלשכה המחוזית – יום שישי ט"ז בתמוז התשמ"ח (1 ליולי 1988)
רשימת המשרות
א. מחוז ירושלים – רחוב דוד המלך 18, ירושלים מיקוד 94101 טלפון 02-238211
1. ביה"ס המקיף שש שנתי "בית צפאפא" בבית צפאפא. 12 כיתות ז'־י"ב. כיתה אחת לחינוך מיוחד.
2. ביה"ס הממלכתי "עדיאר" בבית שמש. 9 כיתות א'־ו'.
3. חטיבת הביניים הממלכתית דתית "פירסט" בבית שמש. 7 כיתות ז'־ט'.
4. ביה"ס הממלכתי "ארנון" בירושלים. 13 כיתות א'־ו'.
5. ביה"ס הממלכתי "ארנונה" בירושלים. 13 כיתות א'־ו'.
6. ביה"ס הממלכתי "בית הכרם" בירושלים. 17 כיתות א'־ו'.
7. ביה"ס הממלכתי "גילה ב'" בירושלים. 18 כיתות א'־ו'.
8. ביה"ס הממלכתי "גילה ד'" בירושלים. 11 כיתות א'־ו'.
9. ביה"ס הממלכתי דתי "נוה עציון בנים" בירושלים. 7 כיתות א'־ו'. 3 כיתות ז'־ח'.
10. ביה"ס הממלכתי דתי "רמות 02" בירושלים. 12 כיתות א'־ו'. 4 כיתות ז'־ח'.
11. ביה"ס הממלכתי לחינוך מיוחד "אל אמל" במזרח ירושלים. 5 כיתות א'־ח'.
12. ביה"ס הממלכתי לחינוך מיוחד "אל בכריה" במזרח ירושלים. 5 כיתות א'־ח'. ביה"ס חדש.
13. חטיבת הביניים הממלכתית "אל קודס לבנות" במזרח ירושלים. 12 כיתות ז'־ט'.
14. ביה"ס הממלכתי "בית חנינא בנים" במזרח ירושלים. 16 כיתות א'־ט'.
15. ביה"ס הממלכתי "סור בהר בנים" במזרח ירושלים. 26 כיתות א'־ט'. 2 כיתות מקדמות. 2 כיתות גן.
16. ביה"ס הממלכתי "סואהרה בנים" במזרח ירושלים. 25 כיתות א'־ט'. כיתת גן אחת.
17. ביה"ס הממלכתי "עיסאויה בנים" במזרח ירושלים. 12 כיתות א'־ו'. 2 כיתות גן.
18. חטיבת הביניים הממלכתית "מבשרת ציון" במבשרת ציון. 13 כיתות ז'־ט'. המשרה פנויה לשנה.
19. ביה"ס הממלכתי "ממלכתי ב'" במעלה אדומים. 16 כיתות א'־ו'.

ב. מחוז המרכז – בית הדר דפנה, שד' שאול המלך 39, תל־אביב מיקוד 64928 טלפון 03-5435276
1. ביה"ס הממלכתי "בכור" באבן יהודה. 19 כיתות א'־ו'.
2. ביה"ס הממלכתי דתי "רמב"ם" בבית דגן. 6 כיתות א'־ו'. 2 כיתות ז'־ח'. כיתה אחת טיפולית. המשרה פנויה לשנה.
3. ביה"ס הממלכתי האזורי בבית חנן. 7 כיתות א'־ו'. 4 כיתות ז'־ח'. כיתה אחת ללקויי למידה. כיתה אחת טיפולית. המשרה פנויה לשנה.
4. חטיבת הביניים הממלכתית "אילון" בבית חשמונאי. 8 כיתות ז'־ט'. ביה"ס חדש.
5. ביה"ס הממלכתי "ויצמן" בבית יהושע. 10 כיתות א'־ו'. המשרה פנויה לשנה.
6. ביה"ס הממלכתי דתי "שוהם" ע"י בית עריף. 7 כיתות א'־ו'. 2 כיתות ז'־ח'. 3 כיתות לחינוך מיוחד.
7. ביה"ס הממלכתי האזורי בבני עטרות. 11 כיתות א'־ו'. 3 כיתות ז'־ח'.
8. חטיבת הביניים הממלכתית בגדרה. 13 כיתות ז'־ט'.
9. ביה"ס הממלכתי "בן גוריון" בגן־יבנה. 12 כיתות א'־ו'. המשרה פנויה לשנה.
10. ביה"ס הממלכתי דתי "אריאל" בגני תקוה. 7 כיתות א'־ו'.
11. ביה"ס הממלכתי "הלפיד" בהוד השרון. 25 כיתות א'־ו'.
12. ביה"ס הממלכתי "ביאליק" ביבנה. 12 כיתות א'־ו'. המשרה פנויה לשנה.
13. ביה"ס הממלכתי בכוכב יאיר. 12 כיתות א'־ו'. 6 כיתות ז'־ט'. המשרה פנויה לשנה.
14. ביה"ס הממלכתי דתי בכוכב יאיר. 6 כיתות א'־ו'. המשרה פנויה לשנה עם אפשרות הארכה.
15. ביה"ס הממלכתי "אהרונוביץ" בכפר מלל. 14 כיתות א'־ו'. המשרה פנויה לשנה.
16. חטיבת הביניים הממלכתית "אלון" בכפר סבא. 18 כיתות ז'־ט'. המשרה פנויה לשנה.
17. ביה"ס הממלכתי "ארן" בכפר סבא. 12 כיתות א'־ו'.
18. ביה"ס הממלכתי "השרון" בכפר סבא. 12 כיתות א'־ו'.
19. ביה"ס הממלכתי ע"ש "יצחק שדה" בכפר סבא. 18 כיתות א'־ו'. המשרה פנויה לשנה.
20. ביה"ס הממלכתי "קפלן" בנחלת יהודה. 6 כיתות א'־ו'.
21. ביה"ס הממלכתי לחינוך מיוחד "בבית החולים הממשלתי נס ציונה" בנס ציונה. 11 כיתות א'־ט'.
22. ביה"ס הממלכתי "הדר" בנס ציונה. 12 כיתות א'־ו'. 4 כיתות ז'־ח'.
23. ביה"ס הממלכתי דתי "דעות" בנס ציונה. 6 כיתות א'־ו'. כיתה טיפולית אחת.
24. ביה"ס הממלכתי "בארי" בנתניה. 24 כיתות א'־ו'. 9 כיתות ז'־ח'. המשרה פנויה לשנה.
25. ביה"ס הממלכתי "גורדון" בפתח תקוה. 19 כיתות א'־ו'. 2 כיתות לחינוך מיוחד.
26. חוה לחינוך חקלאי בפתח תקוה. 41 כיתות א'־ו'. 60 כיתות ז'־ח'.
27. ביה"ס הממלכתי "יסודות" בפתח תקוה. 16 כיתות א'־ו'.
28. חטיבת הביניים הממלכתית דתית "ישורון" בפתח תקוה. 18 כיתות ז'־ט'. 2 כיתות מקדמות. המשרה פנויה לשנה.
29. ביה"ס הממלכתי "פיק"א" בפתח תקוה. 18 כיתות א'־ו'. 2 כיתות אורגניות.
30. ביה"ס הממלכתי "שיפר" בפתח תקוה. 18 כיתות א'־ו'.
31. ביה"ס הממלכתי "בית אור" בקדרון. 14 כיתות א'־ו'. 5 כיתות ז'־ח'. 2 כיתות לחינוך מיוחד.
32. ביה"ס הממלכתי דתי "אהל מאיר" בקרית עקרון. 9 כיתות א'־ו'.
33. ביה"ס הממלכתי דתי "סיני" בראשון לציון. 20 כיתות א'־ו'. 4 כיתות לחינוך מיוחד. המשרה פנויה לשנה עם אפשרות הארכה.
34. חטיבת הביניים הממלכתית "קרול" בראשון לציון. 22 כיתות ז'־ט'. המשרה פנויה לשנה.
35. ביה"ס הממלכתי "רמב"ם" בראשון לציון. 18 כיתות א'־ו'. 2 כיתות לחינוך מיוחד.
36. ביה"ס הממלכתי "רמנים" בראשון לציון. 8 כיתות א'־ו'. המשרה פנויה לשנה.
37. ביה"ס הממלכתי "יהודיה" ברעננה. 12 כיתות א'־ו'.
38. חטיבת הביניים הממלכתית ברעננה. 6 כיתות ז'. ביה"ס חדש.
39. ביה"ס הממלכתי האזורי בתל מונד. 18 כיתות א'־ו'. 3 כיתות לחינוך מיוחד.

ג. מחוז הדרום – בית הממשלה – דרך הנשיאים – באר־שבע, טלפון 057-663511
1. ביה"ס הממלכתי "יהדי אילת" באילת. 16 כיתות א'־ו'.
2. ביה"ס הממלכתי דתי "יראי" באשדוד. 3 כיתות א'־ו'.
3. ביה"ס הממלכתי "צאלים" בבאר־שבע. 12 כיתות א'־ו'. 4 כיתות ז'־ח'. המשרה פנויה לשנה.
4. ביה"ס הממלכתי לחינוך מיוחד "צבר" בדימונה. 8 כיתות א'־ט'.
5. ביה"ס הממלכתי מאוחד בירוחם. 21 כיתות א'־ו'. המשרה פנויה לשנה.
6. ביה"ס הממלכתי דתי "תושיה" בכפר מימון. 9 כיתות א'־ו'. המשרה פנויה לשנה.
7. ביה"ס הממלכתי "אבישור" בערד. 14 כיתות א'־ו'.

ד. מחוז חיפה – רח' פנס לוקס 7, חיפה, מיקוד 35055, טלפון 04-562323
1. ביה"ס הממלכתי "שרת" באור עקיבא. 5 כיתות ז'־ח'. פירסום חוזר.
2. חוה חקלאית ממלכתית "גן כרמיה" בכפר גלים. 9 כיתות ו'. 3 כיתות ז'. המשרה פנויה לשנה עם אפשרות הארכה.
3. ביה"ס הממלכתי דתי "בית הילד" בפרדס חנה. 8 כיתות א'־ו'. ביה"ס בתוך מוסד ילדים משרה משולבת עם המוסד.
4. ביה"ס הממלכתי דתי "מעלה" בקרית אתא. 9 כיתות א'־ו'.
5. ביה"ס הממלכתי "נתיבים" בקרית חיים. 13 כיתות א'־ו'.
6. ביה"ס הממלכתי דתי "יבנה" תבל בקרית טבעון. 6 כיתות א'־ו'. המשרה פנויה לשנה.
7. ביה"ס הממלכתי "רמונים" בקרית טבעון. 13 כיתות א'־ו'.
8. ביה"ס הממלכתי "זבולון" כרכסים. 7 כיתות א'־ו'. כיתה אחת טיפולית. המשרה פנויה לשנה.

ה. מחוז הצפון – בית הממשלה, נצרת עלית, מיקוד 16000, טלפון 06-572960
1. ביה"ס הממלכתי דתי באליקים. 6 כיתות א'־ו'. כיתה אחת טיפולית.
2. ביה"ס הממלכתי בקיבוץ אפיקים. 7 כיתות א'־ו'. 2 כיתות ז'־ח'.
3. ביה"ס הממלכתי בבצת. 10 כיתות א'־ו'. המשרה פנויה לשנה עם אפשרות הארכה.
4. חטיבה לגיל הרך בגבעת אלה. גן + 2 כיתות א'־ב'.
5. ביה"ס הממלכתי בתאנגרה. גן + 6 כיתות א'־ו'.
6. ביה"ס הממלכתי דתי "תחכמוני" בטבריה. 16 כיתות א'־ח'. כיתה טיפולית אחת. המשרה פנויה לשנה.
7. ביה"ס הממלכתי ביאנוח. 12 כיתות א'־ו'.
8. ביה"ס הממלכתי בכברי. 6 כיתות א'־ו'. פירסום חוזר.
9. ביה"ס הממלכתי דתי "צוריה" בכרמיאל. 11 כיתות א'־ו'. 2 כיתות ז'־ח'. המשרה פנויה לשנה עם אפשרות הארכה.
10. ביה"ס הממלכתי דתי בקיבוץ לביא. 16 כיתות א'־ח'. המשרה פנויה לשנה. פירסום חוזר.
11. חטיבת הביניים הממלכתית דתית במעלות. 4 כיתות ז'־ח'. פירסום חוזר.
12. ביה"ס הממלכתי בקיבוץ נאות מרדכי. 6 כיתות א'־ו'. פירסום חוזר.
13. ביה"ס הממלכתי בנין. 8 כיתות א'־ח'. פירסום חוזר.
14. ביה"ס הממלכתי דתי "ארבל" בנצרת עלית. 6 כיתות א'־ו'. כיתה אחת טיפולית. המשרה פנויה לשנה עם אפשרות הארכה.
15. ביה"ס הממלכתי "כרמל" בנצרת עלית. 11 כיתות א'־ו'.
16. ביה"ס הממלכתי בקיבוץ עין זיוון. 6 כיתות א'־ו'.
17. ביה"ס הממלכתי דתי "זבולון" בעפולה. 3 כיתות א'־ו'. 6 כיתות ז'־ט'.
18. ביה"ס הממלכתי דתי "יבנה" בקרית שמונה. 6 כיתות א'־ו'. המשרה פנויה לשנה עם אפשרות הארכה. פירסום חוזר.
19. ביה"ס הממלכתי בשומרה. 5 כיתות א'־ו'.

ו. מחוז תל־אביב – בנין הדר־דפנה, שד' שאול המלך 39, תל־אביב. טלפון 03-5435406
1. ביה"ס הממלכתי דתי "מירון" בתל־אביב. 6 כיתות א'־ו'. 2 כיתות לחינוך מיוחד.

הארץ

יום ו', ט' בתמוז התשמ"ח
24 ביוני 1988

מערכת, הנהלה, מודעות, הפצה ומנויים: תל אביב, רחוב זלמן שוקן 21, טל' 5121212
ת"ד 233 תל אביב 61001 טלקס 810012, טלפקס 33748
ירושלים: רחוב המלכה 2, טל' 02-224245, ת"ד 275 י-ם 91002 פקס 02-224249
חיפה: רחוב הנביאים 20, טל' 04-6611666, ת"ד 5259 חיפה 31052 פקס 04-670715

המו"ל: הוצאת עתון הארץ בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, תל-אביב
העורך: גרשום שוקן   עורך המשנה: חנוך מרמרי
סגן עורך: גדעון לוי
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות והיא מחזירה כתבי-יד
HA'ARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel. P.O.B 233, Tel. 5121212

תביעות הרופאים ובריאות המשק

סכסוך השכר עם הרופאים – בניגוד לרושם שהללו מבקשים לעורר אין המדובר ב"קיצור תורים" ובוודאי לא ב"הבראת מערכת הבריאות" אלא בסכסוך שכר רגיל ופשוט – סכסוך זה הולך ומסתבך. כמספר הגורמים המשתתפים בסכסוך כן מספר העמדות: משרד הבריאות חולק על משרד האוצר, שאינו מצליח להגיע להידברות עם ההסתדרות הרפואית, שנוקטת עמדות מנוגדות בתכלית לעמדות ההסתדרות הכללית, דהיינו קופת החולים הכללית. בימים האחרונים גיבשה לעצמה עמדה משלה גם קבוצת מנהלי בתי החולים, וכבר מתארגנים למאבק למען "קיצור תורים" גם רופאי המרפאות; ועדיין לא הוזכרו ארגוני העובדים הפאראמדיקאים, האורבים מן הצד ומוכנים להיזקק למבצע "קיצור תורים" בהזדמנות המתאימה.

במהומה כללית מעין זו, שבה מעורבים שיקולי כלכלה, פוליטיקה, בריאות הציבור (ומן הסתם גם שיקולים אישיים-פה ושם), יש הכרח להגדיר נקודת מוצא לפתרון הבעיות, שתייצג את האינטרס הציבורי העיקרי והמכריע; כל השיקולים האחרים חייבים להיות כפופים לאינטרס זה. בתנאים הנתונים, אין מנוס מן המסקנה, שמשרד האוצר הוא המייצג את האינטרס הציבורי המכריע: למנוע את פריצת מערכת השכר, שתביא בעקבותיה מבול תביעות – לא במיגזר הרפואי בלבד, אלא במשק כולו. התחדשות האינפלציה הדוהרת, שמוראותיה חדלו כנראה להיות מוחשיים בתודעת חלק מעובדי הציבור – תהיה אז בלתי נמנעת.

לפיכך מוצדקת עמדת שר האוצר, הדוחה בתקיפות הסדרים עם רופאי בתי החולים, העלולים לשמש תוך זמן קצר עילה ובסיס לתביעות של מיגזרים אחרים. עם זאת מתברר – ומשרד האוצר היה בין הראשונים לאשר זאת – כי ניתן לגבש פתרונות, שיצמצמו מאד או יסלקו כליל את הסכנה הזאת. ועדת המומחים, שאותה הקימה ועדת ארבעת השרים, אמורה לגבש הצעת פתרון כזאת, ואפשר שתניח אותה כבר היום על שולחן הדיונים.

פתרון כזה לא יענה, קרוב לוודאי, על כל הדרישות הטעמים. ייתכן שהוא יחייב הזרמת מרכיב עסקי לא-ציבורי למערכת האישפוז – דבר שלא ישא חן בעיני ההסתדרות וקופת חולים. אפשר שתידרש הגדלת תשלומי המבוטחים, ישירים או עקיפים, ששרת הבריאות היתה מעדיפה להימנע ממנה. כמעט ודאי, שהפתרון לא יתן לרופאים את תוספת השכר השמנות שהם מקווים לקבל הודות ללחץ הכבד שהם מפעילים על החולים. אבל אם רוצים למצוא פתרון שיאזן את כל הדרישות תוך התחשבות בטובת המשק הלאומי – אין מנוס מפשרה.

כנגד זה, אם יוארך הסכסוך עוד, הקורבנות הוודאיים יהיו שוב החולים – אותם חולים, שיו"ר ארגון רופאי המדינה הד"ר ויסבורט אמר שלשום כי נעשה קשה יותר ויותר להציל את חייהם. אם אמנם כך הדבר – זו התפתחות חמורה, שהאחריות עליה חלה אך ורק על הרופאים. שום תירוץ, המנסה לגלגל את האחריות לשלום החולים על האוצר, משרד הבריאות, ועדת השרים או ועדה אחרת כלשהי, לא יתקבל: על הרופאים מוטלת אחריות ישירה ובלעדית לגורל החולים, ואף רופא לא יוכל להתנער מאחריותו זו. יש לתבוע שוב ושוב מן הרופאים, במלוא התוקף: חידלו מהנסיון הבזוי להשיג הטבות שכר באמצעות מניעת טיפול מן החולים, שנשבעתם לשקוד על שלומם.

ריגול בצל ההפשרה

האווירה הרגועה בין מוסקווה ואוטווה, המלווה את החלטת ממשלת קנדה לגרש 17 דיפלומטים סובייטים הנאשמים בריגול, היא מאותות ההפשרה הבין-גושית בעקבות הפרסטרויקה וההידברות בין מעצמות-העל. הסובייטים הגיבו בתגמול המקובל של גירוש חמישה דיפלומטים קנדיים. מוסכם כנראה, על שני הצדדים שלפרשה לא תהיה השפעה על שיפור היחסים ביניהם.

הדיפלומטים הסובייטיים מואשמים בעיקר, כמו במקרים דומים במערב אירופה, בנסיונות ריגול תעשייתי, ביחוד בתחום הטכנולוגיות המתקדמות. אך אחדים מהם הואשמו בעבירה חמורה הנוגעת יותר – נסיון לרכוש סוכנים ולחדור למחלקת המודיעין במשטרת קנדה. מניחים שהכוונה היתה לחדור בדרך זאת גם לשירותי הבטחון הכלליים של קנדה והמשך גם למוסדות המקבילים בארה"ב, איתם מקיימים הקנדים קשר הדוק. הפרשה נחשפה במהירות בעזרת עוזר במשלחת הסובייטית לארגון התעופה הבינלאומי, שביקש מקלט מדיני בקנדה.

כמה לקחים מתבקשים מהמקרה. ראשית, שבעידן ההפשרה מתייחסים אל מעשי הריגול ואל צעדי התגמול כאל דברים שבשיגרה שלא צריכים להשפיע על שאר מיגוון הקשרים. שנית, שהפיגור הטכנולוגי הסובייטי והמאמצים של המערב לשמור על סודות טכנולוגיים ומדעיים, מהווים עתה – אולי אפילו יותר מבעבר – אתגר למרגלים מהגוש הקומוניסטי. שלישית, בריה"מ עושה כנראה מאמץ מוגבר לחדור ולפגוע במערכת הריגול הנגדי של ארה"ב ובעלות בריתה. ורביעית – ההפשרה יכולה לפעול בשני הכיוונים: גם להקל על נסיונות ריגול וגם לעודד ערנות אל המערב המסייעת לגלות את רשתות הריגול.

חשש מהתקרבות המעצמות

אפילו טרם הושג, הסכם שלום בין-גושי למזרח-התיכון הוא לא נמנע, ואין הכרח כי יקפח את בטחונה של ישראל

מאת פולס

ראש הממשלה העיד השבוע בישיבת ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, כי קיימת תחייה להבנה אמריקאית-סובייטית על חשבון ישראל, והוסיף כי "גורם ישראלי" הביא בפעילותו להתקרבות האמריקאים אל בריה"מ-הועידה. אם היה מי שפקפק למי התכוון יצחק שמיר, בא ח"כ אהוד אולמרט ופתר את החידה: תוכנית שלום חדשה אמריקאית, שנועדה לסייע למערך בבחירות, צפויה בקיץ, וכי שמעון פרס – "מולידה של ההתקרבות האמריקאית-סובייטית" – יקבל אותה ("הארץ", 21.6).

ידיעות על תוכנית שלום מזרח תיכונית, אשר עליה כבר הסכימו במגמול שתי מעצמות-העל, נפוצות זה שבועות אחדים בדברי פרשנות באמצעי התקשורת. באין כמו בחו"ל. קשה עדיין לבדוק את מהימנותן, אבל על נקלה ניתן להעלות על הדעת שתוכנית כזאת עשויה להתגבש (אם לא התגבשה כבר) בעתיד הנראה לעין.

כן הראוי להזכיר, שמיכאיל גורבצ'וב אמר – לרגל פסגת מוסקווה בתחילת החודש – כי "בצד האמריקאי קיימת ההכרה שללא בריה"מ-המועצות אין אפשרות להגיע להסדר במזרח-התיכון". כיוון ששום מקור אמריקאי לא הכחיש קביעה זו או לפחות הסתייג ממנה, היה יסוד לשער כי חל שינוי בעמדת ארה"ב. בעוד וואשינגטון הרשמית פעלה החל מ-1974, לפי הכלל שיש להחזיק את הסובייטים מחוץ לענייני המזרח-התיכון (למעט מסוריה, ממנה אי-אפשר היה להוציאם), הסכימו רייגן ושולץ לשתף את הסובייטים בניסיון לשים קץ לסכסוך בין העולם הערבי לישראל.

יש די במודעות למפנה זה כדי לעורר את ההשערה, כי העניין לא הסתיים בהודעת גורבצ'וב ובהיעדר הכחשה אמריקאית. מה שנאמר במוסקווה מחייב המשך, כלומר ניסיון לתרגם את עקרון השיתוף בין שתי המעצמות לשפת מעשה. והנה נמסר, כי ריצ'ארד מרפי ייפגש בקרוב עם ולדימיר פוליאקוב, והיו גם ידיעות לפיהן עומד ג'ורג' שולץ להיוועד באוגוסט פעם נוספת עם אדוארד שווארדנאדזה.

* * *

על כן יש מקום להתייחס באופן מסויים ללחישות על הסכם בין-גושי; ואם זה טרם סוכם, מותר לשער כי פקידים בשני משרדי החוץ טורחים בהכנתו, ובוודאי עוסקים בכתיבת תזכירים כדי להגיע לעיצוב של טיוטה, לקראת שני סוגי הפגישות.

ראש הממשלה טען כי הבנה אמריקאית-סובייטית תושג "על חשבון ישראל"; האם כוונתו לומר כי הבנה כזו לא תעלה בקנה אחד עם הרעיון של ארץ-ישראל השלמה, הדעה נותנת כי יצחק שמיר אינו נתפס לטעות. עם זאת מתעוררת השאלה, כלום כל הידברות בין שתי מעצמות-העל מוכרחה לקפח את בטחונה של ישראל?

ח"כ אליעזר גרנות (מפ"ם) חיווה דעתו כי "מעולם לא פגעה ההתקרבות בין המעצמות בישראל" ("הארץ", 22.6.88). יש להעמיד את גרנות על טעותו: היו מקרים שהסתיימו בפגיעות – ואפילו מכאיבות מאד. כאשר בער בנו הנשיא דווייט אייזנהאואר בימי מבצע קדש, הוא שידר מבחינה פוליטית על גל אחד עם חרושצ'וב ובולגנין, שאיימו בהפעלת טילים אם צה"ל יוסיף להילחם במצרים; וכאשר הנרי קיסינג'ר הגיע אלינו בסוף חודש אוקטובר 73' ותבע במפגיע שישראל תסכים להפסקת אש, הוא הציל את הארמיה השלישית של מצרים מכניעה וקטע את מסע הצבא של צה"ל.

מצד שני, סייעה לישראל ההבנה בין ארה"ב לבריה"מ בעצרת האו"ם בנובמבר 47', והקלה על קבלת ההחלטה שתבעה את כינונה של מדינה יהודית (בצידה של מדינה ערבית, ותוך הוצאת ירושלים וסביבתה אל מחוץ לגבולות שתיהן). חשיבות רבה היתה גם בהכרה ההדדית שהעניקו שתי המעצמות למדינת ישראל, כמעט בו-זמנית – תחילה ארה"ב דה פאקטו, ומיד לאחר מכן בריה"מ דה יורה.

הסכמה דומה הושגה בפרוס מלחמת ששת-הימים. הסובייטים נענו להצעת הנשיא לינדון ג'ונסון ששתי מעצמות-העל יימנעו מהתערבות במלחמה. הסכמה דומה על חידוש שליחותו של גונאר יארינג (בקיץ 70') איפשרה לנו להגיע לסיומה של מלחמת ההתשה, והיה בכך משום ברכה לישראל.

כללו של דבר: אם ארה"ב ובריה"מ מוצאות לשון משותפת – על פיה יישק דבר באזורנו. אין יסוד להנחה כי לא יקרה כך גם עכשיו, אם אמנם תושג תמימות דעים בין ואשינגטון למוסקווה על הדרכים לקידום תהליך השלום, שנתקע עקב סירובה של ישראל, כאשר ראש הממשלה דחק הצידה את ממלא מקומו, וחוסיין נסוג מהסכם לונדון.

* * *

אין בסיס לטענתו של ח"כ אהוד אולמרט, כי אם שתי מעצמות-העל יגבשו תוכנית שלום משותפת, שמעון פרס יהיה ראוי להיקרא "מולידה". אם יש בכלל מקום לדבר על שותפות ישראלית כלשהי, המניעים לכך מגיעים ליצחק שמיר יותר מאשר לשר החוץ. אכזבתו של ג'ורג' שולץ מסרבנותו של ראש הממשלה הרימה (או מרימה) תרומה מכובדת יותר לכך, מאשר מאבקו של שמעון פרס למען ועידה בינלאומית – ללא סמכויות כפיה או וטו, שתי אפשר להוסיף לשוב להסכם לונדון.

טענת אולמרט כי פרס יקבל הסכם אמריקאי-סובייטי היא בבחינת נבואה; חזקה על מנהיג המערך שלא יקבע את עמדתו מבלי לבדוק בשבע עיניים, יחד עם רבין, את השלכות ההסדר המוצע על ביטחון המדינה. ואשר לטענה הנוספת, כאילו מעצמות-העל חותרות לגיבושה של תוכנית שלום "שנועדה לסייע למערך במערכת הבחירות" – זו מתעלמת מהאינטרס המשותף של וואשינגטון ומוסקווה בהבאת שקט לאזור, על מנת למנוע סכנת התלקחות העלולה ליצור משברים, אשר שתיהן מעוניינות שלא להיסחף לתוכם. היא משקפת, לעומת זאת, את חששות הליכוד פן יאבד את היתרון המשוער שעשוי להיות לו לקראת הבחירות – כלומר, הטענה כי לתוכנית פרס בעניין ועידה בינלאומית אין תוחלת.

עלינו להתייחס להתפתחויות המדיניות הבין-מעצמתיות בראש ובראשונה מבחינת דאגתנו לעתיד ישראל ובטחונה, שהמשך הסכסוך מאיים עליו. צריך שיהיה לנו עניין בסיומו או לכל הפחות בצימצומו; ואם הליכוד יתמיד בעמדתו על סטאטוס קוו טריטוריאלי, אין זה מן הנמנע ששני הגדולים יכפו עלינו ועל הערבים את פתרונם – השנה או בשנה הבאה – ושום זעקת שבר של "המחנה הלאומי" לא יועילו.

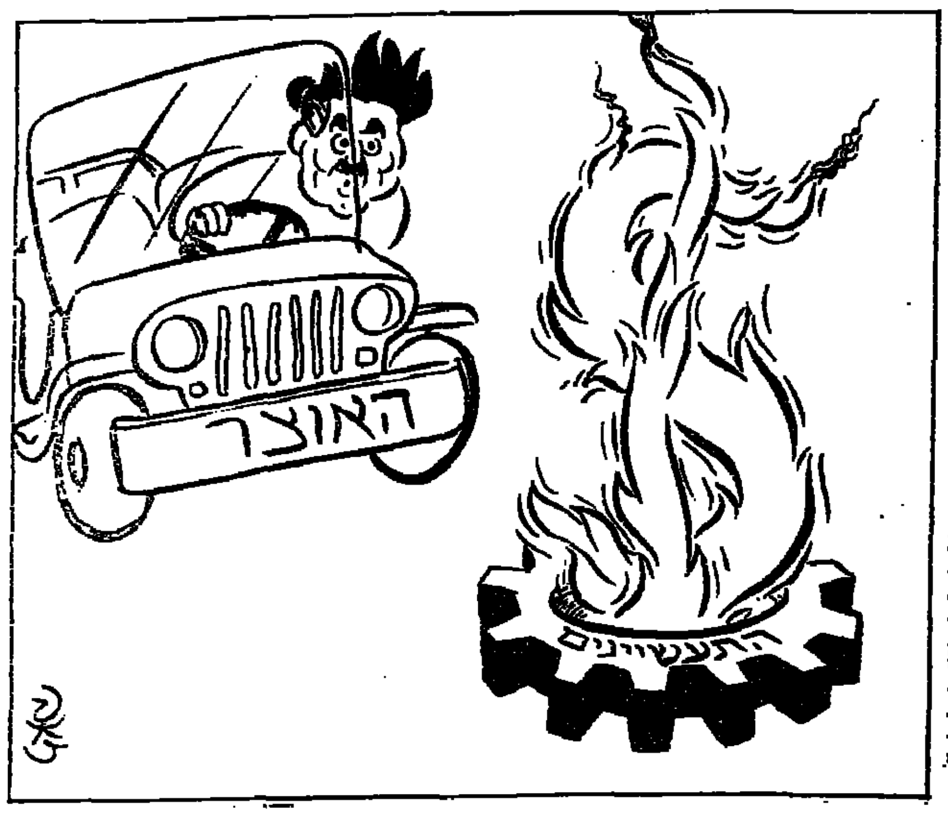

להמר על החבר ג.

רבים סיכוייו של גורבצ'וב לגבור על יריביו האידיאולוגיים בישיבת המפלגה הקומוניסטית הנפתחת בשבוע הבא במוסקווה

א. שוייצר

ביום ג' הקרוב תיפתח במוסקווה ישיבת המועצה של המפלגה הקומוניסטית הסובייטית. 5,000 נבחרים-ממונים כונסו במיוחד – המועצה אינה אחד מהגופים התקניים של המפלגה – כדי לפסוק הלכה בשאלות המעסיקות את שליטי ברית המועצות אשר המזכ"ל גורבצ'וב העתיק את הדיון בהן לרשות הרבים. פנים רבות לפרסטרויקה המטופלת במסגרת הגלאסנוסט, מן המשק הזקוק לשידוד מערכות יסודי ועד לבעיות המיעוטים, מן הסבך באזרביג'אן ועד לרעשים התת-קרקעיים באסטוניה ולאטביה, המציבים סימני שאלה על יציבות האימפריה.

כל אלה, כך נאמר, יידונו במועצה, אך השאלה המסקרנת באמת את התקשורת, ומן הסתם גם את אנשי המדינה ברחבי תבל, היא: כלום יצליח המזכ"ל גורבצ'וב לזכות באישור לתפיסותיו ולמהלכיו כפר-על, שיאפשר לו להוסיף בדרך הרפורמות הנקשרת בשמו.

יש הנוטים לחזור את המוצגת השנייה של שאלה זו, ולנסחה כך: כלום יזכה גורבצ'וב בהצבעת אמון במועצה, המרשימה דיה כדי לשתק את מתנגדיו בתוך המנגנונים של המפלגה השלטת, ואשר תשכנע גם את האדישים ואת המהססים בציבור הרחב, כי נגזר עליהם להשלים עם החבר ג. ועם דרכיו המסעירות.

לשון אחר, כלום מבוססת שידותו בראש השלטון הסובייטי, או שמא יתרסק על חומת השמרנות והלא-אכפתיות הלאה השקועים עמוק בנשמה הרוסית.

* * *

הספקנים הנשענים גם על ניתוח הסוציולוגיה של המשטר, אך גם על מידע המתעדכן ברציפות, לרבות מנאומיו הפומביים הרבים של גיבור הדראמה, גורסים כי התמורות המגבנות, יריבים בפוליטביורו ובוועד המרכזי, ואי-יכולתו של המזכ"ל לספק הוכחה תוצרתית מיידית, שבוודאי לעם ללכת אחריו ולהיטיב עם עצמו, יגברו על מלות השכנוע של גורבצ'וב עצמו ועל התלהבותם של החוגים האינטלקטואליים התומכים בו. להלן ייעשה ניסיון להראות, כי ההתנגדות, לרבות הקשיים והחומרים האובייקטיביים הגלומים אל הפרסטרויקה, חלולה יותר משנראה במבט ראשון, או לחילופין, שגורבצ'וב יוכל לעקוף אותם ולהערים – אם זו המלה הנכונה – על מעודדיה.

גורבצ'וב. דמות זוהרת

מן הראוי להתחיל בעובדה, שמכירי המשטרים הקומוניסטיים ערים לה, אף שההערכות לגבי כושרו של המזכ"ל לשרוד אינן מביאות אותה בחשבון. גורבצ'וב לא נבחר במקרה ב-1984 לעמוד בראש המפלגה הסובייטית. במשטר, שבו לא מתמנה שומר לילה במפעל פרובינציאלי בלי בדיקת תיק, לא יוכל מזכ"ל המפלגה להיבחר, אלא אחרי עיון מדוקדק ובקפדן של מעשיו והשקפותיו. רוצה לומר, מי שבחר בגורבצ'וב לא קנה חתול בשק. הפוליטביורו והוועד המרכזי ידעו, במידה מספקת של דיוק, לאן ירצה האיש להוביל אותם. ואם בחרו בו, סימן שהיתה לו ולדרכו, ולו גם במצבה העובר ראו, תמיכה בסיסית.

מאז לא קרה דבר שיפריך הנחה זו. הוויכוח המתנהל בפומבי בין גורבצ'וב לבין יריביו המשוערים, נוגע לקצב הנהגת השינויים ולאי-אלה מתוצאותיהם הלוואי, במיוחד במה שנוגע לקיצוץ זכויות-יתר של בעלי שררה ונספחיהם במנגנון. אלה, עם כל חשיבותם לנפגעים בדבר, אינם מן המהות שעליה קם או נופל מנהיג, אלא נושא למאבק המסתיים בהתפשרות. מי שמעיין בקטעי המידע המגיעים למערב מדברי הגמר הנורא יגור ליגאצ'וב, האיש האמור לייצג את האופוזיציה למזכ"ל, ייווכח בנקל, כי הלה אינו מציג את עצמו כאלטרנטיבה, אלא כמאיט הקצב ומשמר הכוח המפלגתי שגם גורבצ'וב מודה בחיוניותו.

ואולם, אין דבר המבליט את חלקיותה של ההתנגדות לחבר ג. מן האישורים לרפורמות שמוסרות הנהגת המפלגה הסוררים – הוועד המרכזי והפוליטביורו – כבר העניקו לחילופי גברי שכבר בוצעו, ומן האישורים לשינויים המפליגים במדיניות החוץ והבטחון הסובייטית אשר כבר התחוללה. מי שמאמין, למשל, כי ההסכמים על פירוק הטילים, כאלה שכבר נחתמו וכאלה שבדרך, או הנסיגה מאפגניסטן התקבלו בצהלה בכל חלקי הקהילה המדינית-צבאית בברית המועצות, מעיד על עצמו כי הוא מאמין בכוכבים ומזלות. אם הדברים נעשו, הרי זה סימן לכך שהחבר ג. זכה באמונם של מנגנונים רבי עוצמה בכוחות הבטחון הפנימי והצבא – שלא לדבר על העוסקים בנושאים אלה במפלגה ובממשלה.

* * *

האחרון אחרון חביב: גורבצ'וב עצמו. זו דמות זוהרת, איש מדינה שניחון בכל מה שהטבע והסביבה יכולים להעתיר על מנהיג פוליטי: שכל ישר, כישרון הוויכוח, מרץ בלתי נדלה ויכולת נדירה להתהלך עם הבריות. החיוך – עלית, קרובה, ולעתים לעגני – אשר בפעם הוא בה מקצות פה, מעיד על יציבות נפשית ובטחון עצמי רבים. בכל האימפריה הסובייטית האדירה על 280 מיליון אזרחיה, תמצא האפשרות, אילו יכלה להתאהב, במנהיג בעל איכות וכוח משיכה דומים? אפשר, שבקרב כמקיבצים הנקבצים טענה מסוג זה באירופה או בבריטניה כתף. ואולם המציאות מוכיחה שוב ושוב, כי איכות המנהיג ממלאת תפקיד ראשון במעלה במאבקים ציבוריים: כדי להוכיח רק הוגאות הליקוחות מן ההיסטוריה הסובייטית – כלום נוכל לדמות אותה לנגד העיניים בלי לנין וסטלין?

לברית המועצות נעשה כל? מעצמה עולמית, ההישג כבשה בשורותה התבונה (וההתפכחות הכך כה בינתיים), ובכוח עוצמתה הצבאית. אך כל קורא עתון יכול להעיד, כי מעמדה כיום בא לה לא מן החזון המרקסיסטי-לניניסטי, וגם לא בזכות הטילים, המנקים הנצל לוח, אלא הודות לדמותו והמבנה המדינית של המזכ"ל גורבצ'וב. מציאות זו, הזוכה לביטוי בשבחים מפיהם של גדולי עולם, מקרינה בחזרה לברית המועצות. כי בין המפלגה או המנגנון שירצה להפיל אותו או לכבול אותו באזיקים, ימצא את עצמו מואשם בהכלה בברית המועצות עצמה.

מבלי לכפור במה שנראה כעובדה מוצקה, כי קיימת בתוך ברית המועצות התנגדות לחבר ג., לדרכו, לאישיותו, ובעיקר לקצב שהוא מכתיב, יש יסוד לסברה, כי גורבצ'וב עצמו עושה לא מעט להגדיל את מימדי הדבר. זו שיטה מקובלת בקרב אנשי מדינה, לנסוך רוח להיבה בתומכיו. הוא גם זקוק לכל טיפת דרמטיות במאבק לכינון השגת מטרותיו העניניות הקשות כאלה; מכיוון שהוא אינו יכול להפיץ בדי פורים ותמרים מדייב לעני ברית המועצות, הוא הריב להציג במניצב תאכחון גדול. הקרקס בא, בבחינה ידועה, במקום הלחם. בהתחשב בחדוש – הציבור הסובייטי אינו מורגל בכגון אלה – אפשר שהריב זה יוכיח את תכליתיותו. בכל מקרה, הדעת נותנת, כי הדרמה הכבירה הרצת בן הקיבה הדיקה – ועד כדי פנים, היא העניק לגורבצ'וב איזה נסיבה הנתון לו כדי להוציא תוצאות מעשיות מן הפרסטרויקה.

נפגעים מן השורה

הדחת מפקד הפלוגה המסייעת בגדוד המילואים שפעל בעזה בראשית ההתקוממות הותירה אותות קשים ביחידה ובפיקודה

מאת זאב שיף

כמעט שנה לאחר פרוץ ההתקוממות בשטחים נקרא שוב לשירות מילואים ברצועת עזה גדוד המילואים שספג שם את מכת ההפתעה הראשונה של האינתיפאדה. גדוד קרבי של חיל רגלים שאנשיו, עתירי ניסיון קרבי, באים מרחבי הארץ. מה שקרה לגדוד זה, ובעיקר לפלוגה המסייעת שלו, שעשתה את שירותה בשכונת הפליטים הגדול ג'יבליה, מציין פרק אחר, עגום, בהיסטוריה, שלא במהרה יישכח. אנשים שילמו בנפגעים, אך לא מאבנים ובקבוקי-תבערה שיידו הפלשתינאים. הם הנפגעים האחרים באינתיפאדה.

שלושה מקציני הפלוגה, בהם מפקד הפלוגה וסגנו, הודחו. עוד שניים מסמליה הותיקים, אחד מהם מתנדב מעל לגיל שירות ביחידה קרבית, הודיעו כי אינם רוצים למלא תפקיד פיקודי בגלל מה שעבר עליהם. משום כך העניש אותם היכולו להם את צו המילואים האחרון. הפלוגה עברה זעזוע, ושלך הפיקוד שלה התערער. 59 מחיילי הפלוגה שיגרו עצומה קשה לרמטכ"ל.

מה קרה לפלוגה המסייעת שבשירותה בדצמבר 1987 בג'יבליה? האינתיפאדה פרצה, כידוע, ברצועת עזה. ההתפרצות ההמונית הראשונה התחוללה במחנה הפליטים העצום ג'יבליה לאחר תאונת דרכים שבה קורבנותיה באו ממחנה זה. בלב המחנה הזה מצוי מאהל צבאי, וכשבועיים לפני פרוץ ההתקוממות מוקמה בו הפלוגה המסייעת.

רצועת עזה לא היתה זרה לגדוד. ב-1985 עשה הגדוד את שירות המילואים שלו ברצועה. כששב אליה, הבחינו מיד בשינוי הגדול שהתחולל מאז. הפלשתינאים גילו העזה בל תיאמן. בעוד שבעבר נהגו להתייצב מול המאהל, הפגינו בצעקות וקללות ונמלטו ברגע שיצא לקראתם אפילו כוח קטן, העזו הפעם להסתער על גדרות המחנה. הם הטילו כמויות אדירות של אבנים וסיפסו על הגדרות. ירידות באוויר לא הבריחו אותם.

הבנה לקויה

ארוע המוני כזה אירע גם בנובמבר עם הכוח שקם להם, כמה ימים לפני שהפלוגה נכנסה למאהל. שלושה ימים לאחר מכן, ב-27 בנובמבר, ספג המאהל התקפה חזקה. האנשים הבינו כי הם ניצבים בפני מצב שונה לחלוטין.

נפגשתי מאז מספר פעמים עם קצינים וחיילים מהפלוגה, לפני הדחת ההתפטרויות ולאחריה, ושמעתי מפיהם את הדברים. לדבריהם, הכנת הכוח לקראת הצפוי – לאור הבעיות שכבר היו מוכרות – היתה לקויה. אלה שהיו אמורים לקלוט את הכוח עשו זאת כאילו לצאת ידי חובה. לא היה אימון כשימוש בגז, רק הצגה של ידי רימון אחד. לא מסרו לחיילים על לקחים מאירועים קודמים, לדבריהם, והציוד שניתן להם היה מתחת לכל ביקורת. ניתנו להם, למשל, ארבעה רימוני גז לידי מפקדות רבה.

בהלוחמייה, לעומת זאת, ראינו את אחד הקצינים הסדירים המקר מים זורק רימוני גז ללא כל חישוב. אחד הסמלים סיפר כי נאלץ לגנוב ממחסן צבאי רשתות מגן לג'יפים של הפלוגה, משום שהם לא ניתנו לה.

הקצינים חשו שמשהו אינו כשורה. הם ביקשו תשובות ממפקדים בכירים, המשרתים בקביעות באזור, כיצד לנהוג במצבים מסוימים אל מול אלפים לאחושים המסתערים בהמון ומטילים אבנים. הם יצאו בתחושה כי מתמקמים מתפשטות ברורות. פעם ועוד פעם היתה התשובה השגרתית: "הפעילו את שיקול דעתכם", במקום לתת הנחיות ברורות, כפי שנכתב לאחר מכן בעצומה. כבר בשלב זה השתררה הרגשה כי אין להם גיבוי מצד הפיקוד המקומי, הבינוני והבכיר כאחד. משום כך נדהמו שבעתיים מאירועי היום הראשון של האינתיפאדה, ה-9 בדצמבר.

התרומה הראשונה היתה ההסתערות ההמונית של תושבי המחנה. הנסיונות לחטוף נשק מידי חיילים והצורך להחזיר את הנגמ"שים, שהתגלו כלא-יעילים, בסמטאות הצרות של מחנה הפליטים. אך מה שהדהים אותם אולי יותר, והכאיב, היא החלטתו של אלוף הפיקוד להדיח את סגן עופר, אחד המצטיינים והאהובים בקציני הפלוגה.

עופר ושלושה מחייליו נשלחו לפזר הפגנה ליד המאהל. הם הותקפו במטר אבנים וכשראו את אחד התוקפים נמלט לבית סמוך, נכנסו אחריו כדי לאסרו. מרגע זה הותקפו הן בבית והן בחוץ. על כלי הרכב שלהם הושלכו שלושה בקבוקי תבערה. ניסו לחטוף את נשקו של אחד החיילים. ירידות לא הניסו את המתנפלים, עד שאחד מהם נפגע וכפי שהתברר לאחר מכן מת מפצעיו.

אלוף הפיקוד שהגיע לאחר מכן למקום הדיח את עופר מניה וביה. מפקדו הישיר ניסה לומר כי עופר פעל עלפי הוראות ממנו, אך ללא הועיל. מפקדים בכירים ניסו להרגיע את הפלוגה כי זו רק השעיה, אבל ההדחה נשארה בעינה. ביום השחרור מהשירות חתמו רוב חיילי היחידה וכמה קצינים על עצומה אל הרמטכ"ל.

החיילים סיפרו על המתרחש, על ההכנה הלקויה ועל תחושותיהם. הם ביקשו כי תבוטל הדחתו של סגן עופר, שפעל ללא דופי, גילה כושר מנהיגות ואומץ-לב וראוי לדעתם לצל"ש על ביצועיו. בראייה לאחור, שישה חודשים לאחר פרוץ ההתקוממות וכאשר נרשמו כבר אלפי מקרים של פתיחה באש, יותר מ-200 הרוגים וקרוב לאלף נפגעי-ירי, נראית כיום ההחלטה שלא להחזיר את סגן עופר לא-מובנת. ודאי שכך אחרי חקירת מצ"ח, שלא מצאה בו אשם. אילו קרה הדבר היום, ברור שאיש לא היה מעלה על דעתו להדיחו. אחרת היו צריכים להדיח מאות קצינים המשרתים בשטחים.

אנשי הפלוגה ביקשו כי ימונה קצין בודק. כל מה שרצינו היה שיד מנו אותנו ושיופקו לקחים מתאימים – אמרו. את העצומה שיגרו רק חודש אחרי שנחתמה.

התשובות מלשכת הרמטכ"ל היו לאקוניות ומודיע מנהלי ונמוך. הם אינם בטוחים שהרמטכ"ל קרא את מכתבם. למרבית הפתעתם גילו כי המג"ד שלהם שיגר מכתב אישי לרמטכ"ל ובו הגדיר את העצומה "מכתב מתנצף". הוא ביקש להימנע מחקירה ולהשאיר את הבירור במסגרת היחידה המסיכה. וכך היה. הדחתו של סגן עופר נשארה בעינה, ולכך נוספו שתי הדחות של מפקד הפלוגה ושל סגנו, שהיה בין חותמי העצומה.

עוד זמן רב נמשכה ההתכתבות עם לשכת הרמטכ"ל. בעקבות שתי ההדחות האמורות, באו שתי התפטרויות. אחת מהן היא של סמל שי תמרי, זקן לוחמי הגדוד, שנשאר בשורותיו כמתנדב וביקש לבטל את התימנות כמתנדב. השני, סמל עמי, כתב: "כאשר אני ממלא פקודה וצריך לתת את הדין על ביצועה, אין לי גיבוי. בבקשתי לבדיקה חוזרת לא מתחשבים. זו סתירה גדולה מדי עבורי, שקשה לי לחיות עמה. הדבר הכואב והחמור יותר היא הרגשה שהפקירו את מפקדי, ואין לי הסבר מדוע. מכיוון שכך, הנני מבקש לשחררני מכל תפקיד פיקודי".

האם מישהו למעלה יודע מה מתרחש בשורות?

כתב החידה של אש"ף

דוברי הממשל מנמקים בכל הסיבות מדוע מאמר מתון במיוחד שפרסם עוזרו של ערפאת אינו מתון ואינו מיוחד. שאלה של אמינות

מאת צבי בראל

ואשינגטון

ביום שבו פורסם מאמרו של בסאם אבו-שריף ב"ניו יורק טיימס", הזכיר לי פקיד אמריקאי את מה שאמר באותו יום גולדמן על הצהרותיו של ערפאת. "גולדמן ביקש תמיד שערפאת יואיל להכחיש את הצהרותיו ביום שבו הן מוכרזות, כדי שהוא, גולדמן הישיש, יוכל להקפיד על הבהלת ספרים מדויקת. גולדמן אמר: "לזקן כמותי קשה לעקוב אחר הכחשות הנמסרות למחרת היום או יומיים אחר כך".

קשה להאשים את פקיד הממשל על הספקנות העמוקה שגילה כלפי המאמר, גם כשהוא חתום בשמו של דוברו ויועצו של ערפאת, ועל אף שבינתיים עברו יותר מיומיים מבלי שיתכחש.

תחילה נמסר המאמר, כתוב באנגלית מצוינת וללא חתימה, לידיהם של עיתונאים זרים בלבד ששהו באלג'יר לרגל ועידת הפסגה. אחר כך אישר אבו-שריף בלפגית לי "וואשינגטון טיימס" שהוא אמנם מחבר המאמר, אך הוסיף שאינו מתיימר לדבר בשמו של אש"ף, וכי מחבר בדעתו הפרטית. ערפאת, שנשאל על המאמר בעת ביקורו במזרח גרמניה, לא הכחיש ולא אישר שתוכן המאמר הוא על דעתו או שהוא מייצג את הדעה הרווחת באש"ף. "אם למישהו יש שאלות בעניין זה, שיפנו אלי", אמר.

אבל התוכן והסגנון עוררו מיד תשומת לב ודרשו תגובה: "אש"ף מוכן לקבל את תוצאותיו של כל משאל עם שייערך בשטחים כדי לקבוע מיהו הנציג האמיתי של העם הפלשתינאי", "סיבת הקיום של אש"ף אינה חיסולה של מדינת ישראל אלא הצלת העם הפלשתינאי", "אש"ף מקבל את החלטות או"ם 242 ו-338, אך אינו יכול לומר זאת ללא תנאי רק משום שאינן מזכירות את זכויות העם הפלשתינאי"; "איש אינו יכול לבנות את עתידו על הריסות רעהו". הצהרות אחרות כללו קבלתה ללא תנאי של נוסחת שתי המדינות, הישראלית והפלשתינית, זו לצד זו, והסכמה לתקופת מעבר וקביעת אמצעים מפורדים בפיקוח האו"ם. אלה לא יכלו שלא לפרוץ סדק גם במיגור חיום הקפואים של דוברי הממשל.

"אנו מוצאים את המסמך מעניין, ואף קיימים בו כמה אלמנטים חיוביים", הסכימה פיליס אוקלי לומר בחדר העיתונות במחלקת המדינה. אך היא הסתייגה מיד, והדגישה שתוכן הדברים מעורפל, ובכלל לא ברור אם בעל המאמר מייצג דעה כלשהי זולת דעתו.

"זוהי שאלה של אמינות, ואש"ף סובל ממנה עכשיו בגלל ההיסטוריה שהוא בנה בעצמו", סיכם הפקיד שהזכיר את הערתו של גולדמן. אך הוא, ככל גורם רשמי אחר, אינו מוכן לקבוע מהי "נוסחת הפלא" שתבטל את הספקנות. "ערפאת יודע איך להצהיר הצהרות ואיך לעמוד מאחורי דברים שהוא או עוזריו אומרים. לא עלינו המלאכה להדריך אותו בכך".

אך גם אם נניח לרגע לשאלת מחבר המאמר, אמינותו וסמכותו, גם אז אין הממשל מוכן לתאר אלא כ"מעניין ואולי באופן חלקי". "זה אינו מסמך עבודה, וגם אם סגנון ההתבטאות חדש ומתון עד שלא ניתן להבדיל בינו לבין הנאום שכתב אותור הג'אברג או אוסאמה אלבאז לפני ביקור סאדאת בישראל, אין הוא מבטא עמדות חדשות".

משפטית, זוהי טענה מוצדקת. אבו-שריף אינו מקבל ללא-תנאי את החלטות או"ם 242 ו-338, ואינו עונה בחיוב על תנאי הקבלה למשרון תהליך השלום. הוא אינו אומר במה מלא שסעיף 19 של האמנה הפלשתינית בטל ומבוטל, ואין הוא מבהיר שהוא מתנגד לטרור. "טעותנו" היא שהוא מנסח בניסים אלה בדיוק בלשון ספרותית, ולמשל, המורגלים זה 13 שנים את נוסחאותיו השגורות, קשה להתרגל לסגנון חדש.

יתר על כן, גם אם ערפאת עצמו היה כותב את הדברים וחותם עליהם בשמו, היה הממשל מוצא טעם לפגם בכך שהוא פרסמם ב"ניו יורק טיימס" ולא העביר אותם בצורת שדר דיפלומטי מסודר דרך מדינה שלישית או רביעית, וגם אז היה הממשל ממתין תקופת זמן כראות עיניו כדי להוכחה שערפאת אינו מכחיש או אינו נרצח בידי מתנגדיו, וגם אז היה מתאמץ למצוא פגמים משפטיים במסמך שמהותו פוליטית.

גם אם ייעלמו קשיים אלה, עדיין תפקפק ארה"ב ביכולתו של ערפאת ליישם את הרעיונות הללו ולאכוף את רצונו על מתנגדיו, וגם אחרי כל אלה תישאר ארה"ב כבולה במלכודת "האופציה הירדנית", שממנה אין היא יכולה להשתחרר. על אף ההכרה שאופציה זו אינה קיימת עוד, ולמרות הניסיון הלא-משכנע להציג את נסיגתו של חוסיין מייצוג הפלשתינאים כנסיגה טקטית, זקוקה ארה"ב לירדן עבור ישראל בדיוק כמי שהיא זקוקה לוועידה הבין-לאומית עבור ירדן. ארה"ב אינה יכולה לקבל את מסמך אבו-שריף גם בשל זעקת הבגידה שיקים אז המלך חוסיין, שאליו תצטרף ישראל, שתראה בכך הוכחה לחוסר האמינות האמריקאית כלפיה.

אמינותו או סמכותו של מחבר המאמר אינה רלוונטית, לכן, כלל ועיקר. ארה"ב אינה יכולה לקבלו גם אם היה יודע מחר סיני "בשל ההתחייבויות קודמות". אירוני הוא, אם כי אופייני, שדווקא שר החוץ שולץ, המנסה עכשיו להכין למשל חדש מדרגה גבוהה יותר לנהל ממנה את תהליך השלום, ומשתדל לצקת מעט תוכן חדש למושגים מסורתיים, עומד לאבד הזדמנות להתייחס ברצינות לעמדה פלשתינית אותנטית רק בשל זהות מחברה. הרי יוזמת השלום שלו סובלת לא מעט בשל זהות מחברה.

הציבור קורא
למערך, הליכוד, ר"צ, שינוי וצומת:

אל תכנעו ללחצי המפלגות הדתיות

ביום ג', 14.6.88, בגילוי נדיר של אחדות לאומית, עשיתם את הצעד הראשון לתיקון המשטר בישראל, בהצבעה של 70 חברי כנסת בעד

שינוי שיטת הבחירות.

המפלגות הדתיות עושות עכשיו הכל כדי "לקבור" את החוק, בניגוד לאינטרס הלאומי.

על הציבור הדתי לדעת כי שיטת הבחירות החדשה תיתן יצוג מלא לכל הציבור הדתי בישראל. מי שעלול להפגע ממנה, הם אותם פוליטיקאים החוששים מבחירות אישיות ישירות.

אסור להכנע ללחצים. לא ניתן לפגוע בטובת המדינה!

הועד הציבורי למען
חוקה לישראל

להמשך המאבק אנו זקוקים לתמיכתך ותרומתך אנא שלח
לת.ד. 50305 ת"א 61500

هكذا من الأصل

صكنا من الاجل

מקורות מדיניים / עקיבא אלדר

הנסיך חסן כמו יצחק שמיר

"הפלשתינאים בשטחים הם בוגדים המגייסים את ילדיהם למלחמתם. אש"ף יאבד את אמינותו בקרב רבים בגדה וברצועה, אם לא יצמח דבר ממשי מהאינתיפאדה". אין אלה ציטוטים מפיו של יצחק שמיר בכנס מפלגתי. הדברים נאמרו בשיחה שקיים נסיך הכתר הירדני, חסן, עם איש אקדמיה אמריקאי בשלהי חודש מאי. חסן ביקר באותם ימים באטלנטה לרגל שיחות כלכליות שנועדו למשוך השקעות לירדן.

לאחר שהביע דאגה עמוקה מסכנת הצפתה של ירדן בפלשתינאים מובטלים השבים מארצות המפרץ ומלבנון, הסביר כי אמנם ירדן לא איבדה עניין בבעיה הפלשתינית, ואולם בטחונם של השטחים עומד במקום גבוה יותר בסולם האינטרסים הקיומי של השושלת ההאשמית. אחר כך פירט את עמדותיו בנושא יוזמת השלום של ארה"ב ולבסוף שפך את מר לבו על אש"ף והקיצוניים המוסלמים.

חסן. כאילו דיבר בכנס חרות

הנסיך חסן משתתף באורח פעיל בשיחות עם מזכיר המדינה האמריקאי ג'ורג' שולץ ועוסק במישרין ביחסים בין ירדן לשטחים. יש איפוא עניין בדברים גלויי-הלב שהשמיע באוזניו של אדם נייטרלי, איש אקדמיה שאינו מייצג צד כלשהו בסכסוך.

בראשית השיחה חסן מסלק חשבון קצר עם שמיר: "אין לשמיר שום אינטרס למסור חלק כלשהו לשלטון זר – לא עכשיו ולא בעתיד הרחוק". הוא משוכנע ששמיר "נשוי אידיאולוגית" לתפישה של ארץ ישראל. מכאן הוא ממשיך לתוכנית שולץ וחולק על סירובו של מזכיר המדינה לאמץ את העיקרון של הענקת "זכויות לאומיות" לפלשתינאים במסגרת מדינית הקשורה לירדן.

להערכתו, חייבת ירדן להפגין כי אין בכוונתה לגזול זכויות פוליטיות עתידיות של הפלשתינאים. הנסיך חושש כי הסדרי הביניים הכלולים בתוכנית עלולים לציין את תחילתו של תהליך עצמאות השטחים ויציאתם מתחום השפעתה של רבת-עמון. הוא מוצא לנכון להזכיר כי ירדן שותפה להתנגדותם של הסורים למדינה פלשתינאית עצמאית.

חסן חוזר בפעם המי-יודע-כמה על העיקרון שהוועידה הבין-לאומית צריכה להיות מתמשכת ובעלת "משקל מוסרי", אך לא תכפה הסדרים, לא תטיל וטו ולא תקבל החלטות. ירדן מעדיפה שהייצוג הפלשתיני יהיה במתכונת של משלחת ירדנית-פלשתינית על פני ייצוג במשלחת ערבית משותפת או במשלחת נפרדת של אש"ף. אולם, הוא מוסיף מיד, "באקלים הנוכחי באזור אנחנו מוכנים להעמיד את אש"ף במבחן ונראה מה באמת הוא יכול להשיג".

וכאן הוא אומר את דעתו על יאסר עראפאת בלי כחל ושרק: "הוא כולו 'רטוריקה' ואינו מסוגל לספק את הסחורה בנושאים מהותיים – לא בעניין הייצוג ולא במשא ומתן גופו. יש להסיר את המסכה מעל חוסר העקביות באש"ף. הפיסגה הערבית (השיחה התקיימה ערב הפיסגה) יכולה לחשוף עד כמה תלולות הן עמדותיו". חסן טען כי הכרסים והפינוקים של ראשי אש"ף עשו אותם שווי נפש לסטטוס קוו ולמרוצים מהקיים. הוא מעריך כי היקפה ותחולת חייה של האינתיפאדה טילטלו את אש"ף, ומסכם: "יש להציג את אש"ף במערומיו".

נסיך הכתר הביע דאגה עמוקה מהתהלכו של הפונדמנטליזם האסלאמי לחלקים רבים של המזרח התיכון. הוא דיווח כי הרוסים סיפרו לאחיו, המלך חוסיין, שמוסקווה לא תשלים עם איום מתמשך לייצא את המהפכה האסלאמית דרך גבולותיה.

דיפלומטיה בשוק הרכב

ביום אחד קראתי בעיתון שיוסי ביילין היה הישראלי הראשון שנתקבל אצל שר החוץ הפולני החדש, שפולין פותחת קו טיסה קבוע בין תל אביב לוורשה ושפולין הזמינה את נבחרת הכדורסל של ישראל לטורניר כדורסל. לפולין יש, כידוע, משרד אינטרסים בתל אביב ולישראל יש קצין אינטרסים בוורשה והוא נושא תואר של שגריר. ואולם, מתברר כי למשרד התחבורה יש קריטריונים משלו ליחסים דיפלומטיים.

בתגובה לבקשתו של רמי אונגר, בעל יבואנית הרכב סלקאר, לקבל רישיון יבוא למכוניות "פולונז" מפולין (בהסכם יצור עם "פיאט") כתבה רזל הלמן, מנהלת מחלקת היבוא במשרד התחבורה: "בקשתכם ליבא רכב מפולין נדחתה עד כמה שנבדקה עמידתה בכל הקריטריונים. הסיבה לכך היא שהמדיניות המוצהרת והנקוטה במשרדנו היא לא לאשר יבוא רכב ממדינות אשר אינן מקיימות יחסים דיפלומטיים עם ישראל בדרג הראשון. מדיניות זו מונחה על-ידי שיקולים תחבורתיים בטיחותיים בלבד".

ההסבר לקשר בין דיפלומטיה לבטיחות – "אי קיום יחסים עלול לגרום לכך שהיצרן מאותה מדינה עלול שלא לעמוד בהתחייבויותיו כמפורט בצו יבוא רכב ומתן שרותים לרכב".

בעקבות תלונה זו, שהרגיזה את הפולנים, כתבה הנציגות הפולנית בתל אביב לחברת סלקאר: "ברצוננו להדגיש כי אין שום אמברגו על יבוא מוצרים מישראל לפולין (בניגוד לטענת תקנות המכס שלא עודכנו משנת 1977). יבוא סחורות מישראל הוא כפול מהיקף היצוא הפולני לישראל. משרד האינטרסים הפולני עושה לעידוד הסחר בשני הכיוונים".

והנציג המסחרי מסיים בנימה של תרעומת: "אנו מופתעים למדי שהגבלות מדיניות עולות בהקשר ליבוא מכוניות מפולין". ואולם כל זה אינו עוזר ליבואן הרכב, גם לא התערבותם של מנכ"ל משרד החוץ אברהם תמיר והמנכ"ל לכלכלה אברהם מינרבי שהבהירו כי אין להעניש את הפולנים על שחידוש היחסים עם ישראל נעשה בהדרגה ובזהירות המאפיינת את הגוש המזרחי. נהפוך הוא, המשרד מאמין שהידוק קשרי הסחר עתיד לסייע גם בהידוק הקשרים הדיפלומטיים.

אין זו הפעם הראשונה שמשרד התחבורה תוקע מקל בגלגלים הדיפלומטיים של יחסי החוץ של ישראל. ערב ביקורו החשוב של שר החוץ היפאני בארץ מציגים בירושלים את החלטת מיצובישי להסיר את החרם מעל ישראל כהישג חשוב לדיפלומטיה הישראלית. אחרי מאמצים רבים של שגרירות ישראל והליגה למניעת השמצה, הסיר קונצרן הענק את החרם והסכים לייצא מכוניות לישראל. ואולם, משרד התחבורה החליט להעניש את מיצובישי על החרם הממושך והריץ את היבואן הלוך ושוב. רק בהתערבותם של נציגי הליגה בארה"ב ובארץ, ולאחר סחבת שנמשכה חודשים רבים, פנה ראש הממשלה בכבודו ובעצמו לשר התחבורה חיים קורפו והורה לו לפתוח את השוק הישראלי לתוצרת עם סרבנו.

צ'אושסקו, היזהר. עוד פגישה אחת עם עראפאת וקורפו יבטל את רשיון היבוא של "דלתא".

מסדרונות מפלגתיים / אילן שחורי

גם חרות רוצה להתחדש

למפלגת העבודה יתרון ברור אחד על הליכוד בבחירות הקרובות לכנסת: התחלופה הגדולה בהרכב הרשימה לכנסת. אין ספק שלתוצאות הבחירות במפלגה הליברלית ובתנועת החרות קשר הדוק לתוצאות שהושגו בעבודה. הליכוד נוטה לקדם את הצעירים, אנשי העדות ובני עיירות הפיתוח.

בסיבוב הבחירות הראשון שייערך בחרות באמצע השבוע הבא תיקבע נבחרת של 35 מועמדים מתוך 104 האישים שהגישו את מועמדותם. כל חבר מרכז צריך יהיה לסמן בטופס הבחירה שמותיהם של 21 מועמדים. בסיכום ספירת הקולות יעברו 35 הראשונים לשלב הבחירות הבא. "מאגר" זה יעמוד לסיבוב בחירות נוסף בדיוק שבוע לאחר מכן, כש־2084 חברי מרכז חרות יקבעו את דירוג הרשימה בשלושה סיבובי בחירות ב"שיטת השביעיות". ארבעה מחברי הכנסת הנוכחים של חרות הסירו את מועמדותם מהמירוץ: יורם ארידור, יגאל כהן אורגד, אליעזר שוסטק ומאיר שיטרית.

בהנחה ש־24 חברי הכנסת שנותרו אכן ייבחרו בשלב הראשון, הרי כבר בשבוע הבא צפויים להיכלל ב"מאגר המועמדים" של חרות לא פחות מ־11 פנים חדשות. אולם כבר עתה ברור כי מצבם של שניים עד שלושה חברי כנסת מתנועת החרות קשה ביותר וכלל לא ברור אם ייבחרו אפילו בסיבוב הבחירות הראשון. מדובר במאיר כהן אבידוב, סגן השר מיכאל דקל, שראש הממשלה יצחק שמיר נחלץ בימים האחרונים לעזרתו, וח"כ הדרוני, איש מחנה לוי, אבל נגד־אלדרין. גם מצבם של מרים תעסה גלזר ויגאל כהן אינו בטוח במיוחד.

לפיכך קיימת הערכה בתנועת החרות כי בין 11 ל־15 מהדמויות החדשות בתנועה ייבחרו ביום רביעי הבא, ותינתן להם האפשרות בשבוע שלאחר מכן להתמודד על דירוג ריאלי ברשימת הליכוד לכנסת. למעשה, כבר בשבוע הבא ניתן יהיה להבחין באינדיקציה ראשונה לגבי הדירוג האפשרי של מועמדי חרות.

הניסיון בשתי מערכות הבחירות הקודמות הוכיח כי הבחירה ל"מאגר" השפיעה במרבית המקרים בדירוג לשביעיות. רוב 30 הראשונים ב"מאגר" הם אלה שבסופו של דבר שובצו במקומות ריאליים ברשימת הליכוד לכנסת. על פי חישובים שונים שנערכו מסתבר כי אצל כ־2100 חברי מרכז חרות מאגר של 40 אלף קולות, כך שכדי להבטיח את מקומם ב"מאגר" חייבים המועמדים לקבל לפחות 650 קולות, כדי להיכלל בתחתית רשימת ה"מאגר".

ומי בפנים החדשות הצפויים להיבחר ל"מאגר"? קודם כל מדובר בשני כוכבי מערכת הבחירות של הליכוד: שגריר ישראל לשעבר באו"ם בנימין (ביבי) נתניהו, וד"ר בני בגין, בנו של ראש הממשלה לשעבר מנחם בגין, העתיד רק ביום ראשון לשוב לישראל משהות ארוכה בחו"ל. פרט לשני כוכבים אלו, שידורגו ודאי במקומות גבוהים ביותר ברשימת הליכוד לכנסת, צפויה בשבוע הבא גם בחירתם של שאול עמור, ראש העירייה החדש של מגדל העמק, שיהנה ודאי מהבחירות במפלגת העבודה; צחי הנגבי, בנה של ח"כ גאולה כהן וראש לשכתו של ראש הממשלה; עו"ד מיכאל קליינר, יו"ר מועצת המנהלים בעמידר, מראשי מחנה השר לוי; אלי לנדאו, ראש עיריית הרצליה, מראשי מחנה השר שרון; מרדכי ציפורי שהוצא מרשימת חרות בבחירות הקודמות; מוחמד מילא, דרוזי ראש מועצת ירכא, המג"ד הדרוזי הראשון בצה"ל; מיכאל רצון, יו"ר צעירי חרות; שלמה בן לולו, ראש עיריית בית שאן; ישראל כ"ץ, עוזרו של השר שרון; רחל קרמרמן, בתו של יעקב מרידור; לימור ליבנת.

מאחורי המאבק הקשה לשילובם של הפנים החדשות בסיבוב הבחירות הראשון, מתקיים מאחורי הקלעים מאבק אדיר בין שרי התנועה מי מהם יוצב במקום גבוה יותר. המאבק מתרכז בין השרים דוד לוי, משה ארנס ואריאל שרון. החשש בתנועת החרות הוא מסחרור השרים על ידי המחנות הגדולים, כך שבטופס הבחירות של אנשי מחנה לוי, למשל, לא ירשמו את שמו של משה ארנס ולהיפך. מצב זה עורר בימים האחרונים דאגה גדולה אצל ראש הממשלה שקרא לחברי התנועה להתעלות מעל שיקולים אישיים ולהצביע בעד הטובים ביותר. כל אחד משלושת השרים קרא באופן אישי להצביע בעד עמיתיו השרים. אולם מצב זה יוליד כנראה את העובדה שאיש משלושת שרים אלו לא ייבחר במקום הראשון (בגלל התרומות השונות) ובמקומם יזכו כנראה אישים הזוכים לפופולריות גדולה בחרות: ביבי נתניהו, בני בגין, דוד מגן או אולי שילנסקי.

צעירים שווים קולות שווים ניצחון

במפלגת העבודה נעשה בימים האחרונים מאמץ להרגיע את אלה שנפגעו מתוצאות הבחירות הפנימיות לקביעת רשימת העבודה לכנסת, בעיקר כדי שלא לפגוע בתשתית הארגונית של המפלגה ובהכנותיה לבחירות. תוצאות הבחירות דחקו אל מחוץ לרשימה

מפלגת העבודה

כמעט את כל ראשי המחוזות האלו – בעיקר מצפון הארץ – לא הסתירו את מגינת-לבם והודיעו כי מישהו אחר יצטרך עתה לשאת בנטל ההכנות לבחירות.

באחד מבתי-המלון בתל-אביב התקיים אמש מפגש סוער של ראשי המחוזות והמגזרים שנפגעו בבחירות. הם מנסים להוות עתה קבוצת לחץ כלפי מנהיגות המפלגה, אולי לקבלת תפקידים בכירים אם מפלגת העבודה תרכיב את הממשלה. אישים בצמרת העבודה חוששים מתגובתם הזועמת של נציגי המחוזות, אך ההנחה היא שככל שיעבור הזמן יקהה הכעס וכולם יתגייסו לעזרת המפלגה.

כעסם של נציגי המחוזות מתגמד למול השמחה המפלגתית הגדולה על הרכב האישי של הרשימה. סקרי דעת קהל שבוצעו השבוע הראו עליה גדולה בתמיכה במפלגת העבודה בעקבות הבחירות.

סיומן של הבחירות הפנימיות פתח עתה פתח להתארגנות לקראת המאבק הגדול עם הליכוד. מחלתו של יו"ר מטה הבחירות בעבודה, מזכ"ל המפלגה ח"כ עוזי ברעם, משבשת במקצת את ההכנות.

הפעולה העיקרית נעשית בימים אלה באגף ההסברה של מטה הבחירות בראשותו של ניסים זווילי. שמואל פרנקל, איש-עסקים, שהיה מנכ"ל אל"ף (ארגון למען פרס) בבחירות הקודמות, מונה לרכז המטה. השבוע החלו ההכנות הראשונות להכשיר את קבוצת הצעירים החדשים ברשימת העבודה לכנסת, להופעות פומביות, ובעיקר לשידורי התעמולה בטלוויזיה. עמיר פרץ, אברהם בורג, שמעון שטרית, אלי בן-מנחם, חגי מרום ואחרים יככבו בשידורים. הם יציגו את הפנים החדשות של מפלגת העבודה, ויהוו מעין "חזית-מחץ" של העבודה במאבקה עם הליכוד.

במטה ההסברה הורכב השבוע גם הצוות האסטרטגי, שתפקידו לקבל הנחיות מוועדת ההיגוי הפוליטית לגבי ניסוח ססמאות ומסרים שמפלגת העבודה תבקש להעביר בבחירות. בצוות חברים נציגי שני משרדי-פרסום העובדים עם מפלגת העבודה, כשהכוונה היא לחבר ססמאות קצרות, קולעות ולא מסורבלות, שישקפו את עמדותיה של העבודה. כבר עתה ברור, שרוב המסרים יתייחסו לשאלות שלום וביטחון, ושר הביטחון יצחק רבין יהיה הציר המרכזי בפעולת ההסברה זו, לצד האלופים יאנוש בן-גל, אורי אור, אפרים סנה ואחרים. לפחות בשלב זה, הסיסמה המרכזית במטה ההסברה של העבודה היא: "ביטחון שווה שלום, שלום שווה ביטחון", והיא מופנית בעיקר לאלפי הצעירים, אליהם תהיינה בימים הקרובים פניה להתגייס לעזרתה של מפלגת העבודה.

שלישייה ללא עוררין

פרופ' רחל אלתרמן (42) מהמגמה לארכיטקטורה בטכניון בחיפה, מומחית בעלת-שם בתכנון ערים ואזורים, משפטנית ששימשה כיועצת למספר ועדות בכנסת, היא אחת התקוות החדשות של תנועת רצ, המבקשת לקבוע באמצע השבוע הבא את רשימתה לקראת הבחירות לכנסת.

אלתרמן הגישה את מועמדותה בבקשתה המפורשת של שולמית

רצ

אלוני, המקווה לייצוג נשי נוסף בסיעת רצ בכנסת הבאה.

שלושת המקומות הראשונים ברשימה משוריינים לשולמית אלוני, יוסי שריד ורן כהן. פרופ' אלתרמן הציגה את מועמדותה רק למקום השישי, שבו מתמודדים עוד שמונה אישים, והוא נחשב עדיין לריאלי בתנועת רצ.

באופן רשמי, אין שריוני מקומות בתנועת רצ. אפשר להתמודד על כל מקום ברשימה לכנסת, אך באופן מופלא ביותר הצליחה שלישיית הצמרת לחלק את עוגת המקומות הראשונים, כשאיש מבין חברי התנועה אינו מעז למחות. מזכ"ל התנועה, ח"כ דדי צוקר, המבקש לעצמו את המקום הרביעי ברשימה, ייאלץ להתמודד עם עוד ארבעה מחברי התנועה, בהם מועמד ערבי, ג'ג'יב אבו-רקיה, והאדריכל איש שלי"ד דן דרין.

צוקר, שנפגע מהתחרות על מקומו, הודיע השבוע כי אם לא ישיג 50% בסיבוב הבחירה הראשון, יראה בכך אי-אמון מצד חבריו, יפרוש מהמרוץ ולא ישתתף בהמשך התהליך. תקנות הבחירות של רצ קובעות כי בין המועמדים נבחר מי שהשיג 50% מיתר המועמדים, והיתר מתחרים בסיבוב נוסף.

ח"כ מרדכי וירשובסקי ינסה את מזלו במקום החמישי מול תשעה מתחרים נוספים, בהם ד"ר בני טמקין, רות רזניק, מנהלת המעון לנשים מוכות בהרצליה, ומוחמד זועבי.

סקרים שנעשו לבקשתה של תנועת רצ מנבאים לה הצלחה גדולה בבחירות הבאות לכנסת, ומשערים כי שבעה מחבריה יתפסו מקומם בכנסת הבאה. בצמרת רצ מדברים כיום על שישה מקומות ריאליים, אך מאמינים כי עד ליום הבחירה עשויה התמיכה בהם לגדול. על-פי סקר שערך ד"ר יוחנן פרס, ל־20% ממצביעי המערך בבחירות האחרונות – כ־150 אלף איש – דעות דומות לאלה של רצ. ברצ מקווים כי לפחות חלק מציבור זה יגרור לעברם.

החידוש הגדול בתנועה הוא השינוי במצעה המדיני. יוסי שריד ודדי צוקר דחפו למסר ברור וחד־משמעי: משא ומתן עם הנציגות הפלשתינית האותנטית, בראש ובראשונה אנשי אש"ף.

פזילה לוועדי העובדים

הוועדה הפרסונלית של מפ"ם עומדת להגיש באמצע השבוע הבא את המלצתה לגבי הרכב רשימת מפ"ם. בסמכות מרכז התנועה לער

מפ"ם

ער על הרכב הרשימה הדירוג, ולהחליף עד 30% מקרב האישים המומלצים.

זה 23 שנה, מאז 1965, לא יצאה מפ"ם לבחירות עצמאיות. במשך קיומו של המערך עם מפלגת העבודה, שוריינו לתנועה שש עד שבעה מקומות ריאליים ברשימה לכנסת. סקרים מנבאים למפ"ם עד שני מקומות בכנסת הבאה, אך ראשי התנועה מאמינים כי בהכנה נכונה אפשר יהיה לשמור על הייצוג הנוכחי בכנסת. ח"כ אליעזר גרנות כבר הודיע כי אינו מועמד להוביל את מפ"ם בבחירות, ועל כן ברור כי ראש הרשימה לכנסת יהיה ח"כ יאיר צבן. צבן פופולארי בעיקר בקרב ועדי-עובדים, מהם מבקשת מפ"ם לשאוב את עיקר תומכיה החדשים בבחירות אלו.

חוקת מפ"ם קובעת, כי בין שלושת הראשונים ברשימה חייבים להיכלל עירוני, חבר קיבוץ וערבי.

קרוב לוודאי כי במקום השני ברשימה יוצב מזכיר הקיבוץ הארצי, חיים אורון (ג'ומס), חבר קיבוץ להב. דמות פופולארית ביותר בקרב אנשי הקיבוץ במפ"ם.

מולו ניצב חנן ארז, מזכיר מרכז מפ"ם. 12 מועמדים מתחרים על המשבצת הערבית. אין בהם אישיות בולטת במיוחד, לאחר פרישתו של מוחמד ותד. נמנים עמם חסין פארס מעכו ואליף צאויק, ח"כ לשעבר מטעם שלי", כנציג הערבים המוסלמים; יוסף חורי מחיפה כנציג הערבים הנוצרים, ומופארג' סאלאמה מבית־ג'אן, כנציג הדרוזים.

המקום הרביעי ברשימת מפ"ם, ויש התובעים כי יהיה זה המקום השלישי, מוקדש לחברה. שלוש נשים מתחרות: ח"כ אמירה סרטני מקיבוץ מרחביה, שושנה חן מירושלים ושרה דורון מחיפה. דורון (42), הנדסאית ארכיטקטורה במקצועה, נחשבת לכוח העולה במפ"ם.

האגודה למען החייל בישראל

תוצאות ההגרלה 1988

שנערכה ביום ד' ז' בתמוז תשמ"ח 22.6.88

בדירה בצפון תל־אביב ובמכונית סיטרואן BX16TRS זכה המספר 3245092

0024350	מקרר ביתי "אמקור" XL 4700
0029355	מקרר ביתי "אמקור" XL 4700
0060659	טלביזיה צבעונית "14 עם שלט־רחוק "מצ"
0079447	אופניספורט 10 הילוכים "ורוסטר"
0103893	רדיו־טייפ סטראו "סוטיבה" דגם SX 16
0198788	מכונת־כביסה קומפקט מקסי "אמקור"
0229908	תנור מיקרוגל "אמנה" דגם 560
0298303	מכונת־כביסה קומפקט מקסי "אמקור"
0316983	שואב־אבק ביתי "הובר" דגם 4256
0430634	תנור מיקרוגל "אמנה" דגם 560
0440639	שואב־אבק ביתי "הובר" דגם 4256
0460373	תנור מיקרוגל "אמנה" דגם 560
0615582	שואב־אבק ביתי "הובר" דגם 4256
0645601	אופניספורט 10 הילוכים "ורוסטר"
0732813	מקרר ביתי "אמקור" XL 4700
0752211	טלביזיה צבעונית "14 עם שלט־רחוק "מצ"
0878494	מדיח־כלים "פוני" של "אמפא"
0949471	מדיח־כלים "פוני" של "אמפא"
0985910	טלביזיה צבעונית "20 עם שלט־רחוק "מצ"
1003691	רדיו־טייפ סטראו "סוטיבה" דגם SX 16
1094046	שואב־אבק ביתי "הובר" דגם 4256
1204419	מזגן מפוצל "אמקור" 25 MRS
1337996	אופניספורט 10 הילוכים "ורוסטר"
1379432	מדיח־כלים "פוני" של "אמפא"
1407329	טלביזיה צבעונית "20 עם שלט־רחוק "מצ"
1484366	מקרר ביתי "אמקור" XL 4700
1509205	מערכת וידאו "סוטיבה" V 83 W — VHS
1652572	מערכת וידאו "סוטיבה" V 83 W — VHS
1677045	מערכת וידאו "סוטיבה" V 83 W — VHS
1792222	מדיח־כלים "פוני" של "אמפא"
1826680	מכונת־כביסה קומפקט מקסי "אמקור"
1914828	תנור מיקרוגל "אמנה" דגם 560
2058390	מדיח־כלים "פוני" של "אמפא"
2138871	מערכת וידאו "סוטיבה" V 83 W — VHS
2300192	טלביזיה צבעונית "20 עם שלט־רחוק "מצ"
2354057	אופניספורט 10 הילוכים "ורוסטר"
2508789	מקרר ביתי "אמקור" XL 4700
2542274	מכונת־כביסה קומפקט מקסי "אמקור"
2545653	טלביזיה צבעונית "20 עם שלט־רחוק "מצ"
2712094	טלביזיה צבעונית "14 עם שלט־רחוק "מצ"
2776482	מזגן מפוצל "אמקור" 25 MRS
2848182	רדיו־טייפ סטראו "סוטיבה" דגם SX 16
2965123	תנור מיקרוגל "אמנה" דגם 560
3017012	אופניספורט 10 הילוכים "ורוסטר"
3038408	רדיו־טייפ סטראו "סוטיבה" דגם SX 16
3094815	תנור מיקרוגל "אמנה" דגם 560
3245092	דירה בצפון תל־אביב ומכונית סיטרואן BX 16
3445674	אופניספורט 10 הילוכים "ורוסטר"
3448398	מכונת־כביסה קומפקט מקסי "אמקור"
3458350	שואב־אבק ביתי "הובר" דגם 4256
3500770	מכונת־כביסה קומפקט מקסי "אמקור"
3660105	מדיח־כלים "פוני" של "אמפא"
4012617	רדיו־טייפ סטראו "סוטיבה" דגם SX 16
4219685	טלביזיה צבעונית "14 עם שלט־רחוק "מצ"
4222732	רדיו־טייפ סטראו "סוטיבה" דגם SX 16
4322732	מכונת־כביסה קומפקט מקסי "אמקור"
4679258	מערכת וידאו "סוטיבה" V 83 W — VHS
4869179	רדיו־טייפ סטראו "סוטיבה" דגם SX 16
4838846	שואב־אבק ביתי "הובר" דגם 4256
5049054	רדיו־טייפ סטראו "סוטיבה" דגם SX 16
5069718	מקרר ביתי "אמקור" XL 4700
5231001	אופניספורט 10 הילוכים "ורוסטר"
5279324	רדיו־טייפ סטראו "סוטיבה" דגם SX 16
5375495	אופניספורט 10 הילוכים "ורוסטר"
5385408	מערכת וידאו "סוטיבה" V 83 W — VHS
5548876	תנור מיקרוגל "אמנה" דגם 560
5636506	מכונית "סיטרואן" BX 14 E
5712497	אופניספורט 10 הילוכים "ורוסטר"
5726566	תנור מיקרוגל "אמנה" דגם 560
5775688	מכונית "סיטרואן" BX 14 E
5991255	אופניספורט 10 הילוכים "ורוסטר"
5976896	מכונת־כביסה קומפקט מקסי "אמקור"
6000936	מדיח־כלים "פוני" של "אמפא"
6055169	טלביזיה צבעונית "14 עם שלט־רחוק "מצ"
6074155	תנור מיקרוגל "אמנה" דגם 560
6098194	מזגן מפוצל "אמקור" 25 MRS
6232697	רדיו־טייפ סטראו "סוטיבה" דגם SX 16
6273409	שואב־אבק ביתי "הובר" דגם 4256
6368926	רדיו־טייפ סטראו "סוטיבה" דגם SX 16
6420105	מכונת־כביסה קומפקט מקסי "אמקור"
6437983	מדיח־כלים "פוני" של "אמפא"
6556463	רדיו־טייפ סטראו "סוטיבה" דגם SX 16
6586142	רדיו־טייפ סטראו "סוטיבה" דגם SX 16
6592274	מכונית "סיטרואן" BX 14 E
6683346	שואב־אבק ביתי "הובר" דגם 4256
6728421	טלביזיה צבעונית "20 עם שלט־רחוק "מצ"
6770907	אופניספורט 10 הילוכים "ורוסטר"
6832419	אופניספורט 10 הילוכים "ורוסטר"
6979100	טלביזיה צבעונית "20 עם שלט־רחוק "מצ"
7052999	מערכת וידאו "סוטיבה" V 83 W — VHS
7196216	טלביזיה צבעונית "14 עם שלט־רחוק "מצ"
7209549	שואב־אבק ביתי "הובר" דגם 4256
7296920	טלביזיה צבעונית "14 עם שלט־רחוק "מצ"
7330750	טלביזיה צבעונית "14 עם שלט־רחוק "מצ"
7342896	שואב אבק ביתי "הובר" דגם 4256
7426502	שואב אבק ביתי "הובר" דגם 4256
7439216	טלביזיה צבעונית "20 עם שלט־רחוק "מצ"
7525749	מדיח־כלים "פוני" של "אמפא"
7595600	אופניספורט 10 הילוכים "ורוסטר"
7630064	אופניספורט 10 הילוכים "ורוסטר"
7696400	שואב־אבק ביתי "הובר" דגם 4256
7777493	מקרר ביתי "אמקור" XL 4700
7813975	מכונית "סיטרואן" BX 14 E
7822251	טלביזיה צבעונית "14 עם שלט־רחוק "מצ"
7950849	רדיו־טייפ סטראו "סוטיבה" דגם SX 16
8010478	מכונת־כביסה קומפקט מקסי "אמקור"
8029311	מערכת וידאו "סוטיבה" V 83 W — VHS
8035873	מקרר ביתי "אמקור" XL 4700
8150621	אופניספורט 10 הילוכים "ורוסטר"
8171784	מערכת וידאו "סוטיבה" V 83 W — VHS
8214051	אופניספורט 10 הילוכים "ורוסטר"
8242671	רדיו־טייפ סטראו "סוטיבה" דגם SX 16
8256988	רדיו־טייפ סטראו "סוטיבה" דגם SX 16
8278225	אופניספורט 10 הילוכים "ורוסטר"
8359872	טלביזיה צבעונית "20 עם שלט־רחוק "מצ"
8366897	תנור מיקרוגל "אמנה" דגם 560
8396669	שואב־אבק ביתי "הובר" דגם 4256
8506200	רדיו־טייפ סטראו "סוטיבה" דגם SX 16
8527751	מקרר ביתי "אמקור" XL 4700
8541999	רדיו־טייפ סטראו "סוטיבה" דגם SX 16
8576184	אופניספורט 10 הילוכים "ורוסטר"
8584183	מדיח־כלים "פוני" של "אמפא"
8603608	מקרר ביתי "אמקור" XL 4700
8878440	מערכת וידאו "סוטיבה" V 83 W — VHS
8977023	רדיו־טייפ סטראו "סוטיבה" דגם SX 16
9035897	טלביזיה צבעונית "14 עם שלט־רחוק "מצ"
9057929	שואב־אבק ביתי "הובר" דגם 4256
9209024	שואב־אבק ביתי "הובר" דגם 4256
9358705	שואב־אבק ביתי "הובר" דגם 4256
9408129	שואב־אבק ביתי "הובר" דגם 4256
9499912	שואב־אבק ביתי "הובר" דגם 4256
9696294	אופניספורט 10 הילוכים "ורוסטר"
9713213	טלביזיה צבעונית "20 עם שלט־רחוק "מצ"
9741801	טלביזיה צבעונית "20 עם שלט־רחוק "מצ"
9805208	אופניספורט 10 הילוכים "ורוסטר"
9219750	שואב־אבק ביתי "הובר" דגם 4256
9935910	שואב־אבק ביתי "הובר" דגם 4256
9614591	מכונית "סיטרואן" BX 14 E
9639217	רדיו־טייפ סטראו "סוטיבה" דגם SX 16

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בארבע הספרות	3260	זכו כ"א במערכת לפיקניק ל־6 אנשים
כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בארבע הספרות	3516	זכו כ"א במחשבי־כיס עם זכרון לטלפונים
כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בארבע הספרות	4799	זכו כ"א בערכה של 3 תבניות לאפיה
כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בארבע הספרות	6383	זכו כ"א בסלטון לחצנים
כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בארבע הספרות	8589	זכו כ"א במערכת צלחות 18 חלקים
כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בשלש הספרות	184	זכו כ"א בארנק־כיס עם מחשב
כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בשלש הספרות	891	זכו כ"א במאזניים לאדם

במקרה של טעות כלשהי בפרסום, קובע רישום השופטים במשרדי הנהלת האגודה למען החייל.

חלוקת הפרסים תחל ב־7.7.88 ותסתיים ב־9.9.88 בשעה 12.00. לאחר מועד זה יפוג תוקפם של הכרטיסים.

על הזוכים להצטייד בכרטיסים הזוכים ותעודת זהות.

פרטי מסירת הפרסים:

1. הזוכים בדירה בצפון תל־אביב ומכונית סיטרואן BX 16 TRS, מכוניות "סיטרואן" BX 14 E, אופניספורט, טלביזיה צבעונית "20, טלביזיה צבעונית "14, מדיחי־כלים "פוני", מזגנים מפוצלים, מכונות־כביסה, מערכות וידאו, מקררים, רדיו־טייפ סטריאו, שואבי־אבק, ותנורי מיקרוגל, יפנו למשרדי הנהלת האגודה למען החייל רח' הארבעה 8 תל־אביב, בימי חמישי משעה 10:00 עד 18.00 (6 בערב) ובימי שישי משעה 09:00 עד 12:00 לשם קבלת הפניה למחסן מסירת הפרסים.
2. הזוכים ביתר הפרסים יוכלו לקבלם בימי חמישי משעה 10:00 עד 18:00 ובימי שישי משעה 09:00 עד 12:00 במקומות הבאים:

* בירושלים — בבית החייל ע"ש צ'רלס קלור, שד' בן־צבי. טל. 02-247171
* בתל־אביב — בבית החייל ע"ש יוסף בדץ, רח' ויצמן 60. טל. 03-5464242
* בחיפה — בבית החייל, שד' ברנדוין 13/15. טל. 04-511234
* בבאר־שבע — בבית החייל ע"ש רב־אלוף יעקב דורי, צומת חצרים. טל. 057-416411
* בית החייל בקרית־שמונה — רח' הרצל. טל. 06-949566
* בית החייל בטבריה, רח' גולני 12. טל. 06-720694
* סניף האגודה למען החייל בעפולה — מועדון לחייל כבר העצמאות. טל. 06-590739
* סניף האגודה למען החייל בנתניה, רח' קראוזה 1 — פינת שטמפפר. טל. 053-22875
* סניף האגודה למען החייל בפתח־תקוה, רח' ברקוביץ 4. טל. 03-917035
* מועדון לחייל — קרית־מלאכי.
* קרית הנופש לחיילים באשקלון — יער חיים. טל. 051-36488
* בית החייל באילת — רחוב חטיבת הנגב. טל. 059-31114

תודתנו נתונה בזה לרוכשי כרטיסי הגרלה לשנת תשמ"ח 1988

אנו בטוחים כי ביודעכם את חשיבות פעולותינו למען חיילי צה"ל תגבירו השנה תמיכתכם בפעולותינו בשנים הבאות.

יוסף נבו יו"ר האגודה

שיחת השבוע / אורית גלילי

עם יצחק לוי ממושב גינתון, שעבר ל"צומת"

הייתי אחד מהמערכניקים ועכשיו כבר לא

לוי. העשירייה השנייה כבר של "שלום עכשיו"

מדוע נשארת במושב אם אתה לא חקלאי?

אני לא מכיר צורת מגורים אחרת. בהרבה מושבים אנשים לא עוסקים בחקלאות. לימדנו את כל העולם והפסדנו מזה. כולם העתיקו ועכשיו אנחנו לא יכולים להתחרות בהם. הערבים עובדים אצלנו ומתקדמים. עכשיו זה מתנקם בנו. חוות חקלאיות בירדן פועלות על פי ידע טכנולוגי שלנו.

השתנו יחסיך עם השכנים הערבים מאז האינתיפאדה?

ישנה התרחקות, אבל אני לא שונא ערבים ולא מכיר את התחושה הזאת. אני לא אגרש ערבי מהבית שלי. השתתפתי בשמחות שלהם והם בשלנו. אני לא בעד גירוש ערבים ולא בעד טרנספר.

קראת את המצע של צומת לפני שהצטרפת?

לא בדקתי את כל המצע של צומת אבל אני יודע שבאופן כללי הוא מדבר על ציונות ועל חזרה לשורשים. רפול הוא איש מפלגת העבודה, איש ההגנה, אני לא חושב שצומת היא תנועה קיצונית. אני יודע שהוא יקפיד בחינוך על ערכים של אהבת מולדת וזה חשוב לעתיד של הילדים שלי.

באיזה מחיר אתה מוכן לחתום על הסכמי שלום?

אני לא מתנגד לשלום. הערבים הם אלה שלא מוכנים לוותר על כלום, על חלקים מהגדה אולי אפשר לוותר. זה גם לא היה רעיון רע להחזיר את רצועת עזה.

במפלגת העבודה יש נציגים שמשקפים את דעותיך, למה עזבת?

היום אני כבר לא יודע מה אומרת מפלגת העבודה. מתוך ה־40 שנבחרו במרכז מפלגת העבודה יש 30 דעות. זאת לא מפלגת העבודה שהיתה פעם. חבל לי שאבא אבן לא נבחר. אני זוכר בתור ילד את טבנקין ואת ציזלינג; שהיו אנשי תנועת ההתיישבות. רענן נעים היה נציג טוב – אחד האנשים שהעיזו להגיד את האמת ולכן אולי הוא בחוץ. גם אריק נחמקין מאוכזב מהמפלגה שלו.

במה התבטאה הזיקה שלך כל השנים למפלגת העבודה?

תמיד הצבעתי בשבילם. התאכזבתי אלון, בלי אנשים שבאמת אוהבים את המדינה.

במה העבודה איכזבה אותך?

היא מפלגה גדולה שהיתה יכולה לעשות הרבה ולא עשתה שום דבר. הריפיון מביא להסלמת המצב ועל רקע זה ישנן ההפגנות של שלום עכשיו. הרשימה לכנסת של העבודה, בעיקר העשירייה השנייה בכלל לא מובנת לי ולא מוכרת לי. היא מייצגת יותר את שלום עכשיו.

למה דווקא צומת. למה לא הליכוד?

צומת בעיני זה כמו מפא"י. אני לא מרגיש קרוב לחרות ולליברלים. רפול הוא איש אמת בעיני – לא פוליטיקאי כמו האחרים. הוא אומר דברים אמיתיים אפילו אם הם מאוד לא נעימים. יש מעט כאלה בכנסת. בקיבוץ, הייתי פעיל בסניף בלוד, בכמה מערכות בחירות הייתי מתגייס ומשקיף בקלפי. בהתמודדות בין פרס ורבין דאגתי לתמיכה ברבין. בעיני הוא היה ראש ממשלה טוב ושר ביטחון טוב. אבל זה לא מספיק בשבילי לתמוך בהם. בשלוש השנים האחרונות מפלגת העבודה היא לא מה שהיתה – בלי יגאל

רפול דיבר על ה"ג'וקים המסוממים בבקבוק". לא מפריע לך?

זאת פליטת פה, הוא לא התכוון. אני לא מאמין שרפול שונא ערבים. גם בעל ואשה אומרים לפעמים אחד לשני דברים לא יפים ואחר כך עושים אהבה.

שמעון פרס לא מעורר אמון בעיניך?

אני לא מאמין לאף מלה שיוצאת לשמעון פרס מהפה. הוא עושה הרבה רוח ושום דבר לא יוצא מזה. כל הבלגן במדינה זה בגלל שלא מתעסקים בשום דבר חוץ מהוועידה הבין־לאומית. נתקעו בזה ולא זזים.

אתה לא מעריך את המאמצים של הקשישים להגיע לשלום?

הם נאיביים ויוותרו הרבה לשלום לא אמיתי ללא ביטחון. הנטייה שמאלה של מפלגת העבודה תזיק למדינה.

אתה הולך לצומת בגלל רפול?

לא רק בגלל רפול, יש שם אנשי עבודה, פועלים כמוני, שלא מחפשים מישרות ולהידבק לכיסאות.

מתי בעצם גילית שלבך עם צומת?

תוך כדי תהליך ההתרחקות שלי ממפלגת העבודה התחלתי לעקוב אחרי צומת. זה היה אחרי הפילוג שלהם מהתחייה. היה לי קשה להזדהות עם הקיצוניות של גאולה כהן. רפול לא קיצוני כמוה. שהזדהתי עם זה עם חברים שלי מכפר ויתקין, מקיבוץ מעברות וגרשמאל שעברו מסלול דומה לשלי.

איזה דברים חשובים עשה רפול בכנסת?

באמת שאני לא זוכר. אם היית אומרת לי אז הייתי מתכונן לשאלה הזאת. רפול הוא מושבניק והוא מכיר ויודע ש־80% מהמושבים הם במצוקה כספית ושהבנקים מטילים עליהם עיקולים. אני מצטער שיש רפול אחד – הלוואי והיו כמותו עוד 20 בכנסת.

לא הבאתם עליכם את זה עם אורח החיים הראוותני שניהלתם?

אני לא מתכחש לזה אבל בגלל שני אי אפשר להפקיר סקטור שלם. את התוצאות של ההתעלמות הזאת מפלגת העבודה תראה בקלפי. היא לא עושה כלום בשביל המושבים חוץ מאשר דיבורים.

אתה תופעה יחידה לדעתך או שאתה סמן משהו רחב יותר?

אני חושב שכמוני התאכזבו אלפים בהתיישבות העובדת. אני שומע מהרבה אנשים שהם לא יצביעו מפלגת העבודה. פרס התערב לטובת ייצוג המושבים רק בעשירייה השלישית. צומת תגרוף הרבה קולות בסקטור ההתיישבותי, כולל קיבוצים.

תנסה לשכנע גם אחרים?

היעד הראשון הוא אשתי. כבר הודעתי לה שבחודשים הקרובים אני ברחוב, לעזור בהתארגנות לצומת. אני אופיע באסיפות וחוגי בית. באזור, ארביק פלקטים – כל הפעילויות שהן במסגרת החוק. פה במושב הרוב עדיין תומכים במערך. עד כה, גם אני הייתי אחד מהמערכניקים – ואני כבר לא.

גם אני לא אוהב דג מתוק

ביום שלישי השבוע הגה יצחק לוי, מושבניק מגינתון, את שדרות רוטשילד והגיע לסניף "צומת" ברחוב הנדרמן בת"א, מול היכל התרבות. הוא לא הסתיר מתגי קאופמן, מזכיר מועצת פועלי תל־אביב, שעמו נפגש כמה שעות לפני כן, כי הוא מאוכזב מאוד ממפלגת העבודה. על כוונתו להצטרף לצומת, אחרי 30 שנות חברות במפלגת העבודה, סיפר לאשתו בבית ערב קודם. 10 שקלים מקופת המשפחה הוקדשו למטרה.

את פניו הקביל יעקב טוביה מקיבוץ חמדיה, אחד מאנשי תנועת "עירוני", נצר למפא"י ההיסטורית. מה הביא אותך אלינו? שאל טוביה. לוי השיב: באתי להודיע שאצביע ל"צומת". אתה מוכן להתפקד, אתה לא פוחד? שאל טוביה. זאת לא עבירה פלילית לעבור מפלגה, השיב לוי ומילא אחר הוראות הרישום בטופס ההצטרפות שתלשה המזכירה.

הוא לא נכנס לשם בצעד מהוסס. ההחלטה הזאת מתהפכת אצלו בראש כבר שלוש שנים. הרכבת הרשימה בשבוע שעבר במרכז מפלגת העבודה נתנה לו רק את הליטוש האחרון. "רענן נעים אמר בכנסת שהוא לא אוהב גפילטע פיש. ידעתי שפעם יתחשבנו איתו על זה, הנה, עזבתי, הוא לא ברשימת המערך לכנסת הבאה. מה הם רוצים, גם אני לא אוהב דג מתוק".

רעדה לך קצת היד כשהתפקדת?

לא, בכלל לא. אני שלם עם זה.

שאלו אותך על דעותיך?

אמרתי להם שאני מאוכזב ממפלגת העבודה ושעכשיו אני רוצה להצטרף לצומת.

ביקשו ממך משהו?

שאלו אותי אם אוכל להתפקד. הם סיפרו לי שרבים מביעים תמיכה ומבטיחים שיצביעו ל"צומת", אבל פוחדים להיחשף בהתפקדות.

והצעות להם?

חתמתי על טופס וכו הפרטים שלי, שילמתי עשרה שקלים דמי הצטרפות, קיבלתי קבלה, ויצאתי.

יצחק לוי, בן 54, עלה לארץ מבולגריה לפני 40 שנה. חברות בתנועת אחוות העבודה בבולגריה הובילה אותו מעיר קטנה ליד סופיה לקיבוץ עין חרוד. ההורים הלכו להכשרה חקלאית בכפר יהושע ואחר כך היו בין מקימי מושב גינתון.

"קיבלנו חצי סוס ועז, ועם זה התחלנו. בינתיים חלתה אמי בשיתוק ילדים ורופא אנגלי שהיה במקום המליץ על תרופות יקרות מחו"ל. מכרנו כמה פרות שהיו לנו, ובסוף היא באמת הבריאה. כיוון שאת הרפת חיסלנו, הלכתי לעבוד עם אבא כמדריך חקלאי בהקמת יישובים חדשים באזור ההר ובאזור הנגב. כל נקודת התיישבות באזור אני מכיר בעל־פה. אחרי מלחמת ששת הימים הקמנו מחדש את הרפת. ניסיתי לגדל תותים, אבל בגלל המכסות לא הצלחתי לפרנס כראוי את בני משפחתי".

בשנות השמונים חיסל לוי סופית את המשק החקלאי. עכשיו הוא עובד בחברה הממשלתית לחופשי נפש. שלושה ילדים מצטופפים על הספה בבית במושב, גם הם רוצים לשמוע על הדרך האידיאולוגית שעשה האב. בשביל זה הוא יהיה מוכן לוותר על המשחק בין בריה"מ ואיטליה. אחד הילדים לא מחזיק מעמד – ונרדם.

נכנס לכלא נץ, יצא יונה?

מאת רומן פריסטר

רדואן אבו־עיאש, עיתונאי ופעיל למען אש"ף, ששוחרר ממעצר מינהלי: חיפוש פשרה הוא הליכה בין הטיפות מבלי להירטב

כשבאו לעצרו, בביתו ברמאללה, היתה השעה רבע לפני חצות. בדיוק חזר או משכם, לאחר ששיחרר שם את אביו מבית־החולים. כעשרים חיילים עמדו בחוץ. הם התנהגו בסדר, דאגו שלא להעיר את ילדיו. רק הקצין נכנס פנימה, אמר לו להתלבש בגדים וקרא באוזניו צו מעצר מינהלי חתום בידי האלוף עמרם מצנע. המסמך כלל האשמות חמורות בפעילות מחתרתית המסכנת את ביטחון המדינה. אבל כאשר משוחחים עם רדואן אבו־עיאש, ימים ספורים לאחר שחרורו, מצטיירת דמות של פלשתיני נבון, מתון, המחפש בתום לב דרך לדו־קיום, כי "בין הירדן והים יש די מקום לשתי מדינות". האמנם נכנס לכלא נץ ויצא יונה?

תהיה זו תמימות מצדנו לייחס לבית הכלא ג'ניד, שליד שכם, תכונות חינוכיות כאלה. כאשר הובא עיאש לפני שופט צבאי, שאישר את תוקף המעצר, התפתח בין השניים הדו־שיח קצר:

השופט: מה יש לך לומר לבית המשפט?

אבו־עיאש: לא עשיתי דבר נגד ביטחון המדינה. אתה שולח אותי לכלא לא בשל מעשי, אלא בשל השקפותי. אבל את ההשקפות הללו אני נוטל אתי לתוך המעצר. אז מה השגתם?

השופט: לא כך מתארים אותך בתיק המונח על שולחני.

רדואן: הרשה לי או לעורך־הדין שלי לעיין בתיק, אולי אבין אילו שגיאות עשיתי ואתקן את דרכי.

השופט הצבאי לא אהב את חוש ההומור של העצור. "התיק חסוי", הודיע יבשות לרדואן אבו־עיאש. גם לסנגורו, עו"ד דב חנין, לא הותר להציץ בו. לא עזרו שעות ארוכות של דיון. "למעשה לחמנו נגד רוח רפאים", נזכר עו"ד חנין. "היתה לי תחושה שאני משתתף במשחק מכור. גם המשפטנים וגם העצורים המינהליים מתלבטים לעתים בשאלה אם בעצם השתתפותם במשפט כזה אין הם מעניקים גושפנקה לשיטה. מצד שני מתעוררת השאלה האם לא מוטלת עליהם החובה לעשות כמיטב יכולתם גם בסיטואציה בלתי אפשרית. את הלבטים האלה פתרה עבורנו המערכת הצבאית עצמה כאשר עם פרוץ האינתיפאדה בוטלה הזכות להביא עצירים מינהליים לפני שופט".

בתום משפטו המוזר הוחזר אבו־עיאש לגירות שהובילה אותו לכלא. משך כחמישה חודשים ישב בתא משותף ל־14 עצירים. מעולם לא הוזמן לחקירה, מעולם לא נשאל ולו שאלה אחת. לא עינו אותו ולא התייחסו אליו בגסות. פשוט – כאילו לא היה קיים. רק השגריר האמריקני מהצד בסיוני ושני חברי כנסת ביקרו אותו בכלא. שוחרר באופן מפתיע, כמו המעצר. הוא לא ידע שגורמים ציבוריים שונים משתדלים למענו, בלשכת ראש הממשלה ובמשרד הביטחון.

המלה כתחמושת

על־פי הולות משרדי איגוד העיתונאים הערבים במזרח־ירושלים [illegible] רדואן אבו־עיאש [illegible] שוחרר אותו עכשיו. יש בכך משהו

באמתי, שהרי רדואן – יושב־ראש האיגוד – יושב במשרדו ולוגם בנחת קפה טורקי. אך במחשבה שניה אפשר לטעון שהבעיה לא איבדה כלום מתקפותה, שהרי רדואן, ועמו עוד כמיליון וחצי מתושבי הגדה המערבית ורצועת עזה, אינם משוחררים כפי שהיו רוצים להיות. בחוץ, על הקיר, ברזה נוספת ועליה תצלומים של עיתונאים פלשתינים העצורים עדיין, ללא משפט. רדואן גורס כי מספרם מגיע ל־30. המעצרים האלה, לצד סגירת עיתונים והסורות הצנזורה, הם חלק מן המאבק הסמוי המתנהל ללא הרף בין השלטונות ובין אמצעי התקשורת הערביים.

במזרח־ירושלים מופיעים שלושה יומונים פלשתיניים (העיתון הרביעי,

לפרסם תצלום של הודעה שהוצגה בגרון, אף על פי שהתמונה קישטה עמוד א' במרבית העיתונים העבריים. גם ידיעה על 800 בקבוקי תבערה שנתפסו [illegible] תיפאדה, ושהופיעה בעיתונות ישראלית, נפלה קרבן למספרי הצנזור הצבאי. הצנזור לא רצה שהקוראים במזרח־ירושלים ובשטחים יקראו שהפסגה הערבית באלג'יר לא הגיעה להסכמה על היקף התמיכה הכספית בהתקוממות. במודעות אבל מותר לציין שהמנוח מת למען העניין הלאומי אך אסור לציין שנורה בידי חיילי צה"ל.

שום עיתונאי לא יכתוב שאש"ף הוא נציגו הבלעדי, כי בכך יעבור על סעיפי "חוק תמיר" ויזוהה בהשתייכות לארגון עוין. אבל תמיד

בתנאים של כיבוש יוצר מצבים בלתי אפשריים – כמעט כמו משפטו של רדואן אבו־עיאש.

אכרם הניה מצהיר ללא כחל ושרק שהעיתונות הפלשתינית אינה אלא נשק במלחמה על הקמת מדינה פלשתינית. רדואן מסתייג. הוא אינו אוהב את המלה "נשק" אך אינו מכחיש שהמלה המודפסת היא חלק מן המאבק. לדבריו, תפקידה לחשוף פעולות חריגות ומעשים לא אנושיים ולא חוקיים. "מדוע מותר לנו לכתוב על המתרחש בדרום־אפריקה, אך אסור להציג פיגס על הקורה סביבנו", הוא שואל, ומוסיף: "יש לנו עניין לכתוב לא רק על עוולות הכיבוש אלא גם על הדרך לסיומו. בנושא זה כמעט שאין לנו מחלוקת עם מחנה השלום בישראל. אני מבי

שראינו – מקוממת נגדי גם את השלטונות הישראליים, למרות שלא האשימו אותי במעשה אלה כלשהו. אמרו שאני עוסק בחלוקת כספי אש"ף. כספי הסיוע הערבי זורמים לשטחים הכבושים באמצעות ועדה ירדנית־פלשתינית. הדבר נעשה לאור היום, בהסכמה שבשתיקה מצד כוחות הכיבוש. עשרות אלפי אנשים נהנים מהסיוע הזה וברור שמישהו חייב לחלקו. אם זה חטא, חייבים להושיב בבית־הכלא אלפי בני אדם נוספים".

המעצר, על כל תלאותיו, לא הזיק לרדואן אבו־עיאש. להפך: קרנו עלתה בקרב הציבור הפלשתיני. חנא סיניורה, המוצג לעתים כאחד המנהיגים המקומיים שאפשר להידבר איתם, לא היה מתנגד לזקוף לזכותו שהייה קצרה בכלא ישראלי. כל מעצר משול בשטחים למדליה המוענקת על הקרבה, למען העניין.

רדואן נעצר לראשונה ב־1982, כשהלך ברחוב ברמאללה וברשותו חוברת שנחשבה "פרסום אסור" בשטחים. "ניסיתי להסביר שאני עיתונאי ועלי לקרוא את החוברת כי היא מבחינתי חומר מקצועי, אך הטיעון לא עמד לי כהגנה. ישבתי 15 יום וקיבלתי 3 שנים על תנאי. ב־1984 דנו אותי ל־6 חודשי מעצר בית. עבדתי אז במערכת הדיעות הפלשתינית ובשבועון אל־עודה של ריימונדה טאוויל. המעצר לא הפריע לי להמשיך בפעילותי. היה לי טלפון, אנשים ביקרו בביתי, המצב שבתי לתהדוך את הכספים לי".

בין מעצר למעצר היה רדואן אורח רשמי של ממשלת ארצות הברית. הוא הוזמן לתור את אמריקה במסגרת מסעות לימודים שעורך מדי שנה, שירות ההסברה האמריקאי, למנהיגים צעירים. ב־1983 ביקר באנגליה כאורחו של איגוד עיתונאי בריטניה. לאחר מכן נאסר עליו לצאת את המדינה. על מובארק עוואד, שגורש לאחרונה, אומרים יודעי דבר כי "אילו היו מתקיימות בחירות חפשיות בשטחים, היה זוכה בשני קולות: שלו ושל אשתו". רק מעשה הגירוש הפך אותו לגיבור לאומי. גם מעמדו של חנא סיניורה אינו ודאי. רדואן אבו־עיאש נמנה עם קבוצת מנהיגים שאין אפשרות לשלול ממנה את תווית האותנטיות. דיפלומטים זרים וכתבי חוץ מבקרים בעבודה זו. הם פוקדים לפרקים את משרדו ואת ביתו. כאשר נעצר, בשם איגוד העיתונאים הערבים, העלאות שכר וביטוח רפואי, לא העזו המעבידים להפגע בנגד. אחרים מבעלי הפעי[illegible] תתים השבטונים ניצלו את המצב והעשרו על חשבון המאבק הלאומי. רדואן אבו־עיאש שם קץ לניצול הזה. עוד הוכחה לכוחו.

הוא אינו דמות שיכולה להיות אהודה על השלטון. ימצאו בוודאי אנשים שיטענו כי הצהרותיו אינן אלא מן השפה ולחוץ. "אבל אם סבורים שאני מחבל, שאני מהווה סיכון ביטחוני, מדוע לא עמידוני לדין", הוא שואל. שאלה שאין עליה מענה מתקבל על הדעת. ביניים, ספק בין כתלי משרדו, במזרח־ירושלים, בין תצלומי עמיתיו היושבים בכלא בלי משפט, הוא מסבב את ה"אני מאמין" שלו: "במציאות שלנו, לחפש דרך של פשרה והידברות, זה כמו להלך בין הטיפות [illegible] בלי להירטב [illegible] אתה ישראלי או פלשתיני".

"ישוחרר רדואן אבו־עיאש עכשיו". הכרזה עדיין תלויה, גם לאחר ששוחרר

אינתאר, מייצג את הזרם הפרו־ירדני. שני הצדדים רואים במלה המודפסת תחמושת במלחמה על קיומם הלאומי, עובדה המקשה לשמור על הגינות, אובייקטיביות ואיזון. הציבור הישראלי המפני כמעט אינו מודע לקיומה של זירת מאבק זו.

אל־קודס הוא העיתון המסחרי מכולם. בעליו ועורכו, אבו־זולוף, משתדל לשמור על איזון, פותח את דפי עיתונו הן לקיצוניים והן למתונים. אל פאג'ר של חנא סיניורה הירשעב, שעורכו הראשי אכרם הניה גורש מישראל, מעדיף מקורבות בלאומיות. בעיתונים אלה לעולם לא תתפרסם מלה טובה על ירדן ואפילו מכתב למערכת שתוכנו סותר את העמדה הרשמית של אש"ף לא יראה בהם אור.

הצנזורה נוקטת יד קשה כלפי כולם. השבוע, כשבשורות מושב שקד [illegible]

יוכל לכתוב ש"הפלשתינאים סבורים שאש"ף מייצג את האינטרסים שלהם". עניין של אמנות הניסוח. לעולם לא תתיר הצנזורה פרסום ידיעה על הפגנה בחברון, אבל לעתים ניתן לכתוב כי "כפי שהודיע היום קול־ישראל, הפגינו בחברון"... עם הזמן למדו הקוראים לפענח את שפת הצפנים ולקרוא בין השיטין, כמו שידעו ביישוב היהודי, בתקופת המנדט הבריטי. משחק בחתול ועכבר המעודד רגשות קיצוניים ודוחף לעיצות תמידי.

"מדוע אסור לנו לדעת דבר המתפרסם בגלוי באמצעי תקשורת ישראליים", שאל אותנו חנא סיניורה. השאלה נשמעת תמימה והגיונית, אך המענה אינו פשוט. כך למשל, העיתונים העבריים נוהגים לדווח על תוכנם של הכרוזים המתפרסמים את מפעילי האינתיפאדה [illegible]

היו בפתגמי שאיני שואף להשמדתה של מדינת ישראל. אני מגנה בגלוי סכינאי שדוקר יהודי בסימטאות העיר העתיקה ואני מאמין שמדינה פלשתינית יכולה להתקיים לצדה של מדינת ישראל. כאשר תקום פלשתין עצמאית, היא תהיה מדינה דמוקרטית. אם לא כן, אהיה באופוזיציה גם בארצי שלי. בנושא זה איני מוכן להתפשר".

מנהיג אמיתי

רדואן נולד לפני 38 שנה במחנה פליטים עסכר, ליד שכם. הוריו באו לשם בתש"ח מכפר ג'מוסין. "נסעתי פעם לביקור במקום, אך לא הצלחתי לאתרו. הכפר נשק לגדות הירקון, אי־שם בין קריית האוניברסיטה ובין שיכון בבלי". הוא מדבר על כך בלי מרירות. פשוט – קובע עובדה. "בשני המחנות, הפלשתיני והישראלי, יש אנשים קיצוניים [illegible] אותי בתוך הציבור הפלשתיני וכפי

כי מחברון יצאה תורה

מאת רן כסלו

"בכל המערכת של ההתיישבות בגדה יש לחברון ולקריית־ארבע מקום מיוחד", אמר לי עמיתי למקצוע יהודה ליטני, מהמומחים להתנחלות המלווה אותנו מזה שנים רבות. "ישנם ישובים עירוניים, שכונות וילות, מסוג זה או אחר, ישנן התנחלויות גוש אמונים וישנה חברון. אתה צריך לראות כדי להבין".

"אפשר להתייחס לקריית־ארבע באחד משני מישורים: במישור פוליטי, כמוקד מאבקים, קיצוניות וכו'; או במישור מעשי, כדוגמה להצלחה בפתרון בעיית סוציאליזציה, קליטת עלייה וחיים בצוותא – דתיים וחילוניים, עולים ממזרח וממערב וותיקי הארץ". כך אומר ישראל הראל, יו"ר מועצת יש"ע (יהודה, שומרון וחבל עזה), שהוא היחם והרוח החיה בה. "אתה צריך לנסוע לשם, כדי להבין".

נסעתי לשם, כדי להבין.

עו"ד אליקים העצני הוא ללא ספק הנציג הארגוני של קריית־ארבע. הוא אמנם התיישב במקום באיחור, ב־1972, כארבע שנים לאחר "תרגיל סדר פסח" שעשו הרב לוינגר וקבוצתו במלון פארק, אך בכל זאת מגיעה לו זכות ראשונים.

"אני הוא ששכנעתי את לוינגר לפנות לחברון", מעיד העצני על עצמו ולוינגר אינו מכחיש זאת. הרב לוינגר מייצג את הרוב הדתי בקרייה והעצני הוא נציגו של המיעוט החילוני. ואין מהביבט הדתי אין בין השניים הבדלים גדולים – לא במיקומם במפה הפוליטית (בקצה הימני־לאומני שלה, בשכנות קרובה לשוליים של כהנא), ולא בשותפות במאבקים מרובים שניהלו במערת המכפלה ובשביתות־שבת למיניהן.

אולי בעצם, יש עוד הבדל: את דירתו של לוינגר ראיתי מאוחר יותר, כשסיירתי בחברון למטה – משכן עוני ערבי, שבקושי התאימו אותו למגורי הרב ומשפחתו מרובת הילדים, בשכנות קרובה לבית הכנסת אברהם אבינו, בשולי הקסבה והשוק של העיר. את העצני פגשתי בביתו המהודר, וילה מפוארת בת שלוש קומות, ברמת־ממרא, השכונה החדשה של קריית־ארבע, שכולה וילות נאות ("בנה ביתך" הוא השם הנגוע יותר, המקובל בישובי יהודה ושומרון), וקוטג'ים למכירה (בגיל הוזל: קוטג' קטן ובסטנדרד בנייה נמוך – 25 אלף דולר, קוטג' מרווח ובנוי היטב – כ־50 אלף).

לדברי העצני השכונה שבה הוא מתגורר היא גם סמל לפיתוחה העתידי של קריית־ארבע, השתחררותה מהכבלים שבכלו אותה הממשלות בתחילת דרכה. רמת־ממרא היא בעצם גבעת הזרסינה, שטח המרוחק כשני קילומטרים מקריית־ארבע המקורית, שעליו ניהלו המנהלים מאבק עיקש בשנים שעברו. הוא ממחיש את העניין במראה הנשקף מגג ביתו, מול הנוף המרהיב של קריית־ארבע השכנה, ורכסי ההרים המקיפים אותה.

"לקריית־ארבע כולה הוקצבו 400 דונם", אומר העצני. "לא רק ממשלת המערך רצתה אותנו במיטת סדום זו אלא גם ממשלת בגין. ב־1980 ישבנו בשביתת רעב מול משרד ראש הממשלה ואז נפרצה הדרך ונפתח מאגר הקרקעות להתיישבות היהודית בארץ־ישראל: הכרזה על אדמות המדינה. פתאום נמצא שפע של אדמות, בלי הפקעות. היום יש לנו לקריית־ארבע מאגר קרקע של 5000 אלפים דונם", הוא אומר, ומצביע על גבעות ורכסי הרים שמסביב.

אין אמנם רצף טריטוריאלי בין קרקעות אלה, המתחלקות בין שטחים חקלאיים מעובדים, או אף מיושבים על ידי ערבים, אך העובדה הזאת אינה מפריעה לאליקים העצני. להיפך, "זה תואם את המגמה שלנו לפיזור מרבי וליצירת מגורים יהודיים וערביים זה בצד זה". הוא מוסיף לכך הסבר פוליטי: "רק כך נוכל לשכנע אותם שהנוכחות שלנו היא עובדה מוגמרת ושאין להם ברירה אלא להשלים עמה".

למרות האינתיפאדה חוזר העצני על סיפורי "מרקם החיים המשותפים והשכנות הטובה" (בי

אליקים העצני: "אני שכנעתי את לוינגר לפנות לחברון"

טויים שכמעט ולא שמעתי עוד במקומות אחרים בגדה), ואף מספר על מתנה ששלח לו שכן ערבי לחנוכת הבית. אבל הוא מוסיף גם את הצד שכנגד: "לי לא מפריע להיות ליד ערבי. אם לערבי מפריע להיות לידי – יש לו בעיה. אם הוא לא ירצה לחיות אתי, הוא יצטרך לעזוב, לא אני".

***

פחות אידיאולוגיה יותר עובדות, על קריית־ארבע, שמעתי מאיש אחר, שהופתעתי לפגוש אותו במקום: מאיר בדגור, מזכיר כמעט נצחי של אגודת העתונאים ומוסדות עתונות אחרים. הוא הגיע לקרייה בעקבות אשתו, הסופרת נעמי פרנקל, שביקרה בחברון עוד בימי "נשות הדסה", התאהבה במקום והציעה לבן־זוגה לעבור לשם. "את ההצעה קיבלתי באהבה", אומר בדגור. בני הזוג שכרו דירה בקרייה והחלו בבניית ביתם (גם הוא וילה שאין מה לזלזל בה, ברמת־ממרא). לאחר שפרש הבעל לגמלאות מתפקידיו בעיתונות, לפני כחמש שנים, העתיק הזוג סופית את מקום מגוריו לקריית־ארבע.

בדגור מכהן היום כאחראי על הפיתוח במועצה המקומית ומספר על הקרייה בהתלהבות גובנת. קודם כל על הרכב אוכלוסייתה. בקריית־ארבע 70 אחוז מהתושבים הם דתיים ו־30 אחוז חילוניים. שתי הקבוצות חיות זו עם זו בשלום מופתי, כדברי בדגור. למרות הרוב הדתי הקרייה פתוחה למכוניות בשבת. אנשי "כך" ניסו אמנם, לאחר הבחירות האחרונות, לסגור אותה, אך תושבים דתיים אחרים התנגדו לכך בתוקף והסירו את המחסומים בכוח. לפי סיפורו היה מקרה, בשנים הראשונות של הקרייה, שמשפחה חילונית שהשתכנה בה הביאה את מטלטליה במשאית בשבת. התושבים הדתיים הנבוכים פנו לרב לוינגר ושאלו מה לעשות. "עזוב אותם", השיב הרב. "אנחנו צריכים אותם כאן. אל תפריע".

את הרכב האוכלוסיה מייצגת גם מערכת החינוך. בישוב שלושה בתי־ספר יסודיים: ממלכתי, ממלכתי־דתי (בעצם שנים, נפרדים: לבנים ולבנות) ותלמוד תורה. הממלכתי הוא הקטן ביותר ("יש הורים חילוניים המעדיפים לתת לילדיהם חינוך דתי"), תלמוד תורה – החזק והמפותח ביותר. ברמה של בית־ספר תיכון – אולפנא לבנות (בנים בגיל זה, דתיים וחילוניים כאחד, נודדים לבתי־ספר בירושלים או במקומות מרוחקים אחרים). אך ישנה גם ישיבת הסדר, ישיבת ניר, ועוד ישיבה, קטנה ממנה, בחברון עצמה. מלבד זה פועלות עוד שלוש ישיבות (בעצם אלו "כוללים", לאברכים נשואים) והרביעית, ברמת־ממרא, בשלבי תכנון.

את האידיליה קילקלה במקצת בעיית בריכת השחייה – מקורה ומחוממת בכל ימות השנה. לאחר פתיחתה היו במועצה ויכוחים עזים על אופייה. בסוף הוחלט שהיא תופעל בשעות נפרדות לגברים ולנשים.

[illegible] סטטיסטיקה בעניין זה, אומר בדגור). קבוצה גדולה באה מצרפת – אלה הם בעיקר יוצאי צפון

אפריקה שהגיעו ארצה דרך צרפת. יש קבוצה גדולה של יוצאי ארה"ב, דתיים בעיקר. קבוצה גדולה שלישית – ותיקים בארץ. יש קצת רוסים וישנן גם 50–60 משפחות של עולי אתיופיה, שרק ליהם באותם של נציגי קריית־ארבע. הכל מדברים על הצלחה יוצאת מן הכלל בקליטתם. אך ההצלחה אינה כנראה מוחלטת כל כך: הנירות בקרבם גבוהה מאוד.

קריית־ארבע עצמה מורכבת משיכונים, דירות קטנות יחסית – 60 עד 80 מ"ר. רוב המשפחות הדתיות הן מרובות ילדים ("כל שבוע נולדים בקריית־ארבע שלושה ילדים" אומר האחראי על הפיתוח בגאווה), יש שצריכו דירה נוספת וחלק מהדירות הן בבעלות פרטית, חלק בשכירות, בתנאי עמידר). מי שיכול להרשות לעצמו עובר לרמת־ממרא, לוילה או לקוטג'. זה כיוון ההתפתחות של היישוב, אך הברכה נשאר בקרייה המקורית: שם ממוקמים מוסדות החינוך, המתנ"ס ("בינתיים במשכן זמני, אך נבנה עבורו בניין חדש, 1800 מ"ר, סמוך לאולם ספורט ובריכה). שם פועלות גם מרפאות של שלוש קופות־חולים: כללית, לאומית ומאוחדת.

בקרבת הקרייה ממוקם גם איזור התעשיה ובו 21 "מפעלים", רובם בתי־מלאכה בעצם. זה כמובן לא מספיק וכ־80 מפרנסים מקריית־ארבע עובדים עדיין בירושלים או במקומות מרוחקים אחרים. בדגור, כאחראי על הפיתוח, רואה את הפתרון בעתיד בהקמת איזור תעשייה חדש, סמוך לקרייה, מרכז לתעשיות עתירות־ידע, במבנה עצום על 6000 מ"ר.

אך כאן גם הצל הראשון בשמי קריית־ארבע הבהירים: במפעלים הקיימים מועסקים לא מעט פועלים ערבים, ובמפעלים שבהם אי־אפשר להעסיקם, כמו במפעל המייצר אקדחים, לבשל, קיים מחסור חמור בעובדים ברמות ובמקצועות מגוונים: ממנהלים ועד לפועלי ניקיון. לא מקומות עבודה חסרים בקריית־ארבע, אלא ידיים עובדות.

***

מכאן ואילך משתבשת תמונת האידיליה. מספר תושבי קריית־ארבע שונה, לפי המקור. לפי העצני – 5000. בדגור מגיע בקושי ל־4500. עלון מידע של המועצה המקומית מדבר על 4000 נפש ואין כל סיבה לחשוד במועצת קריית־ארבע שהמעיטה בעניין אוכלוסייתה. לפי אותו העלון מדובר ב־750 משפחות.

מקור מידע אחר, שגם הוא לא חשוד בעוינות להתיישבות בשטחים, דו"ח החטיבה להתיישבות (למען הדיוק – החלק של החטיבה שבראשו עומד מתתיהו דרובלס ולא נסים זוילי), לשנת 1986, מוסר כי יש 4400 תושבים ו־900 משפחות. מבאר: אוכלוסיית קריית־ארבע בירידה. לפי אותו הדו"ח היו בסוף 86 בקרייה 1200 דירות. 150 מתוכן "בשימוש אחר" (כמו למשל בית־מלון, שנסגר בימי האינתיפאדה בשל מחסור במבקרים), ו־150 דירות ריקות. קל לחשב שבאו מספר הדירות הריקות, או מנוצלות שלא לפי יעדן גדל כ־300 ל־450.

זוהי תופעה המוזרה מאוד בעיקר על רקע הגידול המואץ של האוכלוסייה היהודית בגדה כולה, מ־20,500 במאי 1982, ועד ל־70,000 היום. במיוחד כאשר מדובר בישוב העירוני הוותיק ביותר בכל מסך ההתנחלות הזה, הקיים כבר כמעט 20 שנה. אין חולק שבעשור האחרון, אוכלוסיית קריית־ארבע, אם לא ירדה,

***

במלים אחרות – כשלון הדרך. אלא שיש להזהר מאד בשימוש במלים "כשלון" ו"הצלחה" בהקשר של ישובים מסוג זה. לפי הקריטריונים הרגילים, המקובלים בהתיישבות בארץ – זה כשלון. לפי המושגים של ההתנחלות בשטחים – קריית־ארבע אינה כשלון כלל וכלל.

בסופו באוגראפי קצר השיגה קריית־ארבע את המטרה שלמענה הקימו אותה הרב לוינגר ושות': [illegible] ללב לבה של חברון הערבית.

(הכתבה הבאה ביום ב')

המוסד לביטוח עצמי

מאת זאב יפת

תפקידו של המוסד לביטוח לאומי הוא לדאוג, במסגרת החוק, לציבור המבוטחים. לא פעם כדאי להזכיר עובדה זו לראשיו

על־פי חוק הביטוח הלאומי, עצמאי שהגיע לגיל 65 וממשיך לעבוד, פטור מתשלום חלק העצמי של דמי הביטוח שעליו לשלם למוסד. הוא המוסד לביטוח לאומי, תוך התעלמות מהוראותיו המפורשות של החוק, תובע ומקבל מעצמאים הממשיכים לעבוד לאחר הגיעם לגיל הנזכר, דמי ביטוח מלאים.

יתרה מזו, עפ"י החוק, מי שמפגר ולו ביום בתשלום דמי הביטוח המגיעים ממנו, מתחייב אוטומטית בתשלום ריבית וקנס כבד. ואילו כאשר אזרח מגלה, דרך מקרה, שהמוסד לביטוח לאומי גבה ממנו סכומים גדולים שאינם מגיעים לו, מחזיר המוסד את הסכומים שגבה בתוספת הצמדה למדד, אך ללא ריבית, תהיה תקופה שבה החזיק שלא כדין בכספו של האזרח ארוכה ככל שתהיה.

כך אמנם קרה לעו"ד זאב לוריה מתל־אביב. במאי 1986 מלאו לו 65. לקראת אותו מועד זכר במעורפל שאם ימשיך לעבוד אחרי גיל 65, יהיה זכאי להקלה מפליגה בתשלום דמי הביטוח. כיוון שהתקשה למצוא את הסעיף המתאים בחוק, פנה למחלקת שירות הייעוץ לקשיש ולפנסיונר במוסד לביטוח לאומי וביקש לברר אם אכן הוא צודק בדעתו שבהגיעו לגיל האמור, יחדל לשלם דמי ביטוח מלאים. בתשובה נאמר לו שהוא טועה וכי בגובה דמי הביטוח שעליו לשלם לא יחול שינוי.

חלפה יותר משנה, ובספטמבר 1987 נפגש עו"ד לוריה עם ידיד, עמית למקצוע, בן־גילו. התברר לו להפתעתו הגמורה כי הידיד משלם למוסד, מאז הגיעו לגיל 65, דמי ביטוח מופחתים. בחישוב מהיר גילה לוריה כי שילם למוסד אלפי שקלים מיותרים. הברור לו שבמוסד לביטוח לאומי יודעים היטב את גילו, המצויין אצלם במחשב, ובכל זאת תבעו ממנו סכומי כסף שלא היה חייב לשלמם, ואילו שירות הייעוץ לקשיש ולפנסיונר של המוסד הטעה אותו במידע לא נכון.

לוריה דרש את כספו חזרה. לאחר בדיקה הובטח לו שהסכום בסך 6,431 שקל יוחזר לו "ללא דיחוי". נאמר לו כי סכום זה כולל הצמדה למדד, אך אינו נושא ריבית. לוריה הבהיר בתוקף [illegible] ושלא קיבל את התשלום, לאחר דרישות חוזרות ונשנות, פנה בתלונה לנציב קבילות הציבור.

לאחר בדיקה הודיעה לו נציבות קבילות הציבור כי "תלונתך נמצאה מוצדקת וכך אף התקבלה על דעתו של המוסד לביטוח לאומי", וכי אכן לא ניתנה הדרכה נכונה, עם הגיעו לגיל 65, לתקן את דרישת התשלום ממנו. עוד נאמר, שהמוסד לביטוח לאומי מסכים שהנהלים הנקוטים על־ידו אינם יעילים [illegible] קבצים שונים במחשב ולפעול אוטומטית לרישום הגיל ולהפקת

דרישות תשלום בהתאם".

הנציבות גם הצביעה בפני המוסד על הצורך בפרסום הודעות באמצעי התקשורת, כדי להבהיר לציבור את שיעור הגבייה ממבוטחים עצמאיים ומקשישים "להוצאות הנובעים בדור להגבע המחיר בגין בבירוקרטיה".

הנציבות קיבלה את תשובת המוסד בדבר השיפור בביצוע החזר הכספים שהגיעו ללוריה; אם כי ציינה שלפי החוק המוסד אכן אינו חייב לשלם ריבית על כל הסכומים שהוחזקו במשך זמן ארוך.

אומר לוריה: "מי יודע איזה סכומי עתק גבה המוסד שלא כדין מעצמאיים שהמשיכו לעבוד אחרי הגיעם לגיל 65, ומי יודע כמה מהם נפטרו בלי שידעו כלל ששילמו כספים שלא היו חייבים לשלם. איש גם אינו יודע כמה כספים, שאינם מגיעים לו, מצויים כיום במוסד".

ללא ריבית.

בשנת 1986 נוצרה בחשבונו של אברהמי בביטוח הלאומי יתרת זכות. זאת מכיוון ששילם על־פי הדרישה בפנקסי התשלום של המוסד, דמי ביטוח גם בעבור אותם חודשים, באותה שנה, שבהם העביר למוסד דמי הביטוח של העצמאיים על־ידי האוצר, כדי להקטין את עלויות העבודה במשק. באותם חודשים, כאמור, לא היה חייב אברהמי לשלם לביטוח הלאומי, אלא שלא היה ער לכך, והואיל ותשלומיו התנהלו בהוראת קבע בבנק הוא גם לא ידע שחשבונו בביטוח הלאומי עומד ביתרת זכות.

אברהמי שילם לביטוח הלאומי מקדמות לפי הכנסתו השנתית המשוערת. והנה, בתום שנת הכספים נוצר חוב למוסד עקב הפרשי שומה, לאחר שמילא את הדו"ח השנתי שלו

התשובה הדובר אף הואיל בטובו להעבירה, לפלמניה, לידיעתי.

לטענתו, המוסד פועל כהלכה משום ש"כאשר מתחשב הפרש השומה בחשבון, נערך החישוב על־פי היתרה בחשבון, המקוזזת אוטומטית". יתר על כן, הביטוח הלאומי מציין במכתבו כי ניתן לשלם את הפרש השומה בתוך שלושים יום [illegible] אינו מחייב בפרק זמן זה בקנס או בתוספת הצמדה. על כך משיב אברהמי, כי המוסד נוהג כאילו יש לו "קין בי" צדדית. האזרח המשלם למוסד, לפי דרישה, אינו מעלה על דעתו כי חשבונו עומד ביתרת זכות והאיש אינו טורח להודיע לו זאת; וכאשר נעשה קיזוז, הוא נעשה בערכים של היום. "לא נתתי למוסד, לפי דרישתו, כספים כדי שישמשו לו כהלוואה ללא ריבית. את הסכומים יש לקזז לפי ערכם הריאלי".

אגב, במכתב התשובה לאברהמי מציין המוסד כי "אינו מאשר מנוהל הטיפול בהחזר יתרות זכות וכי הם מקווים שבתוך חודשים מספר הטיפול יהיה אוטומטי, ואזרחים לא יחושו שהולכו שולל על־ידי הביטוח הלאומי".

★ ★ ★

דומה שעו"ד יובל המבני מיטיב להגדיר את המצב. המבני, נכה צה"ל 100%, עובר בהתגוררות, למרות מגבלותיו הגופניות הקשות, כיועץ המשפטי של ארגון־הגג של ארגוני הנכים בישראל. הוא מכיר היטב את המוסד לביטוח לאומי, הן משום שאת תקופת התמחותו המשפטית עשה בו והן משום שבשנים האחרונות, במסגרת תפקידו הציבורי בייעוץ משפטי ובייצוג נכים, הוא מרבה לעסוק בביטוח הלאומי.

לדבריו, עובדי המוסד חשים, לא פעם בצדק, כי לא מעטים מאלה הפונים אליהם מנסים לנצלם ולהוליכם שולל. לכן, עם השנים, העלו העובדים על עצמם "עור עבה". כשאזרח אכן מצליח להוליך שולל את המוסד לביטוח לאומי, הוא זוכה בהטבה או בקיצבה שאינה חד־פעמית אלא מתמשכת לאורך שנים, לעתים עד יום פטירתו. לכן, אין עוררין על כך שהמוסד לביטוח לאומי חייב להקפיד בבדיקת כל בקשה המופנית אליו. ואולם עם השנים חשים אזרחים מן השורה שבפניותיהם לביטוח הלאומי אין הם זוכים להתייחסות הוגנת. מראש רואים בהם מי שרוצים להוליך שולל. התחושה זו גורמת מרירות רבה. התחושה מחריפה במקרים שהמוסד מוכיח יעילות, כהיותו הגונה, אך פועל באטיות מורטת־עצבים כשהאזרח הוא שיוצא נשכר.

כך, למשל, כאשר יש להפסיק קיצבת נכות לנכה, המוסד מודיע ומוציא בזריזות הוראה למחשב, אבל כאשר יש לחדש את קיצבת הנכות, מתעוררות בעיות של קליטת ההודעה במחשב או קבלת המכתב ובוצא באלה תירוצים הגורמים סחבת ממושכת. המוסד לביטוח לאומי הוקם כדי לשרת, במסגרת החוק, את המבוטח – לא את עצמו.

מנכ"ל הביטוח הלאומי, מרדכי ציפורי. הפסקת קיצבה מתבצעת בזריזות, כשיש לחדש את הקיצבה מתעוררות בעיות

אזרחים נאלצו ללוות כספים בבנקים בריבית גבוהה, כדי לשלמם. במקרה הטוב, כאשר הם מגלים שלא היו חייבים לשלמם, הכספים מוחזרים ללא ריבית".

★ ★ ★

סיפורו של עו"ד עמיר אברהמי מירושלים שונה במקצת, אך גם אברהמי מגדיר את המצב "גזל לאומי", מצב של חוסר הגינות. כאשר אזרח חב כספים למוסד, מיד מוטלים עליו קנסות, ריביות, מבטלים לו קצבאות. אבל כאשר לאזרח יתרות זכות במוסד, אין הן מוחזרות לו אוטומטית, אלא על־פי דרישה מפורשת, כמובן רק באותם מקרים שהאזרח מגלה את הדבר וגם אז

לשלטונות מס הכנסה. אברהמי, שבינתיים גילה כי שילם בשעתו למוסד כספים שלא היה חב לו, ביקש לקזז את יתרת הזכות כנגד החוב.

בעניין זה, כמו גם בכמה נושאים נוספים, מנהל אברהמי התכתבות ממושכת בת חודשים רבים עם המוסד. מכתבו האחרון נשלח לפני למעלה מחודש. בשבוע שעבר פניתי לדובר המוסד וביקשתי לברר מדוע המתראים במחלקת הגביה, שאליהם הופנה המכתב, לא טרחו במשך שבועות להשיב עליו. "עבריים תשובה", נאמר לי. "המכתב כמעט מוכן", נאמר לי מקץ חמישה ימים נוספים. בסופו של דבר השלמה

שקף – בטקסס הישראלית

מאת מרדכי ארציאלי

חבריו למושב של אלי כהן ז"ל אינם רואים את עצמם קיצוניים; הם גם אינם שרים את "שתי גדות לירדן" – אך הם זועמים וחוששים

רצח החקלאי אלי כהן ממושב שקף, העלה לכותרות מושב קטן, באזור שומם ודחוק מעין ארם, אשר כונה בעבר הלא־רחוק, טקסס. כל השטח הגדול של חבל לכיש, מבית־גוברין בצפון ועד להב בדרום, היה שנים רבות ריק מהתיישבות יהודית. גם כיום ניתן למנות על אצבעות יד אחת את הנקודות היהודיות. אין כביש מצומת לכיש למושב שקף, הנסיעה סחור־סחור בכביש הצר והמלא מהמורות, אינה נעימה.

במושב השרוי באבל כבר חיות כמה עשרות משפחות והכל מכירים את הכל. יודעים לא רק מה מצב הגידולים החקלאיים אצל החבר, אלא גם איזו שמלה חדשה רכשה אשתו. יודעים שעטת, אלמנתו של אלי, היא בתחילת החודש החמישי להריונה; שלבתו שרון מלאו לפני כמה שבועות שש שנים, ושהדר, בתו השניה, תחגוג בקרוב את יום הולדתה הרביעי. יודעים שאלי כהן סבל מלחצים בגוף, מסוכרת ומבעיות בלבלב, ולא מזמן נותח.

מתישבי שקף מלאו השבוע כעס וחשש. החשש – נחלת הנשים והילדים, הגברים שהסתובבו השבוע עם נשק צמוד. אלי לא נשא נשק בלילה הגורלי בו יצא לרסס את כרמו. אך אלי לא אהב לשאת נשק.

מי שצפה ב"מבט" ביום ב' בלילה, סמוך לאחר הרצח, יכול היה להתרשם שחברי שקף קיצוניים, תוקפנים. לא רק שונאי ערבים, לא רק אויבי האלוף מצנע, אלא גם מבקרי המערכת הפוליטית והביטחונית. המציאות שונה. חברי המושב, המשתייך למשקי תנועת־בית"ר, אינם קיצוניים. הם אינם שרים "שתי גדות לירדן, זו שלנו, זו גם כן". קשריהם עם תנועת־בית"ר רופפים. עסקני התנועה מכנים אותם "צ'יים חמישי". כך כינו אותם כשהחליטו לעלות על הקרקע בתוך גבולות הקו הירוק, כשפתחו את המושב אפילו לפני משפחה מקיבוץ גת של השומר הצעיר, וכשהחליטו שהם יכולים להיות חברים גם בקופ"ח של ההסתדרות.

לא עוד ערבים

החלטתם באסיפה ביום ב' בערב, לחדול להעסיק ערבים, אינה נובעת משנאה. הם משוכנעים שלרצחו של אלי כהן היה מידע מודיעיני מוקדם. שידעו כי יצא ללא נשק והכתינו לו בתלם האחרון. ומהיכן שאבו את המידע, אם לא מערביי הכפרים הסמוכים, שעשרות מהם עובדים בשדותיהם? הם מאמינים שמתנדבים מהארץ או מחו"ל ימלאו את מקומם של הפועלים הערבים. אמונה שאין לה על מה להתבסס. יש להניח, שעם שוך הכעס, עם עבור הזעם, יחזרו ויעסיקו ערבים, השכנים שמעבר לגבול. הם מתגעגעים לימים שלפני האינתיפאדה, כשהיחסים היו נפלאים עם השכנים. אך לפחות אחדים מהם ריאליסטים

במידה מספקת להבין שהיחסים שנרקמו בעבר לא ישובו. אומר דוד אלינסקי, רכז הביטחון של המושב: "לפני האינתיפאדה נפגשתי אחת לכמה שבועות עם המוכתרים של בית־עווא ושל סיקא, היישובים הקרובים ביותר אלינו. אכלנו בבתיהם והם בשלנו. לא פעם נקראנו על־ידי תושבי בית־עווא לפשר בסכסוכים שביניהם. הם נתנו לי להבין שטוב להם לחיות אתנו בשכנות. אני נתתי להם להבין שבאנו לחיות כאן, לא במקומם, אלא לידם, כשכנים".

בחגיגה שנערכה במושב לפני שנתיים, ישבו על הבימה יצחק שמיר ואבו־שרית, הוא מוחמד מור אל־סוויטי, מוכתר בית־עווא. המוכתר דיבר על דו־קיום ושכנות טובה. בית־עווא חב חוב מסויים לשקף. כשעלו 27 המשפחות הראשונות על הקרקע, ב־5 באוקטובר 1981, באו לשטח אנשי הסיירת הירוקה. הם בדקו במפות וגילו שמבנה בית־הספר הערבי, שנבנה ב־1980, נמצא בחלקו בתוך הקו הירוק. כן מצאו שבית־הקברות של הכפר התרחב ונדד לתוך הקו הירוק.

אנשי הסיירת הירוקה תבעו מהמוכתר הכפר לפנות את בית־הספר, או להרסו, ולהעביר את הקברים לתוך שטחם. חברי המושב התערבו לטובת שכניהם. ביקשו משלטונות צה"ל להניח להם.

שמעון ברבר (29), מחנך, לפני שהפך לחקלאי בשקף, סבור כי יחסי השכנות הטובים עם הכפרים הסמוכים, לא נבעו מ"טובות". "אני דור ששי בארץ. אני בית"רי. למדתי את תורת ז'בוטינסקי והוא לא שנא ערבים. ערבי הוא אדם ויש לכבדו. רק אם הוא תוקף אותי, צריך להגיב. אני מהספרדיים של בית"ר. עופר נק, חבר המושב שרעייתו היא בת כפר מנחם, מתערב בשיחה ואומר לשמעון: "אני לא ראיתי בית"רי ספרדי".

שלשלת של פיגועים

האינתיפאדה החלה ברצועת עזה, עברה לשומרון ורק אח"כ ליהודה. בוקר אחד מצאו חקלאי שקף את חלקת הזיתים של יוני אדרי, בת כ־3 דונמים, עקורה. בחלקה התנוסס דגל אש"ף. כעבור שבוע נעקרו 33 עצי זית. לאחר 10 ימים נעקרו 67 עצי

זית נוספים. לא חלפו 4 ימים ו־140 דונם חורש של קק"ל עלו באש. [illegible] נתגלו כמה מוקשים. לפני 4 שבועות נגדעו כ־4 דונמים כרם של גיורא רוזן. בשבת שעברה הוצת הכרם של דוד אלינסקי. נחתכה גדר הביטחון המקיפה את המושב. שמשות הטרקטור של קק"ל, הפורץ דרך היקפית, נופצו. חבלות נתגלו במכמנות, בשעות היום ובתאורה של גדר הביטחון.

דוד אלינסקי, רכז הביטחון, אומר: "הזעקנו את כוחות הביטחון, שתמיד הגיעו במהירות. הלכו בעקבות עד לגבול ועצרו. מדוע עצרו גם אני שאלתי. הסבירו לי שאנו נמצאים בתחום של הקו הירוק. הזעקנו את צה"ל והמשטרה בירים. אבל אף פעם לא ראינו את צה"ל או המשטרה של יהודה. לא היה תיאום בין הכוחות. האם שבעת שכיוונו נפסק בגלל צבע של קו?"

איציק זיידמן (37), סמג"ד בגבעתי, בוגר הפנימיה הצבאית, בוגר הפקולטה לחקלאות ברחובות וממייסדי שקף, היה זה שנעל ביום ב' בלילה את שער המשק בפני אלוף

פיקוד מרכז והתפרץ בזעם נגד האלוף ונגד מיכאל דקל, סגן שר הביטחון. בעצם, נגד כל מי שביקש להרגיע.

במושב אומרים שאתה אדם שקול ועניני. "כן, אני נחשב לאדם שאינו יוצא מהכלים. אך לאחר הרצח הרגשתי שלא עשינו את הכל על־מנת למנוע אותו. זו הרגשה מתורבנת ולכן יצאתי מכלי באסיפה ואני מצטער. בגלל הרצח, הקידה האדום הסתיים בגבול. העקבים גילו עקבות ועצרו על הגבול, באה כסר בפאת בית־עווא. לא נכנסו אליו כי הוא היה לנפת יהודה. ומבעני המבלה עצרו על הגבות, בפי הזהב. אני ברעה סבבפרים ודלים סקם, אבל יש בתוכם גורם קטן שרכבן להצטרף לאינתיפאדה. אבל כוחותינו עצרו על הגבול. לא נכנסו לכפרים, לא הטילו עוצר, לא ערכו תחקיר, לא הפגינו נוכחות."

האם אמרת לאלוף שהוא הוא החוק לירדן "נטושת רנה"? "אומרים כל מיני דברים. אני לא זוכר בדיוק מה אמרתי. אנחנו אנשי חוק, לא הולכים לנקום את דמו של אלי. סומכים על כוחות הביטחון". ומה על ההחלטה שלא להעסיק יותר פועלים ערבים? "זכות השיב. אבל חיי אדם חשובים יותר. יש לי 50 דונם כלפפטים ו־5 דונמים קישואים. יומיים כבר לא קטפתי אותם ויש לי כבר נזקים כבדים. אבל חשוב לי יותר שיסעו ביד את הסיוע הביטחוני שלנו בני לא. לא יתכן שנהיה כמוגים כמו באר־סוביה".

בפי יוסי שכטר, מזכיר המושב וחבר מרכז תנועת החרות, יש טרוניות נגד התנועה. "ביום ראשון הייתי עם השבון בפגישה אבל אין שירות. גם אלי כהן, יו"ר הנהלת המושב, היה צריך לבוא לפגישה. אבל הוא לא הרגיש טוב, אשתו לא היתה בבית והוא נשאר עם הילדות". מה היתה מטרת הפגישה? "רצה לשבוע על נושאי ביטחון, הבנייה לפניו את בעיות הביטחון שלנו. אמרתי שאם הדברים לא יזוזו, זה יסתיים ברצח. לא ידעתי שבאותו לילה אלי יירצח". ומה השיב לכם הזרון? "אמר שהוא רואה את מצבנו בחומרה, שנגביר את השמירה ושנעשה מה שהורינו עשו בכלו".

שמעון ברבר, הבית"רי, אומר שז'בוטינסקי לא היה במציג קיצוני. "אני מאמין שגם עבר־הירדן הוא שלנו, אבל השלום חייב להיות פתרון לשני הצדדים בסכסוך. אני לא צריך לצעוק כל יום שארץ־ישראל כולה שלי. רציתי להיות חקלאי, והמדע הראשון בעיני היא עבודת האדמה. ביהודה ובשומרון אין יישובים חקלאים חרים, ואם ישנם, הם של דתיים ואני לא דתי ולא רצה לחיות בחברה דתית. גם ז'בוטינסקי לא היה דתי". ובחברון היית מתיישב? "לא, כי יישוב יהודי בתוך חברון יוצר נקודות חיכוך ואני רוצה לצמצם את נקודות החיכוך". מסתבר, שלא לחינם קוראים בתנועת החרות לחברי מושב שקף, "צ'יים חמישי".

ילדי מושב שקף. החשש – נחלת הנשים והילדים. הכעס – נחלת הגברים

هكذا من الأصل

הצטדקות כנסייתית חדשה באיטליה

על רקע טענות שהכנסיה הקתולית מעודדת אנטישמיות, קורא הבישוף אבלונדי להכרה בשליחות המשותפת של היהדות והנצרות

מאת תולדה ליברנומה

רומא

כיצד יכולה הכנסיה הקתולית ללחום בתופעות אנטישמיות באיטליה, עליהן הירבו באחרונה לדבר מנהיגים יהודים? – שאלה זו הפניתי לאלברט אבלונדי, בישוף ליבורנו, בשנות ה־60 שלו, מוכיר ועדת הבישופים הקתולים באיטליה ליחסים עם דתות אחרות.

התעמקויות מגוון אחר

יהודים יש בכל מקום

כספי מגבית לשטחים

חוגים ביהדות ארה"ב אינם מרוצים מכך שכספי תרומותיהם מועברים לבנייה בשטחים, וחלקם התארגנו להעביר את התרומות למטרות הנראות להם. האם צריכים יהודים להביע דעה על המצב בישראל

מאת יואב קרני

ניו־יורק

מנהיג יהודי צעיר בארה"ב הגיב השבוע על דברי גזבר הסוכנות, חבר הכנסת מאיר שיטרית: "להרבה יהודים יש התנגדות עקרונית לבינוי יישובים בגדה המערבית".

גזבר הסוכנות מאיר שיטרית. "להרבה יהודים יש התנגדות עקרונית לבינוי יישובים בגדה המערבית. הם עשויים לשקול בזהירות העקשה של כלים שונים מן המגבית היהודית המאוחדת"

"פרט לרכישות נשק – חוקית הכל בסדר"

דייב ג'ונס, איש משרד האוצר האמריקאי, על קביעת מעמד הפטור ממסים שניתן למגבית היהודית המאוחדת

מאת צבי בראל

וושינגטון

מדוע הסתבך אלפרד גולץ

גולץ נאלץ לעזוב את חברת הסנה לאחר שסיבך את חברתו, ויש המניחים כי עשה זאת ברצונו להוכיח עליונות על קודמו בתפקיד

(מימין) גרשון זילן, אלפרד גולץ, איתן אבניאון. עסקה כושלת בנסיון להיתלות באילנות גבוהים

מאת אריה לביא

אימת המתמטיקה

ימים ספורים לפני הבחינה מספרת מורה ותיקה על הדרך להתגבר על מיתוסים

מאת נילי מנדלר

סמוך להופעת הפסח באה אל פסיה צמיר, מורה למתמטיקה בתיכון אורט ברמת־גן, אם של תלמידת כיתה י"ב וגוללה באוזניה את מסכת הייסורים והפחדים של הבת בשל בחינת־הבגרות הקרובה במתמטיקה.

פסיה צמיר. אף אחד לא נכשל (תצלום: עוזי קרן)

גוש של פחד ושנאה

תבונת הדיבור: בלמה

כמעט כל תלמיד יכול

האוניברסיטה העברית בירושלים

הפקולטה למדעי החברה

קורסי קיץ – תשמ"ט

הפקולטה למדעי החברה, מודיעה על הארכת ההרשמה ללימודי קיץ. הלימודים יתקיימו החל מ־20.7.88.

"מבוא לכלכלה א' (מיקרו)" 3 נ"ז
"מבוא לסטטיסטיקה לכלכלנים א'" 3 נ"ז
"מכינה במתימטיקה" 2 נ"ז
"הכרת המחשב – SAS" 2 נ"ז
"תורת המחירים ב'" 3 נ"ז
"מקרו כלכלה ב'" 2 נ"ז

תלמידים/מועמדים המעוניינים להצטרף לקורסי הקיץ ימלאו טופס הרשמה במזכירות לעניני תלמידים בפקולטה למדעי החברה, חדר 2713 (אשנב קבלת קהל) עד 30.6.88.
יש להציג הודעת קבלה מהמשרד לקבלת תלמידים בעת ההרשמה.
פרטים נוספים ניתן לקבל במזכירות לעניני תלמידים בפקולטה.

המרכז למורשת היהדות ע"ש פנחס ספיר

המרכז למורשת היהדות בשיתוף משרד החינוך והתרבות עומד לפתוח בשנה"ל תשמ"ט תכנית למודית שנתית להרחבת הסמכה של מורים

הוראת מקצועות היהדות
בבתי ספר ממלכתיים בחינוך היסודי וחטיבות הביניים

מטרות התכנית

1) **העמקת והעשרת** הידע בלמודי היהדות תוך הכרות נרחבת עם מקורות תרבות ישראל לדורותיה; רבדיה ומגוון דיעותיה.

2) **התוודעות והכשרה** בתחום תכניות למודים קיימות ברמות ובשכבות גיל שונות.

3) **ליבון ותרגול** סיטואציות חינוכיות ברמת הכתה וברמת ביה"ס במסגרת החינוך הפורמלי והבלתי פורמלי.

4) **פיתוח יוזמות חינוכיות** בתחום למודי היהדות.

הקורס מיועד לבוגרי סמינרים למורים כלליים.

משך הלימודים – שנה אחת (40 שש') חמישה ימים בשבוע.

מקום הלימודים – המרכז למורשת היהדות, הרובע היהודי, ירושלים.

גמול השתלמות – בוגרי התכנית יהיו זכאים לגמולי השתלמות בשעור של עד ארבע יחידות גמול.

שכר לימוד – 2,000 ש'

מלגות למורים – משרד החינוך יעמיד מלגות למורים לנזקקים, במתכונת של הלוואות מותנות לפי תקנות משרד החינוך.

הרשמה – תאריך אחרון לרישום ד' תמוז 18.7.88.

טפסי הרשמה ופרטים נוספים – במרכז למורשת היהדות ת.ד. 979 ירושלים, או בפניה בטלפון 02 – 286121.

יחסי נפט ופוליטיקה

טוקיו משפרת יחסים עם ישראל וממשיכה להתחשב בתגובות הערבים

מאת עקיבא אלדר

כשרם פנתה לישראל, הקפידה ממשלת יפאן לקבל את הסכמתן של ירדן וסוריה לביקור בבירותיהן, עם הביקור הראשון של שר יפאני בירושלים. היפאנים מיהרו גם לתאם פגישה בין שר החוץ סוסוקה אונו ויאסר ערפאת. הם מקווים כי בכך עלה בידם לפייס את שגרירי מדינות ערב בטוקיו, שעלו לרגל למשרד החוץ היפאני במאמץ לסכל את הביקור. השגרירים טענו כי עיתויו של הביקור יתפרש כתמיכה יפאנית במדיניותה של ישראל בשטחים.

על אף הרצון לנקוט מדיניות מאוזנת יותר במזרח התיכון, צעד שהיפאנים הכירו בחיוניותו, למימוש רצונם לנהל מדיניות חוץ אקטיבית, האינטרסים של טוקיו עדיין מכתיבים לה נטיה מסויימת כלפי הערבים. החברות היפאניות הגדולות עדיין כנועות לחרם הערבי, ויפאן מאפשרת למשרד האינפורמציה של אש"ף לפעול בטוקיו. הסיוע היפאני למדינות ערב גדל בהתמדה ובמקביל טופחו הקשרים המדיניים והכלכליים עם סוריה, ירדן ומצרים.

מעניין להזכיר שישראל היתה המדינה הראשונה במזרח התיכון שטוקיו כוננה עמה יחסים דיפלומטיים, לאחר מלחמת העולם השניה. היחסים עם ישראל כוננו במאי 1952 בדרג של צירות, ורק שבעה חודשים אחר כך הגיעה תורה של מצרים, ובהמשך מדינות ערביות אחרות. ב־1963 הועלה דרג הנציגות של יפאן בת"א ושל ישראל בטוקיו לדרג שגרירות. במקביל חל שיפור הדרגתי בקשרי המסחר, התרבות והמדע בין שתי המדינות, בעיקר בשל החשיבות שטוקיו ייחסה באותן שנים ליכולת ההשפעה של ישראל בוואשינגטון ולי עובדה שחלק ניכר מהיצוא היפאני לארה"ב נוהל בידי סוכנים יהודים.

השינויים שחוללה מלחמת ששת הימים ביחסי החוץ של ישראל פסחו כמעט לחלוטין על יחסיה עם יפאן, בעיקר בשל הריחוק הגיאוגרפי ומיעוט הסחר. על גישתה העקרונית של יפאן בסכסוך הישראלי־ערבי, בין '67 ל־'73, אפשר ללמוד מתמיכתה בשתי החלטות האו"ם בנושא זה: כיושבת ראש מועצת הביטחון באותה תקופה, סייעה יפאן בניסוחה של החלטה 242 והחלטת עצרת האו"ם 2628, ב־1970, שקבעה כי כיבוד זכויות הפלשתינים הוא אלמנט בלתי נפרד ביצירת שלום צודק ובר־קיימא במזרח התיכון. עמדתה של יפאן לא הוגנה איפוא באותן שנים מהמישור ההצהרתי.

עם פרוץ משבר האנרגיה ב־1973 מצאו עצמם היפ־אנים ברשימה השחורה של המדינות שאופ"ק הטיל עליהן אמברגו נפט. ללחץ הכלכלי והפסיכולוגי שיצר האמברגו על מדינה שתעשייתה המפוארה משוענת לדלק, נוסף מיד גם לחץ מדיני כבד. הלחץ הערבי נשא פרי: ובשלהי אותו חודש, חרף הפצרותיו של מזכיר המדינה האמריקאי הנרי קיסינג'ר, שביקר באותם ימים ביפאן, פירסמה טוקיו הודעה ששמה קץ לניטרליות שלה בסכסוך במזרח התיכון. ההודעה כללה שלושה סעיפים:

א. דרישה לנסיגה ישראלית מכל השטחים שנכבשו במלחמה (הצהרה קיצונית מההצהרה השוק המשותף, שבועיים קודם לכן, שלא הבהירה האם מדובר ב"כל" השטחים).

ב. ההגדרה העצמית של הפלשתינים היא תנאי מוקדם לכל הסדר שלום באיזור.

ג. ממשלת יפאן תבחן מחדש את מדיניותה כלפי ישראל אם זו תסרב לקבל את שני התנאים הנ"ל. סגן ראש הממשלה טאקאו מיקי יצא מיד למזרח התיכון כדי להסביר את המדיניות החדשה ולבקש ממפיקות הנפט המוסלמיות להסיר את האמברגו על יצוא נפט לארצו. חודש לאחר פרסום ההודעה אכן הגדיר אופ"ק את יפאן "מדינה ידידותית לעניין הערבי" והוציאה מהרשימה השחורה.

הצבעת ה־22 בנובמבר העלתה את יפאן על מסלול של בו האינטרסים שלה במדינות ערב עומדים בסתירה ליחסיה עם ישראל. היפאנים סטו בהדרגה מהקו המערבי בשורה ארוכה של הצבעות באו"ם ובפורומים בינלאו־מיים שונים בסוגיות הסכסוך במזרח התיכון. יפאן היתה המדינה ה"מערבית" המתועשת היחידה שלא התנגדה להחלטת האו"ם שהגדירה את הציונות תנועה גזענית.

במקביל לנסיגה ביחסי יפאן־ישראל חלה תנופה ביחסי יפאן־אש"ף. טוקיו היתה מהמדינות המתועשות הבודדות שלא התנגדו להחלטה להעניק לארגון מעמד של משקיף בעצרת האו"ם. מנכ"ל המפלגה הלאומית־דמוקרטית יושירו נקסונה ושר החוץ היפאני מיאזאווה נועדו בטוקיו עם נציג אש"ף שפיק אל־חות והבטיחו לו כי ממשלתם תתייחס לנציגות אש"ף בטוקיו כאל נצי־גות דיפלומטית לכל דבר, למרות שלא יוענק לה מעמד דיפלומטי.

חודשים אחדים לאחר מכן התקבל פארוק קדומי אצל ראש הממשלה טאקאו מיקי ובפברואר '77 נפתח רשמית משרד אש"ף בטוקיו. האמריקאים לא הצליחו לשכנע את היפאנים לדחות את ביקורו של ערפאת בטוקיו ובאוקטובר '81 היתה יפאן גם למדינה המתועשת הראשונה שראש ממשלתה ושר החוץ שלה קיבלו את מנהיג אש"ף לפגישה רשמית בלשכותיהם.

במחצית הראשונה של שנות השמונים, במקביל לשי־חוקה במעמדן של מדינות הנפט, גברה בטוקיו הנטייה לשוב למדיניות מזרחתיכונית מאוזנת. מאז גוברת השפעתם של הקונגרס, הארגונים היהודיים והממשל בארה"ב, בעיקר על שינוי מדיניות החרם של חברות יפאניות לחרם הערבי. ב־1984 ביקר מנכ"ל משרד החוץ דאז דוד קמחי בטוקיו, וביקורו נוצל להקמת ליגה לידי־דות יפאן־ישראל. 55 חברי פרלמנט יפאנים הצטרפו אליה.

כעבור שנה הוזמן שר החוץ יצחק שמיר לביקור רשמי ראשון של שר חוץ ישראלי בטוקיו (גולדה מאיר ואבא אבן ביקרו אף הם בטוקיו, במהלך כהונתם כשרי חוץ, אך הביקורים הוגדרו "פרטיים"). במחצית השנתיים האחרונות ביקרו בישראל שני סגני שר החוץ היפאני, ומנכ"ל משרד החוץ אברהם טמיר ביקר בטוקיו.

באיגרת ששיגר באחרונה לנשיא חוסני מובארק, הביע ראש ממשלת יפאן את תמיכתו בוועידה בינלאומית, ע"פ הגירסה המצרית (ועידה ללא סמכות כפיה וב־השתתפות משלחת משותפת לירדן ולאש"ף). ההצהרה היפאנית מימי משבר הנפט (החזרת כל השטחים וכינון מדינה פלשתינאית) עדיין עומדת בעינה.

השוק הגדול בעולם לספרות אנטישמית

יפאן היא כיום השוק הגדול בעולם לספרות אנטישמית. שני הספרים הנפוצים ביותר – "אם תבין את היהודים, תבין את העולם" ו"אם תבין את היהודים, תבין את יפאן", פרי־עטו של מאסמי אונו – נמכרו, לדברי המו"ל, ב־1.1 מיליון עותקים, מאז יצאו לאור לפני כשנתיים. ספר אנטישמי אחר, הרומן "פסח" של הסופרת פומיקו קמסאגי, זכה בשניים מהפרסים הספרותיים היפאניים היוקרתיים ביותר. מספר הספרים האנטישמיים כה גדול ומגוון, שבחנויות רבות הם מרוכזים ב"פינות יהודיות", לנוחות הקונים.

מסאמי אונו (46), מנהל "מרכז לחקר בעיות המזה"ת", מציג עצמו כבומר ב"כנסיית התנ"ך הנוצרית" באוסאקה. הקשר הכנסייתי אינו מקרי: ביפאן היו תמיד מעט יהודים, והדימויים נובש אצל היפאנים בעיקר מתיאורי מי־סיונרים נוצריים מערביים בסוף המאה ה־19 ומהספרות המערבית. אך המרכיבים הארסיים ביותר בדימוי באו מהמגע עם האנטישמיות הרוסית, בעיקר כשב־1917 יפאן שיגרה כ־75,000 חיילים לסיביר, בניסיון משותף לרוסים "הלבנים" ולמעצמות המערב למגר את המהפכה הבולשביקית. קצינים יפאניים מחיל המשלוח היו לימים מתרגמי "הפרוטוקולים של זקני ציון" ומפיצי התעמולה האנטישמית העיקריים ביפאן.

למרות בסיס זה, לא הצליחו ניסיונות הנאצים לשלב את יפאן בהשמדת היהודים במלחמת העולם השניה. רבבות יהודים מצאו מקלט ביפאן ובשנגחאי שהיתה תחת כיבוש יפאני. עם תבוסת יפאן ב־1945, נאלמה גם האנטישמיות, והיא קמה לתחיה איטית אחרי מלחמת ששת הימים. כמו בעבר, אין זו אנטישמיות "אקטיווית", אך היא זכתה לתשומת־לב עולמית עם ריבוי הספרות, ובעיקר בגלל ההצלחה העצומה של ספרי מסאמי אונו.

אונו מסביר לקוראיו שכל אסונות האנושות וכל צרותיה של יפאן באו ובאים מהיהודים, ששליטתם המוחלטת בעולם נמנעת, לפי שעה, על־ידי ברית"ם ויפאן. לכן מנסה ההון היהודי להרוס את כלכלת ברית"ם בהגברת מירוץ החימוש בפרויקט "מלחמת הכוכבים" ולמוטט את כלכלת יפאן בהעלאת ערך היאן. בספריו של אונו, כולם יהודים – ג'ורג' שולץ וולדימיר איליץ' לנין, הרוקפלרים והרוטשילדים וגם השייח יאמאני. מטרת היהודי לגרום למלחמת־עולם שלישית, שעל הריסותיה תקום מלכות ירושלים, שתשלוט על כל כדור־הארץ.

הרומן "פסח" של פומיקו קמסאגי גודש סטראוטיפים יהודיים בוטים ומסקנתו שהיהדות אשמה בכל הפגעים הרעים של תרבות המערב, כולל הקולוניאליזם, המיסיונרים והנאצים.

איך יתכן שספרים כליכך אבסורדיים כמו חיבוריו של מסאמי אונו הפכו לרבי־מכר הגדולים ביפאן ורומן באיכות ספרותית כה ירודה כמו "פסח" זכה בפרסים היוקרתיים ביותר? – שואל פרופ' דוד גודמן, מומחה לספרות ותרבות יפאנית באוניברסיטת אילינוי.

"הסיבה המיידית", אומר פרופ' גודמן, "היא שהיפאני הנבוך מחפש הסברים לתופעות־הלוואי השליליות של הנס הכלכלי, ולהאטתו הנוכחית המפחידה, והוא בולע את התיאוריות האנטישמיות הפשטניות. אך שורשי התחיה של האנטישמיות עמוקים יותר. 'פסח' זכה להערכה משום שהוא מצדיק את הרגשות הלאומניים, הקסנופוביים והאנטי־מערביים הגוברים ביפאן".

"בכך גם כוחהמשיכה של ספרי אונו", אומר גודמן. "אונו טוען שיחסי יפאן־ארה"ב הם למעשה יחסים יהודיים־יפאניים, ומטרתו בהשמצת היהודים היא לערער את היחסים בין יפאן ואמריקה..." לדעת אונו, הדמוקרטיה היפאנית היא קשר שתובנן ע"י היהודים כדי לסרס את יפאן ולרמוס את הרוח היפאנית.

"המשמעות האמיתית של האנטישמיות היפאנית, שהיא מאירה על עומק מורת־הרוח והאיבה היפאנית כלפי המערב, וביחוד כלפי ארה"ב... במלים אחרות, עד כמה שהאנטישמיות היפאנית נראית רחוקה וחסרת־משמעות, היא מעין 'טעימה ראשונה' של רגשות טעונים ומתו־נפץ, שיכולים לגרום להשלכות פוליטיות רציניות", כותב גודמן ומצטט מדו"ח "המועצה האמריקאית־יפאנית", המזהיר שהרצון הטוב שביחסי שתי הארצות נשחק והולך וזה ישפיע, בסופו של דבר, על הברית הפוליטית והצבאית ביניהן.

הוא ממליץ על שורה של צעדים למניעת ההידרדרות ביחסי ארה"ב ויפאן ולבלימת האנטישמיות היפאנית, כגון העמקת לימודי השפה היפאנית בארה"ב והתרבות האמריקאית ביפאן. "יש להקים מרכז תרבות יהודית בטוקיו, מכספי הקהילה היהודית האמריקאית, כדי לשפר את הבנת התרבות, ההיסטוריה והדת היהודית. כרגע אין שום ניסיון מאורגן להתמודד עם האנטישמיות היפאנית באמצעות מידע נכון על היהודים. לא לשגרירות ישראל ולא לקהילה היהודית בטוקיו יש האמצעים ליזום תוכנית חינוכית... יפאן היא המנהיגה התרבותית באסיה, שחברות אסייתיות אחרות מבקשות לחקותה... ואין שום דבר המונע כעת הידבקות של עמים אחרים באסיה במגיפה האנטישמית".

אליהו סלפטר

שינוי אך לא מהפכה

יפאן משוכנעת שליהודים השפעה בעולם התקשורת ובעסקים בארה"ב

מאת אליהו סלפטר

דוברים יפאנים רשמיים משת־דלים לומר, בעת ובעונה אחת, כי ביקור בן היממה של השר אונו בישראל הוא "צעד גדול קדימה" (כדברי טקשי אונדה, מנכ"ל האגף לענייני המזה"ת ואפריקה ב־מיניסטריון החוץ בטוקיו), וגם – כי "בשום פנים אין הוא מסמל שינוי במדיניות יפאן במזה"ת" (כדברי אונו עצמו במעמדון העיתונות ב־טוקיו, ערב צאתו לוועידת הפיסגה הכלכלית בטורונטו).

אין הביקור מבשר קץ לכניעתן המוחלטת של החברות היפאניות הגדולות לחרם הערבי ולסירובה של ממשלת טוקיו לפעול נגד החרם. אין להמעיט, עם זאת, במשמעות העובדה שהביקור יצא אל הפועל בעיצומה של האינתיפאדה.

השינוי שחל בעמדת יפאן נובע מהתמורות במידת התלות שלה בנפט הערבי ובשוק הערבי ומהתמורה במעורבותה בהתרחשויות בינלאו־מיות. מידת התלות של יפאן בנפט המיובא מאזור המפרץ ירדה במידה ניכרת בחודשים האחרונים – מ־65% מכלל הצריכה ל־46%. עד עתה היו נסיכויות המפרץ וסעודיה בראש רשימת ספקי הנפט. השנה, לראשונה, תפסה אינדונזיה את המקום הראשון ומספקת כ־17% מכלל הצריכה.

המהפך הוא פרי ההשקעות העצו־מות שעשו חברות מיצובישי, מרובני ומיצואי בפיתוח שדות נפט ושדות גז באינדונזיה. תרמה להרגשת ההקלה העובדה שבשוק של קונים, עם הרבה עודפים, מציעות כל מדינות אופק (פרט לסעודיה) נפט מתחת למחיר הרשמי, 18 דולר לחבית. התחזקות הין ושיכלולים טכנולוגיים הורידו במידה ניכרת את חלקו של מרכיב האנרגיה בתל"ג היפני: לאחר משבר מחירי הנפט, במלחמת יום הכיפורים, השוותה יפאן את מרכיב האנרגיה ל־3% מהתל"ג. בשנים 1985–88 קוצץ השיעור עוד במחצית – לכ־1.5%. לשינויים בסדרי גודל כאלה יש, כמובן, גם השלכות פוליטיות.

סיוע למדינות מתפתחות

יפאן ביצעה גם גיוון ניכר ביצור שלה. גדל במידה ניכרת היצור עבור השוק המקומי (עם הקלת התלות בשוק החוץ) והרחיב השימוש באוטו־מציה ופיתוח, מהיר של מוצרים חדשים. כל זה תרם להרגשת הבי־טחון העצמי של הכלכלה היפאנית וגם לכך שמתגלה להיות השפעת בתחום המדיני.

לא מעט בהשפעת דעת הקהל העולמית – וביחוד האמריקאית – החלה יפאן, בתקופה האחרונה, להגדיל את הסיוע למדינות מת־פתחות. לאחרונה הכריזה על הקצאת 50 מיליארד דולר ל־5 שנים למטרה זו (כאשר מחציות חלק מהחובות המדינות העניות תיעשה ע"ח תקציבי סיוע אלה). יפאן קיבלה עתה את העיקרון שכוחותה מעצמה כלכלית היא חייבת לגלות לא רק נוכחות אלא גם מעורבות רבה יותר בפעילות המדינית הבינלאומית.

מודעות זו היא הרקע לביקור הבכור של שר החוץ אונו במזה"ת והרקע נסיונו לטבול את קצות אצבעותיו במי הסיכסוך הישראלי־ערבי. הביקור הוא ביטוי לרצונו "להיות פעיל יותר במאמצים להשי־כנת שלום בעולם", כך הבהיר דובר המשרד ישיפומי מססורה. זה חלק מהמערכה, המלווה פרסום רב, של ראש הממשלה נבורו טאקשיטה "להגדיל את תרומתה של יפאן לעולם". יפאן הגדירה פרופיל בנושאים בינלאומיים שאינם נוגעים לה במישרין "חייבת לנהל דרישה עם שני הצדדים ולא רק עם צד אחד".

הזרבב האמריקאי

רק בשנות ה־80, לא מעט בזכות הפעילות המוגברת של הארגונים היהודיים באמריקה ("הליגה נגד השמצה" של בני־ברית בראשם), הרגישות המוגברת של יפאן לדעת הקהל – בקונגרס ובציבור הקובים האמריקאי, החלה טוקיו לבחון מחדש את עמדתה בסיכסוך הי־שראלי־ערבי.

שגרירה החדש דאז של ישראל בטוקיו, ד"ר יעקב כהן, ביקש לנצל את התנופה שולה, בעיקר לשם הרחבת קשרי המסחר בין שתי המדינות. ד"ר כהן התמקד במיוחד בשיפור חברות בינוניות שלא היו להן קשרים עסקיים עם מדינות ערב ולכן לא היו מושפעות פחות מלחצי החרם הערבי. כתוצאה חל גידול ניכר בסחר, שכהיקפו הדו־צדדי יגיע השנה ל־1.2 מיליארד דולר.

ביטוי בולט יותר לקץ של התמורה הוא ריבוי הביקורים ה־הדדיים וחילופי המשלחות, והליך המכשון שקם בימי האינתיפאדה. בשנת החודשים האחרונים הגיעו מיפאן 16 משלחות ובהן קבוצות אנשי עסקים, תעשיינים וחקלאים, נשיאי אוניבר־סיטאות, סופרים ואנשי רוח, אנשי תקשורת ואף קבוצה של אנשי דת. שלושה אישים בדרגת תת־שר ביקרו בארץ, התזמורת הפילהרמונית ה־ישראלית ביקרה ביפאן וכעת מגיע שר החוץ (שביקור קודמו שינטרו אבה, תוכנן עוד ב־1983 אך לא התבצע מחשש לתגובות ערביות).

כל זה אינו אומר שהיפאנים חדלו לחשוש ולהתחשב בדעת הקהל הערבית. היצוא היפאני לארצות ערב הגיע אשתקד לכ־9 מיליארד דולרים שהם עדיין פי עשרים מנפח היצוא לישראל. יפאן, שאין לה מקורות אנרגיה רציניים משלה, עדיין מייבאת קרוב למחצית הנפט שלה מהמזה"ת. הידוק הקשרים עם ישראל בשנים האחרונות והרחבת המסחר אתה, עוררו מחאות הן מצד מדינות ערב והן מצד חוגים פרו־ערביים כבדי משקל בתוך יפאן. הממשלה משתדלת לכן מאד ל־הפחית מהפרסום ולמעט בחשיבות שיפור היחסים עם ישראל.

הצפת השוק האמריקאי בתוצרת יפאנית והגרעונות העצומים ש־ארה"ב צוברת במאזן המסחרי עם טוקיו גורמים מורת רוח רבה בארה"ב ומעודדים הצעות חקיקה לבלימת זרם הסחורות היפאניות. הקשר בין תופעה זו ובין סימני השינוי ביחסי יפאן־ישראל הוא משולש: יש ביפאן רגישות כלכלית מוגברת לדעת הקהל האמריקאית. טוקיו מודעת לכך שפריחת הספרות האנטישמית ביפאן והכניעה ללחצים אנטי־ישראליים של הערבים אינם מועילים לתדמיתה; שנית, אולי גם בהשפעת המיתוסים האנטישמיים, יפאן משוכנעת שליהודים השפעה עצומה הן בעולם העסקים והן בעולם התקשורת בארה"ב, והדברים יהודים לא משאירים ספק שיחסי יפאן־ישראל משפיעים על יחסם ליפאן; ושלישית, אישים אמריקאים, ובהם חברי קונגרס, מציינים בפ־רוש את הסתירה שבין הסתמכותה של יפאן על עקרונות חופש הסחר, כדי לשמור על שוק אמריקאי פתוח, ובין כניעתה לחרם הערבי המונעת השקעות יפאניות בישראל וקשרי מסחר חופשיים אתה.

מאזן מסחרי בלתי הוגן

תרומת היצוא הישראלי ליפן לכלכלה הישראלית נמוכה באופן משמעותי מתרומת היצוא היפאני לישראל לכלכלת יפאן

מאת יונתן שרמן

ליפאנים יש תשובה ניצחת לכל הטענות המועלות נגדם בשיחות הסחר הרשמיות והבלתי־רשמיות שהם מקיימים עם ישראל. בכל פעם שמועלית הדרישה הישראלית להר־חבת הפעילות בין שתי המדינות, שבים נציגי יפאן ומציינים כי ישראל היא אחת המדינות הבודדות בעולם, החברות בחוג המדינות בע־לות עודף מסחרי עם יפאן. לקבוצה המצומצמת הזו שותפים, לבד מישראל, גם קוריאה, המייצאת ליפאן כמויות גדולות של מוצרי צריכה, מדינות המפרץ הפרסי, המייצאות ליפאן נפט ומדינות המהוות מקור לחומרי גלם, ודוגמת מלזיה ואינדונזיה.

אבל, בדיקה מדוקדקת יותר מגלה, כי הנתונים המספריים מט־עים. לישראל היה עודף של 75 מי־ליון דולר ביצוא סחורות ליפאן ב־1987, בהשוואה ליבוא הסחורות מארץ זו. היצוא הישראלי הגיע ל־476 מיליון דולר, ואילו היבוא הסתכם ב־401 מיליון דולר.

אבל, התמונה המלאה מלמדת, כי למעלה משלושה רבעים מהיצוא הישראלי ליפאן מורכב מיהלומים מלוטשים. ליתר דיוק, 78% מכלל היצוא ליפאן בשנה שעברה (371 מיליון דולר), היה יהלומים מלו־טשים. יתרת היצוא היתה כימיקלים (37 מיליון דולר), מתכות ומכונות (22 מיליון דולר), ציוד חשמלי־אלקטרוני (21 מיליון דולר) ות־עשיות קלות (8 מיליון דולר).

הערך המוסף ביצוא יהלומים מלו־טשים נמוך מאוד ומגיע לכ־15%, ורק במקרים מסויימים ל־20%. מכאן, שהערך המוסף מכלל היצוא הישראלי ליפאן הוא נמוך יחסית בגלל התעשייה, הנובעת מהמשקל הגדול של יהלומים ביצוא הישראלי לארץ השמש העולה.

היבוא היפאני לישראל מורכב בעיקר מכלי רכב וחלפים לכלי רכב, וכן ממוצרי אלקטרוניקה וציוד תעשייתי. סחורות אלו הן בעלות ערך מוסף גבוה יחסית, שמגיע לכדי 50% ואפילו ל־70% ממחיר המוצר. כלומר, תרומת היצוא הישראלי לכלכלת ישראל היא נמוכה באופן משמעותי מתרומת היצוא היפאני לישראל לכלכלת יפאן.

רכישות גדולות של יהלומים

מספר גורמים חברו יחדיו, כדי למנוע פריצה ישראלית רחבת ממדים לשוק היפאני. בשנתיים האחרונות אנו אמנם עדים לגידול משמעותי ביצוא הישראלי ליפאן, שצמח מרמה של 210 מיליון דולר ב־1985 ל־470 מיליון דולר ב־1987, אך זה גידול שולי בהתחשב בהיקף השוק היפאני. מה גם שעיקר הגידול נבע מרכישות יהלומים גדולות יותר על־ידי יפאן. יפאן קונה כיום כמויות אדירות של יהלו־מים, זהב, כסף ואבני־חן, בעיקר לצורכי השקעה. זאת בעקבות הש־גשוג בארץ זו ורמת החיים הגבוהה של חלק גדול מהאוכלוסייה.

יבוא היהלומים של יפאן מישראל מהווה כ־25% מכלל רכישות היהלו־מים של מדינה זו. בכלל יבוא היהלו־מים מישראל ב־1987 הגיע לסכום של 2 מיליארד דולר, ו־15% מיבוא זה מופנה ליפאן.

בשנתיים האחרונות גדל היצוא התעשייתי והחקלאי מ־86 מיליון דולר ל־125 מיליון דולר, אך עדיין אלו נתונים זניחים בהתחשב בעוב־דה כי כלל היבוא היפאני בשנה שעברה הגיע לסכום של יותר מ־90 מיליארד דולר, והיצוא הישראלי בלי היהלומים מגיע ל־6.1 מיליארד דולר.

ישראל אינה מצליחה להתבסס בשוק היפאני בהיקפים משמעותיים, משלוש סיבות עיקריות: החשש מפני החרם הערבי, המרחק הגיאו־גרפי וחוסר הנכונות של היפאנים לפתוח את שוקיהם ליבוא.

הסיבה העיקרית, למרות כל ההכחשות, היא החשש מפני החרם הערבי. עד לאחרונה רכשה יפאן ממדינות ערב את כל כמות הנפט שצריכה. תלות כה גדולה בארצות ערב, בחומר גלם כה חיוני, יצרה רתיעה רבה מצד חברות יפאניות מלעשות עסקים עם ישראל. נוסף לכך, מכירת מוצרים בישראל, פיר־ושה ויתור על פעילות בשוק הערבי. לעיתים קרובות העדיפו חברות יפאניות למכור את מוצריהן במ־דינות ערב ולא בישראל. זו, למשל, אחת הסיבות העיקריות לכך, שחב־רת המכוניות "דאטסון", הנחשבת לחברת המכוניות המובילות ביפאן, אינה מוכרת את רכביה בישראל, אפילו לא בדרך עקיפה.

זו גם הסיבה, שבכלל מדינת ישראל קיימת רק חברה אחת המצויה בבעלות יפאנית. המדובר בחברת אי־אנ־סי, שהיא בבעלות חברת האלקטרוניקה היפאנית "פנוק", ועוסקת ביבוא מערכות מחשבים מתוחכמות, ובכלל זה מערכות רובוטיקה ועיבוד שבבי. גם חברה זו פועלת תחת מסווה של באמצעיות. לפני יותר משנה ביקשה "פנוק" למכור את החזקותיה ביש־ראל, בגלל החששות מפני חשיפת הקשר הישראלי שלה.

נתונים

שטח – 337,800 קמ"ר
אוכלוסיה – 124 מיליון נפש
תל"ג – 2.4 טריליון דולר ב־1987
קצב גידול התל"ג – 4% בממוצע מתחילת שנות השמונים
תל"ג לנפש – 19,400 דולר (מקום שני בעולם אחרי שוויץ)
אינפלציה – 0.1% ב־1987
שיעור אבטלה – 2.8% ב־1987 (מהנמוכים בעולם)
עודף במאזן המסחרי – 86.7 מיליארד דולר (הגדול בעולם)

חברות ישראליות שביקשו לפעול ביפאן, גילו כי טוב יעשו אם ימנעו מלהדגיש את אופיין הישראלי. היפ־אנים אמנם קנאים לתוצרת המקו־מית, ורובם עדיין סבורים שמוצר יפאני עדיף על כל מתחריו, אך הסיבה העיקרית היא שאנשי עסקים יפאנים אינם מעוניינים להבליט את הקשר הישראלי, על כל השלכותיו הפוליטיות, אלא אם כן לשם החברה הישראלית מצודף גם מוניטין. חברת "סאיטקס" למשל, גילתה כי הרבה יותר נוח לעבוד ביפאן באמצעות סוכן יפאני וחברה יפאנית, ולא באמצעות נציגות ישראלית של "סאיטקס".

המרחק הגיאוגרפי – כמכשלה

מובן שגם המרחק הגיאוגרפי מהווה מכשלה מהותית. יצואן ישראלי, היכול לבחור בין יצוא לאירופה ובין יצוא ליפאן, יעדיף תמיד את השוק היפאני, בגלל הנד־חות של שוק זה, תקופת הובלה קצרה (הדבר חשוב במיוחד ביצוא תוצרת חקלאית), ועלות שיווק נמוכה. "סנפרוסט", למשל, מוכרה לשוק היפאני גזר גמדי. היא יכולה להרשות לעצמה לייצא ליפאן, רק משום שאין היא מתחרה עם מדינות אחרות. לכן אינה חייבת לספוג את עלויות ההובלה הגבוהות ואת עלויות החזקת משרד ביפאן. ני־סיונות לייצא תוצרת חקלאית אחרת, למשל מוצרי פרי הדר או יר־קות, לא עלו יפה בגלל ההוצאות הגדולות הכרוכות ביצוא כזה, וכן משום שחולשת היאן עד 1985 לא הפכה יצוא כזה לכדאי.

כמובן שהיצוא הישראלי ליפאן נתקל בקשיים גם בגלל המדיניות היפאנית להגביל את היבוא, בצורת חומות מכס או בהגבלות אדמיניס־טרטיביות, שהקשות שבהן חלות על יבוא תוצרת חקלאית ליפאן.

קיים נתון נוסף המגביל את הפעילות הישראלית ביפאן. מדינה זו אינה רוכשת ציוד ביטחוני, למעט כמויות קטנות מארה"ב. מכאן ששוק זה סגור לחלוטין בפני התעשייה הבטחונית הישראלית, הפעילה מאוד בעולם המערבי ובאר־צות העולם השלישי.

גם תעשיית ההיי־טק הישראלית אינה מצליחה ביפאן, אם כי חברות כ"סאיטקס" או "איסי־איי", לייצור מערכות טלקומוניקציה, מצליחות לפעול בשוק זה, אך כמעט תמיד הן נתקלות בחברות יפאניות, המייצרות מוצר דומה. בתנאים אלו קשה לשי־כנע לקוח יפאני להעדיף לרכוש מוצר ישראלי, אלמוני כמעט, על פני מוצר יפאני, לגביו איכות השירות כבר מוכרת וידועה, הרי כמפעל המייצר אותו מוכר אף הוא.

קיימת גם שאלת ההיקף הנמ־מך יחסית של היבוא היפאני לישראל. יבוא זה גדל, אך הוא עדיין נמוך יחסית, ומגיע ל־400 מיליון דולר בלבד, מכלל היבוא האזרחי של 15 מיליארד דולר. יבוא זה הוא בהיקף קטן יחסית, משום שאנו מייבאים מיפאן רק מוצרים מוגמרים ולא חומרי גלם, המהווים את עיקר היבוא לארץ. לכן, לעיתים קרובות היבוא היפאני הומוגני בפלחי שוק מסויימים, דוגמאת מכוניות פרטיות או מכשירי אלק־טרוניקה. אך אינו יכול לגדול משמ־עותית, מעבר להיקפים הקיימים, בגלל מגבלות הצריכה המקומיות.

מעצמה לקראת מיתון?

יפאן נחשבה עד לאחרונה למעצמה הכלכלית החזקה ביותר בעולם. כלכלתה צומחת, האבטלה בה נמוכה, האינפלציה כמעט ואינה קיימת, ויש לה העודף המסחרי הגדול ביותר בעולם. ב־1987 עבר התל"ג לנפש ביפאן, לראשונה בהיסטוריה, את זה של ארה"ב, והגיע ל־19.4 אלף דולר, בהשוואה ל־18.4 אלף דולר בארה"ב. יפאן נופלת כעת רק משוויץ, שבה התל"ג לנפש מגיע לסכום של 20 אלף דולר.

יפאן היא גם המדינה העשירה ביותר בעולם בתחום רזרבות מטבע החוץ והזהב שלה, שהגיעו בסוף 1987 לסכום של 81 מיליארד דולר, בהשוואה ל־78 מיליארד דולר של גרמניה המערבית. ליפאן 62 מיליון אונקיות זהב, בהשוואה ל־59 מיליון אונקיות הזהב בגרמניה המערבית.

אולם לא הכל ורוד ביפאן. העודף המסחרי שלה הולך ומצטמצם, אף שהוא רחוק מלהגיע למצב שבו היבוא ישתווה ליצוא – בכל זאת, מזה 13 חודשים רצופים שהיבוא אליה גדל יותר מאשר היצוא, וספק רב אם היא תצליח לשמור על היקף העודף המסחרי של 1987. העודף המסחרי של יפאן בחודש מאי היה 5 מיליארד דולר בלבד, בהשוואה ל־6.4 מיליארד דולר בחודש מאי 1986.

נוסף לכך, רמת המחירים הגבוהה ביפאן יוצרת כיום חששות רבים מפני האצת האינפלציה והתחלת מיתון. מזה שנים יש אמנם שמועות על מיתון הצפוי בה, אך בשנתיים האחרונות, מאז התחזק היאן והגיע לרמתו הגבוהה, החלה שמועה זו להתממש. נסגרו מפעלים בענפי הפלדה, מספנות ואף מוצרי צריכה.

יפאן גם חשופה כיום יותר מבעבר לתחרות מצד מדינות המערב, אך בעיקר מצד מדינות אסיה המתפתחות, דוגמת קוריאה, טאיוואן, פיליפינים ותאילנד. תחרות זו הביאה לשינוי משמעותי בהרגלי הצריכה של האזרחים היפאנים. לראשונה הם מוכנים לרכוש תוצרת שאינה יפאנית, בגלל הפרש המחיר הגדול בין מוצר זה לבין המוצר היפאני המקביל, כאשר איכותו דומה. על יפאן, אם כן, עובר תהליך דומה לזה שעבר על ארה"ב לפני עשרים שנה, כאשר חדרו לשוק שם מכוניות יפאניות. אולם אז היתה יפאן מצידו השני של המתרס.

כיום, יש הגורסים שכלכלת יפאן מצויה בתחילתו של תהליך שקיעה, הדומה לזה שהתרחש בארה"ב בעשור האחרון. לעומתם, יש הסבורים כי דווקא התחרות הקשה תביא לייעול התעשייה היפאנית ולביסוס מעמדה של יפאן בצמרת הכלכלית בעולם.

ימים יגידו איזו משתי הגרסאות תתאמת.

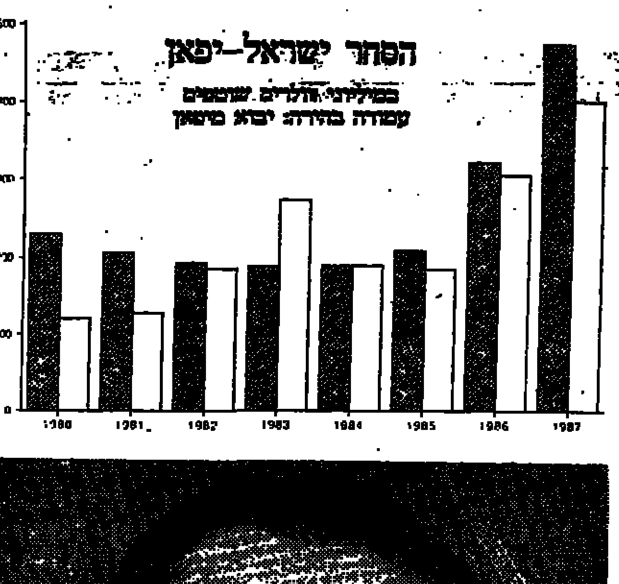

שר החוץ היפאני, מסוקה אונו, בן 66. נבחר לראשונה לבית הנבחרים בהיותו בן 38. בסיום מלחה"ע השנייה כתב את הספר "הביתה לטוקיו" על חוויותיו ממחנה המעצר בסיביר. מ־1970 החל לבסס לו מעמד של אחד המומחים בנושאי כספים של המפלגה הליברל־דמוקרטית. ב־83' קיבל את תיק המחר הבינ־לאומי בממשלת נקסונה והשתתף ב"שיחות הארבעה" בלונדון. עיסוקיו של שר החוץ מגוונים: הוא פרסם שני ספרי שירה ו־2 ספרי היסטוריה על תולדות אזור הולדתו. הוא מצייר בשמן, מנגן בסמסנתר ובמסמורות ומורה מוסמך לקנדו-אמנות הסיף היפנית

עם אגאתה כריסטי לים המלח

מאת זוהר בלומנקרנץ

בימים אלה מוקרן ב־500 בתי קולנוע בר־חבי יפאן הסרט "מפגש בים המלח" של אגאתה כריסטי. מודעות ענק בעיתונים הגדו־לים ביפאן, מפרסמים את ים־המלח ואת מפת ישראל, ומכתב של הבלש של אגתה כריסטי, הרקול פואר, מירושלים, שם הוא הכותב שהוא מבלה בארץ, הגיע למיליוני קוראים ביפאן. החברה המפיצה את הסרט, אף הוליטה להעניק חבילות מוזלות לביקור בים המלח ל־60 היפאנים הראשונים שישיבו נכונה על השאלה, מי היה הרוצח. להקרנת הבכורה הגיע נשיא חברת התעופה הלאומית של יפאן, JAL, ונשיא איגוד התיירות הלאומי.

בחודשים ינואר־אפריל '88 נרשם גידול של 13% בתנועת התיירות מישראל ליפאן, לעומת התקופה המקבילה אשתקד. אירועי האינתיפאדה שגרמו לירידה משמעותית בתנועת התיירות מארה"ב ומערב אירופה, לא השפיעו, כך נראה, על תנועת התיירות מיפאן לישראל. בארבעת החודשים הראשונים של השנה הגיעו לארץ 3,421 תיירים מיפאן. בחודש אפריל בלבד נרשמו 750 תיירים יפאנים.

למרות המספר המועט יחסית של אורחים מיפאן, ערים במשרד התיירות לפוטנציאל האדיר הטמון בתנועת התיירות מארץ זו.

משום כך, עוד בשנת '85 הונחה התשתית לפעולות המשרד הממשלתי ביפאן, וב־1986 פתח המשרד בטוקיו לשכת תיירות ממשלתית רשמית, המאויישת על־ידי שליח מישראל, אריה שיבי. לשכת התיירות הממשלתית ביפאן חולשת, בין השאר, על דרום קוריאה וסינגפור. על מעורבותה הגדלה והולכת של ישראל בתחום התיירות ביפאן מעידה אף העובדה, שנציג משרד התיירות של ישראל בטוקיו התמנה באחרונה לחבר בוועדה המייעצת למשרד התחבורה של יפאן, לקידום הפרוייקט הממלכתי החדש שם – הכפלת תנועת־התיירות מיפאן לחו"ל, להיקף של 10 מיליון נוסעים.

מרבית התיירים מיפאן לישראל הם נוצרים, הבאים לפקוד את המקומות הקדושים. אין קשרי תעופה ישירים בין ישראל ליפאן. לחברת "אל על" יש מזה שלוש שנים סוכן כללי ביפאן, המייצג את חברת התעופה של ישראל בטוקיו, ודואג לקידום מכירותיה.

ל"אל על" גם הסכם עם חברת התעופה הלאו־מית JAL על כיבוד הדדי של כרטיסי טיסה ושיתוף פעולה בהסעת נוסעים בין שתי המדינות. בעבר נבדקה אפשרות להפעיל קו תעופה ישיר למזרח הרחוק, דוגמת יפאן, אולם לא נמצאה לכך הצדקה כלכלית.

יפאן אף מופיעה, כמעט בלי יוצא מהכלל, בכל ההצעות של סיטונאי התיירות בארץ לחבילות סיור מאורגנות למזרח הרחוק. אולם, בשנה האחרונה גיבשה חברת "נתור", המאגדת 270 סוכני נסיעות ותיירות ברחבי הארץ, אפשרות לחבילת סיור חדשה למזרח הרחוק, שאינה כוללת את יפאן. זאת מתוך כוונה להוזיל את חבילת הסיור למזרח הרחוק.

"האינתיפאדה מעניינת"

אירוקאו איקאוה, כתב סוכנות הי־דיעות היפאנית, יושב כאן זה 18 שנה, ומשמש ככתב סוכנות הידיעות היפאנית. ביום ראשון יעביר בשידור ישיר לטלוויזיה בטוקיו ראיון עם שמעון פרס.

אילו נושאים מעוררים עניין ביפאן?

כל הנושאים שלהם משמעות מדינית וצבאית. האינתיפאדה עוררה התעניינות רבה מאד. כמה עיתונים ביפאן הקדישו להתקוממות של הפלשתינאים רבע עמוד. בנוסף לדיווחים שוטפים על מספר הנפ־געים במהומות, פירסמתי בירחון יפאני מאמר ארוך על האינתיפאדה.

הפוליטיקה הפנימית שלנו?

לא כל כך. כשהבעתי לעיתונים ביפאן כתבות על הבחירות הפנימיות במפלגת העבודה, הם אמרו שזה לא מעניין אותם. לעומת זאת פירסמתי באחרונה מאמר ארוך על הבדלי הגישה בין שמיר ופרס בנושא השלום והוועידה הבינלאומית.

صكنا من الأمل

תאילנד, כוכב עולה באסיה

מאת פולה צ'ין ורון מורו
Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

שיעור הגידול השנתי של כלכלת בנגקוק הוא מגבוהים באסיה והיא נהנית מגאות יצוא

בנגקוק

תום מיצ'ל יוצא מגדרו לשיר את שבחיה של תאילנד בימים אלה. הוא נשיא חברת "סיגייט טכנולוג'י", וב־1983 עמד מול מוסך בהוזאים במפעלי ההרכבה של החברה בסינגפור. הוא החליט להסתכן ופתח מפעל בבנגקוק. ההימור השתלם. הודות למאגר שופע וזול של פועלים תאילנדיים מיומנים, היה הייצור בבתי החרושת בבנגקוק כה גבוה, עד כי החברה פתחה שם מפעל לקו הרכבה סופית בדצמבר האחרון ומקימה כעת שני בתי חרושת חדשים. "אני מכור לתאילנד", אומר מיצ'ל, "המדינה מילאה תפקיד חשוב בהצלחתנו".

מיצ'ל אינו היחיד בדברי ההלל שלו. כלכלנים ומשקיעים בינלאומיים, אסיאנים ומערביים כאחד, מעלים את תאילנד על גם בתור החברה הבאה במועדון אר־איי־סי האקסקלוסיווי, דהיינו "מדינות מתועשות חדשות". עוד לפני עשור נחשבה כלכלת תאילנד כאחת הרעועות באסיה, אך מאז 1986 היא רשמה שיעור גידול שנתי של למעלה מ־7% – מהגבוהים באסיה. הייצור החקלאי וייצור התעשיה הקלה משגשגים. בגלל ירידת הבאהט התאילנדי לעומת הין והמטבעות המערב־אירופיים גם נהנתה תאילנד מגידול חד ביצוא, בהשקעות החוץ ובתיירות, שהביא ל־5.2 מיליארדי דולר במאגר מטבע החוץ בשנה שעברה.

אומר פיסיט פקאסן, סגן מנהל מועצת הפיתוח הכלכלית והחברתית הלאומית, אחד מגופי התכנון המרכזיים של הממשלה: "זו היתה מהפכה שקטה ללא פרסום". היא לא תהיה שקטה עוד זמן רב. כלכלני ממשלה חוזים ששיעור הגידול יעלה ל־9% השנה וישאר איתן עד 1992. עד אז, הם מקווים, ענפי ייצור ותעשיה יספקו את חלק הארי של התל"ג התאילנדי ויאפשרו למדינה להצטרף לשורות "ארבעת הנמרים" של אסיה – הונג־קונג, טייוואן, דרום־קוריאה וסינגפור. שוק השקעות החוץ של תאילנד נראה ערוך להתפשטות. ב־1987 הוצפה מועצת ההשקעות של המדינה ביותר מאלף פניות מחו"ל, המסתכמות ב־8.3 מיליארדי דולר.

תאילנד נהגה בתבונה ובזהירות בדרך שונה במקצת מדרכן של שאר המעצמות הכלכליות באסיה. "תאילנד הולכת בעקבות מדינות אלה, אך בודקת את אמצעיה ובתבונה מגמשנים", אומר לורנס קראוזה, פרופסור ליחסים בינלאומיים באוניברסיטת קליפורניה בסאן־דייגו. כמדינות אר־איי־סי שקדמו לה, מאמצת ממשלתו של פרם טינסולאנונד את האסטרטגיה הבדוקה של גידול כלכלי בעל זיקת־יצוא – באמצעות פיתוח תעשיות קלות כמו טקסטיל ואלקטרוניקה. אך היא גם נשענת על משאבים טבעיים עשירים ועל כוח עבודה גדול וזול, כדי לייצר מוצרי מזון ותוצרת־חקלאית.

אפשר שתאילנד אינה יכולה להתחרות במוצרי היצוא המבצעים או ברמת החיים הכללית של שאר מדינות אר־איי־סי, אך כלכלתה בעלת הבסיס הרחב עשויה לשמור על כושר התחרות הבינלאומי שלה לטווח ארוך.

היא עדיין ניצבת בפני מכשולים. כדי לבצע את הזינוק הסופי לשורות אר־איי־סי עליה לתקן את התשתית המתפוררת של נמלים, דרכים וגשרים. ואילו ההתפתחות הדוהרת מוגבלת בעיקר לערים, היא גם חייבת לחלק את עושרה באופן צודק יותר בין 55 מיליון תושביה, בעיקר העניים בכפרים. על אף גיוון המוצרים נשקפת סכנה של תנודות מטבע ומחירי מוצרים, העלולות לחבל בכלכלה והיא חייבת להוסיף ולהקדים את שכנותיה באסיה.

אולם כרגע הכלכלה רוכבת על גל גאות־היצוא החזק בכל רחבי אסיה. זו השנה השניה ברציפות שהיצוא עלה בכ־40%. תאילנד ממשיכה ביצואה המסורתי – אורז, גומי וסוכר – אך היא גם ביססה עצמה כיצואנית האננס והטונה המשומרים הגדולה בעולם. היא פתחה קווי ייצור חדשים של מוצרי צריכה שסיפקו את הדלק האמיתי להתפשטות הכלכלית. הטקסטיל וענף הביגוד מצויים בחזית: הם גרפו 2.3 מיליארדי דולר בשנה שעברה. מכירות אבני־חן ותכשיטים עלו ב־80%, והגיעו כמעט למיליארד דולר.

הכלכלה המשגשגת משכה השקעות מעבר לים, ואלה בתורן האיצו את שגשוגה. מרבית הכסף מגיע ממדינות האזור, בעיקר מיפאן, טייוואן ודרום־קוריאה. זרם ההשקעות הזרות מסייע לתעשיית הייצור של תאילנד לעבור למוצרי טכנולוגיה מתקדמת. פיתוח כלכלה בעלת בסיס כה רחב, מאמינים פקידים תאילנדיים, הוא נוסחת הצלחה שתגן על ארצם מפני סופות הסחר העולמי.

הרבה יותר מיפאן ושאר מדינות אר־איי־סי, הרחיבה תאילנד את היקף שווקיה כדי שתהיה פחות פגיעה למחסומי סחר ומיתון בחו"ל. היא גם חותרת ללא הרף להרחיב את ההזדמנויות בחו"ל. בחודש שעבר ביקרו ראש הממשלה פרם וקבוצת אנשי עסקים תאילנדיים בבריה"מ המועצות, בפינלנד ובהונגריה, כדי להכשיר את הקרקע לשווקים חדשים במזרח־אירופה.

מדיניות פיסקלית שמרנית

לאחר שעלה פרם לשלטון ב־1980, מילוות ללא רסן למימון הגירעון הלאומי נשאו את חובות החוץ מ־8 מיליארדי דולר ל־18 ב־1985. פרם הטה אוזן ליועציו הכלכליים והטיל אמצעי צנע חמורים. הוא גם ביצע שני פיחותים גדולים והצמיד את הבאהט לסל מטבעות, במקום לדולר האמריקאי. אי לכך הכלכלה היתה במצב טוב יחסית בסביבות 1986, כאשר המגמות הכלכליות הבינלאומיות האירו פנים לתאילנד.

הירידה במחירי הנפט ושיעורי הריבית הקלה את משא החובות, והבאהט הקנה לפתע לסחורות התאילנדיות כושר תחרות בשווקים מעבר לים. מאז 1986 דבק הממשל בבנגקוק, בראשות צוות של 700 טכנוקרטים פרגמטיים הידועים בשם "המאפיה הכלכלית", במדיניותו הפיסקלית השמרנית. תאילנד צמצמה את חובות החוץ שלה ל־16 מיליארדי דולר.

הצלחתה הכלכלית של המדינה לא היתה אפשרית ללא יציבות פוליטית. פרם, לשעבר רמטכ"ל, שהכניע את המרי הקומוניסטי בסוף שנות ה־70, דאג לרסן את הצבא ואת השפעתו בתאילנד. באמצעות עיסקאות ממולחות מתחת לשולחן עם הגנרלים, וקשרים הדוקים עם המלוכה, הוא סיכל בקלות נסיונות הפיכה ב־1981 וב־1985. מחויבות הממשלה לגידול כלכלי היא כה חזקה, עד כי מעטים צופים שינוי כלשהו במדיניות הכלכלית, יהיה אשר יהיה הפוליטיקאי או הגנרל שיישב בשלטון.

תחושה זו של המשכיות רק הגדילה את כוח קסמה של תאילנד בעיני משקיעים זרים. איגודים מקצועיים אינם קיימים, למעשה, בסקטור הפרטי והודות לשיעור של 85% יודעי קרוא וכתוב, הפועלים רוכשים במהרה את הכישורים הדרושים. אולם האופוריה מכסה על העובדה שהגידול הכלכלי עלה לעתים קרובות על יכולתה של המדינה להתמודד עם תוצאותיו. הגירה נרחבת מאזורי הכפר לערים הצפופות ממילא, רק החריפה את המחסור בדיור ואת בעיות הזיהום. הכבישים, הגשרים ומערכת התקשורת אינם עומדים בנטל, והנמל העיקרי של בנגקוק בנהר צ'או פראיה, שבו עוברים 90% מהיצוא, סובל מבעיות צפיפות קשות ולא יוכל לספוג גידול נוסף בהיקף היצוא.

לצמצם את הפער

האתגר הפנימי הגדול ביותר יהיה אזורי הכפר הדלים, שאינם שותפים לרווחה החדשה. הגידול התעשייתי התמקד בעיקר במזרח ובעיקר בבנגקוק, שם ההכנסה השנתית לגלגולת עומדת על 2300 דולר, כמעט פי שלושה מהממוצע הלאומי. הכנסותם של איכרים רבים באזורי צפון מזרח המדינה, הסובלים מבצורת, שם חיים שליש מתושבי תאילנד, היא 300 דולר לשנה. ונראה כי הממשלה מוכנה להניח לעושר העירוני לטפטף אט־אט למטה, אל העניים. "אנחנו רוצים לצמצם את הפער", אומר מנכ"ל מכון חקר הפיתוח הממלכתי, "אך לא במחיר הגבלת הגידול הכלכלי".

בטווח הארוך תהיה הצלחתה של תאילנד תלויה גם בשאלה אם תוכל להקדים את יריבותיה האסיאניות. מאלזיה והפיליפינים אמנם מפגרות הרבה מאחוריה בשיעורי גידול שנתיים, אך הן מציפות את השווקים הבינלאומיים במוצרי טקסטיל זולים ובמוצרי עץ ואלקטרוניקה, העלולים להאט את קצב גל היצוא של תאילנד. גם סין אוחזת בעקבי תאילנד, תודות לכוח העבודה הזול שלה ושכר נמוך יותר. האתגר הקשה ביותר בא מאינדונזיה. לארץ זו, בת 167 מיליון תושבים ובעלת המשאבים הטבעיים השופעים, יש פוטנציאל כלכלי מתחרה בזה של תאילנד. תאילנד גם אינה יכולה להתעלם מהאיום הגובר מצד ארצות־הברית, מערב־אירופה ואוסטרליה, הנדחקות לשווקים הבינלאומיים אשר קולטים כעת 10 מיליוני טונות לשנה מיצוא המזון והדגים התאילנדיים.

פקידים בבנגקוק מביעים את ביטחונם כי היעדר מתחים פוליטיים ולאומיים יעניק לתאילנד יתרון על שכנותיה בדרום מזרח אסיה, וכי גיוון ומשאבים טבעיים עשירים יבטיחו את מקומה בקרב מדינות אר־איי־סי. בינתיים מנסה הממשלה להגדיל בכל האפשר את סיכויי ההצלחה. אומר קראוזה: "תאילנד גילתה גמישות רבה במשך הדורות. קיימת יכולת הסתגלות מסוימת בתרבות". ... "התרופה שלך".

חברת התעופה התאילנדית. סמל

רפואה ציבורית באירופה: פלא דועך

ההוצאות הגדולות על טיפול עדכני יקר אינן עולות בקנה אחד עם שירותי בריאות חינם, בשוויון לכלל האוכלוסיה

מאת סקוט סאליוואן
Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

בלסטר שבאנגליה מבקשת אשה בת 77, הסובלת מאי־ספיקת כליות חמורה, שיחברו אותה למכונת דיאליזה – פעולה העשויה להאריך את חייה בשנים. הרופא הסכלני הסביר שדיאליזה לזקנים היא "בניגוד למדיניות ביטוח הבריאות הלאומי". בנים שבצרפת נכנס נער תיכון בן 18 לשנתו הראשונה בבית־הספר לרפואה. הוא לומד יחד עם 550 סטודנטים אחרים. אך כיוון שלצרפת יש עודף רופאים, ארבעה מבין חמישה מהם ייכשלו ויסולקו מהלימודים לאחר שנתם הראשונה. בבית־חולים ליד מדריד שוכבים שני גברים בשנות ה־20 שלהם, הנמצאים בשלבים מתקדמים של מחלת האיידס, על מיטות מתקפלות במסדרון משרד ריק, בגלל מחסור באגפים מבודדים.

מערכת הבריאות של אירופה היתה במצבו אחד מפלאי העולם. היא עדיין נמנית עם הטובות ביותר, אך היא נתונה כעת במשבר. במדינות אירופה הולך האוצל הכספי העומד לרשות אותן מערכות. רפורמות מתבצעות או מתוכננות בכל מדינה גדולה ביבשת, אך כמעט אף אחת מהן אינה פופולרית. גם אם הן יוצאו לפועל, הן רק יאטו את המשבר ולא יבלמו אותו. מדוע? משום שאין כיום ממשלה היכולה להרשות לעצמה להעניק את הטיפול הרפואי המעודכן ביותר לכל אזרחיה חינם.

עליה מהירה בהוצאות על טכנולוגיה רפואית מתקדמת, והזדקנות אוכלוסייתה של אירופה, מכרסמות באושיות הרפואה הציבורית. טיפול רפואי הממומן על־ידי המדינה היה מושג מהפכני כשהונהג ביישומו. ב־1883 הנהיגה ממשלת גרמניה הקיסרית, בראשות אוטו פון ביסמארק, את ביטוח בריאות החובה הראשון לפועלים, כדי לבלום את התקדמות המפלגה הסוציאל־דמוקרטית ולשמוט את הקרקע מתחת לרגליה. ב־1948 כוננה מפלגת הלייבור בבריטניה את תוכנית הבריאות המקיפה הארצית הראשונה בהיסטוריה.

לורד בוורידג', הכלכלן שתיכנן את שירות הבריאות הלאומי, הבהיר כי לכל אזרח צריכה להיות גישה שווה ל"כל טיפול רפואי שהוא זקוק לו, בכל צורה לפי הזדקקותו, בבית או במוסד רפואי, טיפול כללי, טיפול בידי מומחה או ייעוץ רפואי". ובמשך הזמן אימצו ממשלות אירופיות אחרות תוכניות בריאות המבוססות על עקרון הגישה השווה לכולם.

הסבה לרפואה פרטית

מרגרט תאצ'ר מינתה מנהלים מיוחדים לניהול בתי החולים במדינה, ובצעד זהיר ראשון לקראת הסבת הרפואה לרפואה פרטית, מסרה את הטיפול בניקיון בתי החולים ואת אספקת המזון שלהם לחברות פרטיות. במערב־גרמניה מקווה שר הביטוח הסוציאלי נורברט בלום, הנוצרי־דמוקרט, לחסוך כ־11 מיליון דולר בשנה באמצעים כגון העברת חולים כרוניים לבתי מרפא. מאז 1980 דורשת צרפת מהחולים לשלם חלק מהוצאות הטיפול בבתי החולים, והיא קיצצה בשיעור חד את חלקה של הממשלה במימון תרופות "שוליות" שונות.

מאמצים אלה סייעו למתן את העליה בהוצאות הבריאות, אך אף לא אחד מהם נגע בבעיות התשתית, ההוצאות גרעונות בריאות קבועים בכל מדינה אירופית בעשור האחרון. אפילו תאצ'ר, שיצאה למלחמה בכל רכיב של מדינת הרווחה הבריטית, מהססת להכניס שינויים במערכת הבריאות הלאומית. היא מודעת לכך שהשיטה עדיין נהנית מתמיכה ציבורית מכרעת, למרות חסרונותיה.

משבר הבריאות לובש צורות שונות במדינות השונות. בריטניה וספרד מוציאות שיעור קטנים יחסית מהתל"ג לבריאות... – 5.9% וספרד – 456.8% שתיהן סובלות ממחסור במימון בתי חולים, תורים ארוכים של ממתינים לניתוח, בתי חולים מתמוטטים ואיגודים מקצועיים חסרי מנוחה ברפואה הציבורית. בצרפת, המוציאה יותר מ־9% מהתל"ג שלה על רפואה, ובגרמניה המוציאה יותר מ־8%, יש תלונות מועטות על שירות לא מספק, אולם העוסקים הצרפתיים והגרמניים, המשלמים חלק גדול מהחשבון, מתלוננים כי ההוצאות הגבוהות לטיפול רפואי מכרסמות בכושר תחרותם עם חברות זרות.

הנתונים מצטיירים באורח הדרמטי ביותר בבריטניה. ברשימות הממתינים לניתוח יש 160 אלף איש וההמתנה נמשכת לעתים שנה וחצי. שירות הבריאות הלאומי הוסף בקניית ציוד טכנולוגי מתוחכם. מדי שנה מתים יותר מאלף חולי כליות זקנים בגלל מחסור במכונות דיאליזה. גם הצעירים ניזוקים. בסוף השנה עקבו קוראי עיתונים בבריטניה אחר סיפורו המתוקשר של "בייבי דייוויד" בארבר, תינוק בן שישה חודשים ששלוש פעמים נדחה ניתוח הלב שצריך היה לעבור, עקב מחסור באחיות בעלות התמחות מיוחדת. מספר האחיות לנפש בבריטניה הוא כמעט פי שניים ממספרן בגרמניה. אך ברוב־כלל הן נדרשות לעשות מלאכות שבמדינות אחרות מבוצעות בידי עובדי־עזר. הן גם משתכרות שכר זעום מאוד על־פי אמות־מידה בינלאומיות.

השפע היקר

בפברואר האחרון הכריזו עשרות אלפי אחיות בבריטניה על שביתה, זו הפעם הראשונה בהיסטוריה הבריטית. משבר הבריאות במדינה זו כבש את כותרות העיתונים והעמיד את אור הזרקורים ביתרונות השיטה, לא פחות מאשר בחולשותיה. הטיפול במחלות קשות הוא מן הטובים בעולם. ואף כי בריטים מהמעמד הבינוני מצליחים לקבל שירות משופר במקצת מאשר אחרים, עקרון הגישה השווה לרופאים ולבתי חולים נשמר ביסודו. בבריטניה תחומים נרחבים של טיפול רפואי הוזנחו. לגריאטריה ולטיפול הנפשי הניחו להידרדר ולהתפחת, אף כי בחמש השנים האחרונות הוזרמו אליהם כספים רבים יותר. אופן התשלום לרופאי מערכת הבריאות הלאומית – סכום קבוע על כל חולה, במקום על כל ביקור או הליך – מרתיע רופאים מלהעניק טיפולים מסובכים.

בעוד המערכת הבריטית סובלת בבירור ממימון מועט מדי, מערכות הבריאות הציבורית בגרמניה ובצרפת הן אנדרטאות של אקסטרווגנטיות. למעשה, כל הגרמנים רשומים ב"קרנות חולים" בפיקוח הממשלה. הטיפול ניתן בשפע, אבל הוא עולה לעובד המצוי 13% משכר ברוטו שלו. הצרפתים והגרמנים מתפארים בבתי חולים חדשים, במכשירי לייזר ובמאיצי־חלקיקים. צרפת מוציאה בממוצע מיליון דולר על טיפול רפואי בכל אחד מ־3,000 חולי המופיליה במדינה, למשך כל חייו. גרמנים מקבלים חינם שיניים תותבות, פרוטזות ומשקפיים אורתופדיים.

אך מצב זה אינו יכול להימשך לנצח. ב־1987 עלתה מערכת הבריאות הגרמנית 75 מיליארד דולר והגירעון בקרנות החולה עמד על 13 מיליארד. מומחי בריאות ממשלתיים מחשבים, כי אם יוסיפו ההוצאות לעלות בקצב זה, יבלעו את כל התל"ג של המדינה בסביבות שנת 2080. שירות הבריאות הציבורי הוא מלאכת הפלאה של יותר מ־1,000 קרנות חולה שונות. כמה מהן מאורגנות על־ידי אזורים, חלקן על־ידי תעשיה או איגודים. לאיכרים, ימאים וכורים יש קרנות משלהם. 13 אחוזי העובדים בגרמניה, המשתכרים יותר מ־30 אלף דולר לשנה, מבוטחים בתוכניות ביטוח פרטיות. ואם לא די בתסבוכת זו, הרי בתי חולים מערב־גרמניים מנוהלים באורח עצמאי ע"י כל מדינה ומדינה. פוליטיקאים מקומיים מנסים לזכות בנקודות ע"י הקמת בתי־חולים מפוארים חדשים, שהמדינה בכללותה אינה זקוקה להם ואינה יכולה להרשותם לעצמה.

הממשלה לא הגיעה עד כה לשום רפורמה בבתי החולים. במקום זאת היא רוצה לקצץ בהוצאות על־ידי עידוד השימוש בתרופות יסוד לשמות גירסאותיהן המסחריות המרובות, וקביעת תקרה לתשלומי הביטוח הסוציאלי על משקפיים, כיסאות־גלגלים ומכשירי שמיעה. כמה תגמולים יקוצצו לחלוטין וביניהם דמי נסיעה במונית לבתי חולים ו־2,500 דולר הניתנים לכיסוי הוצאות הלוויה. ... שינתה את תוכניתה במידה כזאת, עד כי מבקרים טוענים שלא תחסוך כלל בכספים.

צרפת חסכה בשנה שעברה מדיון ציבורי על מערכת הרפואה, בעיקר בגלל הבחירות לנשיאות. מיטראן ושיראק כאחד ביקשו להימנע מהתבוננות בנושא. למעשה, מערכת הביטוח הסוציאלי הצרפתית סיימה את 1987 ביתרה קטנה. אולם גם צרפת סובלת מבעיותיהן של מדינות אירופה האחרות. הצרפתים ניסו להחדיר יותר מודעות בחולים לנושא של הוצאות טיפולם. שלא כבבריטניה ובגרמניה, בצרפת חולים משלמים ומקבלים החזר. בשנים האחרונות גם היה עליהם לשלם סכום קטן על כל ביקור אצל רופא או שהות בבית חולים. אולם מספר גדול של אנשי עסקים צרפתיים מאמינים כי לא יהיה מנוס מכך, שחלקים גדלים מהרפואה הציבורית יוסבו לרפואה פרטית. הרפואה הפרטית בולעת כבר עתה יותר מרבע ההוצאות הרפואיות.

הולנד מוציאה כמעט עשירית מהתל"ג שלה על טיפול רפואי ומספקת שירותים ראויים לשבח. אך גם הולנד מנסה לחסוך. ממשלת המרכז־ימין הסירה אלפי מיטות בתי חולים ומתכוונת להמשיך בכך. מערכת הרפואה הציבורית באיטליה היא רק בת עשר, וסובלת כאבי צמיחה רבים. בתי חולים מתמוטטים, וההיעדרות מהעבודה נפוצה. בבארנאמו, למשל, ממתינים לניתוח שש שנים. הרפואה הציבורית בספרד היא הפרימיטיבית ביותר. להלכה, טיפול רפואי חינם זמין ל־90% מהאוכלוסיה, אך איכותו ירודה ביותר על־פי אמות־המידה באירופה.

שביתת האחיות בבריטניה. "רפואה היא התעשיה היחידה שבה היצרנים (רופאים) מחליטים לאיזו כמות מהמוצר (טיפול רפואי) זקוק הצרכן"

גישה חדשה לטיפול מתוחכם

סיבה אחת לסוף במערכת הבריאות הציבורית ברחבי אירופה היא שהציבור, ככל הנראה, אינו מוטרד במיוחד ממנה. שיעור התמיכה במערכת הבריאות הלאומית הבריטית במשאלים הוא עדיין 80%. בגרמניה באים במסורת בת ה־100. צרפתים, בעיקר מהשמאל, דבקים בזכות לאשפוז חינם וטיפול רפואי חינם. שינוי אחד שהאירופים נכונים להסכים לו הוא תשלומים קטנים בעד ביקורי רופא ותרופות. מחקר שנערך באחרונה בבלגיה הראה שכ־80% מהתרופות שנרשמו למדגם לא מייצג של משפחות נותרו ללא שימוש במשך שנה.

הסקטור הפרטי הוא ברירה מתבקשת לחלק ממערכות הבריאות של אירופה. יחסית, הוא אינו שנוי במחלוקת לגבי שירותי בתי חולים: אספקת מזון, ניקיון וכביסה. אבל התנגדות לרפואה פרטית בהיקף נרחב איתנה בכל היבשת. סביר שמספר גדל והולך של אירופים אמידים יצטרפו לתוכניות בריאות פרטיות, המוסיפות עוד כהנה וכהנה על הטיפול שהם מקבלים ברפואה הציבורית.

מומחים גם קוראים לשינוי מן היסוד בתהליך של קבלת החלטות רפואיות. הם מציינים כי רפואה היא התעשיה היחידה שבה היצרנים (רופאים) מחליטים לאיזו כמות מהמוצר (טיפול רפואי) זקוק הצרכן. חולים צריכים להיות ערים יותר להוצאות הטיפול בהם. מערכות ביטוח פרטיות בארה"ב מציעות לצרכן מידה של בחירה, ושמרנים אירופים רבים היו רוצים ללכת בעקבותיהן. אך כאשר הציעה תאצ'ר כמה צעדים בכיוון זה, תיאר ניל קינוק מנהיג הלייבור את ההצעה "אמריקניזציה זולה ונבזית מצד ממשלה פוליטית־שלל הגבול". בריטים רבים הסכימו.

רפורמה במערכות הבריאות של אירופה תציג תמיד דילמה מוסרית ופוליטית. אמנם לא יעלה על הדעת כיום לחזור לשיטה שהזניחה את העניים ואת החולים הכרוניים, בעוד העשירים בעלי ההשכלה הגבוהה קיבלו את הטיפול הטוב ביותר האפשרי. אולם אירופים באים עתה לכלל מסקנה, שערך חברתי והוצאות כלכליות אינם עולים בקנה אחד. פוליטיקאים יצטרכו לקבל החלטות קשות, שאם לא כן הניסוי הגדול בשירות בריאות חינם לכל צפוי להתמוטט.

ההימור של גנרל זיא

שליט פקיסטאן נחוש בדעתו לטרפד את הסכם אפגניסטאן. עבורו, הסכסוך הנמשך הוא תנאי הכרחי להישרדותו הפוליטית

מאת גבריאלה ואנזקי
DIE ZEIT
מיוחד ל"הארץ"

רק אופטימיסטים ללא תקנה יכלו להאמין כי הסכם אפגניסטאן שנחתם בג'נבה ב־15 באפריל, יביא שלום מיידי לאזור. עתה מתברר והולך עד כמה קשה לממש הסדר שלום. כך, למשל, קובלים הסובייטים ובן חסותם האפגאני, נאג'יבוללה מרות, על "הפרעות בלתי פוסקות" מצד פקיסטאן. בסוף שבוע שעבר האשימו, זו הפעם הראשונה, גם את ארצות־הברית בהפרת ההסכם, ו־איימו ב"תוצאות חמורות מאד". גנרל זיא אל האק, שליט פקיסטאן, שעד שבועיים לאחר פיזור הממשלה האזרחית והפרלמנט, הוא שליטה הבלתי מוגבל של פקיסטאן, לא רק למעשה כפי שהיה עד כה, אלא גם להלכה, גומל באותה מטבע: גם הצד השני אינו דבק בהסכמים, הוא מתלונן.

למעשה, אף אחד מהצדדים אינו מקיים את ההסכם. מדי יום מתגלגלים משלוחי נשק עבור המוג'הדין על־פני פקיסטאן. בניגוד להצהרותיהם, אין מנהיגי המורדים מתכוונים לנטוש את בסיסיהם שמסביב לפשאוואר. לא כל שכן, אין הם חושבים להניח לפליטים, המשמשים בני ערובה, לשוב למולדתם. גם האמריקאים לא הפסיקו את משלוחי הנשק. בעקבות ההתפוצצות שבראוואלפינדי, שם התפוצץ באוויר מחסן תחמושת המיועדת למוג'הדין, אף גדלו משלוחים אלה ביותר מ־600 מיליון דולר מאז ראשית השנה.

האמריקאים מתעקשים על נוסחת הסימטריה (של חימוש כל אחד מבעלי הברית). רק בכוונה זו הצליחו להביא את הגנרל זיא לחתום על ההסכם. אף כי הם מוציאים את יחידותיהם מאפגניסטאן, מחמשים הסובייטים את בעל בריתם בקאבול במידה לא פחותה. והקרמלין מעלה טענות באותה מידת צביעות כמו וואשינגטון: אין לחימוש ולהפרת ההסכם ולא כלום. בהתאם להסכמי הידידות מ־1921 ומ־1978 בין בריה"מ המועצות ואפגניסטאן, הם מחוייבים לספק לה נשק.

נראה כי גנרל זיא הוא הנחוש ביותר בדעתו לטרפד את ההסכם. עבורו, סכסוך נמשך וגואה הוא תנאי להישרדותו הפוליטית. הישרדות זו (לנוכח התנגדות חזקה בארצו) תובטח רק אם יוכל להמשיך לשמש כבסיס אספקה למוג'הדין ונתמכים בידי האמריקאים – תפקיד המביא לו ארבעה מיליארד דולר לשנה.

מעוניין בעוצמה מוגברת

זיא הבין היטב כי לאחר הסכם אפגניסטאן, מן הנמנע שלא יעלו ספקות אודות התועלת בהמשכת הסיוע. גם אי־הוודאות לגבי מדיניותו של הנשיא האמריקאי הבא, בעיקר אם יצא מועמד המפלגה הדמוקרטית, מעוררת אי־ביטחון רב בגנרל. משום כך, הוא מעוניין ליצור עובדות מוגמרות. פירוש הדבר, שהאגף הפונדמנטליסטי של המוג'הדין הנתמך על ידו, חייב לכבוש את קאבול. בכך רוצים גם האמריקאים, מסיבות אחרות כמובן. רונאלד רייגן היה שמח לראות בהתפתחות כזו את גולת הכותרת של הקריירה האפגניסטאנית שלו.

גנרל זיא, לעומת זאת, היה רוצה בפיצול אפגניסטאן ובהקמת משטר הכפוף לפקיסטאן בחלקה הצפוני של המדינה. כלומר, שהסכסוך יימשך ותמיכת האמריקאים במשטרו תובטח גם בעתיד. כי בסוף, נראה כי התפתחות כזו, לדעת זיא, תהפוך את אפגניסטאן למעין מחוז חמישי של פקיסטאן. ברור שאין הוא מרבה לחשוב לגבי המשמעות שעשויה להיות לשלטון "פונדמנטליסטים פנאטיים" בקאבול, כפי שהתבטא ראש ממשלת הודו, ראג'יב גאנדי, במהלך ביקורו בבון בשבוע שעבר.

משטר רוצי אירוצי באפגניסטאן לא יהיה לרוחם של ההודים, וגם לא לרוחם של הסובייטים והאמריקאים. התמיכה ללא סייג שהביעה הודו בנג'יבוללה, יכולה היתה להיות הסימן הראשון להסכמה בין מוסקווה ודלהי, להשתמש בשעת הצורך בקלף ההודי, אם ימשיך הגנרל הפקיסטאני לעמוד על שלו. החשש כי המוג'הדין עלולים לגרור את האיזור כולו לסכסוך, יצר ברית יוצאת דופן למניעת התפתחות כזאת בין ארצות־הברית, בריה"מ המועצות והודו.

נראה שזיא משוכנע כי הקרמלין, שכבר הוציא למעלה מרבע מכוחו מאפגניסטאן, לא ישנה את מדיניותו. אולם הוא אינו מביא בחשבון שהפלה בהסכם אפגניסטאן משבשת את האסטרטגיה הרוסית החדשה לפתרון סכסוכים אזוריים, כמו גם את ניסיונות הקרמלין ליצור מדיניות אסיאתית חדשה. בנוסף לכך, אין הוא חושב כי הרעיון בדבר ההשפעה המייצבת של ממשלת קואליציה רחבה ככל האפשר בקאבול, סוכם לעצמו מהלכים גם בוואשינגטון. המצב מסתבך עוד יותר למכה העובדה שזיא, בגלל דאגתו לנוכח הביקורת בכוח של הצבא ותבונתו הולכת וגדלה של ראש ממשלתו לשעבר ג'ונג'ו, לפזרה, הבריז על בחירות שאיש אינו יודע אם אכן ייערכו תוך שלושה חודשים. פחות ודאי אם תוכל פקיסטאן להתמאר ביציבות ומהימנות שזיא אל האק אוהב להציג עצמו כערובה להן. ההיפך הגמור עלול לקרות. שליט פקיסטאן יצא לתמרון מסוכן במדיניות הפנים והחוץ שלו כאחד.

גנרל זיא אל האק, שליט פקיסטאן. ליצור עובדות מוגמרות

ננסי רייגן ונאוקו טאקשיטה — על סיפון ספינת טיול בטורונטו

עוצמת הכסף של "האמריקאים הבאים"

מאת פיטר טי.קילבורן
The New York Times
מיוחד ל"הארץ"

טורונטו

נוכחותה של יפאן בוועידת הפיסגה הכלכלית של שבע המדינות התעשייתיות, היא כה בולטת וחולשת בכיפה, עד כי כמה מהמארחים הקנדיים מתייחסים ליפאנים כאל "האמריקאים הבאים". נהג מחברת השכרת לימוזינות אמר כי הוא מצטער כי במכוניתו אין רדיו. היפאנים שכרו את כל המכוניות בעלות הרדיו של החברה והיא נאלצה לחכור מכוניות עבור לקוחות אחרים. המשלחת היפאנית הקימה דוכן במרכז המבצעים, שם היא מוכרת סושי וטמפורה. זו הפעם הראשונה שדבר כזה נעשה בוועידת פיסגה כלכלית. ומיבנה שלוש הקומות ממנו משדרים כותבי טלוויזיה יפאניים מגמד את המיתקנים האמריקאים. "זה במצב בו היתה סי־בי־אס לפני חמש או שש שנים", אמר דונאלד דיקסון, פקיד ממשלה קנדי המפקח על הסדרי השידורים הטלוויזיוניים. הטלוויזיה היפאנית הזמינה שני אלפיים שידור בסך 672,000 דולר, ואילו שאר רשתות השידור שבעולם חייבות להתחלק ביניהן בשימוש באולפן הנותר.

"יש להם אותו הכסף שהיה לאמריקאים", אמר דיקסון.

אך ליפאנים יש יותר מאשר כסף בלבד: יש להם עוצמת הכסף. הם מפעילים יותר ויותר את היאן, מטבע רב העוצמה הזאת לא רק כדי לשוות דיוקן נאה יותר לראש ממשלתם נובורו טאקשיטה כפי שהוא נראה ביפאן, על־ידי הצגת תצלומים בטורונטו, אלא גם כדי להדגיש את נוכחותם מחוץ לתחום ארצם במידה לא פחותה מארצות הברית.

כלכלתה של יפאן היא השניה בגודלה שבקרב הדמוקרטיות התעשייתיות, מיד אחרי ארה"ב. אולם, מבחינת התוצר לגולגולת תופשת יפאן את המקום הראשון.

אשר לסכומי הכסף שהם מוציאים הרי, שהתחילו היפאנים לפזר על ימין ועל שמאל כפי שעשו זאת הדבר לאמריקאים בעבר.

"היפאנים, ולא האמריקאים, הם אלה שהציגו תביעות", אמרה ברברה איסטמן, המתאמת מטעם ממשלת קנדה של עיר האוהלים סאמיטספלאזה, המשתרעת על 24 דונמים והנועדת להכיל את 3100 העיתונאים שהגיעו הנה מ־43 ארצות.

לדברי פקידים קנדיים, צוותי הבדיקה היפאניים ביקרו בקביעות את אמצעי הביטחון ואת מידת הפאר שיהיו בנחלתו של הנשיא רונאלד רייגן. הם שאלו כמה אופנועים ילוו אל הלימוזינה שלו ומי שנאמר להם הדבר ביקש אותו המספר בשביל טאקשיטה. עם זאת יש מיגבלות ליכולתם של המארחים. יחד עם באר הסושי רצו היפאנים שתבשיליהם הלאומיים יוגשו במסעדות סאמאס סקוואר. "אמרנו שנעשה כמיטב יכולתנו", אמר אחד מפקידי טורונטו, "אבל אין זה מן הדברים הפשוטים".

אשר לסגנון, היפאנים מצטיינים בגמישות רבה יותר מכפי שנוהגים האמריקאים לעיתים קרובות. בכל אחד מהעניינים הללו הם מיישבים מחלוקת בלשונית, בדרך כלל עם ארצות הברית, ובדרך זו מקדימים את כבודם של מדינות אחרות למתוח עליהם ביקורת. "דבר מה השתנה אצלנו", אמר וילי דה קלארק, שר לענייני חוץ של הקהיליה האירופית, שגם לה מושב ליד שולחן הוועידה.

עוד אחד שאכל אותה...

"התיישבנו במסעדה שאינה מנסה אפילו למצוא לה שם עברי והיא "סטייק האוס, ווייט הול". לא התחרטנו.

הגימיק של המקום הוא אומצות גדולות של כל סוגי הבקר והעגל. הקטנה ביותר 200 גרם. יש גם 800 גר' ויש גם צלע עגל 1,000 גרם. ומי שמצליח לגמור אותה, כך מבטיח המקום, מקבל מנה נוספת.

יש גם סלטים בשירות עצמי ויש גם מנות ראשונות. הסלטים טעימים וטריים אחד אחד.

השירות מהיר ונעים. האוכל טרי ועסיסי. פשוט מקום טוב ובמיוחד לרעבים. ללא שום דמיון למה שבארצנו קוראים סטקיה".

■ עמוס קינן - ידיעות אחרונות

steak house®
WHITE HALL
ת"א - מבלי 6, טל. 03-249382
רעננה - אחוזה 198 מרכז גלון 052-445206

נגיסה אחת תשכנע אותך

הסוד של ראלף גולדמן

הוא תואר כסוכן של ה"הגנה" ומעורב עד היום בכמה עניינים סודיים. איזה ספר היה יכול לכתוב. אבל הוא מעדיף לספר אנקדוטות מימיו בין נערי בן־גוריון. יהודי טוב. לא ישראלי. מה ההבדל

עמית ירושלים. גולדמן

נסיונה הפטריוטי־ליכודי של הממשלה לכפות על יהודי ברית המועצות לטוס לישראל גם אם אין הם רוצים בכך, משקפת אמונה בולשביקית, מפא"יניקית כל כך, בכוחה של הביורוקרטיה להתגבר על כל בעיה. יעקב צור, קיבוצניק־עסקן, יסדר את זה כבר איכשהו, בהסכם חשאי עם שתי דיקטטורות קומוניסטיות, מבולשביק לבולשביק: יתנו להם כרטיסי טיסה מתאימים ויהיה בסדר. אני יכול לתאר לי שאם יעשו בעיות, בבואם, יעמיסו אותם על משאיות ויפרקו אותם אי שם בנגב, כפי שעשו עם העולים שבאו בשנות החמישים, לבנות את ארצם ולהבנות בה בגאולה שלמה.

זה היה כך תמיד: לא רווחתו של היהודי עמדה במרכז עולמם של מנהיגי הציונות כי אם הקולקטיב. לא הפליט היהודי אלא "גאולת העם". יש רבבות של ישראלים שנולדו להורים אשר התיישבו בארץ רק מפני שלא היתה להם ברירה.

מאות אלפים מהם באו במסגרת הסכמים שהתנועה הציונית חתמה עם כל מיני משטרי־רשע. אין דבר. העיקר שהם כאן, לבנות ולהבנות.

אינני מכיר ויכוח מרתק יותר מזה, שהוא ויכוח על תפקידה של מדינת ישראל כמדינת העם היהודי. האם יש לה אחריות כלפי היהודים כולם – או רק כלפי אלה מהם המבקשים להשתקע בארץ. זהו ויכוח בין ישראליות ליהדות, בין נטיות שובניסטית לבין פתיחות הומניסטית, בין כפייה לבחירה. השבוע ניצחה הכפייה.

את כל המחשבות האלה לקחתי איתי לשיחה עם ראלף גולדמן שהוא ישיש חביב־סבר מאמריקה המקבל בשבוע הבא תואר כבוד מטדי קולק ועל פי הביוגרפיה שלו יכול היה להיות בעצמו ראש העיר ירושלים: היא מובילה אותו מימי הרכש אל משרד ראש הממשלה, מהג'וינט ישראל הקרן לירושלים. כמו זו של קולק, היא רצופה בשמות של מיליונרים ואנשי מדינה ואמנים מפורסמים. השניים נפגשו בשלהי שנות הארבעים בניו יורק, אך שוחחו רק במשך הזמן הדרוש כדי ללכת משדרת מדיסון לשדרה החמישית, כי שניהם מיהרו מאוד, כבר אז, ומאז הם כל הזמן ממהרים, מגלגלים מיליונים ועושים דברים.

גולדמן נמנה עם ראשי הג'וינט, ארגון רווחה יהודי אשר החל את פעילותו עם בית תמחוי לעניי ירושלים שוקים בשנת 1914 וכיום הוא מוציא בכל שנה כ־70 מיליון דולר ביותר מ־30 מדינות; כשליש מהכסף ממומן פעולות רווחה בישראל.

הג'וינט עוזר ליהודים (ובמידה שזה משפר את יחסי הציבור שלו גם ללא יהודים). הוא אינו מוגדר כארגון ציוני ובמידה שהוא משפר את חיי היהודים במקומותיהם – הוא פועל לכאורה בניגוד לאינטרס הציוני, שהרי ככל שחיי היהודים יוטבו – ימעטו לעלות לישראל. במובן זה – הג'וינט הרבה יותר הומניטארי בגישתו מגישתה של מדינת ישראל.

גולדמן הטוב, 73, לא אוהב, כמובן, את האבחנה הזאת. הוא חושב שכיום – כל היהודים כולם הם ציונים, בין אם הם חיים בישראל ובין אם לא.

הג'וינט, אמר, רואה בכל קהילות היהודים חלק משלמות אחת. במילים אחרות, אמרתי לו, מדינת ישראל נחשבת בעיני הג'וינט לקהילה אחת בין קהילות היהודים. לא, אמר גולדמן בסבלנות: מדינת ישראל היא "עוגן" לעולם היהודי כולו. הוא יכול להסתדר גם עם המילה "מרכז". הג'וינט, אמר, עוסק הרבה בחינוך יהודי וזה מבטיח את הסיכוי שגם בעתיד יהיו יהודים שיעלו לישראל.

שניים מילדיו מתגוררים בארץ, אחד מהם עובד במשרד החוץ.

כן, יש לו, כמובן, דעה על הנסיון לכפות על יהודי ברית המועצות לבוא תחילה לישראל, אבל הוא לא יתבטא על כך בפומבי מפני שגם לאחר פרישתו עודנו פעיל בארגונו והוא לא יכשיל אותו בהצהרה פוליטית. ומה יש לדבר על עניין שעוד לא יודע לפרטיו. בכלל, לא צריך לדבר כל כך הרבה.

כל ימיו הוא עוסק בנושאים שהצלחתם מחייבת שתיקה.

הוא נולד ברוסיה וגדל כבנו של רוכל ברוקסברי, שכונת היהודים בבוסטון שהיתה עם השנים לרובע עוני המאכלס כושים. הוא מגדיר עצמו כעובד סוציאלי. טדי קולק כתב בזכרונותיו שגולדמן עבד כסוכן חשאי של ה"הגנה", אבל גולדמן, זהיר כל כך, אמר שרק עסק בגיוס כוח אדם.

כמו טדי קולק הוא שייך לקבוצה קטנה של אנשים אשר נשבו בקסמה של המדינה שבדרך, הרפתקה שכללה תקוה ותושיה, רומנטיקה ומסתורין, נשק, הצלה, קשרים חובקי־עולם והרבה כסף. כמו טדי קולק הוא מצא את מקומו בקבוצה קטנה של צעירים שהקיפו את דוד בן־גוריון ובן־גוריון קרב אותם, סר כוחם הביצועי האמריקני שריתק את דמיונו, כה שונה מהעסקנות הדברנית שהכיר במפלגתו ובהסתדרות.

כל האנשים האלה ייסיבו לעשות את "אלה הם חייך", או לשבת בקהל החברים באולם, חיים את ימי הבראשית ההם בצלו הגדול של בן־גוריון, קשורים זה בזה בבעין אותה אחווה מיוחדת במינה הקושרת בין בוגרי מחזור אחד בבית־ספר אקסקלוסיבי. בבית בין אנשים שידעו ימים גדולים יותר, באמריקה. ישראל הפיקה לא מעט תועלת מחבורה הזאת.

גולדמן סייע לארגן את ביקורו הראשון של בן גוריון בארצות־הברית ואחר כך השקיע לא מעט מרץ כדי לאתר איראלה ספרים נדירים שבן־גוריון רצה בספרייתו ולא יותר עד שצילמו אותם עמוד עמוד בספריה הציבורית בניו יורק, מגב אל גב.

בראשית שנות החמישים היה גולדמן לעובד משרד־ראש הממשלה בירושלים, אורח אמריקאי עם תואר מיוחד. תפקידו היה לתאם את הביצוע של אחד השלבים הראשונים בתהליך ארוך שהביא את ישראל להשתלב במעגל ההשפעה של ארצות הברית. זה בדרך כפוף, כמו, הימים היו ימי המלחמה הקרה, בארץ עוד היו מי ששיקו את המחשבה שישראל תשאר ניטרלית בעימות בין הגושים. האמריקאים הקציבו כמה מיליונים כדי להפיץ בארץ מוצרי תרבות, ספרים, כתבי־עת, תקליטים, סרטים, משקל נגד למוצרי התרבות שהסובייטים הפיצו בארץ. חלק מהכסף האמריקאי שימש גרעין להקמתו של מוזיאון ישראל.

סעיף ארבע בתכנית מארשל הקציב כספים לסיוע טכני למדינות מתפתחות, ובעיקר להכשרת כוח אדם. גולדמן תאם את בואם של מאות מומחים אמריקאיים לישראל ואת צאתם של מאות ישראלים ללימודים בארצות־הברית, הכל שלבים בתהליך האמריקניזציה של המדינה. גולדמן, כצפוי, לא אוהב גם את הביטוי הזה, שיש בו, לדבריו, רמז לחוקי.

לימים היה גולדמן מעורב ברבים ממפעלי הרווחה והתרבות בישראל: הביוגרפיה הרשמית שלו אומרת שרבים רואים בו את אבי המרכזים הקהילתיים בארץ. כמנכ"ל העולמי של הג'וינט הוא היה מעורב בעניינים לאין ספור שלא פורסמו וספק אם יפורסמו אי פעם. הג'וינט, שתואר לא אחת כזרוע של סוכנות הביון האמריקאית, פעל בארצות שאינן מקיימות קשרים רשמיים עם ישראל, משלב בפעילותו כמו הדיפלומטיה חשאית. הם רגישים מאוד להסטוריה שלהם: הם שותפים לכמה ממחדלי ההצלה בתקופת השואה, אך רשמו, עם השנים, כמה וכמה הישגים דרמטיים של חילוץ יהודים ממדינות מצוקה. עד לפני זמן מה לא היה שלט בפתח המרכז שלהם בניו יורק ונייר המכתבים שלהם לא נשא כתובת.

גם כיום הם מעורבים בכמה עניינים שהמשכם מותנה בכך שלא יפורסמו, אך כפי שזה קורה – חלקם פורסמו בכל זאת. גולדמן עצמו עודנו פעיל בג'וינט. הוא עוסק עכשיו במאמץ לרשום רכוש ציבורי של יהודים במדינות שהיהודים לא הקפידו על כך כראוי או שלא נותרו בהם יהודים ורכושם נטוש.

זה מסובך מאוד מכל בחינה, משפטית ופוליטית ולא מבקש ויכוח. לפני חודשים אחדים היה גולדמן בברית המועצות. אם עשה שם מה שהג'וינט אמור לעשות, כלומר לשפר את רווחתם של היהודים במקומותיהם – לא פעל בתחום של יעקב צור, אך גולדמן הבר לא גילה לי מה עשה שם בעצם.

הוא אמר לי, ללא קריצה, שאין הוא עוסק בעניינים סודיים. הוא עוסק בעניינים דיסקרטיים. לעולם יש למצוא שלושה אנשים היודעים כל מה שהוא עושה. אחד מהם רעייתו, נשיא הארגון שלו, והוא עצמו.

היה כתוב בעיתון

ספר חדש מגולל את סיפור חייו של האיש אשר גילה לעולם כי הנאצים משמידים יהודים. על סודות ועל עיתונים

ב־29 ביולי 1942 בא לציריך תעשיין גרמני ושמו ארדואד שולטה. הוא הביא איתו מידע על התכנית ל"פתרון הסופי של בעיית היהודים", היא תכנית ההשמדה. זו היתה הפעם הראשונה שמישהו הביא מגרמניה ידיעות על התכנית הזאת, תוך הסתבכות על הדלפה מלשכת ה"פיהרר" בעצמו. המידע של שולטה לא היה מדויק: שולטה לא ידע כנראה שאחדים ממחנות ההשמדה כבר עבדו אז במלוא הקצב, אך באחרים – אכן עמדה ההשמדה בראשיתה או שעוד לא החלה. זה היה הסקופ של המאה.

שולטה היה מרגל. הוא נהג להעביר לציריך מידע מדיני וצבאי באורח שוטף, הכל מתוך התנגדות אידיאית, פוליטית ורגשית לשלטון הנאצי, בלי שקיבל תשלום. הוא היה איש אמיד עם קשרים טובים. הנה עוד תרומה לוויכוח על גבול הציות וגבולות חובתו של אזרח להפוך על פשעי מדינתו. לשולטה היתה עוד סיבה טובה לנסוע מדי פעם לציריך. היתה לו שם אהובה.

את המידע על התכנית להשמדת היהודים באירופה מסר, באמצעות מתווכים, לנציג הקונגרס היהודי העולמי בשוויץ, גרהארד ריגנר. ריגנר העביר הלאה, עד שהגיע אל הסטייט דפרטמנט, ובאמצעותו, לידי הרב סטיבן וייז, נשיא הקונגרס היהודי העולמי. וייז עשה את הדבר הנכון. הוא כינס מסיבת עיתונאים ואחר־כך הזמין את עצמו לראיון אצל הנשיא רוזוולט. שום דבר לא קרה. השמדת היהודים נמשכה כמתוכנן.

כל זה ידוע. רק שמו של ארדואד שולטה נשמר משום מה בסוד במשך, עד לפני זמן לא רב. ריגנר נאות לא אחת לשתף פעולה עם הסטוריונים שחקרו את הנושא הזה, אך מעולם לא הסכים לגלות להם את שמו של האיש אשר מסר לו את המידע על התכנית להשמדת היהודים. נאמן, תמהוני משהו, למילת הכבוד שנתן לו לפני 40 שנה ויותר.

לא מזמן הצליחו שני הסטוריונים לפענח את הסוד לאחר חקירה כמו־בלשית בגנזכים, ובימים אלה יצא ספרם גם בעברית (זאב לקיר וריצ'ארד ברייטמן, "הפרת השתיקה" בהוצאת שוקן). זו היתה אחת הקריאות היותר טובות בשבוע הספר. סגנונו נעדר הסראה, אך הוא מרתק ומקומם עד דמעות. כי כולם ידעו הכל ולא עשו דבר.

למרות מהסיפור הזה, כמו קודם מסיפורים אחרים, שבמאה העשרים אין בעצם סודות מדינה חשובים. הכל ידוע, פחות או יותר. זה מתבדר שוב ושוב כשמדינות פותחות לעיון מסמכים חסויים. סודות גדולים אין בהם. כמעט הכל כבר היה כתוב בעיתון. הנה עוד דוגמה לאפסות כוחה של העיתונות. "וייז טוען שהיטלר ציוה להשמיד 4 מיליון יהודים ב־1942" ציטטה סוכנות הידיעות "אסושיאיטד פרס" את דבריו במסיבת העיתונאים שכינס משקיבל את מברק ריגנר.

גם זה פורסם בעיתון ושום דבר לא קרה.

כמה עולה הריגה. שטרוזמן

הפקולטה נגד שטרוזמן

פרופסורים למשפטים יוצאים להתקפה חריפה מאין כמוה נגד גזר דין: "מאולתר", "פוגע בערכי מוסר מהותיים"

13 שנה מוציאה הפקולטה למשפטים של אוניברסיטת תל־אביב בטאון מקצועי ושמו "עיוני משפט" ולעולם מקפידים עורכיו לשמור על לשון זהירה ואקדמית, כיאות; מעולם לא פרסמו מאמר מערכת. השבוע יצא הבטאון בהתקפה יוצאת דופן על גזר דינו של אחד משופטי בית המשפט המחוזי בתל־אביב וקבע כי הוא "פוגע בערכי מוסר מהותיים שראוי כי החוק ישרתם, בראשם הערך של כבוד להייאדם". ביחסים בין האקדמיה למערכת המשפט – זהו ניסוח חריף מאין כמוהו.

המדובר בשופט אורי שטרוזמן שגזר ששה חודשי עבודות חוץ על מתנחל בגרה אשר הרג נער שיירה בו אבנים. זה קרה לפני כשש שנים, בשולי מחנה הפליטים בלאטה. גזר הדין ניתן בפברואר השנה ומאז הוא מעורר תגובות קשות.

עורך "עיוני משפט" הוא הד"ר חיים גנז, מרצה לתאוריה ולמוסר של המשפט. במאמר שכותרתו "כמה עולה הריגה", כותב גנז כי עוצמת העונשים שמטילים שופטים, משקפת את מידת הרצינות המוסרית שמייחסת החברה לעבירה.

בהתאם לגזר דינו של שטרוזמן "אין בני החברה הישראלית, או לפחות אותו ממבטאיה המוסמכים ביותר, אנשי משפטיה, מתייחסים להריגת אדם כאל עבירה שמידת רצינותה המוסרית גבוהה", כותב גנז.

חברים במערכת "עיוני משפט" בדקו ומצאו כי מורשעים בהריגה נדונו בשנים האחרונות לתקופות מאסר הנעות בין 6 ל־12 שנים. גנז: "קשה אפוא לקבוע כרגע לגבי החברה שלנו כי במולה שהוא אלא הערכה אדם הוא כה נמוך, מכאן שגזר דינו של שטרוזמן הוא חריג.

שטרוזמן ציטט את עצמו בגזר דין אחר שגזר הסיל עשר שנות מאסר על מי שרדף אחרי מיידה אבנים בשכם, וגרם למותה של ילדה ולפציעתה של אחותה. נסיבות המקרה ההוא היו חמורות יותר מנסיבות המקרה שלפנינו, אך לדברי גנז – "נתוך דמיון אריתמטי מפליג" כדי לקבוע שהעונש המתאים הוא ששה חודשי עבודות חוץ.

המשקל של שטרוזמן לעונש הקל עשוי כנראה לעמדותיו של השופט בשאלה מה ראוי לילדים לעשות בזמנם הפנוי, כותב גנז, ומצטט את דעת השופט כי הנסיבות שבהן בוצע פשע ההריגה "נגרמו ע"י ילדים ונערים, שבמקום להמצא בימים טרופים תחת השגחת הוריהם ומחנכיהם, עסקו ביידוי אבנים עד כדי סיכון והפנת המשטרה מתוכם". גנז בפראפרזה: "העובדה שהורים זונחים השגחה על ילדיהם, או העובדה שילדים מסולקים ממשמרת הוריהם ומיידים אבנים, הן סיבות שלא להחמיר עם מי שהורגים אותם בשל כך". לדברי בטאון הפקולטה למשפטים – וזוהי תזה אשר ראוי לה שלא תשמע כלל. גנז: "יש לקוות כי הפגיעה שפוגע גזר הדין (. . .) בערכים מהותיים שראוי למשפט הישראלי לשרתם ובערך הפורמלי של השוויון בפני החוק – לא תישנה עוד".

אני מנחש שזה לא יעבור בשקט, אך בסופו של הגליון יש מאמר מעליב עוד יותר, מאת הפרופסור ש. ז. פלר, הנמנה עם בכירי המומחים למשפט פלילי בישראל. "מורה נשאר מורה", כותב הפרופסור, איש הפקולטה למשפטים של האוניברסיטה העברית, "אפילו כאשר הוא רואה מתפקידו לחלק ציונים למי שאיננו תלמידו". לדברי פלר הוא "כואב" מן "השימוש הבלתי מדויק והמאולתר" שעושה שטרוזמן בשני מונחים מקצועיים, "פזיזות" ו"רשלנות". אלה מושגים המשמשים לתיאור היסוד הנפשי שבעבירה ובמישור זה, כותב פלר, הם דבר והיפוכו. בגזר הדין של שטרוזמן הם מופיעים כמושגים נרדפים.

פלר בנימה: "הפועל היוצא מהתעלמות מן המשמעות המדויקת של מושגי היסוד של כל תחום משפט באשר הוא, היא הפיכה לכלים מאולתרים, מחשלים, מכשילים את מלאכת ההפעלה הרצויה של החוק". לדברי הפרופסור "דרוש מאמץ חלם" כדי לקלוט את מושגי היסוד של דיני העונשין.

אין לו ספק, כותב פלר, כי אילו הוכר בהמתת אדם על רקע רגיל, למשל סכסוך רחוב בין חבורות יריבות, לא היו מהססים להגדיר את העבירה כרצח בכוונה תחילה.

יש להניח שקוראי "עיוני משפט" לא יתקשו לפענח את המשפט הזה, שגם הוא יוצא דופן בחריפותו: "כלום לא היה הוגן יותר להכריע בפרהסיא כי כשם שהריגת אב או אם, סב או סבתא, נהפכת, מכוח סעיף 300 (א) (1) לחוק העונשין לרצח, כך הריגה המאפיינת ביחסי קרבה מסוג אחר, בין העושה לבין הקורבן, נהפכת לגרימת מוות ברשלנות, אף בלי חוקי? אני נדרשתי להסבר. אם הבנתי אותו נכון – הפרופסור אומר שעם גזרי דין כאלה – אפשר פשוט להודיע ברבים כי מי שהורג ערבי – ייענש בעונש קל.

הוא כותב שהיה לו קשה שלא להגיב על גזר הדין של שטרוזמן וקבע כי כל עוד מדינת ישראל שולטת בשטחים – עליה להפעיל את החוק לא רק נגד מי שמפר את הסדר הציבורי אלא גם באותה מידה, נגד מי שנוטל לידיו ללא סמכות את התפקיד להגיב על הפרות הסדר.

אלה וגם אלה מפירי חוק, אלה וגם אלה עלולים להביא באותה מידה לאסון הרס ואנרכיה, כותב פלר.

הארוע הקולנועי של השנה

ברברה הרשי בפרס של פרס מגנס "עולם נפרד" A WORLD APART
הסרט זכה בפרס הגדול המיוחד של חבר השופטים ובפרס המשחק הטוב ביותר לברברה הרשי, ג'ודי מיי ולינדה מוורה, בפסטיבל קאן 88'.
"... סרט דרמטי רב עוצמה – אך בראש ובראשונה סיפור המבי"ל של מצב אנושי בלתי נסבל..."

פסטיבל הקולנוע סינמטק ירושלים
30.6.88 - 9.7.88
מכירת הכרטיסים המוקדמת החלה

בבית ביכורי העיתים רח' הפסטן 6, תל־אביב		בקופת סינמטק ירושלים		בקופת סינמטק חיפה
א'–ה'	17.00–22.00	א'–ה'	10.00–22.00	מידי ערב
ו'	10.00–14.00	ו'	10.00–16.00	עם פתיחת הקופות
מוצ"ש	19.00–22.00	מוצ"ש	18.00–22.30	

בחסות ידיעות אחרונות

משרד החינוך והתרבות
המזכירות הפדגוגית
המכללה לחינוך ע"ש דוד ילין – המרכז להשתלמות עובדי הוראה

נמשכת ההרשמה לקורס
"לשון היידיש וספרותה"
(למתחילים ולמתקדמים)

הקורס יתקיים בימי חמישי בין שעות: 14:00-10:30 (4 שעות)
התחלת הלימודים ביום ה' – ה'חשוון, תשמ"ט (13 באוקטובר 1988)
ההרשמה במרכז המחוזי להשתלמות, המכללה ע"ש דוד ילין בית־הכרם ת.ד. 3578, ירושלים טל: 533111
בימים – ב–ג בשעות 12:00-13:50
ד–ה בשעות 10:30-12:30

בתי זיקוק לנפט בע"מ
ת.ד. 4 חיפה 31000

מכרז למכירת רכב מס' 2/88

סוג הרכב המשומש	מותקן: מזגן	רדיו	רב־בריח	אזעקה	רישוי בתוקף עד:
סובארו 83 אוטומטית 1300	+	+	+	-	11.10.88
סובארו 82 אוטומטית 1800	+	+	+	-	לא בתוקף
סובארו 83 אוטומטית 1600	+	+	+	-	20.01.89
סובארו 83 אוטומטית 1600	+	+	+	-	23.01.89
סובארו 83 אוטומטית 1600	+	+	+	+	05.03.89
סובארו 83 אוטומטית 1600	+	+	+	-	13.10.88
סובארו 83 אוטומטית 1300	+	+	+	+	20.07.88
סובארו 84 רגילה 1300	-	+	+	-	27.11.88
ג'יפ מתמלר יצור 1981	-	-	-	-	12.10.88
ג'יפ מתמלר יצור 1980	-	-	-	-	12.09.88
ג'יפ מתמלר יצור 1980	-	-	-	-	15.10.88
טרקטור מק־קורמיק 1965	-	-	-	-	לא בתוקף
טרקטור תוצרת רומניה 1975	-	-	-	-	לא בתוקף

את הרכב ניתן לראות וגם לקבל את טפסי המכרז ופרטים נוספים, בבית זיקוק חיפה, אגף האפסנאות בין התאריכים: 26.06.88 עד 30.06.88 בשעות: 11.30-07.30. המועד האחרון להגשת ההצעות: 08.07.88 על המציע לצרף להצעתו המחאה בנקאית בשעור של 10% מערך הצעתו למכרז.
פרטים נוספים ניתן לקבל בטלפון: 04-788417

כספת /
נחמיה שטרסלר, יהודה שרוני, יונתן שרמן

לא כולם מסכנים

ב־14.6.88 אישרה הכנסת פטורים נדיבים ממס הכנסה לכל ערי הפיתוח. יום קודם הציג מכון ירושלים לחקר ישראל נתונים של מחקר חדש שערך ד"ר גבריאל ליפשיץ, שממנו ניתן ללמוד כי יש ערי פיתוח שרמת החיים שבהן עולה על הממוצע הארצי, ולעומתן יש ערים שאינן מסווגות כערי פיתוח, ורמת החיים שבהן נמוכה מהממוצע הארצי.

רמת הרווחה בערים הוערכה לפי שלושה מדדים:
1. שיעור בעלי השכלה של 13 שנים ומעלה.
2. שיעור בעלי המכוניות.
3. שיעור בעלי דירות בנות 4 חדרים ויותר.

במחקר נמצא שלכרמיאל, ערד ואריאל הן בחזקת ערי פיתוח, רמת חיים גבוהה מן הממוצע הארצי. לעומתן, באר יעקב ובית דגן הם ישובים שאינם מוכרים כערי פיתוח, אך רמת החיים שבהם נופלת מהממוצע הארצי.

אך למי מהפוליטיקאים חשובות עובדות יבשות אלו, כשהבחירות בפתח?

בקר־אוף כדאי יותר

הקורא הוותיק דני ישראל לא התעצל והחליט לבדוק בעצמו מה נוח וכדאי יותר: לקנות בקר־אוף, שם המחירים מסומנים על גבי כל מוצר ומוצר, או בסופרסל, שם עדיין מתבססים בשיטת הקודים.

הוא מדווח לנו: "החלטתי לבדוק כמה זמן יקח לי לאסוף 10 מוצרים בכל אחת משתי הרשתות. ב־20.6.88 שעה 15.30 נכנסתי לסניף הסופרסל ברחוב אבן גבירול פינת שד' נורדאו, תל־אביב. ארבעה שלטי קוד לא היו במקומם המדויק, כתוצאת לבצר. נאלצתי לבזבז שלוש דקות תמימות לאיתורם בין השלטים הרבים. לשני מוצרים לא היה שלט בכלל, וגם כאן בזבזתי חמש דקות על בירור עם העובדים במקום. בסך הכל, איסוף 10 המוצרים לסל תבע ממני 32 דקות.

"באותו יום ממש עשיתי את אותו הניסיון (השעה 16.20) בסניף של הקר־אוף ברחוב פנקס מס' 48, תל־אביב. ביזבזתי 20 דקות בלבד, כלומר 12 דקות פחות. באותה הזדמנות רשמתי את מחירי המוצרים. בבדיקה זו ניצח הקר־אוף 2:3".

שם המוצר	רשת קר־אוף	רשת סופרסל
נסקפה ג'קובס נטול קפאין (תוצרת גרמניה)	13.95	15.15
מיונז תלמה, 500 גר'	2.98	3.25
קופסת שימורים שעועית ירוקה ותנובה (יכין, 530 גר')	1.60	2.13
קופסת שימורים – מלפפונים חמוצים במלח, גודל בינוני, (בית השיטה, 540 גר')	1.98	1.98
בקבוק קטשופ (אוסם, 340 גר')	2.65	2.75
בקבוק שמן – סויה (ויטה, 1 ליטר)	3.19	3.19
חבילת ספאגטי מובחר (אוסם, 250 גר')	0.82	0.82
חבילת עוגיות, טעם משמש (פרומין, 400 גר')	2.95	2.95
ריבת קונפיטורה תות שדה (בית יצחק, 330 גר')	3.34	2.94
יין מתפרים דן – יין לבן חצי יבש (ג.ס.ב. בע"מ)	9.90	9.25

ציפיות

מבט מדוקדק על התוכנית שפרסמה "מודלים כלכליים" מגלה שלכלכלני החברה יש ציפיות אינפלציוניות בקשר לשני נתונים חשובים של המשק הישראלי.

הם צופים פיחות של 12% שיתבצע עד לסוף שנת 1988, ואינפלציה של 18% בשנת 1988. כלומר: המדד יעלה בממוצע באחוז ורבע לחודש – עד לסוף 1988. לידיעתכם.

אולי גם המחיר

בשיחה ל"מעריב" ביום ו' לפני שבוע מסביר ישראל ברג, יו"ר ענף הרהיטים בהתאחדות התעשיינים, את הירידה במכירות.

בין היתר הוא אומר: "יכול להיות שהיום אדם מעדיף לבלות עם אשתו באיטליה ולא לרכוש ריהוט חדש לילדים. זו מין תרבות של הורים, שדואגים יותר לעצמם ופחות לילדיהם".

טוב, ברור שאדם קרוב אצל עצמו, לכן רואה ברג את כל הענף מבעד למשקפיים של יצרני הרהיט לילדים.

במקרה, חיפש באחרונה אחד מאנשי "כספת" ריהוט לחדר ילדים, וכמו שעושה צרכן טוב, נדד לאורכו ולרוחבו של רחוב הרצל. הוא גילה – לא להפתעתו – שמחירי הרהיטים בארץ יקרים עד להחריד, ושהרהיטי "ברג" הם היקרים ביותר. אז אולי יש גם קשר בין המחיר ובין הכסות הבבוקית, הרי כאשמתם הכרוזה של ההורים האנוכיים?

הד־ארצי רוצה להוריד

בחנויות התקליטים כועסים על "הד־ארצי". החברה הדביקה מחיר מומלץ של 39 ש"ח לקומפקט־דיסק תוצרת חוץ, אך בחנויות מתעקשים למכור אותו ב־45 ש"ח.

הד־ארצי מוכרת גם קומפקט־דיסקים מתוצרת הארץ. לחנויות נמכר מוצר זה ב־16 ש"ח (כולל מע"מ), כך שאם החנויות מוסיפות את שולי הרווח המקובלים בענף (35%), הן יכולות למכור את הקומפקט ב־22 ש"ח – וכך גם ממליצה "הד־ארצי".

אך בחנויות מעדיפים ומוכרים את הקומפקט ב־40 ש"ח (כי יוצרות לתוצרת חוץ, 45 ש"ח עד מה לזול). כך מנצלות החנויות גידול מהיר בתצרוכת הקומפקט־דיסקים לשאל ויהוב, ומשאירות את התענוג רק לשכבה צרה המוכנה לשלם את המחיר הגבוה. הם מפסידים וגם אנו.

לאן נעלמה הבירה הלבנה

המונופולים שולטים לפעמים על חיינו ובאחרונה שוב עלתה הדוגמה להוכיח היכולת של הצרכן להתמודד עם ההחלטות של אותם מפעלים גדולים. הפעם בנושא שיווק הבירה הלבנה ובירה "נשר", על־ידי מפעלי הבירה. מריבה בין מפעלי הבירה ורשתות השיווק, הוליכה הרשתות להפסיק את שיווק בקבוקי הבירה הלבנה.

למפעלי הבירה אין הוראות, בנושא זה של בירה עממית, וכך הם כופים על ציבור הצרכנים של רשתות השיווק לרכוש בירה יקרה יותר.

כיצד להתגבר על המוסכים

איגוד המוסכים החליט להעלות את תעריפיו באופן חד־צדדי בשיעור של 56%, בניגוד להוראות חוק הפיקוח על המחירים, ובשלב זה מתקשה משרד התחבורה לאכוף על המוסכים את הכשר פיקוח המחירים. הסיבה לכך היא פשוטה – כל מוסך הוא בעל תעריף שונה לשעת עבודה, והביחון שאין כמוהו אחיד, קשה גם להודיע לציבור מהו התעריף החוקי. טווח המחירים של תעריפים אלו נע כיום בין 23.8 שקל לשעת עבודה ועד 32.4 שקל.

בעל מכונית יכול להבחין אם נגבה ממנו התעריף החוקי או התעריף הקודם פשוט על־ידי השוואה של חשבוניות הכימולים, ניתן להתלונן על כך אצל המפקח על המוסכים במשרד התחבורה. אם ההעלאה היא מתונה, בשיעור 5 עד 10 אחוזים, כדאי כי מדובר בהתייקרות שאושרה כחוק.

חברות יקרה

הבורסה בימים אלה היא בודות שביב מרע, ואם לא די בכך, התקבלה החלטה השבוע להעלות את תעריפי השירות שגובה הבורסה מחברות הרשומות למסחר, בשיעור ממוצע של 25 אחוז.

חברה הרוצה להתקבל לשערון הסחרים האוטומטי אמורה לשלם לבורסה מדי שנה לא פחות מ־10,000 שקל, על־פי הפירוט הבא: 4,700 דמי בדיקת תשקיף, 3,850 דמי טיפול שנתיים, 560 שקל שירותי מסלקה כלליים, 940 שקל דמי ציפיל בחד לוקח דיווחדר או הנפקה, ו־940 שקל בגין הכנת אגרות־חוב לכביות.

וזה רק בבורסה. לא הבאנו בחשבון את ההוצאות לרשות לניירות ערך, לעו"ד, לרו"ח, עסק יקר.

هكذا من الأصل

صورة عن الاصل

תרבות וספרות

זעקי אח'טיה אהובה

אח'טיה, רומאן מאת אמיל חביבי. מערבית: אנטון שאמס. סדרת פרוזה אחרת בעריכת אילנה המרמן, עם עובד, 1988, 161 עמודים

מאת ראובן שניר

"אח'טיה" היא היצירה הטובה ביותר שכתב אמיל חביבי עד עתה. היא התמודדות נוספת שלו עם הטרגדיה, ששנותיה כשנותיה של אותה "גברת הגבבנת לשנתה הארבעים בשיא פריחתה", כמאמר המשורר האהוב עליו. "אח'טיה" היא סיפור תולדותיה של הטרגדיה הלאומית הפלשתינית, ובעצם גם הטרגדיה האישית של חביבי, וכדי להמחיש אותה נזקק הסופר למלוא כשרונו המוכר בליקוט חומרים מכל הבא לקרמת התודעה ובלילתם: חוויות, הזיות וסיוטים נארגים עם זיכרונות, דמיונות, תשוקות, ריחות ומראות, חומרים מן המורשת המוסלמית והערבית, הספרות ההיסטורית והפולקלוריסטית, משלים, אגדות ילדים, העיתונות הישראלית, העברית והערבית, הפוליטיקה הישראלית הפנימית, והכל נמסך באהבה למולדת. אהבה זו גולשת עד סף האהבה האירוטית והדרכים של זו מקבלת גם היא מימד שבלעדיו היא נפגמת: הדדיות.

את אהבת המולדת במובנה המקובל, אותה אהבה לאדמה ולנופי הארץ, מוצאים אצל חביבי, כמו אצל כל היוצרים הפלשתינים. אך לא רק אהבת מולדת כאהבת בנים לאמם, או כתשוקת גבר לאשה, אלא גם כאהבת האם לילדיה, והאשה לבעלה. המולדת אוהבת את בניה, ותתפלאו – כך הוא מסיח בנו – גם אם אינם, ואולי אף על פי שאינם, יהודים. אם רחוק ממנה, הם עוד ישובו, שהרי שוכנת היא בלבבותיהם, כמאמר בתי השיר, תמציתה של "אח'טיה" כולה, שמשום מה נפקד מקומם בשעת הנוסח העברי, אך את התעלומה הזו נדונה לחלקה השני של רשימה זו.

לארגון חבלה פלשתיני. חביבי משלח את חציו השנונים לכל עבר, ובעיקר הוא מלגלג על אובססיות הביטחון הישראליות. מתפרץ צמיג מבונית, ומיד עוצרים את כל הערבים בסביבה, כמו ב"חקירה המקפת" של הפקק, שבה הערבים הם החשודים הראשונים והאחרונים.

חביבי נוגע באירוניה מושחזת בשימוש שעושים הישראלים לפעמים בשואת יהודי אירופה. אחד משופטי בית המשפט העליון מפנה אל ערביי ישראל את המלים הבאות: "התפללו לדמוקרטיה ששבתו אותה יומם ולילה. לנו לא נתנו הנאצים לברוח, לא בים ולא באוויר ולא ביבשה, ואנחנו נתנו לכם, לפעמים, לברוח..." (עמ' 71). נתח נוסף מלגלגנותו הוא מקדיש למזרחנים והערביסטים בישראל, אותה חבורה סגורה שאת הרוח הקולוניאלית בין חבריה אפשר לדמות רק לקולוניאליות של הרופאים בבתי חולים המסרבים להעיד על עוולות עמיתיהם, פן יבוא יום וייצא שכר תרומתם למדינה בהפסד שכתמן לתוכנו. חביבי אינו מתמין להעלאתו לדרגת מרצה בכיר או פרופסור מן המניין, וכמי שאינו חושש להיות "מסומן", איומתם של מזרחנים וערביסטים צעירים ומוכשרים, הוא משלח בוצת זעם על המזרחנים המתיימרים להכיר את "המנטליות הערבית".

חביבי מצליח לא רק בזה לא תומכת משבב לשונו גם הליגה הערבית, ההוסה כשתיקתה "עד שתתקבל פה אחד הולטה משותפת בוועידת פסגה ערבית קרובה" (עמ' 24). הוא מלגלג גם על אש"ף, על ארגוניו השונים המסתהרים ליחס כל פורענות בישראל, או מה שנראית ככזו בעיני הישראלים, לפעולות לוחמיו הנועזים.

אמיל חביבי עורג אל גן העדן האבוד של ילדותו, אל אותו זמן שבו "העולם היה פתוח לפנינו, פרוז ומותר ופריו לא נאסר עלינו". הוא צוחק ומצחיק, אך מתחת לכסות ניצב אדם אומלל, שזיכרונותיו אינם יכולים לסעוד אותו

אח'טיה, הנערה שבאבסה ובנשמה, ההולכת יחפה ברחוב לבושת סמרטוטים, וילד לא חוקי בידיה, היא היא המולדת, המולדת אומללה. היא אינה יכולה לדבר ולכן אינה אומרת "אין בידי אלא לאהוב אתכם", אך המבט בעיניה אומר: "האם הצלחתם לאהוב מישהו זולתי" (עמ' 149).

ארבעים שנה לא היה עבד אל־כרים בארץ, האוהבת, המולדת. כתבת לו מכתבי אהבה, מכתב אחד כל שנה, במסירות אמהית, והוא אינו מאותת לה על אהבתו, עד לאותם צהריים של פקק, חיפאי, אותה פגישה אומללה שלא היתה יכולה להסתיים אלא במעצרו. חביבי מסיח בנו, במלים אחרות, שעבד אל־כרים נעצר בשל אהבתו למולדת: "כל פשעם של הפלשתינאים שהם אוהבים את ארצם והיא אוהבת אותם. יש ביניהם המסוגלים להבליג, גם ארבעים שנה, אך אהבתם מתפרצת, כאשר הם נמצאים על אדמתם, ומסילה אותם אל בית האסורים.

מוקד היצירה הוא אם כן האהבה למולדת, ובעצם האהבה לחיפה, שכן יצירה פלשתינית זו, היא יצירה חיפאית מובהקת, וקשה על מי שאינו בן עיר הכרמל להבין את כל דקויותיה והמיזותיה. העלילה נארגת מסביב לפקק תנועה בצומת הרחובות חלוץ־הנביאים בראשית שנות השבעים, שגורמיו עלומים, אך השערות מתמקדים במחבל פלשתינאי, שהרי כך אומרת גברת בלומנטל: הפקק מתמשך עד מבואות תל־אביב, וגורר פעילות ביטחונית אינטנסיווית, כרגיל במקומותינו – מעצרים, סריקות, הליקופטרים חגים ממעל, הצבעות מן האוויר, וכל זאת בליווי פעילות תרוצה של אמצעי התקשורת. הפקק משמש גם צומת לזיכרונותיו של הסופר, ובאמצעותו הוא קולף רבדים רבדים את תולדות הטרגדיה, "טבעת אחר טבעת... מגזע עץ הזכרון שלי, ועם כל טבעת שנחשפה התבהרו לעיני השמות..." (עמ' 133). משל היה שב אותו ילד הקולף גזעי עצים.

חביבי התקוע בפקק אינו יכול להחולץ מזיכרונותיו: הוא עורג אל גן העדן האבוד של ילדותו, אל אותו זמן שבו "העולם היה פתוח לפנינו, פרוז ומותר ופריו לא נאסר עלינו" (עמ' 134). אל האהבות הראשונות הוא כמה, ואל הקבצן ששימש תיבת דואר למכתבי האוהבים. גם הפירות והירקות איבדו את טעמם, ואפילו ה"יוסף אפנדי", אותה מנדרינה "שריחה המשכר יכול למלא מחדש את הלב הנעור מן הנעורים... וטעמה כטעם הפרי האסור", כבר איננה. והכאב נעשה מוחשי וצורב, ככאב ילד, אשר שולפים ממש מתוך פיו את הממתק שהוא אוהב. והקומוניסט מר־הנפש, המנסה להיאבק, במציאות בספרות, ולהחזיר את גלגלי ההיסטוריה, יודע, שמה שהיה לא ישוב עוד. הוא צוחק ומצחיק, משתעשע ומשעשע, משטה ומשתטה, אך מתחת לכסות ניצב אדם אומלל, שזכרונותיו אינם יכולים לסעוד אותו.

הנוסטאלגיה של חביבי טעונה אמירות משעשעות ובוטות כלפי המציאות הפוליטית התובענית הישראלית, מעין הגנות מגן בפני הכאב הפעור. ממשלת האחדות הלאומית, ספרדים ואשכנזים, מנחם בגין, יצחק שמיר, משה דיין, אריאל שרון, ואפילו דוד לוי, בצמוד לציטוט מסורת מוסלמית קדומה "שאלוהים הוריד את השטן בבית שאן"... רעל הוא, אבל חביבי, הרמטכ"ל לשעבר, אשר ראה בכל פעולה עוינת מבחן־קבלה

וכשנרצח פעיל פלשתיני באירופה מתקיימת אסיפת מספד לזכרו במזרח־ירושלים וחביבי הנוכח בה מגלה, לתדהמתו, שבמקום לדבר על מעלותיו של המנוח, נסיבות רציחתו וזהות הרוצחים ושולחיהם, עסוקים הנוכחים בלילה ובריבות היכן היו ומה חשו כשקיבלו את הידיעה: זאת היתה במארקס־אנד־ספנסר בשעת חיפוש נואש אחר כובע אופנתי חורף, אחרת היתה בדרכה לסחיטה שלה במלון פיראוס, ושלישי ממגנ את כאביו בעבר, בהגיע אליו הידיעה המכאבת, עם כאבי הבטן העכשוויים שלו, לאחר שמילא את כרסו בסעודת המספד.

הכפייתיות הישראלית להוליך את שמותיהם הערביים של אתרי הארץ זוכה לתיאורים אירוניים אדירים, ולעתים גם מייגעים. שמו של כיכר המלך פיצל בחיפה מוחלף ל"חטיבת גולני" ועל הכתוב הערבי המשובש (המאפיין את השילוט בלשון הערבית במדינה) "היטבאת גולאני" (האחוזות של גולאני) אומר חביבי: "ואני, עוד בטרם קניתי לי את הידע הצבאי הדרוש, סבור היקי שגולני זה הוא דון חואן עברי שיש לו מאהבות הרבה ומספר הגיטוש הן נקראות אחוזות" (עמ' 38). בעברית זה מעלה חיוך על השפתיים, ובערבית אתה זקוק לדקות מספר כדי להירגע. הוא מלגלג גם על המרת שם רחוב "שדרות אל"ס" בחיפה ל"רחוב הציונות" והנה לראות את "הציונות" על פחי הזבל. הישראלים גם לא יודעים, על פי חביבי, שמשפחה ותיקה יש בחיפה ושמה צהיון, ואחד מבניה התגורר בשדרות הציונות. מנגד אין חביבי שוכח ללעוג גם לתופעה דומה בקרב הערבים, כמו אותו סטודנט לובי, המתעקש לכנות את תל אביב תל אל־רביע כתרגום שמה בערבית, ויש בזה, למצבי התקשורת הערבית, גם הצלפה בלוב הנהגת, כידוע, ערבוזיציה מוחלטת ועיוורת של שמות.

חביבי האירוני מתחלף בחביבי הפיוטי לקראת סופו של הספר, כשהוא מנסה להתמודד עם השאלה מדוע עזבו הערבים ב־1948, ועל מי רובצת האשמה: האם הנשארים הם הבוגדים כפי שאמנם היו שהתייחסו אליהם או שמא דווקא המטשיגה הסופר כאן נהפך למצפנו של עם שלם, המייסר את הקורבן, גיבור היצירה, אך היסורים נעשים, כאמור, באהבה ורק באהבה.

אחד ממניעי כתיבתו של חביבי הוא הניסיון להוכיח שלבני עמו היתה מורשת מפוארת, הסופרים הפלשתינים רק משקמים את ההיסטוריה משנת 1948. הוא דוחה בתוקף כל ניסיון לראות את לידתה של הספרות הפלשתינית רק לאחר מלחמת ששת הימים. היא לא נולדה מאצבע יופיטר, הוא מתריס, היה לה עבר, ואנו, הסופרים הפלשתינים, רק ממשיכים את המסורת. אך הבוז של מה שהיה, שולח חביבי אצבע מאשימה כנגדנו, וגם כנגד הערבים, איננה מוחקת את העבר, אלא מעידה לכל היותר על שרידות־לבו של השוכח, או של מי שאינו רוצה לדעת. ב־1948 היה עבר, אך מהותה "גחלת עוממת" הנותרים. הם אותם "פיות נושפים ברמץ", חביבי בתוכם, המשקמים את ההיסטוריה, ונותנים בידי הדור הצעיר כלים כנגד ההתרפסות הזביעה.

"אח'טיה" הוא ניסיון נוסף להדגיש שמקור הבעיה הפלשתינית אינו קודמה של ישראל, אלא היחס המשפיל כלפי המיעוט הערבי מחד גיסא, ואי יציבותם של הפלשתינאים במולדתם מאידך גיסא. חביבי, כמוהו כרוב היוצרים הפלשתינאים בשנות השמונים, מאמין שהשינוי לא יבוא מקרב הפלשתינאים, אלא דווקא מקרב הישראלים. "אני יכול לסמוך על זה שהישראלי יכבד את עצמו, ולא ייתן למצב הזה להימשך", הוא כותב.

"אח'טיה" היא, כאמור, יצירתו הטובה ביותר של חביבי, וראויה לעמוד בשורה הראשונה של יצירות הספרות בעולם הערבי בזמננו. יחד עם זאת יש בה קטעים חלשים, הגם שהם מועטים הרבה יותר מאשר ב"אופסימיסט". חלק מחולשותיה של "אח'טיה" נעוצות בקושי של חביבי להינתק מקדושת דרכו הפוליטית וקדושת העושים במלאכה. אפשר ללגלג, לכל היותר, על העיתונאי הצעיר במערכת "אלאתחאד", אבל בשום פנים ואופן לא על ה"אריות" הוותיקים. קדושת המלאכה דוחפת, לעתים קרובות מדי, את חביבי לפירושים מיותרים, כדי להרא שהמבר עבר, משל היה חביבי עורך הכותב מאמר־מערכת ב"אל־אתחאד". אך לא בזה עיקר חולשתו של הספר, אלא בהיותו זקוק לשיטה נוספת. חביבי מלא מעשיות כרימון, אך דומה שלהיטותו לספר מעשיות כה גדולה, עד שהוא מוכן לעתים ממהלך היצירה רק כדי לספר עוד מעשייה ועוד מעשייה, גם אם הקשר לסיפור העלילה רופף ולא משכנע.

חלקו השני של המאמר, על תרגומו של אנטון שמאס, יובא בשבוע הבא

ד"ר ראובן שניר הוא מרצה בחוג ללימודי המזרח התיכון באוניברסיטה העברית.

דליה הרץ / שיר

לזכר דן פגיס

מרחוק, מרחק מאד, יכלתי לראות
את הגג הקטום של השיר
את מחנה העיר המצטופף בלילה
מנזל בגשם כהה וסמיך
מעלה קטרת אדמדמה
כמגדל ספון שהשחיר לחלוטין
ובו מהבהב קול בכי
כהעתק שריקת סופה אחרונה.

רשמתי את שמי על הבנין.
הייתי כאן.
פני מתחבאות בתוך המבנים
כפני ילדה בין העצים
עד שיגלני ציר עתיד מכשר.

חיי כלב

וסרמן, נובלה מאת יורם קניוק, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1988

מאת אביעד רז

יורם קניוק: אגדה מודרנית

כלבם של בני באסקרוויל, פנג הלבן, לסי, עוזית, בלק, ובעת: וסרמן. אל שורת הכלבים הספרותיים מצטרפת ומתו של הכלב שיצר קניוק בסיפור חדש לבני הנעורים. אין זה הסיפור הראשון לנוער שיצא תחת ידיו של קניוק. קדם לו "הגנב הגריב" לפני כעשר שנים.

גיבורת הספר היא טליה (וכעצם היא עצמה כתבה אותו). את הכלב מצאה יום אחד מונח גוסס ברחוב. "אבא הציץ והוצה והרצוע, הוא אמר: כל העצמות שלו שבורות, חללים שבורים בקרביים, כאילו נשוף, כאילו רקוב. מה את עושה, טליה, מחפשת עוד גוויה לקבור?" אבל טליה, שמאחוריה כבר שני כלבים אסופים, מנשימה אותו מפה־לפה, לוקחת אותו על כפיה לווטרינאר, לא זזה ממנו עד שהוא נופח בו רוח חיים.

וסרמן מתחיל את חייו החדשים. הוא מרפא את אביה של טליה, הצייר, שמאז תאונה רואה מבעד לדברים, ללא מחיצות, והילדים בשכונה קוראים לו "עיני רנטגן" (נדמה לי שישנם הרבה פרטים חופפים בין דמותו של האב לדמותו של קניוק). הוא מצחיק את כולם בסאלטות שהוא מבצע. יום אחד גם מגלים שהוא יודע לשיר – עד שמגיע בעליו הקודם והורש אותו באלימות, והמאבק מתחיל.

וסרמן נקלע בין שני מגנטים נגדיים: אהובתו של טליה, זה השתעבדות הלא־מוסברת לבעליו הראשון, המתעלל בו. אבל כפי שטליה מרגישה, לפעמים הוא נותר כך, מצפה למשהו שהיא אינה נתונה לו – מכה. ישנו רוע־בעולם, רוע מטאפיסי אבל גם מוחשי בהחלט, שהוא חלק מן האנושי, קיים אך לא מוסבר, מעבר. לנוסטאות ולר־ציונאל הבאנאליים ביותר. ויש להילחם בו.

בשעה שנפרשת העלילה מת־גלות כמה בעיות: זהו סיפור קיצוני גם במסגרת הז'אנר של כתיבה לילדים – כל החברה הסובבת כאן עוינת ורעה, החל בילדי הבינתה הלועגים לכל דבר שונה, וכלה במשטרה המתנבלת (כולל תיאור סאדיסטי של חקירת הילדה ושליחתה ללילה באבו־כבירי). רק המשפחה היא גרעין קטן ומבודד של אור וטוב, ממש עולם גנוסטי. וישנה סטריאוטיפיות מסוימת בתיאורי הדמויות – הילדה טובת־הלב זוכה בחבר, הגאון, והאידיאליזציה שלה בסוף. הסיפור יש בה יותר משמץ דידאקטיות.

אבל אלו כבר בעיות ערכיות. הסיפור עצמו קריא ומעניין, ויש לשפוט אותו בקריטריונים של אגדה מודרנית. כמוה, הוא מלא באותה אהבה המקרינה הילה של פנטסיה על המגבלות האפורות, היום־יומיות, של הקיום.

ראי אדמה

גנרל צבא המתים, מאת איסמעיל קאדרה. מצרפתית: דניאלה יבזורי. ספריית פועלים, 1987

מאת דינה קסן בדציון

הסופר האלבני איסמעיל קאדרה מספר על מות סתמי במלחמות רחוקות על אדמה זרה, שאין לו ולא כלום עם מיתוס התפארת הקשור במלחמה, וסופו מציאות פיסית של חיל מתים עטופי ניילון

מבחינת הקונצפציה וההתנסות גם יחד, זהו ספר אקטואלי לעד, לא כל שכן בימים אלה, כאן ועכשיו. הוא עוסק בטופוגרפיה, תרתי משמע, של קרקע שכובש ונכבש נתונים בה בכפיפה טראגית זהות אסון.

ברקע העלילתי לסיפור שמעלה הסופר האלבני קאדרה מצוי מסע של גנרל המלווה "בכומר", ביועץ מומחה ובפועלים מקצועיים, הבאים לחשוף – על פי תרשימים מפורטים – שרידי חללים מימי מלחמת העולם השנייה ולהביאם, ארוזים בשקיות ניילון אחידות־גוון, לקבורה בארצם. אלפי החללים קבורים באדמת אלבניה, שאליה שיגר מוסוליני עשרים שנה קודם לכן את צבא הכיבוש הפאשיסטי. רבים מהם נפלו בידי לוחמי גרילה מקומיים והסקר שור במאמצי החיפוש וקשיים ובמרקמים של סיפורים אישיים שברקע הרחוק והקרוב.

המערכת האיטית, הנוגה הד־מערכת, נעשית בקור מקפיא עצמות ועל רקע זכרי עוינות מושרשת, שתוקה ומאיימת תדיר להתפרץ, הן מצד האוכלוסיה המקומית הזוכרת את מצוקת ימי הכיבוש והרפתם, והן מצד קרקע האדמה עצמה, שיש לה סודות חשוכים משלה, המערימים קשיים וסכנות על מאמצי הגנרל וצוותו לחשוף את עצמות החללים, להוציאם, לספנם ולרושמם.

אט אט, על רקע העוינות, הריבות והכפור, מתנהלת המערכה העגומה נגד אדישות המוות וכוחו המאיין, בכלים שבאופן אירוני חושפים את קרבת ממשותו: רישום, דיוק, סימון, אריזה וכיו"ב, הנ' הם שהופכים בפועל דווקא לשגרירי "נצח המוות לא ישקר". ואותו גנרל, שבראשית המבצע אומר בלבו, כי "היו אלה גנרלים אחרים שהובילו את הטורים האיקרוספיים של חייליהם למעלה ולהרס, אבל הוא בא לעקור מיד השכחה והמוות את המעט שנותר מהם" – מאבד במהלך העשייה את ביטחונו בתחושת השליחות שפיעמה בו בתחילת הדרך. הגנרל היוצא לדרוך הדור תחושת שליחות קדושה, משליך לקראת סיום המסע אל מי הנהר את שק עצמותיו של הקולונל Z, שרבות טרח למצאו, ומשנמצא לו – חשף לפניו את ערוות המעשה כולו.

קאדרה מפשיל לעיני הקורא את אותה כסות דקה של ביטחון כוזב שמעניקים מיתוסים מקודשים, כמו מיתוס הגבורה וההקרבה במערכה על אידיאלים הסוחפים את הרבים. כזה היה הפאשיזם של מוסוליני, שעל מזבחו נפלו חייליו של צבא כובשי אלבניה, על אדמתה הזרה. הספר מעלה את דמות הלוחם הצעיר שנשלח עם הגייסות, חסר כל מר־דעות אידיאולוגית ונטול כל רצון לחימה, הבוחר בעריקה כמפלט, וגם כך משלם בחייו.

אף כי העלילה בכללה משופעת בהרי הסיפורים האישיים, שלטת בה אף־על־פי־כן נקודת ראות מיוחדת במינה, שבאיזה אופן סמוי אך תקף מאוד כמו מלכדת את היוצרות: זו "נקודת ראותה" של האדמה עצמה, שכבואה משקפת את המתרחש בעולם האנושי הרוחש על פניה. באלמנט זה של ממשות האדמה טמון אולי גם חלק מכוח המחבר של הספר, שאינו מצטייר, לפחות בגירסתו העברית, במגולות של אסתטיקה לשונית או בעולם דימויים עשיר או מקורי, אף לא בדברים של ביטוי רגשי עז במיוחד.

דומה ש"נקודת ראותה" של האדמה היא השלטת בכישה בארץ איברים זו, שהיא פשוטה ומתוחכמת בעת ובעונה אחת, תמימה־ערמומית, זכה־ומאשימה, מערטלת כדי לחשוף את בגדיות התהום לעולמים, אולי את העוון הנבוע מן המעשה הפוליטי ואת האיוולת והאנושית המוצגה, אך גם את התום ההולום, את הזעם והכבוד. במלים אחרות, לא דווקא בדרך של סיפור־מעשה ומוקמי עלילה או של הארת מצבי תודעה מתוך פנימיותם – כפי המוכר לנו בחלק ניכר מן הספרות המודרנית – כי אם יותר באמצעות "סיפורה" לכאורה של "תודעת" האדמה עצמה, של ההפרה האיומה שהפרה מלחמת כובש וקורבנותיה את שלוותה ואת תומתה.

ביסוד עז במיוחד, אמין, שתוק ואלים, ניתן ל"אדמתיות" הספר הזה בדמות הישישה האלבנית, שאת קולה הפנימי מרובב הטקסט באוזני הקורא היא צופה שותקת בשנאה מסרית־עזית לפראה ניסיון הגנרל, בעיניה בציג אסונה האישי, להתעלם מן העבר, כאשר הוא מתפתה להצטרף למחול בעת מסיבת חתונה מקומית. היא זו שמסיחה באלימות ובשנאה נקמנית לרגליו את עצמות הקולונל ("ידידך הנבל שהמיט אסון על כל קוזמי"), – עצמות שמציאתן היתה משאת נפשו של הגנרל; שהרי היא אשר במו ידיה הרגה וקברה את הקולונל, לאחר שהביא אל אוהלו את בתה בת הארבע־עשרה.

סכינה זאת האחרות ממחישות את מה שנקלט כסיפור עלבונה של אדמה דרופת זיכרון ארוך של צבאות עטים לשרוף בתים ולרצוח בני־אדם ולאמלל לכל הימים, סיפור האדמה הבכבה על דם שאינו נתון כלל למערכת מושגים אנושית של נקמה, גאולה או שכחה. זו אדמה ספוגת מוות, פשוטו כמשמעו, המשמשת אספקלריה וראי למעשיהם של בני אדם שבאופן אירוני וטראגי אין בכוחם ללמוד לקח. מנקודת ראותה של האדמה, לא קיימת "תודעת הקורבן". הוא נותר בורותו, אובייקט לנקמת הזיכרון הארוך. האידיאלים שבשמם הגיע החייל הזר אינם מוכרים כלל. רק העוול והמוות הצמיחו שורשים.

כמעשם אדמה אירוני, אנטי־מיתי בהמהות, הספר דורי ספק אפל ומש־

הסוף בעמוד הבא

איסמעיל קאדרה נולד ב־1936 בעיר גי'רוקסטר שבדרום אלבניה, למשפחת פקידים זוטרים. במלחמת העולם השנייה נכבשה עירו חליפות בידי האיטלקים, היוונים, כוחות הריאקציה של אלבניה והגרמנים, עד ששוחררה לבסוף על ידי הפרטיזנים האלבנים. בסיימו את לימודי התיכון שלו יצא לטיראנה, שם למד בפקולטה למדעי הרוח. לאחר שקיבל תואר ראשון, המשיך את לימודיו במוסקווה במכון לספרות ע"ש גורקי. משם נאלץ לחזור לאלבניה בעקבות הקרע שחל ב־1960 בין שתי המדינות.

קאדרה פרסם קבצי שירה ומסות וכן רומאנים, שמתוכם זכו לפרסום "תופי הגשם" שראה אור בתרגום צרפתי ב־1970 בהוצאת "האשט", ו"גנרל צבא המתים" שתורגם ל־15 שפות. איסמעיל קאדרה עסק בעיתונות והשתתף בכתבי־עת רבים.

דינה קסן בדציון היא מתרגמת מסרבית־קרואטית, משוררת ומבקרת.

ענייני לשון / משה זינגר

זה בוער!

במוצאי השבת האחרונה, בה רשות של 6, והדיעו על דבר מחריד – השריפות המתחוללות במקומות שונים בארץ, כתוצאה מהצתות. והנה, מספרת לנו הקריינית על שריפה "ליד מעלה החמישה בעיבורה של ירושלים." בדיוק כאן, בנושא חמור שכזה, מצאו לעצמם עורכי החדשות מן הראוי ללמדנו פרק בלשון חז"ל, ולבלבל עלינו את דעתנו.

שהרי, אתת היא מה פירושה של אותה "בעיבורה" – ברור שאין זו מלה ברורה לרובנו כרגע, לפי שימוש הלשון הנוהג ביום. אז לשם מה ההתחכמות התפלה הזאת? להראות לנו שאנו בורים, ושהעורכים יודעים מה זה "בעיבורה של" ולכן הם יכניסו לנו את זה על אפנו ועל חמתנו, בין אם נבין בין אם לאו? הנה, לזה מגיעים כשמתנכים לתפיסות לשוניות מעותות, "היגוכיות", מתנשאות, מנותקות מהציבור. התפיסה הנבונה והאחת והיחידה הנראית לי – הרמצי שגם לרבים אחרים – היא שצריך לדבר ברור, בכל רמה שהיא. יש, כמובן, "אבזעים ספרותיים", אך הם יפים לכל הקשר לפי דרישותיו.

התפיסה הלשונית של קול־ישראל, שלפיה ללשון יש חיים משלה, במנותק מדובריה – היא המביאה לאבסורדים שכאלה. והלא אינני מדברים כאן על שעשועי הלשון של שידורי הפרסומת, למשל, או על הטעמת שהוא נע או מפיק בבקום שאינו מצפה להם, או על חוכמה תפלה כמו "למיסיסיפידה" להד פארמלה' כל אלה הם חצי צרה. אך במקרה שלנו מדובר בחדשות, בדברים שאין בהם שום סיבה להתחכם או להטעות את הציבור, להפגין "ידע", לנצל הזדמנות להרחיב את ידיעותינו בלשון.

ומה היא עברית טובה – את זאת הלא שמענו ב"חידון העברית" הנוגע ללב. שם שמענו שעברית. זה "מעפורת" ו"ויג" וגם שמענו ש"דובר" הוא החבר של הבדעות – וזה לא כל כך מרתק־אך מעניין. לאחר זאת, "בעיבורה של ירושלים" זה סתר־עברית.

בין חכמי ירושלים (ב')

במעגל השולמי

מאת יורם ברונובסקי

שניים הם החוקרים הצעירים יחסית של תורת־הסוד בישראל ששבו את דמיוני מאז התחלתי לקרוא בעבודותיהם, ודמויותיהם הצטיירו בן כתבות יתרה: משה אידל ויהודה ליבס. עתה נפתח לי הסיכוי להיפגש עם שני מלומדים אלה, שעודם צעירים וכבר פעלו רבות, ואותם העיד שלום עצמו לגדולות, כשהוא מקבל בברכה אפילו את ההשגות הלא־מעטות שהעלו שניהם על רעיונותיו וסיקנויו שלו עצמו. אכן, פאצ'י כלל בסדר הפגישות שלי ביום הראשון של מסענו בין חכמי־ירושלים גם את הפגישה עם משה אידל רב־הפעלים. פגישה עם יהודה ליבס לא היתה כלולה בתכנית, אך מזלי הטוב גרם לי שיכולתי להתראות גם עמו, ועל כך בהמשך.

בכל מקרה, נראה לי שכדאי להתחיל בהצגה זו של שני תלמידי החכמים המובהקים שבניגוד לגיבורי סיפורו של עגנון הריהם ידידים טובים הדורשים איש את טובת רעהו. בכל זאת, הדמיון שלי, המאוהב בדיכוטומיות ובאנטינומיות ואולי גם במיתולוגיות (והרי כל זה כרוך להתעניינותי בתורת־הסוד ובקבלה), נטה להעמיד ניגוד חריף בין שני האישים הללו, וכל זאת על פי נתונים ביוגרפיים מעטים ועל פי סגנון חיבוריהם ופגישתיהם יותר מאשר על סמך ממשות כלשהי.

כך או כך, ידעתי שמשה אידל הגיע אל לימודי הקבלה מרקע זר ושונה, שלמעשה הריהו כמעט "עולה חדש" (מרומניה). ואילו יהודה ליבס הוא מילדי החוג התנועתי של גרשם שלום, אם אפשר לומר. אביו הריהו יוסף ליבס, מתרגם של אפלטון ושל הלדרלין (ושל ורגיליוס ועוד ועוד), ידידו הוותיק של שלום. הצטייר לי, אם כן, המיתוס של מי שבא מבחוץ ומי שבא מבפנים, וכבר נצבר הניגוד הזמני. סגנון־חיבוריהם הוסיף עוד קווים לניגוד הזה, עד שבניתי לי בראשי כעין ביוגרפיות פאראלליות, נוסח פלוטארכוס בזעיר־אנפין. עתה באה ההזדמנות לעמת את הדמיון עם המציאות, ככל שפגישת בנות שעות אחדות מייצגת מציאות. זאת ועוד שבעת הפגישה עם משה אידל לא ידעתי כלל שאפגוש את יהודה ליבס, ככל שפיללתי לכך.

מלאכי מובילני לאולם הספרייה של גרשם שלום. זה לא כבר תם התהליך הארוך של העברת הספרייה הזאת, היחידה במינה בעולם כולו, אל האולם המיוחד לה בבניין הספרייה האוניברסיטאית. הקטלוג עדיין לא הושלם, וכן לא הושלם הקטלוג של תערוכת שלום שהתקיימה זה לא כבר. זאת אני שומע מפיה של אתי ליבס, מנהלת ספריית שלום ורעייתו של יהודה. ראיתי לרגע את אתי ליבס כבר בביקורי הקודם בבית שלום, שכן היא שהתה שם לצורך רישום הספרים בטרם יועברו למשכנם החדש, ואני זוכר יפה את הפנים הללו שחוט של חן המשוך עליהן מסגיר את הרקע הדתי שלה (אני מרמה להיות רקע מסורתי של בנות ישראל על פי אשת פניקון). אתי מסבירה לי את סדרי הספרייה במשכנה החדש – הספרייה נראית פתאום גדולה כל כך, בעוד שבהיותה בבית שלום עצמו הפליאו דווקא ממדיה הקטנים של הקולקציה המושלמת (או כמעט) הזאת של כל הספרים הקשורים בחקר הקבלה ושל המקורות הראשוניים כאחד, תוך כדי כך אני חוקר את אתי קצת על הקשר שלה עצמה למחקר הקבלה.

"הכל התחיל בטעות", היא אומרת. בטעות נקלעה פעם להרצאתו של שלום, בעודה מחפשת חדר הרצאות אחר. הטעות היתה גורלית: היא פנתה ללימודי הקבלה, על אף ההתנגדות בבית הדתי שלה, ובחוג פגשה לבסוף את יהודה ליבס, בעלה. אני מספר לאתי על הערצתי לעבודותיו של יהודה, על נפש המשורר שאני מרמה לגלות במחקרים המדעיים שלו (מוביל שיר שכתב בפועל ושנדפס בסיום החיבור הגדול על דמות המשיח בספר הזוהר) וכל כיוצא בו. אתי אומרת שאין כל בעיה לפגוש את יהודה השוהה עתה בבית שהוא קרוב מאוד לאוניברסיטה. אומרת ומרימה טלפון, ותוך כעשרים דקות יהודה ניצב לפני, בכבודו ובעצמו. הוא מוצא אותנו במרתפו של אוסף כתבי־היד, לשם לוקחת אותי אתי שנטלה כביכול את מקומו של פאצ'י (העסוק בחיפוש אחרי ארנק שאבד לו, וכנראה מדווח על האבידה במשטרה) כמי שמנחה אותי בנתיבי החוכמה הירושלמית.

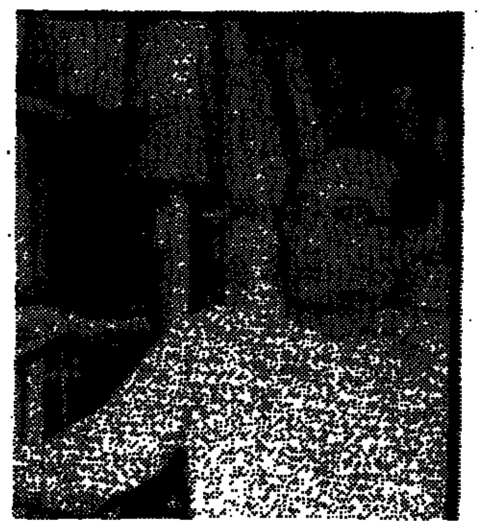

משה אידל: ...פאצ'י מזכיר את אמרתו של שלום שאידל עתיד לכתוב את הספר שיערער את משנתו, ובכך להיות תלמיד אמיתי. דומני שניסוח כזה איננו לרוחו של משה אידל, אבל הרעיון הכלול בו איננו זר לו

יהודה ליבס: ...יש בו פראות מסוימת, מקסימה ומרשימה מאוד, העולה בקנה אחד לא רק עם זקנו המדולדל אלא גם עם מין גמגום קל, "רוחני" לעילא. ניכר בו שלא קל לו המגע עם הבריות ושמא עם עולם־החומר בכלל

שיחתנו עם משה אידל התחילה עוד בבניין ה"הברו יוניון קולג'" שם שמענו את הרצאתו. בתחילה נסבה השיחה על פרט מתוך ההרצאה, אך נבון יותר שאלה של אחד השומעים שנגעה ל"קוד" האישי של המלומד, עמידתו שלו לנוכח ערכיה של תורת־הסוד. זו, כידוע, בעיה עדינה וסבוכה במיוחד של חכמי תולדות הדתות בימינו, ושל אישים כגרשם שלום בפרט. מה בדיוק יחסו האישי, יחסו שלו ל"קואוס" הזה? שלום נשאל זאת והאי לא פעם אחת, והאי גם שאל את עצמו אף יותר מכך. התשובה המפורסמת, המשתמעת מתוך סיום הספר הגדול "זרמים עיקריים של המיסטיקה היהודית" היא שאין הוא אלא פרופסור, מלומד המבקש לדעת מהם פני הדברים, ואין הוא מקובל או אפילו מאמין בסיודה כלשהי באמונות הללו שהן היסוד לשלמותיהם של חכמי הקבלה בני הדורות הרבים.

תשובה חדה וגאה זו לא סיפקה את המשיגים, והדברים ארוכים. נדמה שגם תלמידי שלום בני הדור הראשון והשני עומדים לפניה ויעמדו לפניה. בכלליותה היא סבוכה מדי לברוח על רגל אחת, אך נדמה שמשה אידל מחזיק בחוזקה בכתיב שהציע שלום: מחקר היסטורי־פילולוגי שאינו מחייב את החוקר אלא לחשיפת העולמות הגנוזים ובירור האמת הכרוכה בהם, בלא עירובה של האמונה האישית. עם זאת אידל איננו "בלתי־אישי" כל־עיקר, ובתוך דבריו המעטים בנושא זה נופלת אפילו המלה "אורתודוקסי". האמונה המסורתית איננה זרה לו כל־עיקר, ואפילו איננו שומר־מצוות במלוא מובן המלה. אשתו, שגם אליה התוודענו, באה מרקע דתי מסורתי. הוא עצמו, כאמור, לאו דווקא.

עד גיל שש־עשרה חי ברומניה. השאלה המתבקשת מה משך אותו לעולם הקבלה ותורת־הסוד, הרחוק כל־כך מן העולם שבו גדל? מסתבר שמשך אותו באמת הניגוד הגמור הזה שבעולם הקבלה לכל מה שראה בשנות נעוריו ברפובליקה הסוציאליסטית של רומניה. הוא איש צעיר, בשנות הארבעים המוקדמות הייתי אומר, ובכל מקרה ניכר בו שעבר על האיסור ללמוד קבלה לפני גיל ארבעים (איסור שעל תולדותיו כתב לפני שנים אחדות חיבור מרתק). הוא איש מאיר־פנים חביב, ועם זאת ניכר בפניו מעין מכאוב, משהו מן ההבעה שהיתה אולי לפניו של המתמיד הביאליקאי, מכאוב של ריבוי אולי, של הוספת דעת עד בלי די. ריבוי עבודותיו וסוות התעניינותו מסבירים לכאורה את הארשת המיוסרת היפה הזאת. הארודיציה שלו מפליאה את הקורא ומזמנת לו חיפוש בלא סוף במרחבי ההיסטוריה והדת היהודית, ולא רק היהודית.

שוב, ובהכרח, אנו שבים לדמותו של שלום, ולמה פירוש להיות תלמידו של שלום. אידל אינו רואה את גדולתו של שלום בכך שהיה ראשון חוקרי הקבלה המדעיים. גם אין זה מדויק, הוא אומר, ומזכיר מחקר מדעי של הקבלה שהופיע באמצע המאה התשע־עשרה. גדולתו של שלום לא בראשוניות אלא במתודולוגיה, בחשיפת הערכים והעושר של העולמות הגנוזים הללו. ומכאן לתיאור מה שהוא רואה כהמשך נאות למפעלו של שלום: תיקונם של דברים הצריכים תיקון, העמקת המחקר ההיסטורי־פילולוגי, בחינת דברים מחדש, ואם צריך – גם מתוך פולמוס על פיענוחיו של שלום ואפילו עם תיאוריות שלמות שלו. פאצ'י מזכיר את אמרתו של שלום (מפי מישהו) שאידל עתיד לכתוב את הספר שיערער את משנתו, ובכך להיות תלמיד אמיתי. דומני שניסוח כזה איננו לרוחו של משה אידל, אבל הרעיון הכלול בו איננו זר לו.

ואני קופץ על פני כשתים־עשרה שעות של לילה ושל שחר ושל בוקר ירושלמיים שגם אותם עשינו בחברת התגלמויות מקסימות של חכמה ירושלמית צרופה (אלא שלא הכל שייך לדו"ח הנוכחי), ומוצא את עצמי בבית הספרים הלאומי בגבעת רם. אנו פונים תחילה לחדרו של מנהל הספרייה, הלא הוא מלאכי הטוב, שהוא ובני־משפחתו התחבבו עלינו עד מאוד בשנת השהייה באוקספורד. מלאכי עסוק תמיד, וכתמיד, וזק דקות ספורות של שיחה גועש לנו, רובן מוקדשות לנושאים אישיים ומשפחתיים, וחלקם לענייני הספרייה העצומה שמלאכי עומד בראשה ולקשריו עם מורשת שלום ומפעלי המחקר השולמי. אני מספר למלאכי על הגילוי שהתגלה לי אתמול שהוא ערך והשלים את "משא קמרין" של המקובל אברהם הלוי, ומלאכי מוסיף ומעיר שהשתדל לכתוב זאת במנגנון העברי של שלום עצמו, מתוך הידיעה שלא לכתוב אפילו מלה אחת ששלום עצמו לא היה עשוי לכתוב. ביחסו אל מודרניזם, בדומה ליחסם של תלמידי־שלום אחרים נוספים, יש נימה נפלאה של הערצה שלמה, נימה דתית הייתי אומר, לולא דמסתפינא.

באולם כתבי היד אני מתוודע לשתי דמויות שגם שמותיהן מוכרים לי יפה: זו של שלמה צוקר, השוקד על כתבי־יד מן המאה השש־עשרה, והוא כולו ידע ועדינות באשר המייתני, וזו של הגברת קיטי שטיינשניידר, העוסקת כמיין מכתבי אלברט איינשטיין ונראית לי כמה מכה, קיטי שטיינשניידר – עצם השם מהלך קסם גדול של הזוב מורשת החוכמה של יהדות גרמניה (אף שהי גברת קיטי, שקומתה זקופה ועיניה מאירות, מבהירה לציין שהיא "רק נישאה" לבן משפחת שטיינשניידר) – אך היא דמות מפתח להבנתו של גרשם שלום, ושמה יימצא הן בספר על ולטר בנימין והן בממוארים אחרים של ועל בני החוג.

אנו משוחחים מעט בעניין איינשטיין, שלום ואפילו הסופר הדרום־אפריקאי קוטסי שגברת שטיינשניידר מוצאה בו עניין, והנה מופיע, כאמור, יהודה ליבס. עוד אני פוסח על פגישות אקראי אחדות ושיחות הבאי מעטות ומגיע לרגע שבו יושבים שלושתנו, אתי ויהודה ואני, בקפטריה של בית בלגיה ליד האוניברסיטה.

יהודה מספר לי על שהחליט לקחת פסק־זמן ממחקר הקבלה שלו ומן הכתיבה בכלל, ועתה הוא מקדיש זמן רב ללימודים קלאסיים, תחום שבו התעניין תמיד בלי לעסוק בו ממש, תחומו של אביו. הוא מספר לי על שש־עשר ספרי האודיסאה שתירגם אביו, כשרק המחלה שלקה בה מפסיקה את עבודת התרגום הכבירה (רק קטע מתוכה נדפס). יהודה מספר על שיטתו המסורית המיוחדת של אביו בתרגום הזה. ייתכן שעליו יהיה להשלים את העבודה, אני אומר, בבחינת מעשי אבות וגו'. נדמה שכיוונתי לפניו של יהודה ביתר־שאת ללימודים קלאסיים, אף שקשרים רבים מקשרים את התחום הזה גם למקצועו האקדמי ממש, והוא תולדות המיסטיקה היהודית.

יהודה, כאמור, שונה מאוד ממשה אידל, במראהו ובמנהגו לא פחות מאשר בסגנון כתיבתו ונתיב עיונו. יש בו פראות מסוימת, מקסימה ומרשימה מאוד, העולה בקנה אחד לא רק עם זקנו המדולדל אלא גם עם מין גמגום קל, "רוחני" לעילא. ניכר בו שלא קל לו המגע עם הבריות ושמא עם עולם־החומר בכלל. במראה ראשו אני מגלה קרבה לפרויד ולברנר (אחרי מחשבה) ובסגנון כתיבתו אני שומע, כאמור, הדים רחוקים של שירה ודעת (מקובלי־גירונה והלדרלין). יהודה מתלונן על ביקורת טיפשית שמתח איזה אדם דתי על מחקר משלו. אני אומר שדווקא הוא לא יכול להתלונן על חוסר הד לחיבוריו (מרמז לפרשה שהגיעה אל העיתונות הפופולארית, בקשר למחקר של יהודה שגילה הדים נוצריים בתפילת שמונה־עשרה, גילוי שעורר פולמוס סוער). יהודה מבטל את ההדים מן הסוג הזה: "זה מגוזם או חסר הד", בניסוחו, הם מנת גורלו של חוקר כמותו.

אלא שאין הוא מתלונן, חלילה. אוהב חוכמה זו, חוכמה יוונית וחוכמה יהודית כאחד, שמח להיות בירושלים, בין אנשים שיש לו שיג־ושיח עמם. הוא מזכיר לטובה את ידידו משה אידל. אחר־כך (או לפני־כן) באים הזיכרונות על גרשם שלום שאותו הכיר עוד בילדותו, מבית אביו. הכל בתקשר בקטר־קשרים. אני זוכר בספר שראיתי אתמול בספרייתה כל פניה שלום: תרגום "אבאיס" שהתקין יוסף ליבס והקדישו לגרשם שלום "לזכר ידידנו הטוב". הידיד הטוב הוא יוחנן לוי, חוקר דגול שמת בשנת ארבעים־והכם, בעל "עולמות נפגשים", שעליו כתב שלום דברי הספד כה יפים (כלולים ב"דברים בגו").

זמן קצר לאחר־מכן אנו סועדים, פאצ'י ואני, על שולחנה של סוזנה אנגלמן, גרמניה צעירה, תמודה להפליא, הלומדת פילוסופיה יהודית אצל פול מנדס פלור וכותבת עבודה על ז'אנר האפוריזם. אני מחפש מכתם מסוים בתוך ספר מכתמי ליכטנברג הנוגע על סוזנה. היא יודעת מה אני מחפש ומצטטת בעל פה: "הספר נמשל לאספקלריה, כאשר קוף מסתכל בו, אל תצפה שיציץ מתוכו שליח־אלוהים (אפוסטול)". שיחה מעוררת עם נערה זו, שהייתי מדמה אותה לדיוטימה אילו היתה דיוטימה של "המשתה" צעירה ויפה (אבל דיוטימה של הלדרלין היתה, דומני, צעירה ויפה, כך שבכל זאת אפשר לדמות את סוזנה לדיוטימה בגרסתה הגרמנית). הייתי מדמה עוד דימויים רבים, אלמלא זה כבר התקיימה קבצת המלים הקצובה למאמר הזה, הפני מתוך אלה שהוארתי בהם במפגשים אחרים עם חכמי ירושלים במובן המיוחד כשם המושג. שהרי, עוד באותו היום עצמו, פגשתי ארבעה חכמים נוספים, ומבין הגדולים ביותר הקרובים ביותר ללבי. כולם יושבי ירושלים אך קצת מחוץ למעגל השולמי הזה, שביקשתי לתאר כמה נקודות נוספות בו.

מאמר שני ואחרון

צילום: בני צימר

מעולם הספרות והאמנות / רות אלמוג

גורבצ'וב יקירי / פיקאסו לא חתם / סלין וקנו הזוג המושלם / מה פשר העוינות לקלודל?

ניקולאי בוכארין הכתיב לאשתו צוואה בטרם יצא להורג, ובמשך חמישים שנה היא זכרה אותה על פה, עד שלפני שנה העזה להעלות את הדברים על הנייר ושלחה מכתב לגורבצ'וב ובו ביקשה לטהר את שם בעלה מכל הפשעים אשר טפלו עליו.

בעקבות קריאת קטעים ממכתב זה עשה הבימאי האיטלקי קרלו ליצאני (Lizzani) את סרטו "גורבצ'וב יקירי". אבל אין זה סרט על חיי בוכארין, או על הטיהור הסטאליניסטי, אף לא סרט היסטורי, כי אם סיפור אנשי המתרחש במהלכו של לילה אחד. זה הלילה שקדם למאסרו של בוכארין, מי שהיה ראש האינטרנאציונאל הקומוניסטי.

למעשה, הגיבורה האמיתית של הסרט היא אנה לאירינה בוכארין, שהיותה בעת ההיא בת 24. הבימאי מספר שכאשר קרא קטעים מן המכתב הגה תחילה בכתיבת מחזה, שיתאר את המבוי הסתום שבו מצאו עצמם לפתע, איש זה בן ה־49 שכונה "הילד היקר של המפלגה" והאשה הצעירה התעסקת אך התמימה. לבסוף הוצע לו לעשות סרט וכך הרחיב את ידיעותיו והסרט באנה לאירינה הוזה עדיין במוסקווה והיא בת 74 שנים. היא סיפקה פרטים חסרים.

לאחר שבעלה נעצר, נשלחה למחנה כפייה שבו עשתה 19 שנה. תינוקה בן תשעת החודשים הוכנס לבית יתומים. כששבה ופגשה בו היה בן 20. תחילה עבדה בבית חולים, אחר כך בספרייה ואיש מעולם לא שאל אותה על בעלה שאת צוואתו שמרה בזוחה מלה במלה.

את בוכארין הכירה למן גיל 10. היא גדלה על ברכיהם של סטאלין ולנין ובת 11 כתבה מכתב אהבה ראשון אל בוכארין, גיבור ברית המועצות, תישאה לו בהיותה בת 19. כל השנים האמינה כי יבוא יום ותוכל למלא אחר צוואת בעלה ולטהר את שמו. (נגל אובורחוסר).

☘

פיקאסו. ביוגראפיה חדשה שלו שראתה אור באנגליה מעוררת רעש גדול בשל הפרטים המשפטיים בחיי האהבה של פיקאסו והצגתו כידיד שאין לבטוח בו. את הביוגראפיה כתבה אריאנה סטאסינופולוס היפינגטון, והיא ראתה אור בהוצאת וויידנפלד. שם הספר: "פיקאסו – יוצר והורס". עדיין לא הופיעו ביקורות על הספר שיצא לשוק רק בשבוע שעבר, אבל ה"סאנדיי טיימס" פרסם פרק מתוכו.

זה קרה בפברואר 1944. המשורר היהודי־צרפתי מאקס ז'אקוב, שהמיר את דתו והיה לנזיר, נשלח למחנה המעצר דראנסי, שהיתה תחנה בדרך לאושוויץ או לדכאו. חבריו של מאקס, ובראשם ז'אן קוקטו, החלו לגייס כל תמיכה שבאפשר כדי להגיש בקשת שחרור לשגרירות הגרמנית בפאריס. פיקאסו לא חתם על הבקשה למען ידידו הוותיק ביותר והאינטימי ביותר וכאשר נתבקש במפורש להשתמש בסמכותו ולהתערב למען מאקס, סירב באומרו שאין בכך כל טעם. מאקס, אמר, הוא שד קטן ויוכל לברוח מבית הסוהר בכוחות עצמו.

זמן קצר אחר־כך הוצא צו שחרור לז'אקוב, אבל לחברים נמסר שז'אקוב מת בו ביום בדלקת ריאות, לאחר שנחלש מאוד בתנאי הקפוא והלח. כשהחברים ערכו לז'אקוב אזכרה, לא נכנס פיקאסו אל הכנסייה ושוטט סביבה, כנראה כדי שלא יתקשר שמו במי שנעצר על ידי הגסטאפו.

☘

סלין ודיימון קנו הם הגדולים שבמהפכנים בספרות הצרפתית בת־זמננו. זו דעתו של מבקר ה"סאנדיי טיימס", ג'ון רולסטון סול. סלין, כותב סול, איבד את מקומו החשוב בספרות בשל חטאיו במלחמת העולם השנייה, למרות שחטאים דומים לא הזיקו לקלודל, למשל. מה שחיבל בקנו לא היו נטיותיו הפוליטיות, כתב המבקר, כי אם ביישנותו המוגלנית. הוא פיצה את עצמו על ביישנותו בעט שנון, מה שהזיק לו עוד יותר.

לדעתו, סלין וקנו הם זוג מושלם. שניהם התקיפו את מצודת התרבות הצרפתית ולשונה. סלין – דרך השער האפל שלה, וקנו – דרך הקומדיה. הקומדיה של קנו לבשה שתי צורות: דמויותיהם נוסח וולטר כביצירתו "פיירו מון אמי" ובסיוטי־חסר מעצורים כב"עור חלומותינו" שתי יצירות שראו אור בתרגום אנגלי. בצורה זו או בשנייה נטל קנו על עצמו לקעקע כל מוסכמה, אם כזאת הקשורה במנהגים דקדוקיים, ואם בניבול פה. הוא עירב צורניות אינטלקטואלית בלשון רחוב וחש קרבה לחיי השכבה החברתית הנמוכה של פאריס, ממש כמו סלין, אולי משום שהצרפתית היא באמת רק במקום שהאינטלקטואלים הרשמיים אינם יכולים להגיע אליו.

התרגום לאנגלית או לכל לשון אחרת של שתי יצירות אלה הוא כמעט בלתי אפשרי, אבל נעשה כאן מאמץ גדול, ובתרגום "עור חלומותינו", שנעשה בזמן, השתתף קנו עצמו. ג'ון רולסטון סול כותב כי קנו היה אחד המתמטיקאים והפילוסופים הגדולים של המאה וטענתו נגד האינטלקטואלים בני דורו היא שהם ניסו לתפוס את העיגות לצורכי עצמם ולא הבינו כי רומאן פשוט על אנשים העוסקים בהוצאת־מציאות הרבה יותר רלוואנטי לצורכי העולם משהאקדמיה יכולה להציע.

Pierrot Mon Ami
The Skin of Dreams
by Raymond Queneau
Atlas Press

☘

פול קלודל היה אחד משני הסופרים הצרפתיים שנבחרו על ידי אוניברסיטת אוקספורד בתום מלחמת העולם השנייה כראויים להענקת תואר כבוד. השני היה אנדרה ז'יד. לכשנודע דבר הבחירה קמה מייד התנגדות ובסופו של דבר הושגה פשרה ונבחר פרנסואה מוריאק. ההתנגדות לז'יד ברורה. היא נבעה מנטיותיו המיניות ומן הביטוי שז'יד נתן להן בכתביו. אבל מה פשר העוינות לקלודל? טענו נגדו כי היה ריאקציונר בדיעותיו הפוליטיות, תמך בפרנקו במהלך מלחמת האזרחים בספרד וכתב אודה לכבוד המרשל פטן, וכי הוא אדם קשה, אגוצנטרי וחסר נימוס.

אבל ההתנגדות העיקרית לקלודל נבעה מכך שיצירתו היתה גיגאנטית. הקאתוליות שלו היתה מרחלמת מדי, שפתו אלימה מדי, התיאטרון שלו אינטנסיווי מדי, שירתו רטורית מדי, הסימבוליזם שלו מיוסר מדי. ואם קלודל היה רחוק בלב בני דורו הצרפתים, על אחת כמה וכמה היה מרוחק מדוברי אנגלית.

ספר חדש של מארי־ז'וזף גר על קלודל נושא אופי ביוגראפי, אבל מורכב למעשה משורה של מסות על הישגו הספרותי. גר מבקרת את קלודל בחריפות על חוסר כנותו. אין היא מאמינה, למשל, שמקום הולדתו במחוז שאמפן – וילנב סיר פאר (1868) – אכן יש בו אלים כה קודרים ואלים כמתואר אצלו, ושואלת מה פשר שתיקתו ביחס להוריו. כן לא ברורים רגשותיו כלפי אחותו קמיל, הפסלת שהיתה אהובתו של רודן, סבלה מהתמוטטות עצבים ובילתה 30 שנה בבית חולים לחולי נפש. אבל במקום אחר היא מעידה כי קלודל קינא באחותו וכי אישפוזה לא נעשה מטעמים טהורים.

המחברת מדגישה שני תאריכים מכריעים בחיי קלודל. האחד: ה ביקור בכנסיית נוטרדאם בפאריס ב־1886 שגרר אחריו המרת דת לקאתוליות, והשני: המסע באנייה לסין ב־1900 לשמש כקונסול. באנייה פגש את רוז ואטס, אשה נשואה ואם לארבעה, שבה התאהב. הפרשה נסתיימה ביזמת הגברת ואטס וקלודל כתב עליה את מחזהו "Partage de Midi" שראה לואי בארו הציגו בגרסה מעובדת ומשוכתבת מקץ 40 שנה. מקשר זה נולדה לקלודל בת. אחר כך נשא אשה אחרת והקים משפחה גדולה לעצמו.

המחברת עומדת על סתירה באישיותו של קלודל, בין הצורך שלו לכתוב לבין הצורך שלו לפתוק. במצב כזה עשוי אדם לכתוב יומן, אבל קלודל בז לרומאן האוטוביוגראפי־למחצה נוסח פרוסט. על כן פרסם לעתים בשם עט. הפרדוקס הגדול ביותר באישיותו מתבטא בכך שבחר לכתוב לתיאטרון, אף־על־פי שנגד כלא הוץ והיה מצא עצמו במקומות נידחים. גר טוענת כי בחירת התיאטרון כאמצעי הביטוי שלו נמצא הפתח לאישיותו. בשבילו הדרמה התקפה במציאות הקיומית. התיאטרון בפנין תנועה, פעילות, קונפליקט, ובו אנשים נחשפים ביחסים זה־בזה. אהבה, הכה, קדושה, הנס והנצחי, כל אלה מדברים בתיאטרון בלשונו.

Marie-Josephe Guers
Paul Claudel: Biographie
Actes Sud

פיקאסו: ידיד שהכזיב

תערוכת מחווה לאמן
נחום גוטמן
6.6 – 15.7.88
ז'אק סוזנה – גרפיקס. גלריה לאמנות והוצאה לאור

משרד המשפטים

סדרת סמינריונים

שלטון החוק וזכויות האדם

במסגרת סדרת סמינריונים בנושאי שלטון החוק וזכויות האדם כפי שהם משתקפים במקורות המשפט העברי, הרינו להודיע בזה על הסמינריון השני שיעסוק בנושא:

זכות הנאשם מפני הפללה עצמית

התכנית תשלב הרצאות יחד עם סדנאות, ובין היתר ילובנו מקורות זכותו של הנאשם ומגבלותיה, וכן שאלת קבילות הודאתו של הנאשם שנתקבלה תוך הפעלת לחץ, כאשר השופט מאמין באמיתותה של ההודאה.

פתיחה: מר **מאיר גבאי**
נציב שרות המדינה
המרצים: פרופ' **ש"ז פלר**
האוניברסיטה העברית בירושלים
פרופ' **אהרון קירשנבאום**
אוניברסיטת תל־אביב
המנחים: עו"ד **יצחק מירון**
הרב **דוד סתיו**
סיכום: פרופ' **נחום רקובר**
המשנה ליועץ המשפטי לממשלה
המועד: ימי חמישי־שבת (ט"ו־י"ז תמוז תשמ"ח
(30.6.88 – 2.7.88)
המקום: בית הארחה ניר עציון

*

פרטים והרשמה: במשרד המשפטים 02-270266

משרד החינוך והתרבות

פרסי ישראל התשמ"ט

פרסי ישראל לשנת התשמ"ט

יוענקו על הישגים למופת בתחומים הבאים:

★ **חקר הספרות העברית**, חקר הלשון העברית וחקר לשונות היהודים (יידיש, לאדינו)
★ **חקר הסוציולוגיה, הפסיכולוגיה**, החינוך והעבודה הסוציאלית
★ **מדעים מדויקים** – מתמטיקה ומדעי המחשב, פיסיקה, כימיה, הנדסה, מדעי כדור הארץ
★ **בתרבות הגוף וספורט.**
★ **תרומה מיוחדת לחברה ולמדינה**

מועמדים והגשת מועמדים:

– כל אזרח של מדינת ישראל, תושב קבוע בה שלא קיבל בעבר פרס ישראל, יכול להיות מועמד לפרס.
– כל אזרח יכול להציע מועמד אחד לפרס. את ההצעה יש לשלוח בחמישה עותקים ולכלול בה את שם המועמד, תולדות חייו, הנימוקים להצעה, ספרים יצירות מחקרים ומסמכים (בחמישה עותקים) וכן שתי תמונות של המועמד. כתובתו, מספר טלפון ומספר ת.ז.
– את שם המציע וכתובתו יש לכתוב על דף נפרד.
– פרטים נוספים ניתן לקבל בטלפון 02-278757 בשעות העבודה.
– את ההצעות יש להעביר בדואר או ביד ליחידה לפרסי ישראל במשרד החינוך והתרבות, בנין ג'נרלי רח' שלומציון המלכה 1, ירושלים מיקוד 91911. מועד אחרון להגשת ההצעות י"ז אב תשמ"ח, 31 ביולי 1988. החומר לא יוחזר למציעים.

ד"ר דב גולדברגר
הממונה על פרסי ישראל

תערוכה / איתמר לוי

האובייקט והטקסט

נחום טבת, גלריה ארטיפקט, תל־אביב

העבודה המרכזית בתערוכתו של נחום טבת, "שיעור ציור מס' 5", נראית במבט ראשון כערימת כדכאות, ספסלים, שולחנות ותיבות. בהמשך מתגלה כי כמעט כל פרט בעבודה חורג במידה זו או אחרת מהקריאה הראשונית. הרהיטים הם ברובם מודל סכימאטי מוקטן של רהיט, אם כי יש גם כיסא אמיתי. דפנות העץ צבועות בכמה מקרים, מכוסות פה או חיקוי פורמייקה במקרים אחרים. התיבות יכולות להתפרש גם כשולחנות צמודים או הפוכים. שני מוטות עץ דקים חוצים את ערימת הרהיטים, ומציעים סדר חדש, אפשר לראותם כקו אופק או קו משווה שהוזזו ממקומם (כמו בציור של ילד המחזיק את דף הנייר באלכסון כשהוא מותח את קו האדמה והשמים).

פתאום מתגלה סידור חדש בערימה כולה הרהיטים אינם צמודים לקרקע אלא לקו האופק, מטפסים, קופצים ומתהפכים באוויר כבתוך חללית. כוח הכובד אינו פועל וכיווני הלמעלה־למטה מתנים לחלוטין במצב החללית. מאחר שגם גודל הרהיטים אינו קבוע אפשר לדמות שהחללית המשנה מקום וכיוון משנה גם גודל, כשהיא מתרחבת ומתכווצת, לרגע מתגלית האריעות, השינוי המתמיד, במצב התודעה של הצופה. הוסף לכך את התנודות בין רהיטים מוכרים לבין צורות גיאומטריות אנונימיות, והעבודה כולה נראית כזרם חילופין בין מצבים של סדר ופשטות לבין מקריות ומורכבות.

עבודתו של טבת פתוחה לפירושים רבים. במישור התיאורי והסיפורי משלבת העבודה תמונות של סדנת האמן, מחסן, נגריה, חדר ביתי ספר או כפי שציין בעבר רפי לביא – תכולת־בית בעת מעבר דירה. די אם אזכיר זה מוצלח במיוחד שכן הוא תופס את המצב של סדר אקראי, כאלאגן מאורגן שבין שני מצבי סדר יציבים יותר שלפניו ואחריו. האסוציאציה לילדות מסבירה גם את שינויי הגודל. שינויי הכיוון, הגודל ותחושת המשקל מאפשרים כאמור גם פירוש של מסע בחלל. במישור האינטלקטואלי־יותר מתפרשת העבודה גם כמקבץ ציטוטים מתולדות האמנות, בעיקר מהקוביזם, הדאדא והפיסול המינימליסטי, אך ברקע מרומז גם פיסול הבארוק, בעיקר התנופה הספיראלית של ברניני.

חשוב להבחין כאן בין שתי רמות התייחסות. הרמה הראשונה היא שפת סימנים. הרהיטים אינם הדבר האמיתי. הם מסמנים את האובייקט האמיתי, את תכונותיו הצורניות והפונקציה שלו. גלגל קטן מסמן תנועה דמיונית (ושוב דישאן, איך אפשר בלעדיו). הצבעים מסמנים אפשרויות של נוף ושל חומרים אחרים. הרמה השנייה היא הפסל עצמו – תחושת הכובד, הגודל והתנועה של העבודה. הפסל אינו רק מצבור סימנים המצביעים על משהו אחר, אלא אובייקט קונקרטי. ההבחנה בין הסימנים, או הטקסט, לבין האובייקט עצמו היא הבחנה מרכזית באמנות העכשווית.

נחום טבת הפך את ההבחנה הספקנית הזו למערכת של חופש. הטקסט מדבר ברמה אחת על עצמו, על היותו מערכת של סימנים. ברמה שנייה הוא מדבר על האובייקט – כיצד הסימנים הללו עצמם נהפכים לאובייקטים אמיתיים בעלי נוכחות קונקרטית. גם האובייקט קיים בשתי רמות: ברמה אחת הוא כאוטי, מקוטע, יוצר נוכחות המשלבת הבנה חלקית ומבוכה. ברמה השנייה הוא מצליח להתנתק מהאינפנטיה, ליהפך לאובייקט בעל תנופה בארוקית, לשלב נוכחות של חולין, ילדות האריעות, כנהות של עידן החלל. הגבול בין האובייקט והטקסט מתערפל. הסימנים הם למעשה אובייקטים והאובייקט הוא מעין משחק ההופך סימנים מוכרים לצעצוע, לאשליה של עולם.

בשונה מהספקנות הסראגית של אמנים כמיכל נאמן וגבי קלזמר, מציע טבת ספקנות הדוניסטית כמעט. האמנות אינה יוצרת אשליות אלא מזמינה להשתתף במשחק של יצירת האשליה. אין צורך להתעקש על אמת קבועה כשמבהירים בכך שמערכת נבנית בזריזה מתבודדת, שהאמנות היא מכאניזם היוצר משמעויות ואמיתות רגעיות שההנאה אינה ביציבותן אלא בבנייתן ובפירוקן כאחד.

נחום טבת, שיעור ציור מס' 5

סוף מהעמוד הקודם

בגע ביחס למושגים המקובלים של ניצחון ותבוסה. בהקשר זה עולה ביזיון השירות הצבאי, אך בעיקר ביזיון המלחמה בכלל, וביזיון ה"גנרליזה". הוא מספר על העול של מוות סתמי במלחמות רחוקות על אדמה זרה, מוות המביס את החיים, מוות שאין לו ולא כלום עם האצולה המכובדת של מיתוס ותפארת הקשור בעוזן מלחמה, וסופו מציאות פיסית של חיל־מתים עטופי ניילון.

ראי אדמה

הספר כתוב בישר־דעת המעניק עוצמה לדברו, ולשון התרגום, ההדסה בדרך כלל למרות אי אלה פגמים, הצליחה להעביר נימה זאת. פה ושם חש הקורא כאילו שעריכה לשונית קפדנית היתה עשויה למנוע, כגון שפה גבוהה ומאולצת מפי פקיד קבלה בעיר אלבנית נידחת (ע' 452). עוד ראוי להעיר, כי בע' 105 – אין הכוונה ל"זהוב ורוש", כי הרוש היא מלה טורקית שמשמעותה "עיר קטנה". הטענה העיקרית נובעת להתקנה לדפוס, הלוקה במידה יתרה של רישול. תבל שכמה וכמה מן השמות הפרטיים ואף שמות בתי מלון רשומים באות לועזית או שהתעתיק הלועזי ניתן בסוגריים, לצד העברי, כמו בטקסטים מדעיים. אין בזה שום טעם והיגיון, בעיקר כאשר שם הכלב האלבני "דזוני" נרשם פעם באות לטינית ופעם בעברית (ע' 101 וע' 107). שהרי באות לועזית ראוי להשתמש בטקסט ספרותי בדרך כלל רק כשמדובר בשם או בציון כלשהו המופיע גם במקור בזרותו הלשונית והאורתוגרפית.

שבוע של ספרים

אבישי: גרמניה החדשה

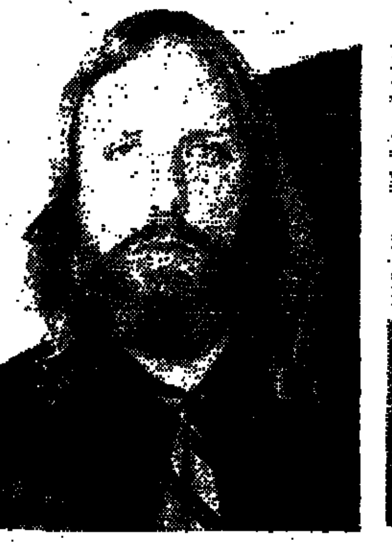
לסקלי: הפעם ה־19

תרגום

הבושם, סיפורו של רוצח, מאת פטריק זיוסקינד. מגרמנית: ציפה בקראי. מודן, 1988, 222 ע'

אחרי שגומרים את הספר – וקל לקרוא אותו, כתוב טוב ומתורגם יפה מאוד – לא נשאר כלום. המבוא פיקטיבי: זיסקינד מחיה את הסיפור הפילוסופי של המאה ה־18, לכתיבת עלילה המתרחשת במאה ה־18. מפלצת מוסרית בעלת אף גאוני מכירה את העולם דרך המימד האחד של הריח (כל שאר החושים רק תומכים בהכרה האולפקטורית ומקשרים אותו איכשהו עם העולם ועם הקורא), אלא שלו עצמו אין ריח (או צל, או נשמה) והוא משתמש באמנות הבושם לעשות מעצמו כמעט בן אדם, ואחר כך כמעט אל. את הניחוח השמימי הוא יכול להפיק רק מגופותיהן של בתולות עם תום הבשלתן, ומכאן סיפור הרצח.

מאחורי הספר יש הרבה אינפורמציה מהסוג שמעסיק את אנשי "ההיסטוריה החדשה", תמונה מוזיקה (ומשיקולים שונים, נדמה לי, לא משכנעת) של ריחות פאריס, תיאור מפורט של זיקוק בשמים, ניתוח מעניין של תמצית הריח האנושי (צואת חתולים, באושת דגים, גבינה מסריחה, אמבטאק, מוסקאט, מנטה, אזוביון, טרפנטין, למונית, אקליפטוס, גרניום, ועוד), דוגמה לתורות המדעיות של הזמן (בדבר הפלואידים הלתאלי העולה מן האדמה, מה שמסביר למה צומחים ממהרים לצמוח כלפי מעלה, ולמה מוטב לאכול פירות ולא שורשים). אבל העולם שהוא בונה בכשרון קורס עד מהרה לתוך עצמו, נאכל כמו גיבורו "בלי להשאיר זכר".

דן דאור

עד כמה זה גרמני. רומאן מאת וולטר אביש. הספרייה החדשה, ספריית מעריב, סימן קריאה, הקיבוץ המאוחד, 1988, 278 ע'

במוקדם או במאוחר כל גרמני, צעיר או זקן, גבר או אשה, נתקל בתיאור בספר, או בהבעייה של אותם אירועים עגומים ונתעבים במלחמת ריכה. זה אחד הצירים שעליהם סובב ספרו של אביש. שאלת מתמת הריכה יש לה שתי פנים בעיני גרמני בן זמננו. האם יש להאמין לכל אותו תיעוד האם אין מאחוריו איזו מגמתיות אנושית? האם זה יכול היה להיות אחרת?

שאלותיהם אחרונה זו היא גם שם ספרו האחרון של אולריך הארגנאו. גיבורו של אביש הוא סופר בינוני שהיה מעורב בפרשת טרור שבעקבותיה יצא לגלות־מרצון בפאריס. אולריך, תתגר גרמניה החדשה, הוא שעסקנו של האיקונות התילוניות הדריאליסטיות של אלברכט דירר ושל טסריו ורמותו של הפילוסוף־ בהמתולה־(היידגר), פילוסוף שמילא תפקיד ידוע לשמצה בעת עליית הנאצים.

קורבן המתח הזה היה אביו של אולריך. בהגד גיבורו הכל שאלה של תקופה. את אולריך מניע החיפוש סביב דמות האב לכדי מהי התמצית של להיות גרמני בארץ זו, שבה שום דבר אינו נראה כפי שהוא נראה לכאורה, שדי החווה שלה רוויים מתח אף על פי שהמשטר על פני השטח הוא "היום טוב מאוד, מחר טוב יותר".

אביש כותב מרחוק המסגנן. גרמניה החדשה שלו היא מקום שלמראית יש בה תחום צר מאוד לפעולה, ולכן הדרך היחידה היא להתבונן בזן טוב ושוב, עם חזרות רבות של פרטים עד להעצמה מאגית. אלא שכאן גם חולשתו של הספר. התמונה המתקבלת לבסוף היא כמעט גראפית. חיסרון חשוב נוסף הוא הסוף, שבו מגיע הכל על פתרונו על כורסתו של הפסיכואנליטיקאי.

יגאל צור

יהדות

זכויות האדם במקרא ובתלמוד, מאת השופט חיים ה. כהן. אוניברסיטה משודרת. עורכת: תרצה יובל. משרד הביטחון – ההוצאה לאור. 89 ע'

המינוח "זכויות האדם" הוא בעייתי למדי במסגרת ההתייחסות של המקרא: הלא בני־האדם מוגדרים בו, ומוגבלים והמוח, על־פי הדיכוטומיה הראשונית שבין יהודי ללא־יהודי, בין המאמין לעובד־האלילים, בין הנימול לערל. "ולא זו בלבד שהוא אינו יהודי", כותב המחבר בעמ' 32, "מטבע ברייתו הוא מעין אנטי־יהודי".

השקפה האוניוורסלית, אם כן, שאפשר למצוא בשוויון בין בני־האדם ובנבואת אחרית־הימים, עומדת צעד אחר צעד האובייקטיוויות, המיוחדת, של אבותיהם. תפישה הדוגית לשימור הדת היהודית במיוחד באותו זמן שבו המנותחאים היה בנגד חידוש זר בקרב תרבות עכו"מית שכבה.

נכון הוא, שיחסית לחברה המסופוטאמית־הכלית הקדומה, המשפט העברי התקדם בכמה וכמה דרגות, והיה בהחלט פרוגרסיווי וליבראלי ביחס לנשים, עבדים, חופש דיבור והליכים משפטיים – בהשוואה לפאגאנים שמסביב, המשפט העברי אכן היווה פריצת־דרך. ומה ביחס למשפט המודרני? הנתונים והפרשנות שמכיל הספר, בהוצאה שכבר קנתה לה מקום־של־כבוד, יכולים לשמש כמבצע לפיתוח הדיון הזה.

אביעד רז

עיון

הרומאנים של ש"י עגנון, יחידות 1, 2: דיוקנו של ש"י עגנון. כתב: ד"ר אביגדור ברשאי. יועץ אקדמי: דן מירון. האוניברסיטה הפתוחה, 1988, 223 ע'

יציאתה של החוברת בשנת המאה להולדת עגנון מעניקה לה לוחיות־חגיגיות. החוברת העבה והמהודרת יוצאת במסגרת הקורס לעגנון של האוניברסיטה הפתוחה. פרקיחיו מחולקים כאן לארבע: תקופת בוצ'אץ', 1887–1908, התקופה הארץ־ישראלית הראשונה (עד 1912), תקופת גרמניה (עד 1924) והתקופה הארץ־ישראלית השנייה (עד פטירתו ב־1970).

כאן לא נסקרים, איפוא, הרומאנים עצמם (סיפור פשוט, תמול שלשום ושירה – שבהם יעסוק הקורס), אלא הביוגראפיה של עגנון. החוברת מהודרת, בפורמאט גדול ובהיר ויפה. עניין צורם במיוחד הוא, בין כל הנספחים והספרי־הנספחים, העדרו המוחלט – ללא איזכור אפילו – של המבקר ברוך קורצוויל. ואם נאמר בהקדמה "משנות העשרים ואילך הראו מבקרי ספרות וחוקרי־עגנון את מקוריות והסיבות מפעלו הספרותי של עגנון" הרי קורצוויל הוא שהיה הפרשן ואף הגדול המהותי ביותר של עגנון.

שאר הדמויות, שאותן קשר עגנון קשרים, אינן מקופחות, והן רבות הגדולות: גרשום שלום, מרטין בובר, הרב קוק, דב סדן, ברנר.

אביעד רז

אמנות

פייגל פון גן־עדן, וועגן קונסט און וועגן קינסטלער. מאת יצחק לודען, הוצאת ה. לייוויק, 328 עמ' ו־32 עמודי צבע

ספר אמנות מהודר זה הוא אולי הספר הראשון בסוגו באידיש. בספר מסות ושיחות על אמנות ואמנים והוא מחולק לארבעה פרקים. הראשון עוסק בבעיות של הגדרה, סגנון, מקורות האמנות המודרנית ועוד, והשני מביא מסות קטנות על עשרים אמנים החל בדלקרואה וכלה בפיקאסו. הפרק השלישי עוסק באמנים יהודיים, בין השאר בחיים סוטין, בפסל ברנרד רייד, מוריץ אופנהיים, לסר אורי, בר מברג ועוד. הפרק הרביעי בספר מוקדש לאמנות הפלאסטית בישראל, החל בבוריס ש"ץ ועד למסה מורחבת על יוסל ברגנר.

שם הספר, "פייגל גן־עדן", שאוב מן המסה המוקדשת לדלקרואה שבמסעו במרוקו כתב במכתבו הראשון משם, כי פגש בנשים יהודיות מקסימות שהן "פייגל גן העדן". המחבר יצחק לודען מביא במסה על דלקרואה 50 פריטים מתוך מבקס הרישומים של דלקרואה, בין השאר רישומים של החצר היהודית, הגטו, וחתונה יהודית ועוד. בפנקסו של דלקרואה נמצאו גם תיאורים מילוליים המתייחסים להווי חייהם של יהודי מרוקו. ציור "חתונה יהודית בטנג'יר" הוצג בסלון הפתיו ב־1841 והוא, כציור גדול אחר ושמו "הנגנים היהודים במוגדור", מבוסס על ביקור זה, שהשפיע על עיצוב התפיסה הרומאנטית־אקזוטית של הצייר. לקהל קוראי האידיש בארץ ובעולם מגיש יצחק לודען ספר אמנות בפורמאט מפואר ובו כ־500 איורים ובתוכם 45 בצבע.

גבריאלה רוזן

לילדים

בארץ אחרת מאת אורית שרת, ציורים ועימוד גיורא פורמר, עם עובד, 1988, 84 ע'

סיפורה של ילדה על נסיעתה עם משפחתה לרודסיה, ארץ שבה היא אמורה לשהות שנתיים, אך למרבה הצער או למרבה המזל, נקטעת שהייתם בשל אינו מבשלה והם שבים לארץ מוקדם מן המתוכנן. אם חייה בארץ קודם הנסיעה מתוארים כסדרה של מריבות בינה לבין אחיה, הנה חייה ברודסיה מאופיינים בשעמום ממושך, ומה שהיינו מצפים כי יתואר כחוויה מסעירה ומיוחדת במינה, מתברר כמאורע חסר כל עניין.

ותהו הדבר המקורי ביותר בספר זה, שאת לשונו הרדודה ואת תוכו הדל שלו אפשר לתרץ על ידי דמות המספר – וכי באיזו לשון תספר ילדה בת שש, אם לא בלשון־בסיסית ביותר, ומה תוכל לראות דרך עיניה, אם לא עולם שטוח, חסר עניין וכיוצא בזה. אבל זו כמובן נקודת מבטו של מבוגר, המחפש תמיד את מה שאין שם, ואין בו שום סלחנות ביחס למה שיש שם. ואילו הילדים, יש להניח, יקראו ויהנו.

גבריאלה רוזן

קרימינולוגיה

קרימינולוגיה, עיון מאת ש. גיורא שוהם, גיורא רהב, משה אדד. הוצאת שוקן, 1988, 402 ע'

זהו ספר עב־כרס שבו חברו שלושה פרופסורים על־מנת לתת "סיכום רחב ומעמיק של התיאוריות הקרימינולוגיות שפותחו בעולם והצגה מקורית של מצב הפשיעה והסטיה החברתית בישראל". במאמץ, הכתוב בפתח דבר שעליו חתום פרופ' ש"ג שוהם, נטען שתופעת העבריינות היא חלק מהחוויה האנושית ואין לראותה כדבר חריג וסוטה. גישה יסודית כזו מובילה לאפשרות של הבנה רחבה יותר את הפסיכולוגיה ותורת־האישיות, ולבסיס תיאורטי נכון־יותר לאפשרות השיקום של העבריין.

הנתונים המעניינים, המובאים בפרקים המוקדשים למחקר, צריכים לעמוד מול עיניהם של כל אלה העוסקים בסוציולוגיה. קטגוריות כמו פשיעה ועבריינות בקרב בני־נוער (התפלגות לפי מצב כלכלי, מוצא עדתי, גילאים וכיו"ב) שהן רגישות ביותר, צריכות להיבדק על־סמך המסמכים הללו.

אביעד רז

שירה

חיבור וחיסור, שירים 1985–1987. מאת חזי לסקלי. עם עובד, 1988

מתוך תשעה־עשר: "האם היזכרות בריקוד שלא רקד / היא ריקוד ממשי? איני מסוגל להשיב על כך / ברצינות, עכשיו, כשמחט המחוגה / מכוונת אל אחד מאישוני".

בין שני חלקיו של השיר הקצר הזה ("מתוך תשעה־עשר", עמ' 26) ניטש מאבק של הוויה קוטבית, כמו בין שני חלקיקים חשמליים בעלי מטען מנוגד. מצב של סתירה־משיכה שבין השאלה המטאפיסית־לכאורה, המתוכבת משהו, האוורירית: "האם היזכרות בריקוד שלא רקד / היא ריקוד ממשי" ומנגדה, המוחשות הנוראה, המקוממת מיד את רפלקס ההגנה העצמית: "כשמחט המחוגה / מכוונת אל אחד מאישוני".

המחוגה היא כלי מסוים, מכשיר עינויים, חרב דמוקלס התלויה מעליך ועומדת ליפול בכל רגע. המחט המכוונת לאישון היא נקודה זעירה ההולכת וגדלה, הולכת ומתקרבת, עד שממלאת את כל מרחב הראייה. המחט מבשרת את בוא השיגעון, את ההודעה, את הפגיעה הגופנית המודה מכל – נקור העין. היא מכשיר עינויים: מכיוון שהיא דורשת תשובת־אמת, והיא גם ביטוי להענשה־עצמית שאין ממנה חזרה (כמי שעולל לעצמו אדיפוס המלך). אבל תשומת לבך המבוהלת נתונה במין אידאיזם לה רק לה, אינך מסוגל לראות מעבר לה, ואתה צורח "איני מסוגל להשיב".

האיום, אם כן, ההודעה, האלימות הגופנית, מנטלים את המחשבה העדינה, המטאפורית, שאין בה שימוש.

יש בשיר משחק המשורר מציג לעצמו את השאלה. המשורר גם מכוון את מחט המחוגה אל אישונו. ההודעה היא מעשה־ידיו ובעצם מעשה ידיו, והוא משחק בה: מקרב את השאלה, ומרחיק את המחוגה. מרחיק את השאלה ומקרב את המחוגה, כמו ילד המשחק בהיקש בצעצועי קטבים, וכמו שכפי שהריקוד אצל לסקלי הוא סמל חדר לבלתי־מושג, להתקרבות המרחיקה, כך גם הפוסק הבטן, המיקוד הרצוי, שבין ההגייה, המחשבה, השאלה, ובין המחוגה – לעולם לא מושג, אלא הוא תמיד בתנועה מתמרת השואפת לכיול ולהתאמתות שבה נכתב השיר.

אלה היו מעט הרהורים על "מתוך מס' תשעה־עשר", שהוא שיר טוב. לסקלי ניסה, ניסה, בפעם התשעה־עשר יצא לו. את השאר לא אבקר. שלא כמו בטרם, שיר טוב אחד אינו מצדיק הוצאתו של ספר שירים חדש. צריך היה לתת לזה עוד זמן.

אביעד רז

[illegible] الأصل

משחקים מסוכנים בחורף קשה

תחושת מתנק ליוונה אותי כאשר צפיתי בסרטו החדש של רם לוי "משחקים בחורף" (יום ב'). לוי מצא בסיפורו של יצחק בדנר חומר מתאים לקולנוע. האיחוד ביניהם יצר אירוע טלוויזיוני דרמטי ומרשים, באווירה קשה ומסתורית.

בסיפוריו של בדנר קיימות איכויות קולנועיות מובהקות. גם אם איני מאמינה שהקולנוע זקוק ליצירות־מופת ספרותיות, וכי במרבית המקרים סרטים טובים מתבססים דווקא על יצירות ספרות בינוניות ולהיפך – הפעם לפנינו סיפור טוב, שזכה גם לסרט טוב. כל אחד משני היוצרים אף הצליח לשמור על ייחודו. זהו סרט ללא מסרים גלויים ובוטים. גם אם השנו בסמליות מסויימת, היא באחריותנו בלבד.

כך אירע כאשר צפיתי בילדי הכפר הנוח ליד חיפה, שהבימוי משעשעים ומפוקרים והסריימוי ב"כלניות" האנגליות, אשר ערכו חיפוש מבית לבית, ובבני הנוער היוצאים, למרות התנגדות הוריהם, לפעולות הסיור של לח"י בבתי־הזיקוק, ובילד הרושם במדרגות ומתוך הערצה גיבורים סיסמאות של לח"י על קירות הכפר.

ההשוואה היתה לאינתפאדה. הרי אלה בני דמות תבניתם של הילדים מהכפרים הערביים המככבים היום על מסכי "מבט". ואולם לא זאת היתה כוונתם של לוי ובדנר. המציאות היא שיצרה השוואות אלה, וממנה שאב הסרט את כוחו.

האירועים ב"משחקים בחורף" משתקפים דרך עיניו של ילד מקסים. גיל יוס (בתפקיד אלי) מפגין תום רגשי אך נוקשה. הוא משכנע ונוגע ללב, ונוכחותו הקרנעית מפתיעה ומרשימה. באמצעותו אנו עדים לסיפור התבגרותו של ילד בכפר ליד חיפה, בימי מרוד המדינה.

זהו סרט על מותה של התמימות. הוא מתאר כפר מהגרים על אנשיו הקשים והמתוסכסים, שהגיעו לכאן מארצות רבות. לוי נמנע מיצירת תחושה של מלאכותיות, גם כאשר הוא מאפשר לכל אחת מהדמויות לדבר בשפתה. גיבוריו – השוקעים בעוני, בזבל הפרות הגוועות, באדמת החורף הבוצית – נאחזים בכל כוחם בחיים.

מעל הכל מרחפת אווירת האלימות והאירוטיקה. מותה של הפרדה הוא אחת הסצינות האכזריות והמרשימות ביותר שראיתי בקולנוע הישראלי, ואלי מגיב לה בעוצמה רבה. הבימאי יודע ליצור אווירה גם כאשר הזר האלמוני (משה אבני), איש לח"י המסתתר במקום, שוכב עם הילדה היפה של הכפר (השחקנית ריי רוז) שאינה צריכה לדבר כדי להפעיל את קסמיה הנשיים, אותם מבליטות המצלמות. אין פלא שאהבתו וקנאתו של אלי נתונות לה. עבורו היא התגלמות הנשיות.

סרטו של לוי מעניק לאותנטיות ולאמינות משמעויות חדשות. אפילו סצינה כמו זו שבסיום, בה חוברים סקס ומוות, יש בה כוח שיכנוע – משום שהיא שייכת למציאות המיוחדת של הסרט.

למרות מעידות פה ושם, גם הדיאלוגים אינם פוגמים בנופים האנושיים שהסרט מחייה, בסיוע צילומיו של יחיאל כהן. הנופים של חורף קשה ומשחקים אסורים ומסרבים משתלבים במוסיקה היפהפיה של אילן וירצברג ובעריכה הקפדנית־המחושבת של עדה לפיד, ובמשחק המעולה של מרבית השחקנים.

זהו שיתוף פעולה מרגש ומרתק בין שני יוצרים ישראלים. יתכן שרק ביצירה המקומית סמנים כח ועוצמה קולנועיים. לא נותר אלא לבקש ש"משחקים בחורף" יוקרן שוב – עבור כל אלה שלא צפו בסרט, שהוא תעודת כבוד למחלקת הדרמה בטלוויזיה.

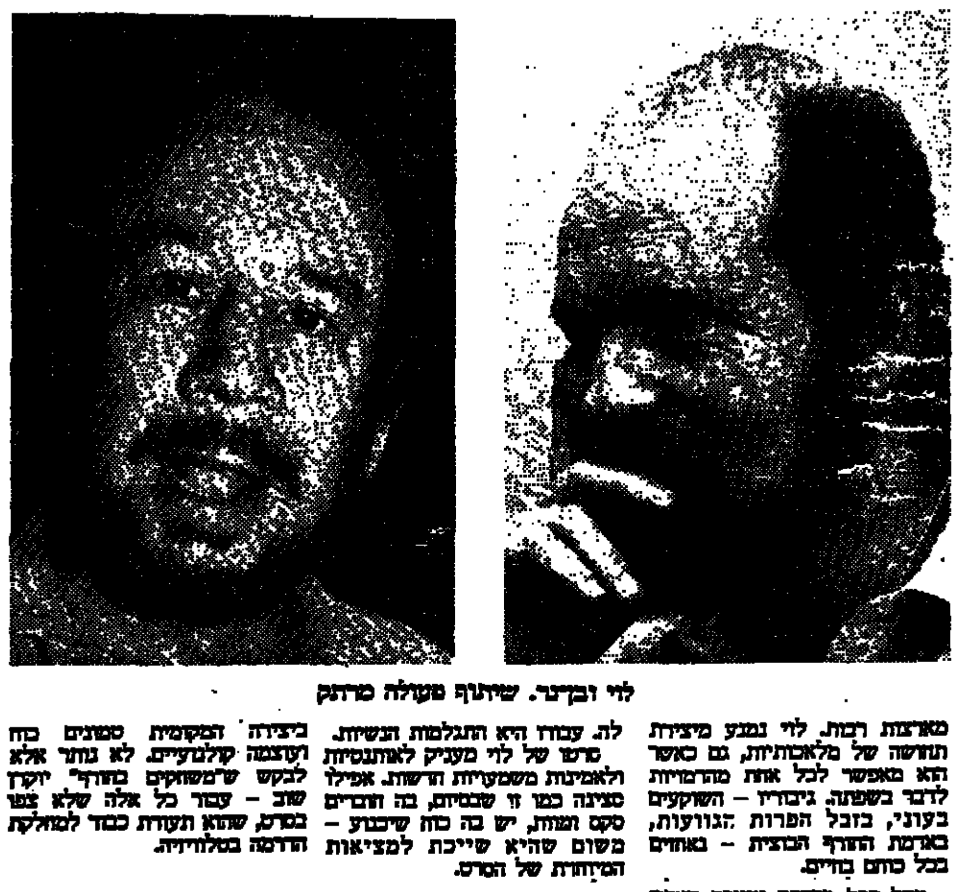

לוי ובדנר. שיתוף פעולה מרתק

את מי להאשים?

אלמלא ידעתי שהסדרה החדשה "שורשים קצרים" אמורה להצביע על סיבותיה וגורמיה של תופעה קשה וכאובה, הייתי חושבת שמשהו השתבש אצל מיכאל לביטוב (תסריט ובימוי), מהכתבים היחידים המתעקשים לעשות סרטים דוקומנטאריים בטלוויזיה. זאת לאחר הפרק הראשון על "הירידה מן הארץ", שהוקרן ביום ראשון.

לביטוב נתפס לנוסטאלגיה של החבר'ה הטובים. הוא התפעם למראה פרופ' יצחק קירנון והפך אותו לגיבור הפרק הראשון. לפרופ' קירנון נתונים של כוכב טלוויזיה: הוא שובה־לב, החברים שלו – אהרון שמי, דני קרמן, אבנר כץ ושלמה ניצן – אינם זקוקים לכרטיס ביקור. קירנון הוא עדיין מעין ישראלי יפה, עם שמץ אנאכרוניזם בתוך הציבור ובגעגועים הנוסטאלגיים לחיפה ולחברים.

עד היום טרם החליט אם לחזור לישראל, אבל הוא עדיין קונה מכשירי חשמל שה"וולטאז'" שלהם מתאים למתח בישראל. מדי שנה מגיע קירנון לישראל, חש עצמו זר גם כאן וגם בארה"ב, מקום מגוריו הנוכחי. כאן נחשפת סתירה מרה וכאובה הקשורה בירידה: ישראלים רבים מצויים הרך קבע על המזוודות, אבל שורשיהם לארץ הזו הולכים ומתקצרים, הולכים ומתרחקים. הדברים אמורים גם לגבי אסתר להב, שנולדה על סיפונה של 'אקסודוס' למשפחת מעפילים וכיום מתגוררת עם משפחתה בלוס־אנג'לס; וכן לגבי הצייר מיכאל דרוקס, שבחר לפתוח חנות עתיקות בלונדון, וסוחר המכוניות המשומשות שעשה חייל. כולם מחפשים תירוצים וצידוקים, מדברים על חזרה לישראל ונשארים באמריקה. הם נתגדו "יורדים", וההגתם הישראלית עברה טלטלה קשה.

לעומת היורדים, אשר חשים אשמה ובושה, מייצגת להקת הרוק הירושלמית "דייך" (גשם) תלישות מוחלטת ואטימות מאיימת. הם שרים באנגלית (עילגת) בלבד כי "יש בה יותר אפשרויות", ואינם מתכוונים להתגייס לצבא, מפני שאינם חשים כלפיה מחוייבות כלשהי, והארץ הזאת – כפי שאמר אחד מהם במפורש – "לא תרמה לי כלום".

הרי זה גועל נפש. אין לדעת במי לתלות את האשם – האם במגבלות השכליות והאנושיות של נערים אלה, או שמא בחינוכם ובבתים מהם באו? יש להצטער על כך שהכתבה הציגה יורדים כגיבורים מרכזיים בראשה, שהרי אפילו לא נרתיק לכת ולא נקרא לה נפולת של נמושות, אנשים אלה מבטאים סכנה פסיכולוגית, הגורמת לכולנו שנרגיש יורדים־בפוטנציה.

כמו רוני מילוא קטן

אפרים סנה נמנה עם אותם מהגנרלים ברימום, שהוזמנו לא מכבר להופיע בפני יהודים באמריקה. אמנם, לדבריו הם לא הטיפו בפה מלא בעד נסיגה מלאה כפי שהאשימו אותם כאן, אבל קבעו כי עדיף הסכם שלום שיכלול ויתור על שטחים מאוכלסים בצפיפות בתושבים ערבים.

אבל מה שנשמע הגיוני באוזני חלק ניכר מן הציבור הישראלי – מה עוד שאין בדעות אלו כל חידוש – אינו נראה לאלוף (מיל') יהושע שגיא, העסוק כיום אלה בתמרונים גלויים שמטרתם להראות כי הוא יותר ליכוד מליכוד. שגיא הרי אינו מעוניין להיעלם כליל מן הנוף הפוליטי־ציבורי, ועל כן מסמנו היא כמאמר השיר הנודע – "מה שאתם יכולים, אני יכול טוב יותר".

במוסף המוספים של יום שישי

שגיא. לסכור פיות, לאיים

התעמת שגיא בשצף קצף עם אפרים סנה, כינה את אותו מפגש בלתי אחראי, מעשה שלא ייעשה והוצפה והצפה, וגרם כי היה מעין מזימה של קצינים המזוהים עם "העבודה" כדי לעשות נפשות לרעיון בקרב יהודי ארה"ב. סנה ניסה להסביר, אבל התקשה להשחיל מילים לנוכח המתקפה המרוכזת והמכוונת של שגיא. בתשובה להאשמה הבתחסורת של שגיא, כי הקצינים הוציאו את הוויכוח החוצה שלא לצורך, השיב סנה: לא אנחנו, הקצינים, יצרנו את הוויכוח.

והצידוק לטענתו, התייחס סנה לדברים שאמר בנימין נתניהו בארה"ב, אבל זה גם צידוק כושל ומכשיל, שהרי אין אנו חיים במקום נידח, והוויכוח הוא נחלת הכלל – נרצה בכך או לא. למראה מאמציו הנואשים של שגיא, מתחשק לומר כי לא הליכוד וודאי שלא אנו זקוקים לרוני מילוא קטן כזה כדי לסכור פיות, לאיים ולהפחיד. יש לנו כבר אריק שרון.

במקום "מבט שני", במקום "מוקד"

ברוך כלל הנני מתמקדת בעצות טובות, ומשום כך אין דבר שנוא עלי יותר מאלה המתנדבים להשיא עצות טובות לאחרים. והנה בא דוד שחם מ"ידיעות אחרונות" ומגלה לכל מי ששידורי הכדורגל בטלוויזיה נכפים עליהם מדי לילה זה שבועיים, שבמכשיר קיים מתג – כפתור בפי העם – ואפשר פשוט ללחוץ עליו.

מר שחם הוא כנראה אחד הצופים הנלהבים בכדורגל, ולכל הנרדפים ששכלם רופס הוא מייעץ איך לנצל את הזמן הפנוי – לקרוא ספר טוב, לעשות אהבה וכיוצא באלה. ומה עלינו לעשות, מר שחם, אם איננו רוצים לקנות השכלה דווקא בשעות הלילה המאוחרות? ומה אם לא שפר מזלנו ואין לנו גם עם מי לתנות אהבה? רק דורשים אנו, כמשלמי אגרה, לוח משדרים רגיל המתייחס גם לבעיות אקטואליות, ולא כזה ש"מבט שני" ו"מוקד" נמחקים ממנו במשך כשבועיים, ו"מבט" מתקצר ומועבר לשעה אחרת.

יש לי הרושם שהכדורגל הוא הפוגם בכושר השכלי והפיסי של גברים רבים, המוכיחים את גבריותם השכלתם בצפייה מטמטמת זו.

סיפור הרואי עם מוסר השכל

במלאת לה חמישים שנה הלך כתב הטלוויזיה שלמה אורד לחניתה, היישוב שבימי חומה ומגדל הפך סמל להתיישבות בארץ ישראל. בוניה ותיקיה דוחים בכעס את ההשוואה עם התיישבות ההלוקס של גוש אמונים.

חניתה היתה – בצדק – גולת הכותרת של ההתיישבות היהודית בארץ־ישראל בשנות ה־30', שקבעה עובדות בשטח פרוץ לרוחה והיתה צעד נועז של אנשים, שחשו את ריזה של המדינה שבדרך. "היינו בטוחים שאנו בונים את המדינה היהודית", אומר אחד הוותיקים ומספר על ההתפעמות שאחזה בו ובחבריו למראה הנוף החדש ותחושת השייכות.

לא ייפלא, איפוא, שאנשים אלה גברו על כל הקשיים הרבים והם חיים כיום בקיבוץ פורח ומשגשג, שהוא עדיין בחזקת סמל.

אבל אל תוך סיפורה ההירואי של חניתה, מתגנב סיפורו של המרד הערבי בשנים 1936–39 – סיפור של הרוגים, פצועים, שריפות, מחסומי־דרכים ושביתה כללית; של מדיניות בריטית לדיכוי המרד, שכללה הגליות, הריסת בתים ותליות. בסיומם של המאורעות באה ועידת פיל הבריטית, הציגה את תכנית החלוקה לשתי מדינות זו בצד זו, יהודית וערבית, וגם מי שלבו גס באנאלוגיות היסטוריות, חש קושי גדול להתעלם מהן הפעם.

מכתבים למערכת הארץ

מה מלמדת ההיסטוריה

"כל אחד לומד מן ההיסטוריה מה שהוא רוצה ללמוד" מצטטת הדה בושס מפיו של פרופ' יעבץ (17.6). באותו גיליון יש לכך שתי דוגמאות מצוינות. במאמר "לא אוהבים להרביץ, אך מרביצים" מביע קצין צעיר את המשאלה "צריכים לעשות סולחה, להיות אתם (עם הערבים) כמו האמריקאים עם המקסיקאים". אחרי שהאמריקאים לקחו ממקסיקו את מחצית השטח שהיה לה לפני כן (טקסס, ניומקסיקו, אריזונה, קליפורניה), ומקסיקו פיצתה את עצמה בלקיחת מחציתה של גואטמלה, הם חיים כולם מאז "בעושר ואושר".

שייך עבדאללה (באותו העמוד) שואב את לקחו ממלחמת־העולם הראשונה. "השפילו את הגרמנים... בוורסאי... תוצאת המשגה... הי התעוררות הלאומנות הנאצית שפגעה בעולם כולו..." ואז באה מלחמת־העולם השנייה, שבסופה כבשו בעלות־הברית את גרמניה כולה, הרסו אותה ושלטו בה ארבע שנים, עד שהחזירו את השלטון שוב לגרמנים, ומאז כבר יותר מארבעים שנה שורר שלום באירופה ולא גרמניה היא זו המסכנת אותו.

אז מה באמת לומדים מההיסטוריה?

יעקב עורב
באר־שבע

שינוי שיטת הבחירות – סכנה חדשה

משיחות עם אישים קתולים התברר לי שאחת הסיבות החשובות למרירות והאיבה שרוחשים הקתולים לרוב הפרוטסטנטי שם, היא החלוקה לאזורי בחירה, חלוקה המיועדת לעוות את היחסים המספריים בין בני שתי הדתות, באופן שמספר קטן של בני הרוב הפרוטסטנטי מקבל ייצוג רב יותר מאשר מספר גדול הרבה יותר של בני המיעוט הקתולי.

אם תשונה שיטת הבחירות בארץ, אפשר לסמוך על פקידי משרד הפנים האמונים על אפליה לרעה של לא־יהודים בארץ, כי ידאגו לקבוע את גבולות אזורי הבחירה בצורה שתעוות את היחסים המספריים בארץ לרעת הלא־יהודים. כך תגבר תחושת האפליה והמרירות אצל הלא־יהודים, דבר שיגרום להתפרצויות חמורות מכל אלה שהיו בעבר.

אפרים שטיסמן
אפק

עוד על ל. ד. לנדאו

ב"שיחת היום" על סימפוזיון מדעי באוניברסיטת תל־אביב לזכרו של הפיסיקאי הסובייטי ל.ד. לנדאו (1908־1968), בהשתתפות שלושה מדענים אורחים מן האקדמיה למדעים של בריה"מ ("הארץ", 2.6) מובא אוכור מפי המרואיין, שלפיו לנדאו "נספה בתאונת־דרכים בתחילת שנות הששים". למען הדיוק ההיסטורי, מן הראוי לציין שלנדאו אמנם נפגע אנושות בתאונת דרכים קשה בינואר 1962, אולם הלך לעולמו רק 6 שנים אחר־כך, ב־2 באפריל 68', בעקבות פציעתו, לאחר שבמשך כל אותה תקופה נלחם על חייו, כאשר אף עמיתים מחוץ לבריה"מ עשו רבות למען יזכה לטיפול הטוב ביותר מידי רופאים מומחים זרים ותכשירים חדשים. באותה עת אף זכה בפרס־נובל (ואילו פרס־נובל הוענק לו בשנת 1962).

עניין נוסף: שמותיו הפרטיים של לנדאו (ר"ל שמו הפרטי והשם האמצעי, הנגזר משם האב) הנכונים הם לב דוידוביץ' – ולא יעקב לב, כפי שמצוין בכותרת "שיחת היום" הנ"ל.

אנדריי ראוזי שרבן
ספריית המח' למדעי האטמוספירה, האוניברסיטה העברית ירושלים

ערוץ שני לכל

לא זכיתי ליהנות מ"ימי איחוד העליה", ולכן לא עומדים לרשותי טלוויזיה צבעונית, וידאו ואפילו לא אנטנה משוכללת. איני מוכן לצפות בשידורי הטלוויזיה של האויב, במידה המכשיר שלי אכן מסוגל לקלוט משהו מהם. ה"מיושנות" שלי מתבטאת גם בכך, שאין לי כל עניין בשידורי הספורט השונים שהטלוויזיה שלנו מואילה להקצות להם שעות כה רבות בשבוע (ואפילו חודר לתכניות ליל השבת). כיוון שהמכשיר שלי אינו קולט את הערוץ השני, אין בפני דרך אחרת אלא לכבות את המכשיר.

אני פונה, איפוא, לגורמים המוסמכים, להואיל ולעשות את הסידורים הדרושים, שיאפשרו לכל אזרח בישראל לקלוט את הערוץ השני, כדי שיוכל למצוא מקלט ומפלט בשעות של תכניות הספורט או תוכניות אחרות שאינן מעניינות אותו, כשם שהוא יכול לעשות ברשתות השונות של הרדיו.

ד. שניר
ירושלים

בלי לחיצת יד למתנדבות

בשבוע שעבר התקיים "יום המתנדבים" בקריית אונו. בטקס רב רושם ורב משתתפים, חולקו מגינים למתנדבים המצטיינים, אשר פעולתם אכן ראויה לציון לשבח רב. מרגש היה לראות את אותם הצעירים והצעירות המתנדבים ללא לאות. אולם, עצוב ומשפיל היה לראות את ידי הצעירות המושטות לאות תודה בקבלת המגן, כשמנהל היחידה להתנדבות במשרד העבודה, מר ג'אנה, נמנע בפרהסיה ללחוץ את ידיהן המושטות של ילדות צעירות בגיל בית־הספר היסודי – ידיים הרוצות של מתנדבות צעירות טובות לעבודה עם חרשים, אילמים, קשישים ומוכי־גורל, אך הן טמאות ללחיצה על ידי מר ג'אנה.

יואיל נא כבודו לשבת בקהל ולא על הבימה, אם ישנה סתירה בין מעמדו הציבורי ואמונתו.

שולמית דגון
קרית אונו

בזכות מגלי הרדאר

לא מובן מדוע החליטה משטרת ישראל להכביד ידה על המשתמשים במגלה הרדאר בזמן נסיעתם.

עם קצת מחשבה מקורית, היתה המשטרה צריכה לנהוג בדיוק להיפך ולחייב כל נהג להתקין במכוניתו מכשיר כזה, אשר תקינותו תיבדק בטסט השנתי.

אראו, כל שיש לעשות הוא להציב, במחיר פעוט, משדר־דמה כל כמה ק"מ. אני רוצה לראות את הנהג שלא יאט וייקח צ'אנס שזה משדר־דמה ולא משדר רדאר מאויש.

שמואל פרידלר
רמת־השרון

ח"כ שילנסקי תומך בארגון טרור

בעיתונות דווח כי בתגובה לדבריו של חבר כנסת ממתנגדי חוק החנינה לארגון הטרור היהודי, שאמר כי חברי ארגון הטרור היהודי נמצאו רוצחים על־פי פסיקה של בית־משפט במדינת ישראל, קרא חבר הכנסת דב שילנסקי: "של נעליך מעל רגליך, כאשר אתה מדבר על הפטריוטים הדגולים הללו".

הנני פונה בזאת לשר הפנים, בבקשה להעמיד לדין את חבר הכנסת דב שילנסקי (אם יזכה כי הדברים הנ"ל אכן יצאו מפיו), עקב תמיכתו הבלתי מסויגת בארגון טרור.

אלון וויילר
קיבוץ עמיעד